

GRANICE
u vezi

Nakladnik
ZNACI VREMENA
Zagreb

Izvornik
BOUNDARIES IN DATING
ISBN 0-310-20034-2

Copyright © by Henry Cloud and John Townsend
Copyright © za Hrvatsku: Znaci vremena, Zagreb

Glavni urednik
Miroslav Đidara

Urednik izdanja
Edvard Miler

Prijevod
Darko Pirija

Lektura
Marijan Malašić

Korektura
Milkica Latković-Perišić, Marijan Malašić

Prijelom
GENESIS, Zagreb

Tisak
TIPOMAT

Dr. Henry Cloud
Dr. John Townsend

GRANICE

u vezi

ZNACI VREMENA
Zagreb, 2005.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 159.913:159.942

CLOUD, Henry

Granice u vezi / Henry Cloud, John
[Sims] Townsend ; [prijevod Darko Pirija]. -
Zagreb : Znaci vremena, 2005.

Prijevod djela: Boundaries in Dating.

ISBN 953-183-123-8

1. Townsend, John Sims

I. Ljubavni odnosi -- Psihološki savjetnik

450203030

UVOD

Zahvaljujem našoj književnoj agentici Sealy Yates, nakladniku Scottu Bolinderu i urednici Sandri Vander Zicht. Hvala i našem direktoru marketinga Johnu Topliffu, čije je razumijevanje potreba naših čitatelja pisanje učinilo ugodnijim.

Želio bih odati priznanje Guyu i Christi Owen koji su bili sa mnom tijekom mojih dugih godina u vezama.

Želio bih odati priznanje i Lillie Nye za njezine napore u širenju ovog materijala među neoženjenim i neudanim osobama i njezin doprinos.

Zahvaljujem skupini Daytona za hrabrost i za to što su mi ispričali svoja iskustva.

Hvala djelatnicima časopisa *Christian Single* koji su mi pomogli da razumijem sadašnju dinamiku s kojom se suočavaju neoženjene i neudane osobe i koji im pomažu raznovrsnim građivom.

Hvala Odjelu za neudane i neoženjene što su nas tijekom godina pozivali da s vama razgovaramo.

Hvala Jimu Burnsu, predsjedniku Nacionalnog instituta za mlade, za njegov doprinos u vezi s problemima u vezama mladih i njegovo razumijevanje sadašnjeg stava Crkve. Vaša

služba je promijenila predodžbu o vezama među milijunima osoba diljem svijeta. Oni su sigurniji jer ste godinama bili s njima.

H. C.

Hvala Royu i Susani Zinn za njihov rad s neudanim i neoženjenim osobama u službi North Carolina State Navigators. Vaše suosjećanje i služba ganuli su mnoge uključujući i mene.

Hvala Mikeu Hoisingtonu i Cary Tamura za suradnju s razredom Single Focus u prvoj slobodnoj evanđeoskoj crkvi u Fullertonu u Kaliforniji. Vaša inicijativa i vodstvo samaca tijekom godina urodilo je dobrim plodovima. Hvala Chucku Swindolu, glavnom pastoru, što nam je dopustio da kreativno razmišljamo o teškoćama neudanih i neoženjenih osoba.

Hvala Scottu Raeu, bivšem pastoru za neudane i neoženjene u crkvi Mariner u Irvinu u Kaliforniji. Vaši promišljeni naponi u podupiranju duhovnog rasta neudanih i neoženjenih i brojne prigode za razgovor s vašim skupinama iznimno cijenimo.

J. T.

ČEMU SLUŽI VEZA S OSOBOM SUPROTNOG SPOLA?

Prije nekoliko godina držao sam predavanje za neudane i neoženjene u srednjoistočnom dijelu SAD-a kada sam začuo pitanje iz publike: “Dr. Cloude, kakav je biblijski stav prema hodanju s osobom suprotnog spola?” Prvo sam pomislio da sam pogrešno čuo pitanje; stoga sam zamolio ovu ženu da ga ponovi. Pitanje je zvučalo jednako kao i prvi put.

“Na što mislite kad kažete biblijski stav?” upitao sam.

“Smatrate li da je hodanje s osobom suprotnog spola u skladu s Biblijom?” pojasnila je ova žena.

Kad sam shvatio njezino pitanje, pomislio sam da se šali, ali sam uskoro uvidio da nije tako. Čuo sam da ljudi pitaju o biblijskom stavu prema smrtnoj kazni ili eutanaziji, ali nikada o hodanju s osobom suprotnog spola.

“Mislim da Biblija nema stav prema hodanju s osobom suprotnog spola”, odgovorio sam. “Hodanje s osobom suprotnog spola je ljudska aktivnost i Biblija o tome, kao i o mnogim drugim stvarima, ne govori. Ali Biblija govori o dobroti, poštenju, o osobama koje napreduju u svemu što čine. Zato smatram da biblijski stav o hodanju s osobom suprotnog spola više ovisi o tome kakva ste vi osoba, a

ne hodate li s nekim ili ne. Biblijski stav prema hodanju bio bi hodanje na svet način.

Bog, zapravo, razvija ljude preko odnosa muškarca i žene kao i preko brojnih drugih sličnih životnih aktivnosti. Ključno pitanje nije hodate li s nekim, već tko ste vi u tom odnosu i kakva osoba postajete u njemu? Kakvi su plodovi tog odnosa u vama i u osobi s kojom hodate? Kako postupate prema njoj? Što učite? Biblija jasno govori i o brojnim drugim pitanjima. Ključan je vaš karakterni rast i postupanje prema ljudima.”

“Znači, vi mislite da je hodanje s osobom suprotnog spola u redu”, ustrajavala je ona.

“Naravno. Ali hodanje je prihvatljivo samo unutar biblijskih smjernica koje, usput rečeno, nisu teške. One će vam spasiti život i pomoći će vam da uspostavite odnos s pravom osobom za brak”, rekao sam čudeći se u sebi koliko kršćani žele pravila.

Pomislio sam da je to kraj, ali se isto pitanje stalno ponavljalo kada god sam govorio neudanim i neoženjenim osobama. Uvijek su me iznova pitali je li dopušteno hodati s osobom suprotnog spola ili nije. Bio sam radoznao zašto postavljaju isto pitanje.

Zato sam jednog dana pitao odakle dolaze ova pitanja. Rečeno mi je da se rađa pokret kao posljedica knjige *I Kissed Dating Goodbye* Joshue Farrisa. Osnovna pretpostavka ove knjige jest da hodanje s osobom suprotnog spola nije prihvatljivo te da mnogi ljudi odustaju od toga. Dok sam ja istraživao, ovaj pokret je otišao i dalje od same knjige u nekim krugovima. Mnogi kršćani tvrdili su da je hodanje s osobom drugog spola grešno, a drugi su smatrali da su oni koji još uvijek hodaju s osobom suprotnog spola manje duhovni od onih koji ne hodaju. Sve se više smatralo da je odricanje od hodanja kršćanski stav. Prvo sam pomi-

slio da je to samo mišljenje nekih krugova, ali što sam više putovao, slušao sam o tome diljem zemlje.

Pročitao sam knjigu *I kissed Dating Goodbye* i u ovom ćemo vam poglavlju iznijeti neke naše reakcije. Mi se uopće ne slažemo s mišlju da se sve osobe trebaju odreći hodanja s osobom suprotnog spola iz nekoliko razloga. Ali prije nego što razmotrimo detalje, želimo objasniti uzroke ovog pokreta.

Nitko ne bi zauzeo takav stav protiv hodanja s osobom suprotnog spola bez valjanog razloga, a razlozi zbog kojih se ljudi odriču hodanja jesu: bol, razočaranje i štetan učinak na njihov duhovni život. Drugim riječima, hodanje s osobom suprotnog spola njima nije pomoglo u sazrijevanju, pronalasku životnog para i duhovnom rastu. U takvom kontekstu “zbogom vezi” zvuči logično.

I mi suosjećamo s boli. Kao što smo vidjeli tijekom godina dok smo radili s brojnim neudanim i neoženjenim osobama, a i sami dugo nismo bili u vezi (obojica smo već bili u ranim tridesetim kada smo se vjenčali), hodanje s osobom suprotnog spola može uzrokovati bol i patnju. Mnoge se osobe razočaraju i misle da njihov odnos ne može uspjeti. Dožive duboku bol, opetovano nalaze “pogrešnu osobu” ili ne mogu naći “pravu osobu”, a ako takvu i nađu, ne vole je kao ni onu pogrešnu. Teško im je uklopiti duhovni život u odnos s osobom suprotnog spola. Razmišljaju o tome kako pomiriti fizičku privlačnost i moralna ograničenja i pitaju se kada prijeći s usputnog hodanja na ozbiljniju vezu.

Mnogim ljudima bol i patnja hodanja s osobom suprotnog spola postane prevelik teret i oni se odluče za drugo rješenje. Zbog ovakvih razloga mi se slažemo sa sljedbenicima i zagovornicima pokreta protiv hodanja. Bol hodanja s osobom drugog spola nije vrijedna ako ne vodi nečemu

dobrom. Mi razumijemo motive gospodina Harrisa za pisanje ove knjige.

Međutim, ne slažemo se s njegovim zaključcima. Iako se slažemo da patnju treba prekinuti, ne slažemo se da je problem u hodanju. Problem je u ljudima. Kao što ljude ne ubijaju automobili, već pijani vozači, tako im ne nanosi bol hodanje s osobom suprotnog spola, već nezreo pristup hodanju. Vrijedan je Pavlov savjet Kološanima: “Ako ste s Kristom umrli, oslobođeni prirodnih sila svijeta, zašto dopuštate, kao da još živite u svijetu, da vam se nameću propisi: Ne uzmi! Ne kušaj! Ne takni! Sve je to određeno da uporabom nestane. To su zapovijedi i nauke ljudske. Ti propisi, istina, imaju neku prividnu mudrost u samovoljnom bogoštovlju, krivom štovanju i trapljenju tijela, *ali nemaju nikakve vrijednosti da budu dovoljne tjelesnom čovjeku.*” (Kološanima 2,20-23) Pavao je upozorio Kološane da im gomilanje pravila i suzdržavanje od nekih običaja nikada neće donijeti zrelost koja im je potrebna u životu.

Ljudski problemi tiču se srca, duše i osobne usmjerenosti prema Bogu, a tu je i cijeli niz drugih pitanja o zrelosti. Kao što kaže Pavao, izbjegavanje nekih aktivnosti koje biste mogli obaviti na krivi način ne liječi vaš temeljni problem zrelosti koji je unutarnji, a ne vanjski. Vi ste možda nezreli i ne znate se ponašati u odnosu s osobom suprotnog spola pa se zato suzdržavate od hodanja. Ali ako ne učinite nešto da sazrite, i dalje ćete biti nezreli i tu ćete nezrelost unijeti u brak.

Izbjegavanje hodanja s osobom suprotnog spola nije način za liječenje problema s kojima se susrećemo tijekom hodanja. Lijek je isti kao i biblijski lijek za sve životne probleme, a to je *duhovni rast koji vodi k zrelosti*. Učiti voljeti, slijediti Boga, biti pošten i odgovoran, postupati prema drugima onako kako želite da drugi postupaju prema

vama, razvijanje samokontrole i stvaranje smislenog života omogućit će vam uspješniju vezu s osobom suprotnog spola.

Prije nego što vam u ovoj knjizi kažemo kako unaprijediti hodanje, želimo istaknuti neke razloge zbog kojih mislimo da ne biste trebali odustati od hodanja i nekoliko razloga zbog kojih mislimo da hodanje može biti izvrsno.

Joshua Harris u svojoj knjizi u poglavlju “Sedam navika manjkavog hodanja” navodi sljedeće negativne tendencije tijekom hodanja:

1. Hodanje s osobom suprotnog spola vodi intimnosti, ali ne nužno i predanosti.
2. Hodanje s osobom suprotnog spola vodi preskakanju stadija “prijateljstva” u odnosu.
3. U hodanju s osobom suprotnog spola često se pogrešno zamijeni fizički odnos s ljubavlju.
4. Hodanje s osobom suprotnog spola izolira par od drugih važnih odnosa.
5. Hodanje s osobom suprotnog spola u mnogim slučajevima odvlači mlade od njihovih primarnih odgovornosti u pripremi za budućnost.
6. Hodanje s osobom suprotnog spola može prouzročiti nezadovoljstvo Božjim darom samačkog života.
7. Hodanje s osobom suprotnog spola stvara umjetno okruženje za vrednovanje karaktera druge osobe.

Sve ove probleme stvaraju ljudi i način na koji hodaju s osobama suprotnog spola. U nastavku ove knjige raspravljat ćemo o svakom od ovih problema i razmotriti nedostatak odgovarajuće strukture u karakteru osobe, sustavu potpore, vrednota i odnosa s Bogom. Drugim riječima, govorit ćemo o nedostatku granica.

Svaki od ovih problema povezan je s nekim oblikom karakterne nezrelosti kao što je stapanje, zavisnost ili sebičnost. Granice se gube kada nezrela osoba odbaci cijelu svoju strukturu, unutarnju i vanjsku i stopi se s idealom, drugom osobom ili nečim drugim kako bi izbjegla sazrijevanje. Nezrelo, idealizirano zaljubljanje koje smo svi doživjeli kao destruktivno, uvijek je problem iz kojeg se netko mora vratiti u stvarnost. Ako netko ima ovu sklonost, potreban mu je karakterni i duhovni rast kako bi dovoljno sazrio i uravnoteženo se suočio sa životom i vezom. Mi mislimo da to Bog može učiniti.

U ovoj knjizi govorimo o svim ovim problemima i granicama koje će ih iscijeliti. Bog nam daje načela koja nas vode u životu. Budući da možemo vjerovati Njegovim putovima, možemo rasti i razvijati se u životu dok sazrijevamo. Ne trebamo izbjegavati život ili sazrijevanje.

Harris temelji svoje tumačenje na nizu primjera sebičnog zadovoljavanja strasti na štetu druge osobe, ili duboke boli, nezrelosti, ovisnosti i ovisničke romantike. Nijednu od ovih situacija ne uzrokuje hodanje, već nezrelost u odnosu. Svima su nam poznate brojne situacije kada su zreliji, pobožni tinejdžeri, mlade osobe ili odrasli hodali s osobom suprotnog spola te su rasli i sazrijevali i vrlo su zahvalni zbog ovog iskustva. Harris ovako razmišlja:

Osoba A hoda s osobom B.

Osoba A ili osoba B ili oboje su povrijeđeni.

Hodanje s osobom drugog spola je loše.

Ovo pomalo slično tvrdnji da se nitko ne treba vjenčati zato što može doći do rastave. Ili nitko ne bi trebao voziti zato što se događaju prometne nesreće. Mnoge neudane i neoženjene osobe hodaju vrlo odgovorno i u tom iskustvu

uče i rastu. Obje strane sazrijevaju i spremnije su za kasnije obveze.

Međutim, Harris je u pravu kada tvrdi da pojedine osobe ne bi trebale hodati s osobom suprotnog spola barem neko vrijeme. Kao što neki ne bi trebali voziti, piti ili činiti ono što Biblija prepušta slobodnom izboru, neki ne bi trebali hodati s osobama suprotnog spola. Biblijsko je načelo da ovakve osobe mogu imati slabost ili biti nezrele, što će uzrokovati njihov pad i zato je najbolje suzdržati se od nekih aktivnosti.

Jedan međunarodno priznati stručnjak za mlade s kojim sam se savjetovao to je i potvrdio. On je rekao: “Suzdržavanje od hodanja vjerojatno je dobro za mali postotak tinejdžera s kojima mi radimo. Ostali trebaju hodati s osobama suprotnog spola i učiti kako se nositi sa svime što ovakav odnos donosi u procesu sazrijevanja.” To i mi mislimo. Suzdržavanje od hodanja dobro je za nekolicinu ljudi — za osobe koje su podložne destruktivnim romantičnim srastanjima s drugom osobom koja ih iskorištava ili one koji izbjegavaju sazrijevanje. Suzdržavanje od hodanja s osobom suprotnog spola dobro je jer im pruža priliku za rast.

Međutim, mislimo da ostalima hodanje može biti korisno iskustvo. Tako misli i Harris. Ali on to ne naziva hodanjem. On kaže da par treba zajedno provoditi vrijeme kako bi vidjeli odgovaraju li jedno drugomu prije nego što se vjenčaju. Ali on to razlikuje od hodanja jer par od prvog sastanka razmišlja o braku. Sve do tog trenutka odnos je prijateljski. Mi smatramo da to nije loš plan. Dobro upoznajte drugu osobu prije nego se obvezete na brak. Mi također vjerujemo i da hodanje s osobom suprotnog spola nudi ovu mogućnost — i još više.

Evo nekoliko koristi koje mi vidimo u hodanju:

1. *Hodanje pruža mogućnost učenja o sebi, drugima i odnosima u sigurnom okruženju.*

Kada se ispravno postupa, hodanje s osobom suprotnog spola je vremenski inkubator za otkrivanje suprotnog spola, vlastitih spolnih osjećaja, moralnih ograničenja, potrebe za vještinama nužnim za odnos i sklonosti za osobe. Ali hodanje se mora odvijati u valjanom kontekstu. Neudana ili neoženjena osoba treba hodati s osobom suprotnog spola u zajednici ljudi koji se brinu za nju. Za tinejdžere to su roditelji, prijatelji, mladi, pastor za mlade, treneri i slični.

Hodanje daje mladima prostor za rast i učenje u sigurnosti ljudi koji im mogu pomoći u razvoju. Jednom vođi mladih koji je zagovarao pokret protiv hodanja s osobom suprotnog spola rekao sam da poticanje na suzdržavanje od hodanja smatram lišavanjem tinejdžera potrebnog znanja i vodstva. Više bih volio da tinejdžeri uče u situaciji gdje imaju vodstvo i priliku za sazrijevanje prije nego što se obvežu na brak, umjesto da se prvo obvežu, a onda moraju učiti.

Isto se odnosi i na starije neudane i neoženjene osobe. Njihovi prijatelji, pastori i zajednica trebaju osigurati potporu njihovom odnosu. To im pruža mjesto za rast dok ne postanu spremni za brak.

2. *Hodanje stvara kontekst za razmatranje ključnih pitanja.*

Pitajte neke sretne bračne parove kako bi živjeli da su se vjenčali za svoju prvu djevojku ili dečka. To smo vidjeli već tisuću puta. Prvi odabir osobe koja ih privlači možda i nije tako dobar. Hodanje s osobom suprotnog spola nudi ljudima priliku da uvide kako ono što trenutačno cijene u drugoj osobi možda nije ono što će dugoročno cijiniti. Mož-

da će shvatiti da je ono što ih je privuklo prolazno, a može biti i destruktivno. Neke privlačnosti mogu biti i duhovne naravi. Mnogo sam puta čuo da je nekoga privukla duhovna zrelost i karakter druge osobe. Mislili su da je ta osoba izvrsna. Ali nakon što su počeli hodati, upoznali su se mnogo bolje. Shvatili su da ono što je izgledalo tako dobro u neobvezatnom odnosu, ne može opstati u bliskijem, dužem odnosu.

Razgovarao sam sa ženom koja je odrastala s dominantnim ocem i koja nije podnosila ovakvu dominaciju. Privlačili su je muškarci koji su bili blagi i ljubazni, s osobinama koje njezin otac nije posjedovao. Udala se za prvog dečka nakon što su kratko vrijeme hodali. On je bio vrlo dobar i ljubazan čovjek i, budući da se plašila muške dominacije, vrlo pasivan. Bilo joj je žao što nije prije saznala za ovu sklonost idealiziranju pasivnosti. Da je hodala duže sa svojim suprugom, znala bi u što se upušta i kakav je u stvarnom odnosu. Mnogi ljudi dobro izgledaju dok se ne nađu u stvarnom svakidašnjem odnosu.

3. Hodanje pomaže u razvitku društvenih vještina.

Intimni odnosi zahtijevaju rad i brojne vještine. Mnoge osobe odrastu a da nisu naučile vještine potrebne za odnos u svojim obiteljima ili na drugim mjestima. Ali kada počnu hodati s osobom suprotnog spola, saznaju da su nesigurne ili da im nedostaju neke vještine za odnose kao što su komunikacija, osjetljivost, povjerenje, prodornost, poštenje, požrtvovnost i sposobnost slušanja. Hodajući s osobom suprotnog spola, one postaju svjesne svoje nezrelosti i mogu saznati što trebaju unaprijediti u pripremi za važan odnos. Osim toga hodanje daje osobi priliku da uči o odnosima i o funkcioniranju u odnosima. To može biti vrijeme velikog rasta i otkrića.

4. Hodanje može iscijeliti i zaliječiti.

Naišao sam na muškarca kojeg nisam vidio duže vrijeme i iznenadio se kada sam saznao da je sretno oženjen ženom s kojom nije bio kada sam ga posljednji put vidio. Kad sam ga upitao o njegovoj bivšoj djevojci, odgovorio je: “O, mi smo odlični prijatelji i zahvalan sam Bogu zbog uloge koju je odigrala u mojem životu.”

“Što želiš reći?” pitao sam.

“Neko vrijeme mislio sam da je ona ‘prava’. Ali Bog je dugoročno imao druge planove za nas. Međutim, vjerujem da postoji dobar razlog zbog kojeg nas je On spojio kako bismo oboje naučili nešto o sebi i na neki način bili iscijeljeni. U prošlosti sam doživio mnogo boli, a ona me je prihvatila i njegovala. Njezina je ljubav bila vrlo važna u mojem izrastanju u osobu koja ponovno može voljeti. Premda sada znam da ona nije bila prava osoba kojom bih se trebao oženiti, naš odnos je bio koristan za oboje i pripremio nas je za buduće odnose.”

Bog rabi odnose kako bi nas iscijelio i promijenio. Premda mi ne tvrdimo da je hodanje s osobom suprotnog spola odnos u kojem netko prvenstveno traži iscjeljenje (to je užasna zamisao), to je zajednica u kojoj se u srcima ljudi razvija dobro. Dobri odnosi koriste ljudima. Ljudi mogu imati dobre odnose s osobom suprotnog spola gdje mogu učiti, biti iscijeljeni, rasti i istraživati čak kada odnosi ne završe brakom. Oni imaju vrijednost za osobni život.

5. Hodanje je uzajamni odnos i vrijedan je sâm po sebi.

Joshua Harris kaže da ljudi traže vlastita zadovoljstva u hodanju s osobom suprotnog spola. Premda neke osobe sigurno sebično iskorištavaju druge u ovakvim odnosima, drugi uživaju u upoznavanju drugih osoba te primaju i daju na pobožan način iako taj način ne vodi u brak.

Upoznavati nekoga, provoditi vrijeme zajedno, dijeliti život s njim je intimnost. Ovo duboko poznavanje druge osobe je ljubav. To je odnos, svet i dobar. Ali tijekom hodanja on nije potpun. Neudane ili neoženjene osobe ne daju dio sebe, one se suzdržavaju od spolne zajednice. Ali drugi oblici njihove uzajamnosti imaju stvarnu vrijednost i to je prekrasno zbog same ljubavi i odnosa. Oni su sami sebi cilj. Bog je rekao da je ljubav, ne samo bračna ljubav, ispunjenje cijelog zakona. Kada dvoje nevjenčanih vole jedno drugo, daju jedno drugom, dijele nešto u životu, premda je takav odnos ograničen u tijelu i srcu, on je vrijedan.

6. Hodanje omogućuje osobi da uči što voli u suprotnom spolu.

Prije smo spomenuli ženu koja bi dobro učinila da je saznala kako hodanje s "ljubaznom osobom" nije sve. Ali postoje i druge stvari koje ljudi trebaju naučiti koje se ne temelje na ovoj vrsti razočaranja. U njezinom slučaju ona je rješavala probleme svojeg oca. Drugi ljudi jednostavno ne znaju kakvu vrstu osobe bi voljeli. Svi imaju neke ideale i nešto što ih prirodno privlači. Nešto od toga je dobro, a drugo je možda ukorijenjeno u nekoj bolesti.

Ne znaju svi kakve osobe vole i kakve su osobe dobre za njih. Kako izgleda provoditi mnogo vremena s dominantnom osobom? Za neke je to nebo, a za druge pakao. Kako je živjeti s intelektualcem iz dana u dan? Za neke to može biti vrlo poticajno, a za druge dosadno i bezlično. I tako bismo mogli nabrajati unedogled. Ono što nekada mislimo da volimo, dugoročno ne bi bilo dobro za nas, ali to moramo saznati. Hodanje s osobom suprotnog spola nudi ljudima kontekst za upoznavanje i provođenje vremena s velikim brojem različitih osoba. Oni mogu saznati što vole, što trebaju i što je dobro za njih.

7. *Hodanje pruža kontekst za učenje o spolnoj samokontroli i odgađanju zadovoljstva.*

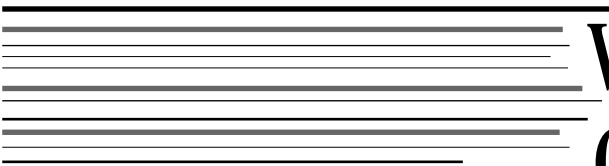
Hodanje s osobom suprotnog spola pruža ljudima mogućnost za odnos i istodobno odricanje od spolnih odnosa. Ovo odgađanje zadovoljstva uči nas nešto vrlo vrijedno za brak: uzajamni odnos i činjenje dobra drugoj osobi važnije je nego zadovoljavanje sebe i spolni odnos. Neki bračni parovi ne znaju kako se međusobno odnositi i jedan ili oboje brkaju spolni čin s uzajamnim odnosom. Hodanje s osobom suprotnog spola unutar Božjih granica uči ljude međusobnim odnosima dok odgađaju spolni čin. Ispravno hodanje uči samokontroli i odgađanju zadovoljstva. I jedno i drugo je preduvjet za uspjeh bilo kojeg braka.

Nepromišljeno hodanje može uzrokovati bol i povrijeđenost. Hodanje s osobom suprotnog spola, ako je primjereno, može donijeti prekrasan rod u životu tinejdžera ili odrasle neudane ili neoženjene osobe. Ova je knjiga napisana kako bi vam pomogla u pronalaženju tajni uspješnog odnosa s osobom suprotnog spola i izbjegavanju zamke neuspješnog hodanja.

Budete li ozbiljno shvatili ovu knjigu, tražili Boga najbolje što znate i stvorili zdravu zajednicu prijatelja koji će vas poduprijeti u tom procesu, tada hodanje s osobom suprotnog spola može biti ugodno, može donijeti duhovno ispunjenje i rast. Čuvajte svoje granice i uživajte u odnosu. Sudjelujte u životu, ali pamтите Božje granice i način na koji On želi da živite smislenim i svetim životom. One su dobro izražene u Salomonovom savjetu mladiću (odnosi se i na djevojku): “Zato se raduj, mladiću, za svoje mladosti, i veseli se u danima svoga mladenaštva; idi putovima svog srca i slijedi želje svojih očiju; ali znaj da će ti za sve to suditi Bog.” (Propovjednik 11,9)

Hodanje s osobom suprotnog spola može biti vrijeme uživanja, ali mora biti omeđeno Božjim granicama za ono što je dobro. Nadamo se da će vam ova knjiga pomoći u pronalasku sigurnosti, punine, rasta i slobode.

Prvi dio

**VI I VAŠE
GRANICE**

1. poglavlje

ZAŠTO SU U VEZI POTREBNE GRANICE

Što da učinim, da podmetnem bombu ispod njegove stolice?” uzviknula je Heather u šali. Ručala je sa svojom najboljom prijateljicom Julie. Razgovor se usredotočio na njezino nezadovoljstvo Toddom, Heatherinim dečkom već godinu dana. Heather ga je iskreno voljela i bila je spremna stupiti u brak. Premda je Todd bio dobar, odgovoran i duhovit, nije pokazivao znakove stvarne predanosti njihovoj vezi. Par je uživao u zajedničkom druženju, ali kada god je Heather pokušala razgovarati ozbiljno, Todd bi se našalio ili zaobišao to pitanje. Todd je, s trideset tri godine, cijenio svoju slobodu i nije vidio razlog za bilo kakvu promjenu u životu.

Heatherina reakcija bila je odgovor na Julijin savjet: “Trebaš pomoći Toddu da napravi sljedeći korak.” Razočaranost, povrijeđenost i obeshrabrenje izbijali su iz Heatherinih riječi. Razočaranost, jer se činilo da ona i Todd idu različitim putovima. Povrijeđenost, jer je osjećala da njezina ljubav nije uzvraćena. I obeshrabrenost, jer je uložila cijelo svoje srce, vrijeme i snagu u taj odnos. Todd joj je tijekom prošle godine bio emotivni prioritet. Ona se odrekla aktivnosti u kojima je uživala i odnosa koje je cijnila. Po-

kušala je postati osoba za koju je mislila da će privući Todda. A sada je izgledalo da je njezin napor uzaludan.

Djeci nije dopušteno

Dobrodošli u svijet veza s osobama suprotnog spola. Ako ste već sudjelovali u ovoj jedinstvenoj vrsti odnosa, ovaj prizor vam je vjerojatno poznat. Dvoje osjeti međusobnu privlačnost i počnu izlaziti zajedno. Nadaju se da će taj odnos postati nešto posebno i završiti brakom i pronalaskom životnog partnera. Neko vrijeme sve izgleda dobro, ali se onda među njima dogodi nešto što uzrokuje duboku bol, razočaranje i osamljenost. Ovaj se prizor često ponavlja i u drugim odnosima.

Neki ljudi za sve ovo okrivljuju hodanje misleći da to nije prikladna aktivnost. Oni nude alternativno rješenje kao što su skupna prijateljstva dok dvije osobe ne odaberu jedna drugu za isključiv odnos. Premda hodanje s osobom suprotnog spola donosi teškoće, mi ne prihvaćamo takvo gledište. Mi vjerujemo u korisnost hodanja. To smo i osobno činili, a obojica smo dugo bili samci. Mislimo da ono početnicima nudi brojna dobra iskustva kao što je prilika za osobni rast i učenje kako se odnositi prema ljudima.

Međutim, hodanje s osobom suprotnog spola ima svojih opasnosti. Zato kažemo da to djeci nije dopušteno. To ne znači da tinejdžeri ne smiju stupiti u vezu, već da je zrelost osobe vrlo važna. Hodanje s osobom suprotnog spola po svojoj je prirodi eksperiment, s malim obvezama u početku, tako da se osoba može povući iz odnosa a da se ne mora previše opravdavati. Veliko emotivno ulaganje u odnos može biti opasno. Zato je hodanje najučinkovitije između dvoje odgovornih ljudi.

Problemi sa slobodom i odgovornošću

Ova se knjiga ne bavi naravi hodanja s osobom suprotnog spola. Malo se može učiniti u vezi s tim. Umjesto toga mi pišemo o problemima koje ljudi dožive zbog načina na koji sudjeluju u svojem odnosu. U vezi s tim se može učiniti mnogo.

Jednostavno rečeno brojne teškoće koje ljudi doživljavaju tijekom odnosa s osobom suprotnog spola *uzrokuje neki nedostatak u području slobode i odgovornosti*. Sloboda znači sposobnost odabira na temelju vlastitih vrednota, a ne zbog straha ili krivnje. Slobodni ljudi donose odluke jer smatraju da je nešto ispravno i to čine cijelim srcem. Pod odgovornošću mislimo na vašu sposobnost vršenja obveza koje odnos čine zdravim i kvalitetnim, kao i sposobnost reći “ne” ponašanju za koje ne treba biti odgovoran. Odgovorne osobe nose svoj dio odgovornosti u vezi, ali ne podnose štetno i neprimjereno ponašanje.

Bit hodanja s osobom suprotnog spola jest ljubav. Ljudi je traže u vezi s osobom suprotnog spola. Kada je nađu i ona sazri, oni se međusobno čvrsto obvežu. Sloboda i odgovornost nužni su za razvoj ljubavi u vezi. Kada dvoje dopusti jedno drugom slobodu i preuzmu odgovornost za odnos, oni stvaraju ozračje za rast i sazrijevanje ljubavi. Sloboda i ljubav stvaraju sigurno okruženje u kojem se par može voljeti, imati uzajamno povjerenje i istraživati te produbiti doživljaj jedno drugog.

Ova dva čimbenika zapravo su nužna za bilo koji uspješan odnos, a ne samo za odnos s osobom suprotnog spola. Brak, prijateljstvo, roditeljstvo i poslovne veze ovise o slobodi i odgovornosti da bi se razvila privrženost. Bog je stvorio ljubav kako ne bi bilo straha (gubitka slobode) u ljubavi jer savršena ljubav isključuje strah (1. Ivanova 4,18). Mi trebamo govoriti istinu u ljubavi (Efežanima 4,15) pre-

uzimajući odgovornost za zaštitu ljubavi tako što ćemo se suočiti s problemima.

Vjerujemo da su zdrave granice ključ za očuvanje slobode, odgovornosti i ljubavi u odnosu s osobom suprotnog spola. Određivanje i očuvanje pozitivnih granica može mnogo učiniti ne samo za iscjeljenje lošeg odnosa, već i bolji tak dobrog odnosa. Prije nego što razmotrimo načine na koje problemi u odnosu s osobom suprotnog spola proizlaze iz sukoba zbog slobode i odgovornosti, ukratko razmotrimo što su granice i kako one djeluju u vezi.

Što su granice?

Možda vam izraz *granice* nije poznat. Za neke ljude taj izraz može izazvati slike zidova, prepreka intimnosti i čak sebičnosti. Ipak nije tako, osobito ne u odnosu osoba suprotnog spola. Ako razumijete što su granice i kako djeluju, one mogu biti jedno od najkorisnijih oruđa u vašem životu za razvijanje ljubavi, odgovornosti i slobode. Razmotrimo što su granice, njihova svrha i funkcija kao i neke primjere.

Međa posjeda

Granica je, jednostavno rečeno, *međa posjeda*. Kao što ograda označava gdje završava vaše a počinje susjedovo dvorište, osobne granice razdvajaju vaše emocionalno i osobno vlasništvo od onoga što pripada nekome drugom. Vi ne možete vidjeti svoju granicu, ali možete znati da postoji kada je netko prekorači. Kada vas neka druga osoba pokuša nadzirati, želi vam se previše približiti i zatraži da učinite nešto što nije ispravno, vi trebate osjetiti potrebu za protivljenjem. Vaša granica je narušena.

Funkcija granica

Granice vrše dvije važne funkcije. Prvo, one definiraju nas. Granice pokazuju što jesmo i što nismo, s čime se slažemo ili ne slažemo, što volimo, a što mrzimo. Bog ima mnogo jasnih granica. On ljubi svijet (Ivan 3,16), ljubi vesela darivaoca (2. Korinćanima 9,7). Mrzi ohole oči i lažljiv jezik (Izreke 6,16-17). Kao osobe stvorene na Njegovu sliku, mi trebamo biti poštteni i otvoreni u vezi s onim što jesmo ili nismo. Veza s osobom suprotnog spola bit će bolja kada definirate sebe. Kada su vam jasne vaše vrednote, sklonosti i moral, vi ste u začetku riješili velik broj problema. Na primjer, djevojka može reći mladiću s kojim izlazi da ozbiljno shvaća svoj duhovni život i da tu osobinu želi vidjeti u osobi s kojom je bliska. Ona mu govori o nečemu što nju definira, otvoreno, da zna tko je ona.

Druga funkcija granica je zaštita. Granice zadržavaju ono što je dobro i ne propuštaju ono što je loše. Kada naše granice nisu jasne, mi se možemo izložiti nezdravim i razornim utjecajima i ljudima. Razboriti ljudi vide opasnost i klone se (Izreke 27,12). Na primjer, muškarac i žena koji se zbližavaju u zajedničkoj vezi možda žele ograničiti veze s drugim osobama i zaštititi jedno drugo od povreda koje im mogu nepotrebno nanijeti štetu. Granice vas štite tako što drugima pokazuju što ćete vi trpjeti, a što nećete.

Primjeri granica

Postoji nekoliko vrsta granica koje možemo iskoristiti u vezi ovisno o okolnostima. Evo nekoliko:

- Riječi: reći nekome “ne” i ljubazno izraziti svoje neslaganje
- Istina: problem shvatiti realno

- Distanca: vremenska i fizička distanca između dviju osoba štiti ili je posljedica neodgovornog ponašanja
- Druge osobe: pomoć prijatelja u očuvanju granica

Ponekad ćete iskoristiti ove granice kako biste svojem partneru rekli što mislite: “Ja sam osjetljiv i želim da to znaš kako bismo oboje bili svjesni da me lako možeš povrijediti.” Granice možete također iskoristiti za suočavanje s problemom i za zaštitu sebe ili odnosa: “Ne želim ići tako daleko u fizičkom zbližavanju, i ako budeš ustrajavao, više se nećemo viđati.” U oba slučaja granice daju slobodu i mogućnost izbora.

Što se nalazi unutar vaših granica

Ne zaboravite da su granice ograda koja štiti vaše vlasništvo. U vezi s osobom suprotnog spola vaš posjed je vaša duša. Granice okružuju život koji vam je Bog dao da ga čuvate i razvijate kako biste postali osoba koju je On stvorio. Evo sadržaja vaše osobnosti koje granice definiraju i štite:

- Vaša ljubav: najdublja sposobnost povezivanja i povjerenja
- Vaše emocije: trebate biti gospodar svojih osjećaja, a ne da vama upravljaju osjećaji druge osobe
- Vaše vrednote: trebate razmišljati do čega vam je najviše stalo u životu
- Vaše ponašanje: vladate svojim ponašanjem u vezi s osobom suprotnog spola
- Vaši stavovi: stavovi i mišljenja o sebi i osobi s kojom se viđate

Vi i samo vi ste odgovorni za ono što se nalazi unutar vaših granica. Ako netko drugi vlada vašom ljubavlju, emocijama i vrednotama, problem nije u njima. Problem je u vašoj nesposobnosti da odredite do koje će granice njima netko upravljati. Granice su ključ za sigurnost, zaštitu i rast vaše duše.

U ovoj knjizi naići ćete na brojne primjere i situacije u primjeni načela o granicama u vašoj vezi. Ne zaboravite da niste podli kada nešto odbijete. Umjesto toga možda spašavate sebe ili svoj odnos od štetnog utjecaja.

Kako se očituju problemi granica

Postoje brojni načini kako veza trpi kada sloboda i odgovornost nisu prisutne na odgovarajući način. Evo nekoliko primjera.

Gubitak osobne slobode

Ponekad će se jedna osoba odreći svojeg identiteta i načina života kako bi očuvala vezu. A onda, kad pokaže svoje stvarne osjećaje, drugoj se osobi neće svidjeti ono što ona jest jer se nikada nije upoznala s njezinom pravom osobnošću. Heather, iz uvodnog primjera, izgubila je dio svoje slobode na ovaj način.

Veza s pogrešnom osobom

Kad posjedujemo dobro definirane granice, više nas privlače zdrave osobe koje rastu. Jasno nam je što ćemo podnositi i voljeti. Dobro određene granice udaljavaju nas od čudaka i privlače k osobama koje su odgovorne i žele odnos. Ali kada su naše veze nejasne, mi se izlažemo opasnosti da se zbližimo s ljudima s kojima ne bismo smjeli.

Veza zbog unutarnje povrijeđenosti, a ne na temelju naših vrednota

Granice su usko povezane s našim vrednotama, s onim u što vjerujemo i kako živimo. Kada su naše granice jasne, naše vrednote mogu određivati koje nam osobe najviše odgovaraju. Ali osobe s nejasnim granicama često moraju preispitati svoju dušu i one to nesvjesno pokušavaju učiniti tijekom veze. Umjesto da biraju osobe zbog njihovih vrednota, one reagiraju na svoje unutarnje teškoće i biraju pogrešan put. Na primjer, ženu čiji su roditelji bili dominantni možda će privući dominantan muškarac. Druga pak žena s istim iskustvom može reagirati na suprotan način i odabrati pasivnog i popustljivog muškarca kako nitko nikada više ne bi njome vladao. U oba slučaja ona bira na temelju svoje povrijeđenosti, a ne vrednota.

Odsutnost veze

Žaloso je što su neke osobe koje uistinu žele hodati s osobom suprotnog spola toliko povučene da se pitaju hoće li ikada naći nekoga ili će netko naći njih. Ovomu je često uzrok sukob oko granica jer se ljudi povuku kako bi izbjegli bol i rizik te završe praznih ruku.

Pretjerano ulaganje u vezu

Brojne osobe s problemima granica prekorače ograničenja i ne znaju kada treba prestati davati sebe. One će dati svoje srce i život drugoj osobi i saznati da je ta druga osoba voljna uzeti sve, ali nije spremna za duboku predanost. Dobro definirane granice pomažu vam da znate koliko trebate dati i kada treba prestati davati.

Sloboda bez odgovornosti

Odgovornost uvijek treba ići ruku pod ruku sa slobodom. Kada osoba uživa u slobodi neke veze i ne preuzima odgovornost, javljaju se teškoće. Onaj tko u vezi uzima sve, a daje malo, pripada ovoj kategoriji. Ovamo spada Todd. On je uživao u vezi s Heather, ali nije htio preuzeti odgovornost za razvijanje tog odnosa premda je prošlo puno vremena.

Nametanje rješenja

Često se događa da jedna osoba poželi ozbiljniju vezu prije od druge. Ponekad u ovakvoj situaciji ozbiljnija osoba pokušava nametnuti rješenje drugoj osobi manipulacijom, izazivanjem osjećaja krivnje, dominacijom ili ucjenjivanjem. Ljubav postaje drugorazredna, a nametanje rješenja prvo-razredno.

Sustezanje da kažete “ne”

Ovo odgovara slici “dobre osobe” koja dopušta partneru s kojim je u vezi da je ne poštuje i loše postupa prema njoj, potiskuje stvarnost lošeg postupanja ili se jednostavno nada da će ono jednog dana prestati. Ona se odriče odgovornosti da ograniči loše ponašanje koje doživljava.

Neprikladno spolno ponašanje

Parovi često teško održavaju primjerene granice intimnosti. Oni ili izbjegavaju preuzeti odgovornost za ovo pitanje, ili samo jedna osoba ima “kočnice” ili oboje zane-maruju dublja pitanja koja ih potiču na ovakvo ponašanje.

Postoje brojni drugi načini kako hodanje s osobom suprotnog spola može postati tegobno zbog problema sa slobodom i odgovornošću. Neke ćemo spomenuti u ovoj knjizi. I kao što ćete vidjeti, razumijevanje i primjenjivanje granica na ispravan način može unijeti golemu razliku u vaš pristup vezi.

U sljedećem poglavlju razmišljat ćemo o prvoj i najvažnijoj graničnoj crti u svakom odnosu: istini.

Savjeti

- Hodanje s osobom suprotnog spola uključuje rizik, a granice vam pomažu da ga izbjegnute.
- Granice su “međe vašeg posjeda” koje vas definiraju i štite.
- Naučite vrednovati ono što vaše granice štite kao što su vaši osjećaji, vrijednosti, ponašanje i stavovi.
- Granice će vam pomoći da zadržite vlastitu osobnost umjesto da se utopite u tuđoj.
- Nastojte da osoba s kojom ste u vezi preuzme odgovornost za svoj život kao i vi.
- Dobre granice pomoći će vam pri odabiru kvalitetnije osobe jer vam pomažu da postanete bolja osoba.

2. poglavlje

ZAHTIJEVAJTE I UTJELOVITE ISTINU

Prije nekoliko godina bio sam nazočan konferenciji o karakternim poremećajima i predavač je prednost dao psiholozima koji su se time bavili. Poremećaj karaktera je zgodan, sveobuhvatan izraz, a primjenjuje se na ljude koji ne vladaju sobom i nisu odgovorni za svoj život. Nikada neću zaboraviti predavačeve riječi o tome koji je najveći prioritet, osim zaštite vlastite sigurnosti, u liječenju karakternih poremećaja.

Čim se pojavi bilo koja vrsta prijevere, prestanite sa svime. Ako pokušavate nekome pomoći i on vam laže na bilo koji način, odnos ne postoji. Cijeli odnos je farsa i ne biste mu trebali i dalje pokušavati pomoći dok ne riješite pitanje prijevere. U tom trenutku nema važnijeg pitanja. Povjerenje je presudno za odnos i kada je narušeno, ono postaje jedino pitanje kojim se treba baviti. Morate ga riješiti ili okončati odnos. Nema odnosa tamo gdje je prijevera.

Bilo je to mudro predavanje i dobar savjet vrlo iskusnog stručnjaka za to područje. Trideset pet godina iskustva podučilo ga je da “nema odnosa tamo gdje postoji prijevera”. Istinoljubivost je sve. Poštenje je ne samo ključno za tera-

pijski odnos, već je i temelj odnosa s osobom drugog spola i braka.

Stajanje na živom pijesku

Jednog dana slušao sam priču svoje sugovornice. Izvanbračna veza uništila je njezin brak. Zanimljivo je, međutim, da njezin brak nije potkopala izvanbračna veza, već laganje. Muž je nešto priznao svojoj ženi i ona je bila duboko pogođena. Nekoliko mjeseci živjeli su odvojeno dok ona nije preboljela ovu prijevaru. Onda se nakon svega odlučila pomiriti i ponovno započeti odnos. Smekšala se i otvorila, a on se pokajao. I tada je saznala da joj on prvi put nije rekao potpunu istinu i da je prijevara bila gora od onoga što je prvobitno rekao.

Druga prijevara bila je gora od prve. Bilo je to kao da se preljub ponovio, ali ovaj put je to bila laž na laž i prijevaru. Ona se s tim više nije mogla pomiriti. Osjećajući se kao da stoji na živom pijesku, ponovno je pokrenula rastavu. Njezina situacija ponovno me je podsjetila na mudre riječi psihijatra: *“Nema odnosa tamo gdje postoji prijevara.”*

Vidio sam kako prijevara potkopava odnose na području financija, rada, porabe droge... Kontekst se mijenja od odnosa do odnosa, ali laganje i prijevara su jednako destruktivni bez obzira na sadržaj laži. Pravi je problem u tome što, ako živite s nekim tko vara, nikada ne znate što je istina. Vi ne stojite na čvrstom tlu i ono se može pomaknuti u svakom trenutku. Jedna žena je rekla: *“To vas prisiljava da nikomu ne vjerujete.”*

Prijevara partnera u vezi

Postoje brojni načini da se u vezi prevari partner. Razmotrimo neke najuobičajenije.

Laganje o vašoj vezi

Karen je voljela Matta, ali nakon nekoliko mjeseci shvatila je da njihov odnos dugoročno nema izgleda. Ona je voljela biti s njim, ali Matt je bio ozbiljniji nego što su njezini osjećaji prema njemu to dopuštali. Prestao se družiti s drugima i počeo se ponašati prema njoj kao prema djevojci.

Ona se u početku osjećala neugodno zbog njegove ozbiljnosti, ali je nastojala potisnuti taj osjećaj. Uživala je i nije vidjela ništa loše ako tako nastave. Ali on je postajao sve osjetljiviji, a pokazivao je i druge znakove “zaljubljenosti”. Kako su njegovi osjećaji rasli, ona je sve više shvaćala da veza nije iskrena. “Nema problema”, uvjerala se.

Onda su kasno jedne večeri gledali televizijski program kada se on nagnuo prema njoj i poljubio je. Raznježeno joj je rekao: “Volim te!”

Karen je osjetila kako joj se cijelo tijelo ukočilo. Ali poljubila ga je i ponašala se kao da je sve u redu. Malo poslije je rekla da se osjeća umorno i da želi poći spavati. Pozdravila ga je i on je otišao.

Matt je bio zanesen. Osjećao je kao da je njihov odnos ušao u novu fazu. Stvarao je planove za budućnost i bio je drugi čovjek. Zaspao je te noći sanjareći o njihovom zajedničkom životu.

Što mislite kako se ovaj odnos dalje razvijao? Postojale su dvije mogućnosti. Jedna je bila da Karen sljedećeg dana nazove Matta i kaže mu: “Moramo razgovarati. Sinoć kada si mi rekao da me voliš, osjećala sam se nelagodno. Mislim da ne gajimo iste osjećaje jedno prema drugom. Mislim da ne idemo u istom smjeru i možemo ostati samo prijatelji.”

Na žalost, to se nije dogodilo. Ona je potisnula osjećaj nelagode i nastavila kao da se ništa nije promijenilo. On ju je i dalje volio, a ona mu je i dalje dopuštala da to čini. Vodio ju je na prekrasna mjesta, posvećivao joj mnogo vre-

mena i pažnje te se s njom družio misleći da su mladić i djevojka. A ona je sve to dopuštala. Uživala je u njegovom društvu, ali je morala potiskivati sve veću podvojenost između ponašanja i osjećaja koja se u njoj razvijala. Ali je sama sebe uvjerala: "S njim je odista zabavno. Ako nastavimo hodati, nikome neću učiniti ništa nažao." I ona je to činila neko vrijeme dok nije poželjela nešto drugo i shvatila da je Matt u tome sprečava. Tako mu je konačno morala reći da želi prestati hodati s njim. Smatrala je "da ih ovaj odnos nikamo ne vodi" i to mu je rekla.

Matt je bio slomljen. Nije mogao vjerovati njezinim riječima. Još danas su bili jedno, a sad je sve gotovo. Kako se to moglo dogoditi? Razočaran, dugo vremena nije ulazio u vezu.

Mnoge neoženjene i neudane osobe našle su se u Mattovoj i Kareninoj situaciji. Obje su bolne, ali Matt je sigurno izvukao deblji kraj. Bio je obmanut jer je mislio da se njihov odnos razvija u pravom smjeru, a nije bilo tako. Njegovo srce reagiralo je u skladu s njegovim razumijevanjem stvarnosti. Naposljetku je bio doista povrijeđen.

Povrijeđenost, a često i gubitak, dio su veze s osobom suprotnog spola. Gubitak ljubavi ili nade u ljubav dio je hodanja. Ali premda je gubitak ljubavi koju netko želi gotovo neizbježan u odnosima u životu, gubitak povjerenja u suprotni spol ne mora se dogoditi ako su osobe međusobno iskrene. Pavao kaže: "Zato odbacite laž i govorite istinu svaki sa svojim bližnjim, jer smo udovi jedni drugih!" (Efežanima 4,25) Jedno je ako volimo i to izgubimo, a drugo ako volimo i ako nam se laže.

Nema ničega pogrešnog u hodanju s osobom suprotnog spola, uživanju u zajedništvu i saznavanju u kojem se smjeru veza razvija. Ovo zvuči kao definicija okolnosti nužnih za vezu. Ali čim se netko uvjeri da veza ne ide u smjeru koji

druga osoba priželjkuje, ili je krivo shvaća, on to mora iskreno i jasno reći. Sve drugo je prijevara i štetno. *Nemojte nekoga navesti ili mu dopustiti da se zavarava onim što vi činite.* Mattu bi bilo bolje da se prije osjetio povrijeđenim, čim je Karen shvatila što se događa. To je moglo produbiti njegovo povjerenje u djevojke.

Prijevara u prijateljstvu

Moglo se dogoditi i suprotno. Iako se Karen ponašala kao djevojka premda je u stvarnosti bila samo prijateljica, ima i onih koji nemaju iskrene namjere kada se ponašaju kao prijatelji. To su osobe koje se tajno zaljube i onda čine sve što mogu za neku osobu. Oni često čine i više od uobičajenog kako bi pomogli nekomu ili mu bili na usluzi, ali sve vrijeme imaju druge motive. A kada “ciljana osoba” ne uzvрати osjećaje, oni se osjećaju povrijeđeni i ponašaju se kao žrtve, kao da je za to kriva “ciljana osoba”. A ciljana osoba je sve vrijeme mislila da su oni “samo prijatelji”.

Nema ničega lošeg u prijateljstvu i upoznavanju druge osobe da vide kakav odnos mogu ostvariti. Katkad se odnosi koji počnu prijateljstvom pretvore u nešto ozbiljnije i postanu izvrstan dugoročan odnos. Ali sasvim je druga situacija s osobom koja ima prikrivene namjere prema nekomu i dugoročno ga vara dok joj je cilj nešto drugo.

Dakako, ne morate otvoreno sve reći u samom početku kada se zaljubite. Ali neiskrene namjere i prikladna razboritost dva su različita stava. Ne ponašajte se kao prijatelj ako to niste. Najbolje je da se pitate: “Što će se dogoditi ako ovo ne okonča onako kako ja želim?” Ako iskreno možete reći da ćete biti vrlo sretni ako i dalje ostanete prijatelji i da ćete voljeti osobu kao prijatelja ili prijateljicu, onda ste iskreni. Ako pak kažete: “Ako mi ne uzvрати kao što ja

činim njemu, uopće ga ne želim kao prijatelja”, onda je vaše prijateljstvo lažno. Samo vi pouzdano znate što je to.

Prijevara drugih ljudi

Katkad su ljudi međusobno neiskreni kad je riječ o drugim osobama u njihovu životu. Oni mogu glumiti kao da im je netko “samo prijatelj”, iako imaju zajedničku prošlost ili čak sadašnjost u puno većoj mjeri nego što priznaju.

Radio sam s čovjekom koji je nastojao shvatiti odnos sa ženom s kojom je hodao, a imao je čudan osjećaj da nešto nije u redu. Činilo mu se da je ona previše vezana za svoj posao. On nije vidio problem u tome što je ona voljela svoj posao, ali njezin odnos sa šefom bio je čudan. Nije sumnjao da oni hodaju ili da imaju neku vrstu nedopuštenog odnosa, ali je imao čudan osjećaj o njezinom poslu i odnosu sa šefom.

Naposljetku je saznao da je njegova djevojka nekada bila zaručena sa svojim šefom. I među njima je još uvijek postojala neka vrsta povezanosti. Ali prema njegovoj spoznaji, to je bio strogo poslovni odnos. Ona ga je prevarila.

Osjećao se strašno povrijeđenim i otad je njihov odnos pošao nizbrdo. Veza nije propala zato što je ona radila s bivšim dečkom, već zato što je bila neiskrena o naravi njezinog odnosa sa šefom. On je osjetio neku vrstu povezanosti koju ona nije otvoreno priznala. Poslije, kad su se pojavila druga pitanja u kojima ona nije bila iskrena, odnos se ugasio. Da nije lagala o vezi sa svojim bivšim dečkom, sporna pitanja koja su se poslije pojavljivala ne bi izazvala teškoće. Ali kad se jednom pojavila prijevara, teško je bilo povratiti povjerenje. (Ona se uskoro vratila svojem bivšem dečku. Rekao sam svojem klijentu da je sretan što je s njom prekinuo.)

Lažno prikazivanje sebe

U poglavlju o poštenju vrlo je važno upamtiti da ćete imati dobru vezu u onolikoj mjeri koliko ste sposobni biti jasni i iskreni u svakom pogledu.

Ako volite neku vrstu glazbe, crkvu, filmove ili neke aktivnosti, recite to. Ako ne želite sudjelovati u nekoj aktivnosti ili ići na izlet, budite iskreni. To ne znači da trebate zatomiti svoje želje kako biste zadovoljili nekog drugog, već da se ne plašite biti ono što jeste. U suprotnom netko će misliti da se lažno prikazujete i to će poslije uzrokovati teškoće. Osim toga popustljive osobe obično privlače dominantne, sebične osobe, a vi to ne želite. Budite iskreni, zadržite neke razlike i uživajte.

Lažno prikazivanje činjenica

Postoje osobe koje ne lažu o osjećajima, odnosima ili osobnim sklonostima, već o samoj stvarnosti. Budite oprezni u vezi sa sljedećim činjeničnim neistinama:

- laganje o mjestima boravka
- laganje o financijama
- laganje o zloporabi droge
- laganje o druženju s drugom osobom
- laganje o prošlosti
- laganje o postignućima
- druge činjenice

Kada osobu s kojom hodate uhvatite u bilo kakvoj laži, smatrajte to pitanjem karaktera koje trebate shvatiti vrlo ozbiljno. Laganje o činjenicama polaže vaš odnos na vrlo klimave temelje.

Laganje o povrijeđenosti i sukobu

Pretpostavljamo da ćete vi reći istinu u vezi s gore spomenutim područjima, zar ne? Zato morate pripaziti na drugu osobu! Međutim, ovaj ulomak namijenjen je upravo vama, jer ako lažete na ovom području, nema nade da ćete saznati s kakvom osobom izlazite.

Jedna od najvažnijih stvari koju možete učiniti u svojoj vezi jest biti iskren kada dođe do sukoba i povrijeđenosti. Ako hodate s nekim i pojavi se problem zbog njegovog postupanja ili ste povrijeđeni, morate biti iskreni. Postoje dva razloga zbog čega trebate biti iskreni kad se pojavi sukob:

1. Povrijeđenost i sukob rješavaju se iskrenošću.
2. Kad ste iskreni, odgovor druge osobe kaže vam je li moguć stvaran, dugoročan i zadovoljavajući odnos.

Ako ste na bilo koji način povrijeđeni, recite to. Ne gajite negativne osjećaje. Ili ako vam je druga osoba učinila nešto što vam nije drago ili se protivi vašim vrijednostima, ili je pogrešno, o tome se mora raspravljati. Ako to ne učinite, vi gradite odnos na lažnom osjećaju sigurnosti i bliskosti i moguće je da povrijeđenost i strah poremete vaše osjećaje. Gubitak je velik ako ne upoznamo drugu osobu i smjer u kojem se veza može razvijati jer se obje osobe izravno ne suočavaju sa sukobom i povrijeđenošću. Točnije, odnos bez sukoba vjerojatno je površan odnos.

Drugo, trebate saznati je li se osoba s kojom ste u vezi sposobna izravno nositi sa sukobom. Biblija i sva istraživanja odnosa vrlo su jasni u ovom pitanju: *osobe koje ne mogu podnositi sukob i popratne posljedice, ne mogu ostvariti uspješan odnos*. Vi morate saznati sada, prije nego što po-

stane prekasno, možete li razgovarati s osobom s kojom ste u vezi. Ako ozbiljno hodate s osobom koja se ne može nositi s posljedicama sukoba i povrijeđenosti, tada vas čeka život osamljenosti, gorčine, a možda i zlostavljanja.

Knjiga Izreke dobro opisuje osobu koja ne može prihvatiti sukob: “Ne kori podsmjevača, da te ne zamrzi; kori mudra, da te zavoli.” (Izreke 9,8) “Podsmjevač ne ljubi onog tko ga kori: on se ne druži s mudrima.” (Izreke 15,12)

Vi morate znati jeste li u odnosu s osobom koja zauzima obrambeni stav kada se pojavi sukob ili povrijeđenost, ili s nekim tko je sposoban slušati, učiti i odgovoriti. Ako se sada ne pozabavite sukobom a veza u međuvremenu postane ozbiljna, sebi ste priuštili goleme teškoće.

Iskrenost o povrijeđenosti i sukobu stvara bliskost, ali i dijeli osobe na mudre i lude. Ali iskrenost isključivo ovisi o vama. Vi ne možete upravljati onim što čini osoba s kojom hodate. Ali možete odlučiti kakva ćete vi osoba postati, a posljedica je da ćete time ujedno odlučiti s kakvom ćete osobom biti.

Dvije vrste lažljivaca

Zašto ljudi lažu, i što vi možete učiniti s tim u vezi? Prema našem mišljenju postoje dvije kategorije lažljivaca. Prvo, neki ljudi lažu zbog srama, krivnje, straha od sukoba ili gubitka ljubavi i drugih strahova. Oni lažu onda kada bi daleko jednostavnije bilo reći istinu. Oni žele biti iskreni, ali brojni su razlozi zbog kojih to ne čine. Plaše se ljutnje druge osobe ili gubitka ljubavi.

U drugu kategoriju spadaju ljudi kojima je laž način života i varaju druge zbog svojih sebičnih ciljeva. Tu nije u pitanju obrambeni stav ili strah, već staro dobro laganje zbog sebeljublja.

Morate se pitati želite li preuzeti rizik i dati se na posao ako ste s osobom iz prve kategorije. U ovoj kategoriji nalaze se osobe koje nikada nisu bile u vezi u kojoj bi se osjećale dovoljno sigurne da budu iskrene i one se još uvijek skrivaju. Stoga lažu kako bi sačuvale ljubav, ili vezu, i izbjegle situaciju u kojoj će se osjećati posramljene ili krive. One nisu opasne ni zle i ponekad, kada upoznaju nekoga u koga imaju povjerenje, nauče govoriti istinu. Ovo je rizik koji su neki spremni preuzeti kada saznaju za prijevaru. Oni se nadaju da će iskrenost i ljubav koju oni nude promijeniti tu osobu i da će ona ubuduće biti iskrena.

Premda mi ne bismo automatski preporučili nastavak veze s ovakvom osobom, katkad je rezultat pozitivan. Mi ne želimo nametati hladna pravila. Ali smatramo da veza s osobom drugog spola ne služi za rehabilitaciju te druge osobe. Rehabilitacija se treba odvijati u kontekstu savjetovanja, oporavka i učenja. A hodanje može postati ozbiljno samo kada se uključite srcem i tada to može završiti brakom. Laganje zbog straha ne pridonosi ozbiljnoj vezi, a oni koji lažu zbog straha, mogu uzrokovati ozbiljne poremećaje. Bez obzira na razlog, laganje je destruktivno. Najbolje je biti podalje od onih koji lažu iz bilo kojeg razloga.

Mi mislimo da svoje vrijeme i srce trebate trošiti na poštene osobe. Često je odviše rizično, iz naše perspektive, baviti se nekim tko laže zbog straha. Ako se vrati i pokaje, to je nešto sasvim drugo. Ali vi ne biste trebali vjerovati kako ćete upravo vi biti onaj tko će njega ili nju promijeniti ako je laž kao sredstvo obrane model ponašanja. Postoje osobe koje lažu povremeno i to priznaju te im se vjerojatno dugoročno može vjerovati. Ali ovakvi modeli ponašanja su problematični. Što god odlučite, ostati zajedno ili ne, ne idite dalje dok trajno i pouzdano ne riješite pitanje laganja.

Sjetite se riječi mudrog predavača: Ne bavite se drugim pitanjima dok ne riješite problem laganja.

Istina: ključna granica

Vjerujemo da je povjerenje temelj gotovo svega. Vi trebate biti nepopustljivi kada je u pitanju prijevara. Laganju nema mjesta u vašem životu. Poslušajte tvrd stav kralja Davida o laganju: “Neće prebivati u kući mojoj tko spletke snuje. Tko govori laži, neće opstati pred mojim očima.” (Psalam 101,7)

Jasno, iskreno i nepopustljivo. *Ne podnosite laž, i točka.* To ne znači da se odnos mora prekinuti ako vam je jednom netko slagao ili vas prevario. Posebno u području osobnosti koje se odnosi na nečije sklonosti, želje itd. Vjerojatno svaka osoba razvija svoju sposobnost da bude izravna i otvorena u osjećajima i ljubavi. Ljudi tu sposobnost razvijaju i kad je hodanje s osobom suprotnog spola najpogodnije mjesto za njezin razvitak. Nitko od nas nije toliko savršen i pouzdan da nikada ne izreče neistinu.

Ali ne trpite laž i prijevaru kada do toga dođe. Ako vaš partner nije iskren u vezi sa svojim osjećajima, mislima ili nekom drugom vrstom neizravne komunikacije, zahtijevajte to od njega. Ne popuštajte. Uspostavite pravilo. “Moram biti s nekim tko iskreno govori o svojim mislima i osjećajima.” Premda laganje o mislima i osjećajima ne razara odnos, to je važno područje kojim se moramo baviti. Ako je uzorak ponašanja, možda je to razlog za razlaz.

Međutim, drugo područje koje smo spomenuli daleko je opasnije. Ako vas netko vara, lažno prikazuje činjenice, zlorabi drogu i to poriče, ili vas vara na druge načine, upozoravamo vas da ne idete dalje. Morate biti vrlo obazrivi i imati dobar razlog za nastavak. Ovakvo laganje često puta upućuje

na ozbiljan karakterni problem koji se ne mijenja a da usput ne povrijedi velik broj ljudi. Vi ne želite biti jedan od njih.

Ako netko doživi duboko duhovno obraćenje, pokajanje, preobrazbu i ustraje u tome tijekom dužeg razdoblja, tada možete razmisliti o obnovi povjerenja. Ali zapamtite, laganje je jedan od najopasnijih karakternih nedostataka i ako nemate ozbiljan razlog da vjerujete u promjenu, možete očekivati nevolje. Nemojte se s tim pomiriti. I upamtite: ako vas netko vara, u tom slučaju odnos ne postoji.

Ako vam netko laže:

1. Suočite se s njim.
2. Saslušajte odgovor i zaključite postoji li žaljenje i odgovornost zbog laganja.
3. Pokušajte razumjeti što u vezi znači laž. Ako se neka osoba plaši, osjeća krivnju ili strahuje od gubitka ljubavi, riješite te probleme pa ćete vidjeti mijenja li se karakter s povećanim osjećajem sigurnosti. Budite oprezni.
4. Obratite pozornost na razinu pokajanja i promjene. Traga li osoba ozbiljno za svetošću i čistoćom? Koliko je ona iznutra motivirana za svoj napredak?
5. Je li promjena stalna? Dajte osobi dovoljno vremena. Isprike "Žao mi je" nisu dovoljne.
6. Razmislite o vrsti laži. Je li to zbog nečije zaštite ili služi sebičnim ciljevima? Ako je ovo potonje, izravno se suočite sa stvarnošću da se nalazite u vezi s osobom koja više voli sebe nego istinu i suočite se sa značenjem takvog stava. Ako je riječ o prvome, temeljito i ozbiljno razmislite imate li dobar razlog za nastanak odnosa.

Dobivate ono što zaslužujete

Ako ne želite biti u odnosu s lažljivcem, i vi morate biti poštena osoba. Prvo, budite poštteni prema sebi. Ako dugoročno živite s lažljivcem, znači da varate sami sebe, a to znači da niste najpošteniji prema sebi. Vi vjerojatno znate nešto o karakteru te osobe i izbjegavate se s njime izravno suočiti. Ne lažite sami sebi.

Stoga, kao što je rekao Isus, prvo morate izvaditi brvno iz svojeg oka (Matej 7,3-5). Prestanite lagati. O svemu razgovarajte jasno i otvoreno. To ne znači da trebate otkriti sve o čemu sada razmišljate. Ne morate razgovarati o svim svojim osjećajima i mislima tijekom prvog sastanka. Ne morate razgovarati o svakoj nevažnoj uvredi. Osobe koje to čine nisu odviše privlačne.

Ali ne smijete lagati o značajnim područjima života, posebno kada postoji i emocionalna veza u odnosu. Ne smijete lagati. Morate biti izravni i jasni. Ako niste, završit ćete s nekim tko zaslužuje da bude s manje poštenom osobom. To znači da ste vi svojim laganjem privukli osobu koja ne želi biti iskrena i to je doista zabrinjavajuće.

Budite ljudi svjetla i privući ćete ljude svjetla, a ljudi tame neće moći trpjeti istinu koju vi utjelovljujete. To je najbolja zaštita. Isus je rekao: "U ovome se sastoji sud: Svjetlo je došlo na svijet, a ljudi su više voljeli tamu nego Svjetlo, jer su im djela bila zla. Svatko tko čini zlo mrzi svjetlo i ne dolazi k svjetlu, da se ne otkriju njegova djela. Onaj koji radi što je pošteno dolazi k svjetlu, da bi se očitovalo da su njegova djela učinjena u Bogu." (Ivan 3,19. 20)

Ako ste vi iskrena osoba, vjerojatno ćete naći osobu sličnu sebi. Ako varate sebe i druge, privući ćete varalice. Budite svjetlo i privlačite svjetlo. To je najbolja granica.

Savjeti

- Poštenje je temelj svakog odnosa i hodanje s osobom suprotnog spola nije iznimka. Kada god se javi prijevara, neka vam to bude veliki znak upozorenja. Kočite.
- Ne zavodite. To je prijevara.
- Budite poštenu i čistih misli i namjera u pravom trenutku. Ako se ponašate kao prijatelj, a imate druge namjere, time možete potkopati prijateljstvo.
- Ako staro prijateljstvo i dalje postoji, ne pokušavajte varati. To će potkopati povjerenje.
- Biti vjeren sebi najosnoviji je oblik iskrenosti. To obuhvaća otkrivanje onoga što volite i ne volite, kao i onoga što vas boli ili vam smeta.
- Ako ste prevareni, izravno se s tim suočite. U buduću morate biti sigurni da se osoba oslobodila laganja i da napreduje jer se u protivnom izlažete problemima.
- Opće načelo jest da poštenje nalazi poštenje. Što ste pošteniji, veća je mogućnost da pronađete iskrenu osobu.

3. poglavlje

POVEDITE BOGA NA SPOJ

Prije nekoliko godina gledao sam (dr. Townsend) televizijsku emisiju. Voditelj je intervjuirao svjetski poznatog glazbenika čija karijera nije bila povezana s religijom, već samo s njegovim velikim talentom. Voditelj je izjavio kako mu je drago što je ovaj umjetnik kršćanin i zamolio ga da televizijskim slušateljima kaže kako je postao vjernik. Glazbenik je rekao: “Uvijek sam znao da tamo gore postoji netko.” “Fantastično”, odobravao je voditelj. “Kakvo svjedočanstvo o spasonosnoj Isusovoj sili!”

Pomislilo sam: *Možda on tumači njegove riječi onako kako ih želi čuti?* Ja nisam dovodio u pitanje umjetnikovu vjeru — to je njegovo i Božje. Dovodio sam u pitanje način na koji je voditelj protumačio njegovu izjavu. Činilo se da je on toliko želio da ovaj glazbenik bude kršćanin da je sve što je rekao bilo fantastično.

Ovakav način razmišljanja uobičajen je i u području odnosa među osobama suprotnog spola. Vi se povežete s nekim tko vas doista privlači i nadate se usprkos svemu da je Bog dio njegovog života i dio tog odnosa. I katkad vaša nada iskrivljuje stvarno stanje.

Iako je ovakav stav problematičan, postoje i njegove pozitivne strane. Dobro je željeti da osoba s kojom ste bliski bude bliska i Bogu. Dobro je željeti odnos utemeljen na duhovnosti. Vaš odnos s Bogom je najdublji, najozbiljniji i najvažniji dio vaše duše. Ako odnos s osobom suprotnog spola uključuje sve strane naše osobnosti, onda je duhovna strana svakako važna. Svi mi čeznemo za osobom s kojom možemo biti jedno, u cijelosti, u kojoj prebiva Bog. Bog je, zapravo, tako i oblikovao naše potrebe za povezivanjem s drugom osobom. Isus je molio da budemo jedno kao što su On i Otac jedno (Ivan 17,11). To je najviši cilj odnosa s osobom suprotnog spola. Iskustveno, razgovorom i pitanjima mi se povežemo s osobom koja ljubi Boga kao i mi, s osobom koja nam može pomoći da postanemo još bliži Bogu. Ako ne osjećamo neku vrstu sukoba ili gubitak zato što osoba s kojom hodamo nije na istoj duhovnoj valnoj duljini, problem je u našem vjerskom životu. Nešto je poremećeno.

Neke od nas muči isti problem kao i voditelja televizijske emisije. Mi čeznemo za Bogom i čeznemo za osobom. I katkad ne znamo djeluju li ove čežnje zajedno ili ne. Teško je znati kako se odnositi prema duhovnoj dimenziji zajedničke veze. Pitanja su različita:

- Je li to osoba koju mi je Bog namijenio?
- Jesmo li duhovno usklađeni?
- Kako ispravno uklopiti Boga u odnos?
- Kako da se duhovno odnosimo?
- Što ako se duhovno ne slažemo?
- Nijećem li ja duhovne sukobe koje ćemo možda imati?

Premda se ova knjiga bavi biblijskim gledištem o granicama u vezi među osobama suprotnog spola, ovo se poglavlje bavi ovim i drugim specifično duhovnim pitanjima.

Kad razmotrite ova pitanja, bit ćete osposobljeni za određivanje granica koje će produbiti duhovnu stranu vašeg odnosa s osobom suprotnog spola.

Ispravna veza

Prvo pitanje koje ćemo razmotriti jest odgovarajući stav prema vezi i vaš duhovni život. Ovaj vam stav može pomoći u rješavanju brojnih problema i odgovoriti na mnoga pitanja od samog početka vaše veze. On se odnosi na naše razumijevanje veze i duhovnog života. Pitanje nije kako uključiti duhovni život u našu vezu, već kako uključiti našu vezu u duhovni život. Pokušati tumačiti Boga u kontekstu veze obrnut je pristup razmatranju stvarnosti. Život i ljubav Njegovi su darovi i On njima upravlja. On je Stvoritelj svega dobrog uključujući i vezu. Stoga je ispravno iznijeti vezu pred Boga i zatražiti Njegovog vodstvo. Onaj koji je stvorio emocionalne potrebe najbolje zna kako se povezati na zadovoljavajući način, a da to bude Njemu na slavu.

Neki kršćani koji su prihvatili ovo stajalište zaključili su da hodanje s osobom suprotnog spola nije kršćanska aktivnost. Iako se ne slažemo s ovim zaključkom, složili bismo se s jednim dijelom ovakvog razmišljanja. Dobro je prinijeti našu vezu kao dio žive žrtve i tako pomoći da sve dijelove svojeg života pokorimo Božjoj namjeri za naš život. Što Mu više predamo svoj život, to će ga On bolje moći oblikovati: “Po njemu, naime, živimo, mičemo se i jesmo.” (Djela 17,28)

Idolopoklonstvo

Alternativa predaji u zajedničkoj vezi je idolopoklonstvo. Premda je hodanje s osobom suprotnog spola dobro,

mi možemo postati idolopoklonici ako od veze zahtijevamo ljubav ili ispunjenje želja a ne dopustimo Bogu da usmjerava naš put. Hodanje s osobom suprotnog spola izaziva toliko snažne emocije i potrebe da idolopoklonstvo može postati stvarnost. Mnogi ljudi često uvide da sve više zaobilaze Boga kako se njihova veza produbljuje. Vi ćete možda morati odrediti granice svoje veze kao idolopoklonstvo i vratiti svoj život Bogu.

Na primjer, ponekad će netko uvidjeti da njegov odnos s Bogom napreduje ili opada ovisno o vezi. Bog će mu biti zanimljiv zbog zanimanja njegovog partnera ili će biti samo površno povezan s Bogom zbog istog razloga. U ovom slučaju on ovisi o svojem partneru u vezi, umjesto da sam preuzme odgovornost za odnos s Bogom.

Biblija naučava da je brak velika životna investicija. To može biti i hodanje s osobom suprotnog spola. Zato je mudro tražiti od Boga savjet o ulozi hodanja i braka u važem životu: "Htio bih da budete bez brige. Neoženjeni se brinu za Gospodnje: kako će ugoditi Gospodinu. A oženjeni se brine za svjetsko: kako će ugoditi ženi, te postaje razdijeljen." (1. Korinćanima 7,32-43)

Predaja je prvi i nužan čimbenik u usklađivanju veze s Bogom. Međutim, to nije jedini čimbenik. Predaja ispravlja naš odnos s Bogom i omogućuje i druge promjene koje pridonose našem rastu.

Plodovi vašeg odnosa

Pitajte se kako vaš odnos utječe na vaš duhovni život. Približava li vas on Bogu ili vas udaljava? U važnim odnosima rijetko ostajemo duhovno neopredijeljeni. Oni nas usmjeravaju jednim ili drugim putem. Evo nekoliko pitanja pomoću kojih možete vrednovati ovaj problem:

- Privlači li vas ta osoba transcendentnom Bogu?
- Imate li u svojem duhovnom hodu druga u toj osobi?
- Doživljavate li u druženju s tom osobom duhovni rast?
- Izaziva li vas duhovno ta osoba ili je vi morate poticati?
- Temelji se ova duhovna veza na stvarnosti? Je li osoba autentična i duhovna?
- Jeste li u odnosu otvoreni prema slabostima i grijesima?

Pretpostavimo da ste se predali Kristovom vodstvu. Sada želimo razmotriti nekoliko elemenata veze i duhovnosti kako bismo vam pomogli u ucrtavanju granica na ovom području.

Što treba rasti?

Kada se duhovno otvorite svojem partneru u vezi, to je značajno iskustvo. Dok postajete sigurniji, možete dijeliti dublji dio sebe međusobno i s Bogom. Postoji nekoliko oblika vašeg duhovnog odnosa koje želite uključiti u svoj odnos: vaš doživljaj vjere, vrijednosti, borbe, duhovna nezavisnost i prijateljstvo.

Razmotrimo svaki ovaj oblik posebno.

Doživljaj vjere

Svaki vjernik ima priču o početku i razvoju odnosa s Bogom. Osoba bez duhovne prošlosti vjerojatno nema ni duhovnu sadašnjost. S druge strane, osoba koja je zacrtala svoj duhovni put otvara vam se i daje uvid u svoju osobnost. Neki ljudi su doživjeli vrlo dramatična i čudesna iskustva. Drugi su podnijeli bolne gubitke i tragedije u kojima ih je Bog podupirao. Neki su doživjeli emocionalno i osobno iscjeljenje s Bogom, a drugi se bore sa složenim teološkim

pitanjima. Treći su opet našli sebe u služenju potrebitima u Kristovo ime. Upoznajte se međusobno sa svojim duhovnim usponima i padovima.

Vrijednosti

Vaše vrijednosti su tkivo vaše osobnosti. Sastoje se od onoga što je za vas najvažnije u životu i od toga kako se ponašate u skladu s tim mišljenjem. Za vrijednosti katkad vrijedi živjeti i umrijeti i zbog njih sigurno vrijedi hodati ili raskinuti s osobom suprotnog spola. Zato je presudno otvoreno razgovarati o svojim vrijednostima. Vaše vrijednosti odnose se na brojne sadržaje vašeg života:

- Teologija
- Životni poziv
- Odnosi
- Posao i karijera
- Financije
- Obitelj
- Spolni odnosi
- Društvena pitanja

Vrijednosti su dio vašeg života. Iskusite ih na temelju onoga što Biblija kaže. Neka one postanu dio vašeg odnosa s osobom suprotnog spola. Postavljajte pitanja i razložite svoje stavove. Odlučite koje su vrijednosti razlog za raskid odnosa, a koje nisu. Ne zaboravite da se ne biste smjeli vezati za nekoga čije vrijednosti u ključnim područjima nisu sukladne vašima nadajući se da će progledati i promijeniti se.

Poznam čovjeka koji je osjećao poziv da se školuje za propovjednika. Zaljubio se i vjenčao ženom koja nije osjećala

taj poziv. On nije postao propovjednik s punim radnim vremenom premda je aktivan u svojoj mjesnoj crkvi. Ali su doživjeli velike teškoće. Ogorčen je zbog činjenice da ga je ona odvojila od propovjedničke službe. Ona njegovo ustrajavanje na tome da radi kao propovjednik s punim radnim vremenom doživljava kao nametanje svoje volje. Zapamtite: vrijednosti su ključni dio zajedničke veze.

Borbe

Neuspjeh, iskustvo gubitka i učenje dio su vjerskog života. Tko god je vjernik barem dio života, zna da duhovni život uključuje mnogo boli, zbunjenosti i pogrešaka. Poznavati duhovni put neke osobe znači poznavati trenutke kada je posrnula u tami.

Moj prijatelj je u prošlosti pokušavao svojim djevojkama prikazati fasadu savršenog kršćanina. Njegovi odnosi s osobama suprotnog spola nikada nisu uspjeli. Žena mu je ili vjerovala a on je osjećao da ga ona ne poznaje, ili ga je pročitala a on se osjećao da ga osuđuje. Upoznao je ženu koju je doista zavolio i nakon što su neko vrijeme hodali, odlučio joj je reći istinu.

Rekao joj je: “Želim da znaš da sam sklon spolnom manipuliranju. U prošlosti sam se pretvarao da sam pouzdan i brižan kako bi žena bila sklonija spolnoj intimnosti. I ja sam to iskorištavao. Znam da sam saznao, promijenio svoj odnos s Bogom i riješio ovaj osobni problem. Ali znam i to da on u meni još uvijek postoji. Stvarno te volim i želim te bolje upoznati. Shvatio sam da ti ovo trebaš znati kako bismo ovaj problem mogli otvoreno rješavati ako se pojavi.”

Poslije mi je rekao da je njegovo priznanje zaprepastilo tu ženu. Međutim, ona je poštovala njegovu iskrenost o ovom problemu i prihvatila je kao dokaz njegove očite zaintere-

siranosti za nju. Odnos nije završio brakom, ali ne zbog ove teškoće. Moj prijatelj nikada nije požalio zbog otvorenog razgovora o ovom problemu. Priznao mi je, naprotiv, da su njegovi sadašnji odnosi s osobama suprotnog spola bolji zbog ovog iskustva. On je pošteniji i iskreniji u odnosu s Bogom i svojem duhovnom rastu. Bira bolje osobe za vezu i kvaliteta njihovih odnosa je veća.

Nije pogrešno željeti prikazati sebe u najboljem svjetlu tako što ćete prvo istaknuti svoje pozitivne strane. Poznavanje pozitivnih strana pomaže u podnošenju loših jer milost treba prethoditi istini. Preuranjen razgovor o teškoćama može stvoriti teškoće ako ne znate osjeća li se druga osoba sigurnom. *A ako, opet, ne znate duhovne teškoće osobe s kojom hodate, vi ne možete iskreno reći da poznate tu osobu.*

Evo nekoliko problema o kojima osobe u vezi mogu međusobno razgovarati:

- Razdoblja nesigurnosti u vezi s Božjom brigom ili postojanjem
- Život bez Boga
- Duhovno sazrijevanje, dovođenje u pitanje gotovo svega što ste naučili
- Trenuci bavljenja samim sobom kada ste zanemarili svoj duhovni rast

Ako hodate s nekim tko kaže da nikada nije bio u nedoumici ili sumnjao, nešto nije u redu. Ovakva osoba ili živi niječuci stvarnost, ili se trebate pitati što ta osoba radi s vama! Nitko ne sazrijeva ne iskusivši gubitak i neuspjeh. Biblija uči da zrele osobe imaju veliko iskustvo s dobrom i zlom u životu: “A jaka je hrana za odrasle, za one koji navikom imaju uvježbana osjetila za razlikovanje dobra i zla.” (Hebrejima 5,14)

Duhovna samostalnost

Razmotrimo sada vaše duhovno stanje. Kako vi i vaš partner u vezi živite duhovno? Je li duhovni život vitalan i aktivan ili mu je potrebno uskrsnuće? Osobe koje žele uspjeti u odnosu s osobom suprotnog spola trebaju znati je li druga osoba duhovno samostalna. To znači da ima osobni odnos s Bogom bez obzira na okolnosti. Duhovna samostalnost jamči da ona neće od vas tražiti da joj pružite duhovnu motivaciju i smjernice. Ona je imala ozbiljan odnos s Bogom prije nego što ste se upoznali, pa ako se i ne vjenčate, odnos s Bogom se nastavlja.

Duhovna samostalnost ključno je pitanje u odnosu s osobom suprotnog spola. Nažalost, mnogi ljudi hodaju s nekim i vjenčaju se bez ove osobine. U tom trenutku sve izgleda dobro. On je uzbuđen produblјivanjem svojeg rasta sve dotle dok je i ona zadovoljna. Ili će reći kako mu je ovaj odnos pomogao da iziđe iz duhovnog mrtvila ili sna te da mu je drago što se vratio vjeri. Hodati s osobom suprotnog spola da bi se pokrenula njezina duhovnost rizičan je posao jer može prikriti apatiju i nezainteresiranost, a takva oduševljena osoba prikazana je plitkim tlom u Isusovoj usporedbi (Matej 13,20-21).

Zbog svoje naravi veza s osobom suprotnog spola prikladna je za to. Kada počnete hodati s osobom suprotnog spola, vi doživljavate nova iskustva i u zraku se osjeća nada i uzbuđenje. Novi počeci u životu dio su tog iskustva. Neke osobe koje nemaju stvarnih duhovnih korijena zamijenit će privlačnost osobe s kojom hodaju s Božjom privlačnošću. Ali često, kada se u vezi pojave teškoće, isto se dogodi i s odnosom prema Bogu. Bog je na neki način samo oličenje našeg partnera i On nije nezavisno prisutan. Moja je prijateljica to ovako opisala: “Ponekad nisam bila sigurna tko je za njega Mesija, Krist ili ja.”

Naravno, postoje i izuzeci. Ljudi se katkad zbliže tijekom hodanja s osobom suprotnog spola i duhovno rastu. Katkad i “duhovna” osoba stane postupno gubiti zanimanje za svoju vjeru. Mi ne možemo predvidjeti što će Bog učiniti u nečijem srcu. Ali možemo reći da je onaj tko nema vlastiti duhovni život znak velike opasnosti.

Stvarnost je često takva da je “duhovna” strana kriva zbog izmišljanja onoga što želi i projiciranja autentične čežnje za Bogom na drugu osobu koja je u biti nema, kao u primjeru televizijskog voditelja. Teško je biti u braku kad shvatite da duhovno usmjerenje ovisi isključivo o vama umjesto da vaš životni drug sudjeluje u tome.

Još je važnije to što vi trebate partnera koji je duhovno samostalan kada vi posrnete. Trebat će vam netko tko ovisi o Bogu i ide Njegovim putem u vrijeme kada ste vi slabi, kad posrćete i sumnjate. Ništa nije gore nego biti u nemirnim duhovnim vodama s osobom koja i sama tone: “Padne li jedan, drugi će ga podići; a teško jednomu! Ako padne, nema nikoga da ga podigne.” (Propovjednik 4,10)

Samo će vrijeme pokazati je li vaš partner doista duhovno samostalan. Ako niste u to sigurni, poplava izjava o predanosti i duhovnoj gorljivosti neće vam pružiti sigurnost bez vremenskog odmaka. Ne žurite ako vas muči ovo pitanje.

Duhovna samostalnost povezana je s onim što se tradicionalno naziva duhovnom stegom: redovito čitanje Biblije, smislen život molitve, odlazak u crkvu, vidljivo isticanje kršćanstva i skrb za izgubljene i napaćene. Vjerski život i sklonost određenoj vrsti bogoslužja razlikuju se, ali su oni bitan čimbenik koji obilježava onoga tko pripada Kristu.

Prijateljstva

O drugim osobama možete mnogo naučiti preko njihovih prijatelja. Mi smo se skloni družiti s ljudima na temelju vlastitih potreba i vrijednosti. Nečiji duhovni život odražava se i u njegovim odnosima. To ne znači da vaš partner mora imati samo kršćanske prijatelje. To može upućivati na neku vrstu straha prema stvarnom svijetu. Ako vaš partner u vezi izbjegava legalističke i licemjerne kršćane, to može biti znak duhovnog zdravlja!

Istodobno, nepostojanje trajnog kršćanskog prijateljstva može upozoravati na teškoće. Možda on ili ona tek počinje svoj duhovni put. Ili proživljava sezonu duhovne suše i stagnacije, a sada se ponovno uključuje u život s Bogom. To može upućivati i na to da osoba nikada nije imala sadržajan duhovni život. Ili da nije pravi kršćanin, već netko tko nikada nije prihvatio Krista kao svojeg Spasitelja.

Ova pitanja o prijateljstvima i duhovnom stanju ne služe za osudu i sitničavo ispitivanje, već za preispitivanje vlastitog srca i odnosa s Bogom i međusobno. Što više znate jedno o drugom, bolje ćete uvidjeti jeste li dobar materijal za bračnog druga.

Razlike mogu poticati rast

Zahtijevati da osoba s kojom hodate ima iste duhovne vrijednosti kao i vi može dovesti do problema. Premda su temelji kršćanskog života, kako smo ih prije već opisali, glavni uvjet, najbolje je biti u odnosu s nekim tko je duboko i osobno promislio o vlastitim duhovnim problemima te sam izveo vlastite zaključke. Zahtijevati sasvim iste teološke i tradicionalne vrijednosti u svim područjima, malim i velikim, može upućivati na problem dominacije, perfekcionizma ili nesigurnosti u vlastitu vjeru. Zaljubite se u duhovno zrelu

osobu i dopustite da frcaju iskre! Najpovoljniji trenuci rasta za partnere mogu biti trenuci kada raspravljaju, čitaju Bibliju i suočavaju se s duhovnim pitanjima.

Uklapanje vjere u stvarni život

Postoje religiozne i duhovne osobe. Religiozne osobe poznaju Istinu, a duhovne je vrše. Vi želite da vi i vaš partner poznajete i u životu praktično provodite duhovne istine u stvarnim okolnostima. I to je ključno za karakter: uklapanje stvarnosti Božjih pravila u svakidašnji život.

Bog želi da vaš duhovni život upravlja svim ostalim područjima vašeg života: međuljudskim odnosima, financijama, spolnim životom, poslom i svim ostalim od čega se vaš život sastoji. Iskreni vjernici često čitaju Bibliju i vjerno pohađaju crkvu, ali istodobno doživljavaju velike sukobe kada duhovne vrijednosti unose u sva životna područja. Problem u svijetu odnosa s osobom suprotnog spola javlja se u dva temeljna oblika: kao *teškoće u razgovoru o duhovnim pitanjima* i *teškoće u življenju duhovnih vrijednosti*.

Teškoće u razgovoru o duhovnim pitanjima

Mi ne smatramo da partnere za odnos možete naći samo u crkvi. Postoji obilje produhovljenih vjernika u drugim životnim sredinama. To su iste sredine u kojima vi živite: poslovno okruženje, centri za hobije, rekreativni centri, centri za socijalnu skrb i skrb za unesrećene i drugi. Ako želite da vaš partner bude osoba koja ima sadržajan i dinamičan život, uključite se u život i tamo ga potražite!

Nažalost, u tom slučaju možda nećete znati previše o vjeri osobe dok procjenjujete hoćete li s njom započeti vezu. Vi možete mnogo zaključiti o njezinom karakteru po nači-

nu na koji ona djeluje u životu, ali karakterna zrelost ne proizlazi uvijek iz kršćanskih vjerovanja. Postoje brižni i odgovorni ljudi koji nisu vjernici. Zato je važno razgovarati o pitanju vjere što prije.

Neki ljudi teško razgovaraju o duhovnim pitanjima. Ne znaju kako početi i doživljavaju unutarnji sukob. Evo nekoliko problema:

- Osjećamo nelagodu i neprirodnost.
- Ne želimo odvratiti partnera od Boga.
- Zabrinuti smo da ćemo izgubiti vezu.
- Brinemo se da će nas netko smatrati licemjerima jer nismo savršeni.
- Ne znamo kako razgovarati o duhovnim pitanjima budući da su privatna.

Ovo su važna pitanja. Međutim, korisno je zapamtiti koja je temeljna svrha veze: vi želite naći dobrog bračnog druga i želite biti dobar bračni drug. Želite da ta osoba zna kakav je vaš odnos s Bogom i da ga dijeli s vama jer je to najvažniji dio vas, a, nadamo se, i njega.

Teškoće u življenju duhovnih vrijednosti

Mnogi ljudi razgovaraju o svojoj vjeri s partnerom i međusobno se duhovno podupiru. Ipak se u njihovoj vezi može pojaviti drukčiji sukob: postoje područja u njihovom odnosu u kojima oni ne “napreduju”. Oni otkrivaju slabosti ili borbe koje se tijekom vremena ne rješavaju. To mogu biti spolni odnosi, prijevara, nezreli načini rješavanja sukoba ili dominacija. Bez obzira na to o čemu je riječ, njihov duhovni život nije preobrazio njihov karakter kao što su očekivali. Nastaje bolna podvojenost, proturječje između onoga što vjeruju i kako žive.

Ovakav podvojen život često nije posljedica nedostatka predanosti Bogu. Oni mogu biti istinski duhovni. Podvojen život odnosi se na njihovu nesposobnost da prilagode svoje potrebe i život Božjem načinu ispunjavanja potreba. Spolno općenje može biti prečac k intimnosti ili drugim potrebama kao što ćemo vidjeti u poglavlju o fizičkom odnosu. Spašavanje nezrelog partnera od posljedica njegovog nekontroliranog temperamenta možda uzrokuje strah od iskrenosti i pravednosti. Nepostojani odnosi koji se često prekidaju i ponovno započinju mogu biti simptom nesposobnosti da se emocionalno odvoji od doma i postane nezavisna odrasla osoba.

Imao sam poslovni odnos s čovjekom koji nije poznao moju vjeru. Međusobno smo se ispitivali o našim životima kako bismo se upoznali. Ovaj čovjek je potrošio velik dio vremena govoreći loše o svojoj supruzi i drugim ženama koje su ga spolno privlačile. Nekako smo došli i do vjere i ja sam spomenuo svoju vjeru. On se odmah predstavio kao kršćanin i počeo velikim riječima govoriti o Božjoj milosti i svojoj dubokoj ljubavi prema Kristu. Pitao sam se je li to ista osoba, toliko je njegov preokret bio potpun. Ali dok sam ga slušao, njegov govor o duhovnom zvučao je konfekcijski, poput propovijedi koju je mnogo puta propovijedao. On je vjerojatno bio vjernik. Ali ovaj čovjek je živio podvojen život što ga je činilo jadnim. A ovu vrstu podvojenosti mnogi ljudi otkrivaju u sebi ili u svojem partneru.

Bez obzira na uzrok, postoje duhovni odgovori na ove sukobe i par se njima treba baviti. Zato vi želite imati odnos s osobom koja nije samo vjerna, već je svjesna svojih slabosti i složenih pitanja i voljna ih je rješavati bilo u radu skupina za potporu, bilo s psihologom. Život u braku s osobom koja nikada nije razgovarala o svojim karakternim problemima može biti vrlo bolan.

Zato je važno otvoreno razgovarati s partnerom i tražiti objašnjenje pitanja koja za vas nemaju smisla u njegovom životu. Ako zamijetite nedosljednost kod njega ili u načinu na koji se veza razvija, razgovarajte o tome. Ako je on osoba dobrog srca, bit će zahvalan što ste preuzeli rizik i što oboje tragate za rješenjem. *Ne zahtijevajte savršenost od partnera ili sebe. Umjesto toga tražite pravednost.* Pravedna osoba ostaje u vezi s Bogom, izvorom pravednosti. Pa ako posrne i padne, ona će prihvatiti ukor i ponovno se povezati s Bogom.

Aktivna uloga u međusobnom rastu

Druga strana duhovne veze s osobom suprotnog spola jest potreba da se međusobno uvažavate na duhovnoj razini. Ovo uvažavanje raste vremenom kako se odnos produbljuje, ali vi trebate uzajamno utjecati na rast i ponašanje. Čak ako veza i ne završi brakom, trebate odlučiti da ćete tijekom vaše veze oboje duhovno rasti. Evo nekoliko načina na koje si možete međusobno pomagati u rastu:

Razmjena misli i povratne informacije

Kako se razvija vaš odnos, tako treba rasti i svijest o međusobnim teškoćama i potrebama. Vaš partner je u jedinstvenom odnosu s vama i zna i vidi osobine u vama koje drugi ne vide. U naprednijim stadijima odnosa trebate si međusobno dopustiti konfrontaciju, razmjenu misli i hrabrenje na duhovnoj razini. Ako osoba s kojom ste u vezi odbija duhovne povratne informacije, nešto nije u redu jer Biblija ima teške riječi za one koji ne mogu podnijeti ukor: “Tko poučava podrugljivca, prima pogrdu, i tko prekorava opakoga, prima ljagu.” (Izreke 9,7)

Odvojite vrijeme

Bilo bi dobro kad biste prepustili vremenu i iskustvu da učini svoje prije nego što se suočite s ozbiljnim pitanjima. “Budite brzi na slušanju, a spori na govoru.” (Jakov 1,19) Možda ste nešto pogrešno razumjeli, a nakon određenog vremena to ćete možda razumjeti bolje. Ili ste možda vidjeli neki postupak koji se nikada više neće ponoviti, i ono što ste vi protumačili kao model ponašanja, bio je izdvojeni događaj. Možda trebate pustiti da prođe neko vrijeme kako bi se milost očitovala među vama i kako ne biste ostavili dojam osobe koja osuđuje. Pamтите da svi mi prvo trebamo milost, a tek onda istinu.

Ne budite roditelj

Izbjegavajte sklonost preuzimanja duhovne odgovornosti za vašeg partnera. Ne izgrađujte odnos tako da on djeluje i raste pod vašim nadzorom. Zašto? Zato što djeca imaju samo jednu želju — odvojiti se od svojih roditelja. Ako ste vi, dakle, tata, on mora odrasti i napustiti vas kako bi ispunio Božju svrhu i postao odrasla osoba.

Moj prijatelj je učinio tu pogrešku. Zaljubio se u ženu koju je htio učiniti svojom učenicom. Proučavao je Bibliju s njom, davao joj zadaću i zahtijevao da čita određene knjige. Bio je vrlo uzbuđen kad ga je ona jednog dana napustila i otišla s drugim muškarcem izjavivši da se osjećala kao đak. Ali on je nešto naučio. Rekao mi je: “Sljedeći put poduku ću prepustiti nekome drugom.”

Utjeha i izazov

Dobri odnosi ne obuhvaćaju samo povratne informacije, već i da partneri međusobno dopuštaju ublažavanje boli i

suočavanje s propustima. Učinite sve kako biste oboje činili i jedno i drugo. Neke odnose obilježava tješjenje, ali nema međusobnog usmjeravanja. Druge obilježava preispitivanje, ali može biti i kritiziranja i teških riječi. Tješite *i* propitajte.

Duhovna podudarnost

Glavni oblik veze s osobom suprotnog spola jest duhovna podudarnost ili sukladnost u vjerskom životu. Ovo bi područje trebalo biti jednostavno za rješavanje, a s druge strane postoje i teškoće.

Pitanje stvaranja

Jednostavno je to što nas je Bog stvorio da budemo bliski s Njim i s drugim osobama. Možemo vjerovati da je to dio naše naravi. To također znači da vaš unutarnji život čezne za duhovnom intimnošću s drugom osobom. Ako ovaj dio vas dobro funkcionira, vi ćete u drugima tražiti zdravu duhovnost. Vas će u konačnici zanimati i privlačiti osobe koje imaju sličan duhovni život. Ako je nešto poremećeno u vašoj nutrini, zateći ćete se kako vas privlači nezdrava duhovnost i njezina odsutnost. Na duhovnoj razini duhovna podudarnost je pitanje dijagnoze našeg duhovnog zdravlja. Međutim postoje i drugi razlozi.

Put duhovnog razvitka

Duhovni razvitak znači da više niste osoba kakva ste bili, a sada niste ono što ćete postati. Ustrajnošću mi možemo postati zrele i cjelovite osobe (Jakov 4,1). Dok sazrijevate, mijenjaju se vaši stavovi, vrijednosti i navike. Ljudi ponekad

hodaju i zaljubljuju se u vrijeme posebnog razdoblja duhovnog rasta jednog ili oba partnera. Odnos se dobro razvija sve dok oboje prolazi kroz isto razdoblje. Ali ako jedan partner doživi velike promjene, javljaju se sukobi i potreba za prilagodbom.

Poznao sam par koji je prolazio razdoblje duhovnog sazrijevanja i sumnji. Dovedili su u pitanje Božje postojanje, crkvu, Bibliju i članstvo u drugim vjerama. Podupirući se međusobno u potrazi i istraživanju, oni su se vjenčali. Međutim, žena se vratila kršćanstvu i odrekla se nekih tradicija koje su je opterećivale. Ali njezin suprug je ostao podalje od vjere i nikada se nije vratio. Premda je on dobar čovjek, u duhovnom dijelu njihovog braka ona je osamljeni putnik na duhovnom putu.

Nestvarno je očekivati da vi i osoba s kojom ste u vezi budete sasvim zreli jer ćete se i dalje oboje mijenjati. Ali bili bismo iznenađeni ako ni vi ni vaš partner niste proživjeli razdoblje kada ste duhovnost podvrgnuli sumnji. Bolje je da ljudi razumiju svoju vjeru promišljanjem nego da preživljavaju na vjeri svojih roditelja. Istodobno je važno da oboje riješite ključna pitanja u vašoj potrazi za smislom. Ne počinjite ozbiljnu vezu ako vaš partner nije razumio sadržaj ili smisao svojeg kršćanstva. U vrijeme duhovne potrage možete si pružati potporu i pomagati, osigurati prostor za rast, ali se ne obvezujte.

Područje vjerovanja i prakse

Tijekom duhovnog upoznavanja vašeg partnera trebat ćete donijeti odluku o tome s kojim područjem vjerovanja i prakse možete živjeti iako se ne slažete, a s kojim ne možete. Neke odluke odnosit će se na sklonosti, a neke će biti vrlo objektivne. Osnovne postavke kršćanstva vrlo su jasno izražene

i vi ih morate poznavati. Raspravljajte i bavite se njima kako se zbližavate.

Razlike u duhovnoj razini

Mnoge ljude muči pitanje veze s osobom suprotnog spola koja je na različitoj duhovnoj razini. Evo nekih razlika i prijedloga za njihovo rješavanje.

Kršćani i nekršćani

Kršćani trebaju biti potpuno uključeni u stvarni svijet kao posrednici Božje ljubavi. To znači biti sol i svjetlo (Matej 5,13-16). Istodobno najdublji i najznačajniji dio vas treba naći dom u srcu najvažnijeg ljudskog odnosa u vašem životu (2. Korinćanima 6,14). Zato mi vjerujemo da kršćani ne trebaju započinjati vezu s nekršćanima.

To ne znači da ne smijete imati nekršćanske prijatelje suprotnog spola. Takvi vas odnosi mogu obogatiti i nekršćani trebaju znati da postoje vjerni muškarci i žene koji prema njima postupaju s poštovanjem, kao prema braći i sestrama. Međutim, mi vjerujemo da je svoju ljubav najbolje sačuvati za osobe iste vjere. Romantična čežnja je prekrasan dar. Ali poznato je da ona može zamračiti i najbolji um i nesvjesno iskoristiti naše karakterne slabosti. Zato povežite svoje romantične čežnje s dobronamjernim vjericima u vašoj vjeri tako da, kada se doista zaljubite, ovaj aspekt neće biti sporan.

Predanost ili neobvezatnost

Mnogi ljudi koji ozbiljno shvaćaju svoju vjeru pitaju što je s hodanjem s kršćanima koji samo površno pristupaju

duhovnom životu. Ovo pitanje je složenije od prvog. Evo nekoliko smjernica za njegovo razmatranje.

Kako znate da vaš partner u odnosu nije predan? Prvo, budite sigurni u svoj dojam. Ponekad naša vlastita sklonost osuđivanju i perfekcionizmu može “različito” pretvoriti u loše. Možda osoba ne ide istim putem, ali je možda ona mnogo ozbiljnija nego što vi vidite zbog svojih vlastitih spornih pitanja. Na primjer, nemojte misliti da ona ne ljubi Boga samo zato što ne pozna Bibliju tako dobro kao vi.

Zašto ona izgleda nedovoljno predana? Katkad osoba izgleda manje predana zato što je doživjela gubitak, veliki stres i neuspjeh u životu. Premda bi bilo idealno da se tada približimo Bogu, mi se katkad povlačimo. Tako jedna duboko duhovna osoba može doživljavati duhovne teškoće. U takvim slučajevima vrijedi je poduprijeti u njezinoj borbi i pomoći joj u rješavanju, a ozbiljnu predaju treba odgoditi dok se problem ne riješi.

Što ako predanost izostane? Postoje vjernici koji trajno ostanu na nižim razinama predanosti Bogu. Ako vremenom postane jasno da se upravo to događa, vjerojatno je bolje razići se. I to je opet jedno od onih pitanja koje je bolje riješiti na temelju vašeg osobnog duhovnog zdravlja. Ako vi rastete u svojoj nutrini, u jednom ćete trenutku osjetiti duhovnu prazninu u vezi koja, ako se pretvori u brak, može postati veliki problem.

Zreo i nov

Ovo je složenije pitanje. Pretpostavimo da oboje shvaćate svoju vjeru ozbiljno, ali jedno duhovno raste sporije od drugoga. Ovom problemu možete pristupiti na nekoliko načina.

Ako ste nov kršćanin (manje od godine dana), čestitamo vam i dobrodošli u obitelj! Predlažemo vam da nastavite s

procesom duhovnog rasta i postignete stabilnost u vjeri dok napredujete u vašoj vezi. Cilj je da sami rastete duhovno i da vaša vjera ne ovisi o vašem partneru.

Ako ste zreliji vjernik, dobro je pričekati da novi kršćanin ili kršćanka utvrdi vjeru prije nego što se dublje obvežete. To će vas sačuvati od uloge roditelja i dopustiti vašem partneru u vezi da preuzme odgovornost za svoj proces rasta.

Ne ravnajte se samo po vremenu dok razmatrate svoja duhovna pitanja. Premda je vrijeme potrebno, neke osobe rastu brže od drugih. Nemojte misliti da je netko zreo samo zato što je već neko vrijeme kršćanin. Istodobno mlađem vjerniku još uvijek treba vrijeme za razvitak i sazrijevanje.

Napokon, najbolje je hodati s osobom koja je na istom stupnju zrelosti kao i vi. Ovo može riješiti sukobe zbog ovisnosti, kontrole i rasta. Ali sebe preispitujte detaljnije nego svojeg partnera (Jakov 4,6). Neka vas oboje više zanima upoznavanje Boga i rast nego na kojoj ste razini! Doista je važnije biti dio procesa nego stalno mjeriti svoj položaj u njemu.

Osim toga, ako uočite razliku u zrelosti, provjerite ne radi li se samo o razlici u načinu života. Ovo je slično onomu što smo rekli o predanosti. Osoba koja nije formalno teološki obrazovana, može biti zrelija na svojem duhovnom putu i u karakteru od nekoga tko jest. Sjetite se da je Bogu više stalo do naših srca nego vjerskih običaja: "Više volim milosrđe nego žrtvu." (Matej 9,13) Pristup nekoj osobi uvijek treba obuhvatiti i karakter. Promatrajte voli li ta osoba, je li istinoljubiva, živi li u stvarnosti i funkcionira li kao odrasla osoba. Često osoba koja dobro funkcionira u stvarnom svijetu ima bolje prilagođen duhovni život od nekoga tko ima punu glavu znanja, ali ne može dobro funkcionirati.

Zaključak

Duhovni dio veze znači da trebamo odrediti granice svim vrstama želja i nagona:

- Zahtjevima da se osoba duhovno uskladi s vama ako već nije
- Pokušajima da duhovno promijenite drugu osobu
- Nijekanju duhovnih sukoba u odnosu
- Neprimjećivanju vlastitih duhovnih nedostataka i usredotočivanju na partnerove
- Strahu od razgovora o duhovnim pitanjima

Međutim, dok rastemo u Kristu i idemo Njegovim putem, jednostavnije je ljubiti i ulagati svoje srce mudro i dobro u naše životne veze.

Savjeti

- Ne čekajte dugo da vaša vjera postane dio veze. Ona je jednako stvarna u vašem životu kao i karijera i sklonost filmovima.
- Ne tumačite pasivnost i vjersko slaganje vašeg partnera kao duhovnu podudarnost. On treba imati aktivnu vjeru koja obuhvaća razmišljanje i borbu. Ako uvijek vi imate inicijativu, smatrajte to problemom.
- Uživajte u duhovnim razlikama u svojoj vjeri i učite iz njih. Ne namećite se svojem partneru pokušavajući ga uvjeriti u neki stav.
- Razvijte odnos u kojem ćete se oboje poticati na razumijevanje.

4. poglavlje

HODANJE NEĆE IZLIJEČITI VAŠU SAMOĆU

Jednostavno ga nazovi i reci mu da je gotovo”, rekao sam (dr. Cloud) Marshi. Mjesecima sam slušao o njezinom odnosu sa Scottom i kako ne može podnositi njegovo loše ponašanje. Brinulo me je i umaralo to što ona nije htjela vidjeti kakva je on osoba. Počeo sam je nagovarati.

I ona je odlučila prekinuti. Nazvala ga je i raskinula vezu. On je, prema očekivanjima, poludio, pojavio se na njezinim vratima moleći je da to ne čini. Čula su se brojna obećanja o promjeni i uobičajene riječi koje izgovaraju ljudi kada im zaprijeti gubitak ljubavi. Ali ona nije popustila. Barem jedan dan.

Dva dana poslije Marsha me je nazvala i otkazala naš sljedeći sastanak. Želio sam znati istinu. Vratila se Scottu i stidjela se to reći. Rekao sam joj neka svakako dođe kako bismo o tome mogli razgovarati.

Dok je Marsha govorila, suosjećao sam s njom. Osjećala je depresiju i osamljenost nakon raskida koja nije popuštala. Činilo joj se kao da se nalazi u crnoj rupi iz koje ništa ne može vidjeti i osjećala se sasvim beznadnom. Njezino je stanje bilo opasno.

Nitko tko je poznao Marsha ne bi posumnjao da ona doživljava ovakvu agoniju. Bila je utjecajna osoba u poslovnom svijetu, predana kršćanka i vođa u crkvi. Svi su je voljeli i nitko ne bi pomislio da bi ona trpjela osobu poput Scotta ili da bi raskid s takvim bezveznjakom djelovao na nju tako razorno. Ali raskid je uzrokovao toliku žalost da je ona jedva mogla funkcionirati.

Dok smo razgovarali o njezinim osjećajima, saznali smo da postoji vrlo intiman dio nje koji se osjeća osamljen i lišen ljubavi pa je raskid sa Scottom pokrenuo osjećaj duboke osamljenosti koji ona obično nije osjećala. I dok smo razmatrali njezinu prošlost, zaključili smo da je ona ulazila u veze da bi izbjegla ovu unutarnju osamljenost. Svaki put kada je okončala jednu vezu, počela bi drugu, premda muškarci nisu bili takvi da bi s njima željela biti dugoročno. Ona jednostavno nije mogla podnijeti samoću. I zato ju je strah od samoće spriječio da se ogradi od loših odnosa. Radije bi prihvatila lošu vezu nego bila sama.

Ovo je ključno za zacrtavanje granica u nekom odnosu. Ako činite nešto od sljedećega, onda i vi možda odustajete od granica zbog straha od samoće:

- Podnošenje omalovažavajućeg ponašanja
- Popuštanje ponašanju koje nije u skladu s vašim vrijednostima
- Prihvatanje nečega manje vrijednog od onoga što želimo i trebamo
- Ostajanje u vezi za koju znate da joj je rok trajanja prošao
- Započinjanje odnosa za koji znate da vas ne vodi nikuda
- Gušenje osobe s kojom ste u vezi pretjeranim potrebama i kontrolom

Sigurno je da postoje i drugi znakovi. Ključna misao je da vašom vezom upravlja unutarnja izolacija, a ne Bog, vaši ciljevi, vrijednosti i duhovne odluke. Vaša osamljenost tjera vas u vezu za koju znate da neće potrajati. Ona vas također sprečava da se razvijete u osobu koja ne treba biti u vezi da bi bila sretna. Postoji vrlo važno pravilo za veze i romantične odnose: da biste bili sretni u nekoj vezi i izabrali odnos kakav želite, morate biti sretni bez takvog odnosa.

Ako morate biti u vezi ili vjenčani kako biste bili sretni, vi ste ovisnik i nikada nećete biti sretni s osobom koju nađete. Ovisnost će spriječiti vašu selektivnost u pronalaženju prave osobe i spriječit će vas u potpunom ostvarenju odnosa sa zdravom osobom. Ako se plašite samoće i odbačenosti, vi ne smijete koristiti ljubav osoba koje su s vama dok ne riješite svoje vlastite strahove.

Zato prvo trebate iscijeliti samoću i to je dobra granica u vezi s osobom suprotnog spola. Granica je ova: kako biste iscijelili svoj strah od samoće, trebate ograničiti svoju želju za vezom. Prvo iscijelite strah, a onda započnite vezu.

Kako se liječi samoća bez odnosa s osobom suprotnog spola?

Prvo, ojačajte svoj odnos s Bogom. Neka vam On bude na prvom mjestu tako da potrebu za Bogom ne pokušavate ispuniti odnosom s drugom osobom.

Drugo, osnažite svoj odnos s pouzdanim i zdravim kršćanima. Ne pokušavajte svoju potrebu za ljudima ispuniti vezom s osobom suprotnog spola ili Bogom. Da, vi trebate Boga, ali trebate i ljude.

Hodanje s osobom suprotnog spola namijenjeno je zrelim, odraslim osobama. Zrele odrasle osobe uvijek će imati zadovoljavajući sustav potpore koji će zadovoljiti potrebe za kontaktom s ljudima. Osim toga, zrele osobe mogu iznijeti svoje

potrebe drugima kako bi bile iscijeljene. Ako svoju potrebu za iscjeljenjem pokušavate ispuniti romantičnim odnosom, nećete uspjeti. Vama je potrebna unutarnja potpora koja će vas učvrstiti kako bi vaše odluke bile rezultat snage, a ne slabosti i ovisnosti. Marsha je birala muškarce zbog svoje slabosti i zato nikada nije mogla naći željenu osobu. Ako svoje potrebe ispunjavate izvan veze s osobom suprotnog spola, onda birate zbog čvrstoće.

Budite otvoreni u ovim potpornim odnosima. Neki ljudi imaju brojne prijatelje, ali ta prijateljstva ne ispunjavaju njihove najdublje potrebe. Oni su i dalje podložni ovisnostima u vezi. Ne znači da ispunjavate svoje duševne potrebe samo zato što imate prijatelje. U nekim odnosima treba dopustiti ovisnost, iznošenje potreba, izrazitu bol i povrijeđenost i slično. Možda ćete u svoj sustav potpore trebati uključiti savjetovanje ili skupno savjetovanje. Ali potporni sustav pomoći će vam samo onoliko koliko vi to dopustite izražavajući svoje potrebe. Ova ranjivost će vas povezati s onim dijelom osobnosti gdje možete biti dovoljno snažni a da niste osamljeni.

Neka vam život bude ispunjen duhovnim rastom, osobnim rastom, profesionalnim rastom, službom za druge, hobijima, intelektualnim rastom i sličnim. Onaj tko vodi aktivan život, nema vremena niti sklonosti biti ovisan o partneru u vezi. Što je vaš život ispunjeniji odnosom s Bogom, službom za druge i zanimljivim poticajnim aktivnostima, manje ćete osjećati potrebu za odnosom kako biste se osjećali cjelovitim.

Tragajte za cjelovitošću. Osim aktivnog života, rješavajte pitanja koja su u vašoj duši. Bez obzira na to kakva su ta pitanja, dok ih rješavate (posljedice iz djetinjstva, vaši odnosi s drugima i odnosi u poslovnom životu, drugi nedostaci, bol, nefunkcionalnost), iscijelit ćete i svoju osamljenost. Za-

nimljivo je da i sam proces duhovnog rasta može pomoći iscijeliti osamljenost. Dok duhovno rastete, vi ćete prirodno biti bliži drugima i imati potpuniji život. Cjelovita osoba nije ovisnik o vezama. Ona je sretna i potpuna. Psalam 1,3 govori o osobi koja sazrijeva u prihvaćanju Božjih putova i zakona: “On je ko stablo zasađeno pokraj voda tekućica što u svoje vrijeme plod donosi; lišće mu nikada ne vene, sve što radi dobrim urodi.” Cjelovit život je ispunjen sadržajima. A popratna posljedica takvog života je privlačnost osobe.

Razmislite odnosi li se vaš strah od osamljenosti na specifičan problem. Na primjer, Marsha je patila zbog odbačenosti u djetinjstvu. Druge osobe se možda bave drugim neriješenim problemima. Postoje brojne vrste boli koje stvaraju strah od osamljenosti. Razmislite odnosi li se i vaš strah na specifičan problem koji ste iskusili u životu i zatim pokušajte riješiti to pitanje.

Najbolja prepreka upuštanju u loš odnos, nezadovoljavajući odnos, ili lošoj dinamici u dobrom odnosu jest da vam takav odnos nije potreban. A to će doći od vaše povezanosti s Bogom, ukorijenjenosti u potpornom sustavu, rješavanja spornih životnih pitanja, življenja punim životom i traganja za cjelovitošću. Ako činite sve ovo, nećete reći “da” kada trebate reći “ne”.

Savjeti

- Veza s osobom suprotnog spola nikada ne liječi osamljenost. Ona zadovoljava potrebu odrasle osobe za romantičnim odnosom muškarca i žene na putu do braka.
- Osamljenost treba liječiti odnosom s Bogom i drugim ljudima.
- Ovi odnosi nikada neće pomoći ako u njima niste otvoreni.

- Sadržajan život neudane ili neoženjene osobe pomoći će joj da ne ulazi u vezu zbog osamljenosti ili neispunjenog života.
- Odluke proizišle iz potrebe nisu valjane i vode samo uništenju.
- Morate dosegnuti točku kad ćete biti sretni svojim životom izvan veze da biste u vezi bili sretni.
- Simptomi odustajanja od granica u mnogim područjima odnosa s osobom suprotnog spola mogu biti posljedica dubokog straha od samoće.

5. poglavlje

NE PONAVLJAJTE PROŠLOST

1 stražujući materijal za ovu knjigu, intervjuirao sam (dr. Townsend) vjenčane i nevjenčane parove kako bih saznao njihovo gledište o vezi s osobom suprotnog spola. Jedno pitanje koje sam postavio vjenčanim parovima glasilo je: “Sada kada više ne hodate, što biste učinili drugačije?” Većina odgovora glasila je: “Više bih učio iz prošlih pogrešaka.” To je zanimljiv odgovor. Mislim da to znači otprilike: “Kada bi mogao, učinio bih neke stvari drugačije.” Ljudi duboko žale što nisu naučili više iz svojih iskustava.

Važno je odrediti granice u odnosu na prošlost, to jest odnositi se prema starim oblicima ponašanja kao nečemu što ne morate ponavljati i u budućnosti. Vaša prošlost može biti vaš najbolji prijatelj ili najveći neprijatelj ovisno o tome pomaže li vam u razvijanju prave vrste odnosa s osobom suprotnog spola. Nitko ne ulazi sposoban i spreman u svijet odnosa. Vi možda dolazite iz dobre obitelji s kvalitetnim odnosima. Možda ste uravnotežena osoba. To su svakako prednosti. Ali usprkos ovim prednostima, morate iskusiti sate i sate pokušaja i pogrešaka u specifičnom području odnosa s osobom suprotnog spola.

Prošlost je važna jer je ona spremište svih ovih iskustava. Vaša prošlost može vam pružiti velik broj potrebnih informacija o tome što tijekom veze činiti, a što izbjegavati, zbog zadovoljstva ispravnim postupanjem ili zbog bolnih pogrešaka. Neodgovorno prijeći preko prošlosti misleći: *Ne moram o tome razmišljati jer je to iza mene, a sutra je novi dan*, znači zanemariti važan dio stvarnosti. S druge strane obraćanje pozornosti na ono što ste već učinili znači preuzeti odgovornost za vašu sadašnjost i budućnost u kojoj nešto možete promijeniti.

Ovo će poglavlje govoriti o tome kako vaša prošlost utječe na vaš odnos s osobom suprotnog spola i što možete učiniti da prošlost radi za vas umjesto protiv vas. Ne dopustite da vas prošlost zaustavi ili zaplete: “Odbacimo od sebe svako breme i grijeh koji lako zavodi, te ustrajno trčimo na utakmici koja nam je određena.” (Hebrejima 12,1)

Postanite dobri istraživači vlastite prošlosti.

Oblici ponašanja u vezi

Možda se pitate: koji specifičan dio svoje prošlosti ponavljam u vezama? Željet ćete otkriti problematične oblike ponašanja u vezi koji sprečavaju napredak prema predanosti i braku. Cijela se ova knjiga na neki način bavi različitim problemima koje su ljudi doživjeli u prošlosti u nekoj vezi i načinima njihovog rješavanja. Neke su osobe sklone prebrzom upuštanju u vezu, druge se prilagode željama partnera, a treće dopuštaju da veza upravlja njima. Dok čitate ovu knjigu, možete zapisivati oblike ponašanja s kojima se poistovjećujete, a zatim razmisliti o tome kako da ih prestanete ponavljati.

Što mogu naučiti iz prošlosti?

Prvi problem u vezi jest poricanje da vaša prošlost predstavlja problem! Vi ne možete ništa naučiti iz prošlosti ako vjerujete da je problem isključivo u drugim osobama. Ako se više bavite njima, bavite se njihovom, a ne svojom prošlošću. Umjesto da za svoje probleme u vezi okrivljujete osobe s kojima ste bili, morate vrlo pomno razmotriti svoj pristup vezama u prošlosti.

Imam prijateljicu koja se već godinama žarko moli da nađe supruga. Neuspjesi u vezama prilično su je frustrirali. Ali kada sam je nedavno upitao što ona misli zašto je to tako, rekla je: "To nisu pravi muškarci." Ne kažem da oni jesu ono što nisu, ali dok god moja prijateljica ne uvidi da je *ona* svim ovim muškarcima dala negativan zajednički nazivnik, ne vidim kako se bilo što može promijeniti.

Ako ste vi i vaši prijatelji skloni oplakivati nedostatak kvalitetnih osoba za veze u svijetu, umjesto toga učinite nešto konstruktivno. Postavite njima, Bogu i sebi isto pitanje: "Što mi iz prošlih veza može pomoći da izbjegnem zlo i doživim dobro u budućnosti?" Za to nije dovoljno samo kukati i odgovor uopće neće biti ugodan, ali obično donosi dobre rezultate. A još prikladnije pitanje glasi: "Što sam ja učinio da uklonim svoje sadašnje probleme u vezama?" Ovdje nije riječ o osudi samih sebe, već o potrazi za istinom i stvarnošću koja vas oslobađa od ponavljanja pogrešaka iz prošlosti.

Razumijevanje prošlosti pomaže nam da rastemo

Jim je bio opušten i neposredan mladić u dvadesetim godinama. Izlazio je često, ali te veze nisu urodile plodom. Jim je to pripisao lošoj sreći i tješio se spoznajom da ima

dovoljno vremena da nekoga nađe. Nikada nije zastao i pitao se što se događa. I vrijeme ga je pregazilo. S trideset godina počeo se brinuti. Uvijek je želio biti oženjen. Postao je zabrinut da se nikada neće oženiti.

Sada već stariji i mudriji, Jim je malo usporio i počeo ozbiljno razmišljati o svojem ponašanju u vezi. I naposljetku je shvatio. Bio je sklon hodanju s djevojkama koje su više željele njega nego on njih. Najviše ga je privlačilo to što ga neka žena voli. To je bilo manje rizično. Međutim, kada se odnos jednom razvio, on bi brzo gubio zanimanje jer te djevojke nisu bile ono što je on želio. Gotovo svaka veza u prošlosti imala je ovakav tijek. Jim je bio zaprepašten kada je prepoznao svoje ponašanje. Bio sam ponosan na Jima jer je vrlo naporno radio na dijagnozi problema.

Jim se tada viđao s dvjema ženama, Robin i Jenny. Objema je to pošteno rekao i nije ih varao. Robin je bila posebno zainteresirana za njega što bi njemu u početku obično laskalo. Jenny je, s druge strane, Jim zanimao, ali se željela družiti i s drugim muškarcima. Njemu je to bilo čudno. Prijašnji Jim ne bi nikada pokazao zanimanje za Jenny nakon nekoliko izlazaka jer je njegova nesigurnost u odnosu sa ženama bila tako velika.

Jim je srećom uočio svoju naviku da hoda s djevojkama s malim rizikom; htio je iskoristiti svoje poznavanje prošlosti. Razmotrio je svoje nezadovoljstvo i nesigurnost u vezama. Ohrabrio se i izrazio svoje osjećaje skupini pouzdanih prijatelja te im otvoreno priznao koliko se bojava otvorenog razgovora s njima ili s nekim drugim. Oni su bili jedinstveni i poduprli su ga.

Jim je naposljetku postao iskreniji i izravniji prema ljudima zbog spoznaje da ima dobar temelj u odnosu s Bogom i nekoliko prijatelja. Drugim riječima, Jim je sazrijevao. Bio je iskren prema Robin i rekao joj da nema dovoljno

interesa za daljnju vezu. Nastavio se družiti s Jenny premda ga je skoro obuzela panika jer je veza bila nesigurna.

S vremenom se dogodilo da se Jim razišao s Jenny i to je za njega bilo vrlo bolno. Pozitivno je bilo što je spoznao da može preživjeti gubitak. Ovaj temelj za rast omogućio je Jimu da ispravno postupi prema Robin i započne odnos s Jenny. Odnos je išao svojim tijekom nesputan nesigurnošću.

Bolje je okončati neki odnos zbog zdravih razloga nego zbog nezdravih.

Jim je vremenom našao drugu ženu, Samanthu, koja mu se doista svidjela. Ali ovaj put ga je privukao njezin karakter i vrednote, a ne njezine simpatije prema njemu. Početak veze s njom bio je pravi rizik. Ali Samantha ga je vremenom zavoljela. Oni su sada sretno vjenčani. Da Jim nije riješio svoj pristup vezama u prošlosti, tko zna što bi se s njim dogodilo. Jimu su se primjeri i upozorenja prošlosti (1. Korinćanima 10,11) pokazali kao korisni saveznici.

Razumijevanje i uvid nužni su, ali ne i dostatni elementi za oslobađanje od prošlosti. Postoje trenuci kada će nas samo istina osloboditi. Međutim, u većini slučajeva naše ponašanje u prošlosti upućuje nas na neke manjkavosti i rane u vlastitom karakteru. Ove manjkavosti neće nestati ako ne otpočnemo s procesom osobnog rasta.

Plasite se svoje prošlosti

Sljedeći čimbenik u određivanju granica u odnosu na prošle veze jest zdrav strah od posljedica ponavljanja prošlosti. Kada jasno sagledamo mogućnosti s kojima ćemo se suočiti ako nešto ne promijenimo, to nam pomaže u podnošenju boli promjena. Kao što smo već vidjeli, Jim je bio zabrinut da se nikada neće oženiti ili barem ne u dobi kada

je on to želio. Jim je iskoristio svoj strah kao poticaj za promjenu koju je trebao izvršiti.

Neki ljudi misle da se kršćani nikada ne smiju bojati. Istina, ako smo vjernici, ne trebamo se plašiti vječne kazne ili odvajanja od Boga (1. Ivanova 4,18). Ali mi trebamo živjeti u strahu Božjem jer On nepristrano sudi (1. Petrova 1,17). Ovaj strah je zdrava briga za našu odgovornost pred Bogom. Zato, bojte se, doista se bojte pravih stvari. Evo nekoliko njih:

Bojte se uništavanja sadašnjeg odnosa

Možda ste sada u vrlo dobroj vezi. Ali ako se nikada niste pozabavili svojom prošlošću, vi dovodite u opasnost ovaj novi odnos. Čak kada ste i u dobrom odnosu, još uvijek trebate preispitati prošlost, zatražiti pomoć od Boga i dobrih prijatelja te tragati za cjelovitošću. Naporan rad na sazrijevanju sada može pomoći u sprečavanju problema u budućnosti. Ne zanemarujte svoju prošlost samo zato što se trenutačno osjećate dobro.

Plašite se ostanka u sadašnjoj vezi

Možda ste u vezi koja nije dobra. Kako bi vam razmatranje vaše prošlosti moglo pomoći? Možda ćete otkriti ponašanje koje pokazuje da ste skloni dugo ostati u bezizglednoj vezi. Što je veza bolesnija, vi se više trudite. Možda shvatite da ste skloni ostati u lošoj vezi samo zato što želite biti s nekim. Razmatranje vaše prošlosti može vam pomoći da brže prekinete loš odnos i sačuvate sebe i svojeg partnera od boli.

Plășite se boli

Odnosi s osobama suprotnog spola su važni. Ljudi mogu prodrijeti duboko u našu dušu. To znači da možete davati i vjerovati nekome tko nije vrijedan vašeg povjerenja. Mnoge osobe koje nisu razmotrile teškoće iz prošlosti, s povjerenjem se nadaju da će usprkos svemu sljedeća osoba biti pouzdana iako nemaju sposobnosti da se zaštite ili prepoznaju pouzdanost druge osobe. Posljedica je često emocionalna povrijeđenost. Ako razmotrite svoju prošlost, moći ćete bolje razlučiti zašto ste povrijeđeni i razviti mehanizme za sprečavanje povrijeđenosti u budućnosti.

Plășite se gubitka vremena

Većina ljudi, kao što je to bilo i u Jimovom slučaju, imaju neku vrstu dobne granice u svojoj glavi dokad se žele vjenčati. U stvarnosti vi ne možete čekati vječno jer niste vječni. Postoji nešto što nazivamo “prekasno”. Zato će mnoge osobe koje su cijelog života sanjale o vjenčanju, zanemarujući svoju prošlost, izgubiti bračnu budućnost. Radite na svojoj prošlosti!

Plășite se smanjenja svojih mogućnosti

Osobe koje nisu izvukle pouke iz prošlosti, ne mogu biti ono što jesu, rasti i donositi odluke. Ovaj manjak slobode ograničava njihovo područje odabira u svijetu. Na primjer, recimo da vas privlače nedosljedne, ambivalentne osobe koje se ne mogu obvezati. Zaljubljenost u osobu s karakternim nedostatkom može učiniti da vas stabilna i pristupačna osoba ne privlači. Vaša prošlost će možda takvu osobu smatrati dosadnom i teško probavljivom i vi ste time u opasnosti od gubitka cijelog segmenta vrijednih odnosa. Ako može-

te uvidjeti svoje prošle teškoće u vezama, otvorit ćete se budućnosti s izgledima za ostvarenje zdrave veze.

Zašto prošlost još uvijek vlada

Ako postoji toliko dobrih razloga da razmotrimo svoje prošle oblike ponašanja u vezi, zašto to ljudi tako teško čine? Postoji nekoliko razloga.

Manjak zrelosti

Jedan pokazatelj karakterne zrelosti je sposobnost da budete svjesni, radoznali i zabrinuti za svoje prijašnje ponašanje. Većinu nas zaokuplja sadašnjost. Jednostavno je udubiti se u nastojanje da održimo korak s njom. Međutim, sa zrelošću dolazi i veća sposobnost razmišljanja o dugoročnim oblicima ponašanja i teškim pitanjima u životu. Sjećate se Jima: on je imao problema s vezama u dvadesetim godinama. Ali njegova nezrelost ga je usredotočila na sadašnjost i uživanje u samom sebi. Otpočnite s duhovnim i emocionalnim procesom rasta. Udubite se u život prije nego što počnete primjećivati značajne teškoće u vezama. Obratite se Bogu i pouzdanim pojedincima za pomoć u rastu u ljubavi i istini.

Strah od nepoznatog

Pretpostavite da ste otkrili sklonost umanjivanju razlika između sebe i partnera kako biste ublažili sukobe. Održavate vaš odnos ugodnim, površnim i potajno ste nepošteni. Vi se nikada niste odnosili prema ženi na drugi način.

Postavši svjesni svojeg ponašanja, možda uviđate da je neizravnost problem koji ograničava vašu mogućnost zbližavanja sa ženskom osobom. Možda želite to promijeniti.

Međutim, vi ste paralizirani jer nemate iskustva koja vas upućuju na ono što vas očekuje. Nema neugodnih sjećanja na nekoga tko više ili plače. Ali nema ni dobrih sjećanja. Što bi se dogodilo kad biste bili izravni, možete samo nagađati. Strah od nepoznatog — briga zbog onoga što bi se moglo dogoditi ako se promijenite — može usporiti proces rasta.

Što biste radije: imali loše iskustvo ili bili bez iskustva? Mnogi će odabrati poznato ali loše iskustvo, jer su razvili način kako da žive s njim i prilagode mu se. Strah od nepoznatog sprečava mnoge osobe od promjene jer su bolno svjesne svojih problema. Ako je tako i s vama, pristupite bliskim prijateljima i ponašajte se kao poštena, izravna osoba ako ne možete sa svojim partnerom u vezi. Zamolite ih za pomoć i potporu. Borite se sa svojim strahom i obrambenim mehanizmom. Drugim riječima, vama je potrebna skupina iskustava u vašem pamćenju na koja ćete se osloniti, pa kada se počnete pošteno ponašati prema partneru u vezi, bit ćete samopouzdana zbog činjenice da vam je nepoznato postalo poznato, pozitivno ponašanje. To će vam pomoći da na zdrav način razvijete svoj odnos.

Strah od poznatog

U drugim slučajevima neki ljudi ponavljaju prošlost zato što su pokušali promijeniti svoje ponašanje i iskusili veliku patnju. Bol je bila tolika da je spriječila njihov pokušaj promjene. Uzmite gore spomenuti primjer i pretpostavite da ste postali izravniji prema osobi s kojom ste u vezi, a ona se uvrijedila jer ste rekli istinu. Zbog toga vas je napala i prekinula odnos. Nekim osobama ovakvo iskustvo postane šablona za sve buduće veze: ako budem iskren, doživjet ću neugodnosti.

Ovo je, zapravo, više problem pogrešne percepcije nego strah od nepoznatog. Drugim riječima, pokušaj da budete iskreniji trebao bi, kod zdravih osoba, donijeti dobre rezultate. Ljudi bi trebali postati bliskiji, slobodniji i odgovorniji, s više povjerenja. A u gore spomenutom primjeru problem nije u poštenju, već u poštenju prema pogrešnoj osobi, što je lako pobrkati. Izaberite osobu svjetla jer postoje i one koje ljube “tamu više nego svjetlo” (Ivan 3,19).

Ali postoje brojni slučajevi straha i od poznatih rezultata. Poznajem jednu ženu, Lindu, koja bi se lako upuštala u veze. Ona bi našla “savršenog muškarca”, brzo se obvezala i počela planirati vjenčanje, a onda bi se osjećala slomljenom kada bi on raskinuo. Nakon četvrte tragedije u dvije godine počela je dobivati povratne informacije i potporu od svojih prijatelja. Dok se bavila ovim pitanjem, jednog dana mi je rekla: “Plašila sam se poznatog problema. Duboko u sebi sam znala da te osobe nisu moja dugoročna perspektiva. Ali bila sam toliko žalosna i bojala se samoće da sam ih podnosila kako bih izbjegla alternativu.” Linda je naporno radila na svojoj pretjeranoj predanosti koju je uzrokovala samoća i konačno se počela suočavati sa svojom prošlošću i rješavati je unutar sadašnjeg sustava potpore. I kao što kaže stara izreka, do promjene dolazi kada je bol uzrokovana nepromijenjenim stanjem veća od boli koju uzrokuje promjena.

Izolacija

Jedna od najvećih prepreka u rješavanju prošlosti je stanje odvojenosti od izvora života, a to je odnos s Bogom i drugima. Mnogi ljudi pokušavaju promijeniti svoje ponašanje sasvim sami koristeći se snagom volje, stegom, odlučnošću i slično. Prije ili poslije oni dožive neuspjeh. Želja za promjenom obično nije dovoljna jer bi se već promijenili. Biblija

uči da promjena utemeljena samo na volji i odabiru nije potpuna: “Ti propisi, istina, imaju neku prividnu mudrost u samovoljnom bogoštovlju, krivom štovanju i trapljenju tijela, ali nemaju nikakve vrijednosti da budu dovoljni tjelesnom čovjeku.” (Kološanima 2,23)

Odnos je gorivo koje omogućuje promjene i rast. On pruža utjehu kako bi osobe koje hodaju mogle podnijeti težinu promjene. On stvara potporu osobi dok se bori i ne uspijeva. On je prizemljuje tako da može promijeniti smjer i iskušati nove načine rješavanja problema. Ako ste skloni skrivanju svoje boli i problema, ili teško vjerujete i prihvaćate ljubav, počnite raditi na tome sa svojom skupinom za potporu. Uvidjet ćete da ćete vremenom steći unutarnju snagu na temelju primanja ljubavi i potpore za bavljenje prošlošću i njezinim rješavanjem.

Završna riječ o prošlosti

Važno je razumjeti da vi morate riješiti svoju prošlost. Drugim riječima, trebate biti svjesni da je neki oblik vašeg prijašnjeg ponašanja u vezi bio problem i da ga danas želite promijeniti. Mnogi ljudi uopće nisu svjesni da se bore s prošlošću. I tako oni uporno ponavljaju prošlost da postane nerazdvojna od sadašnjosti. U tom smislu nema prošlosti, već samo trajna, bolna sadašnjost koja im ne pomaže. Ako je to slučaj s vama, zatražite pomoć od Boga i danas se počnite odvrćati od svojeg nepoželjnog ponašanja. “Ako se vratiš, pustit ću te da mi opet služiš.” (Jeremija 15,19) Pokajanje stvara odmak između prošlosti i sadašnjosti kako bismo se mogli iscijeliti od djelovanja prošlosti.

Sada kada smo razmotrili prošlost, spremni smo pogledati u budućnost. S kim biste trebali hodati? Istražit ćemo to pitanje u sljedećem poglavlju.

Savjeti

- S potporom i pomoći Boga i ljudi, postanite svjesni ponašanja iz prošlosti koje je kompromitiralo vaše odnose.
- Spoznajte svoje ponašanje umjesto da tražite problem u onima s kojima izlazite.
- Radite na duhovnom procesu rasta kako biste slobodno mogli birati i djelovati u sadašnjim vezama.
- Stvorite zdrav strah od zanemarivanja oblika ponašanja iz prošlosti.
- Spoznajte i riješite ona sporna pitanja koja vas sprečavaju u promjeni vašeg ponašanja.
- Razdvojite prošlost od sadašnjosti uz pomoć vaših prijatelja.

Drugi dio

**S KIM BIH TREBAO
BITI U VEZI**

6. poglavlje

ŠTO MOŽETE, A ŠTO NE MOŽETE PODNOSITI

U knjizi *Safe People* (dr. Cloud) ispričao sam kako sam bio zamoljen da govorim na jednom kršćanskom koledžu o temi “Kako pronaći osobu za vezu i brak”. Slušateljstvo je bilo miješano i oni su sigurno razmišljali o toj temi. Predavanje sam počeo pitanjem: “Što tražite u osobi s kojom želite ozbiljno hodati i vjenčati se?” Evo nekoliko odgovora koje sam dobio:

- Duboku duhovnu predanost Bogu
- Da ljubi Božju riječ
- Da bude ambiciozna
- Da bude zabavna
- Da bude privlačna
- Da bude pametna
- Da bude duhovita
- Vodećeg stručnjaka u svojem području
- Da voli sport

“Odličan popis. I ja volim osobe poput ovih”, rekao sam im. “Ali dopustite mi da vam nešto kažem. Sve ove godine kao bračni savjetnik još nisam sreo bračni par koji se želio

razvesti ili je imao znatne poteškoće zato što on ili ona nisu bili dovoljno duhoviti, nisu čitali Bibliju onoliko koliko je to želio njihov drug, ili nisu bili vodeći stručnjaci u svojem području. Međutim, susreo sam stotine bračnih parova koji su bili pred okončanjem svojeg odnosa zbog sljedećih razloga:

- Ona je dominantna i osjećam da me guši.
- On me ne sluša.
- Stalno prigovara. Osjećam se kao da nikada ne učinim ništa kako valja.
- Tako je neodgovoran. Nikada ne znam jesu li računi plaćeni i je li izvršio ono što je obećao.
- Ona previše troši. Složi se s kućnim proračunom, a ja dobijem sve račune.
- On se ne može emocionalno vezati za mene. Ne razumije kako se ja osjećam.
- Ona je takav perfekcionista. Volio bih da sebe prihvati onakvom kakva jest i da se stalno ne podcjenjuje.
- Plaši me njegova ljutnja.
- Nikada joj ne mogu vjerovati nakon izvanbračne veze. Toliko je lagala da sam izgubio povjerenje u nju.”

Ovako sam im prokomentirao popis onoga što je njima bilo važno kada biraju osobe za vezu ili ozbiljan odnos. Rekao sam im da su ukusi vrlo različiti, osobne su naravi i da je to u redu. Neke djevojke žele atletske građene muškarce, a druge žele intelektualce. Ove razlike pokreću svijet i čine da veza bude zanimljivo vrijeme otkrivanja onoga što volite ili ne volite. Različiti osobni ukusi su izvrsna stvar.

Ali kod ljudi postoje neke osobine koje nemaju nikakve veze s ukusom ili prirodnim razlikama. Ove osobine treba

izbjeci ako želite imati ozbiljnu vezu ili vezu koja vodi u brak. One imaju veze s *karakterom*. Rekao sam jednoj mladoj ženi: “Tebe će u početku privući vanjšina muškarca, ali ćeš vremenom upoznati i njegovu nutrinu. Dugoročno ćeš živjeti s njegovim karakterom i biti u odnosu s njim.”

Zato ćemo u ovom poglavlju razmišljati o “granicama vašeg izbora”. Razmatrat ćemo vaše zahtjeve u odnosu na osobe s kojima hodate. Ako unaprijed odlučite i znate što u vezi nećete podnositi, možete se spasiti od razdoblja ili čak cijelog života bijede. S druge strane, možda ste odviše suzdržani u svojim sklonostima i odričete se nekih dobrih prilika; ako shvatite ovu činjenicu, to će vam pomoći da se upoznate s većim brojem osoba. Postoje četiri osnovna područja koja trebate provjeriti u nekoj vezi:

1. Neke vaše sklonosti možda vas previše ograničavaju i vi trebate biti otvoreniji.
2. Neke sklonosti su važnije nego što mislite i trebali biste ih više cijiniti.
3. Neke nesavršenosti su nevažne i možda ćete se morati naučiti nositi s njima.
4. Neke nesavršenosti su važne i nikada ne biste trebali živjeti s njima. One su sasvim neprihvatljive.

Ograničavajuće sklonosti

Jednog dana razgovarao sam s mladićem o tome što traži u osobi s kojom hoda i s kojom se naposljetku želi vjenčati. Nasmijao me je dok smo čitali njegov popis. On je bio toliko sitničav i takav perfekcionista da sam mu rekao kako je njime isključio sve djevojke. Želio je da njegova buduća žena ima osobine koje su međusobno proturječne i rijetko se nalaze u istoj osobi, kao primjerice uspješna poslovna

žena i domaćica. On je također imao dosta specifičnih zahtjeva u vezi s izgledom koji su bili nestvarni za osobu koja se nije češljala svakog dana. Rekao sam mu neka se pripremi za duge noći kada će osamljen gledati stare filmove i jesti smrznute obroke. Nije mu se sviđalo ono što sam mu rekao.

Što je sa sklonostima? Zar ljudi ne bi smjeli imati ukus i želje kada traže osobu za vezu? Naravno da smiju. Sve je to dio upoznavanja samih sebe, onoga što volite i ne volite. Mi vam poručujemo: imajte svoj ukus i spoznajte ono što vam je važno, ali budite otvoreni i spremni na promjene u vezi jer nikada ne znate što se može dogoditi.

Iznenadjenja se događaju

“Ne mogu vjerovati da sam se udala za Jasona”, rekla je Sheila. “To je u cijelosti bilo Božje djelo jer uopće nije sličio onome što sam ja željela.” Sheila je pričala svoje iskustvo skupini osoba na rođendanskoj proslavi. Jason se samo smješкао i slušao je.

“Uvijek su me privlačili agresivni, sportski muškarci koji su bili otvoreni, isticali se i ponašali kao vođe. Jason u početku uopće nije bio takav. On izgleda daleko povučeniji. Osim toga, on je nizak!

Ali prijateljica mi je rekla da ona misli da će mi se sviđeti i ja sam izišla s njim. Naš prvi susret nije dobro prošao jer sam ja bila vrlo suzdržana prema njemu. Ali ponovno smo izišli i shvatila sam da uživam dok s njim razgovaram. Počeli smo se jedno drugom sviđati i nakon nekog vremena u njemu sam otkrila toliko osobina koje nikada nisam tražila u drugoj osobi. On je bio svestrana osoba koja razmišlja i počeo mi je nedostajati. Uskoro sam se zaljubila. Htjela sam biti s njim cijelo vrijeme. Još uvijek to želim, a već je prošlo šest godina. Doista mi je drago što je Bog

znao bolje od mene što ja želim. Mislim da sam blagoslovljena što sam s njim.”

Čuli smo za više ovakvih primjera kad su se ljudi otvorili za vezu s osobom koja u početku nije izgledala kao njihov “tip”. Bog im je pokazao da oni u početku nisu znali što je za njih dobro, a često je ono što su mislili da je za njih dobro u konačnici bilo loše.

Jen je takav primjer. Rekla mi je kako se uvijek bojala biti otvorena i otvoreno govoriti o potrebama s partnerima te se prikazivala kao vrlo prodorna. Ona je sa slikom odlučne poslovne žene dojmila mnoge muškarce. Ali dok se tako ponašala u svojim vezama, događale su se dvije stvari. Prvo, ona u svoj odnos s muškarcima nije unosila slabiji dio svoje osobnosti, a drugo, privlačila je pasivne muškarce. Odlučne žene često privuku slabe muškarce koji traže nekoga tko će ih voditi.

Sve dok se tako ponašala, bila je razočarana muškarcima s kojima je izlazila jer su se plašili obveza ili su bili odviše pasivni da bi je u konačnici usrećili. Željela je nekoga jednakog sebi, a nije ga nalazila. Ali dogodilo se nešto dobro. Počela je sazrijevati i shvatila je da je strah od ranjivosti i pokazivanja slabosti lišava drugih prednosti u životu i počela se njima baviti. Kako se mijenjala i postajala uravnoteženija, privlačila je uravnoteženije muškarce jer je i ona pokazivala svoju slabiju stranu. Ona je to ovako opisala: “Dobro je što nisam ostala onakva kakva sam bila. Uvijek sam privlačila pasivne, slabe muškarce koji su mogli izraziti moje slabosti umjesto mene. Ta se privlačnost temeljila na mojem vlastitom problemu, a ne onome što je za mene bilo dobro. Ja sam trebala prodorne muškarce koji su mogli biti i nježni, a mene takva osoba nikada ne bi privukla dok nisam naučila biti slaba i koristiti snagu druge osobe.”

Kao što je Jen spoznala, njezine sklonosti temeljile su se na vlastitoj neuravnoteženosti. Zato ne možete uvijek vjerovati sklonostima. Sljedeće sklonosti mogu utjecati na mnoga područja, a nisu zdrave:

- Strah od intimnosti može vas privući suzdržanim osobama.
- Strah od samostalnosti može vas privući dominantnim osobama.
- Strah od uravnoteženosti može vas privući perfekcionista.
- Strah od vlastite grešnosti može vas privući “lošim” osobama.
- Strah od vlastitih potreba privlači vas slabim, pasivnim osobama.
- Neriješena obiteljska pitanja mogu vas privući osobi koja je slična roditelju s kojim ste imali teškoća.

I popis se može nastaviti. Ovo je upozorenje da razmislite o svojim sklonostima i ocijenite ih, *ali budite otvoreni i prihvatite činjenicu da one možda nisu dobre za vas*. Bog možda zna nešto što vi ne znate. Pokušajte upoznati osobe za koje pretpostavljate da nisu onakve kakve biste vi voljeli da budu i vidite što će se dogoditi.

U plitkim područjima sklonosti kao što je tjelesna privlačnost, vrsta ličnosti i druge predložimo vam da prihvatite izlazak s bilo kime tko ima dobar karakter. Možda ćete mnogo toga saznati o sebi i uživati. Veza je vrijeme kada upoznajete osobe i učite. U početku je to vrijeme kada se ne obvezujete, već istražujete. Zašto reći “ne” ako je osoba karakterna? Možda ćete uživati i nešto naučiti. Mi znamo osobe koje ne bi ni ručale s nekim tko ne odgovara njihovim predodžbama. To je prilično uskogrudno. Jedna žena

koja je naposljetku pronašla dobrog životnog druga, rekla je: "Izlazila sam sa svakim, ali samo jednom." Ona je upoznala mnogo osoba prije nego što se odlučila za jednog partnera. I dobro je odabrala. Ako oni nisu opasni, iziđite i uživajte!

Važne sklonosti

S druge strane dobro je imati neke sklonosti. Vi vjerojatno želite nekoga tko s vama dijeli zajedničke (1) interese, (2) ciljeve i (3) vrednote.

Zajednički interesi

Većina čvrstih odnosa obuhvaća najmanje jedan zajednički interes. Na primjer, oboje vole hodanje, planinarenje ili vole služiti tinejdžerima. Zajednički interesi omogućuju bračnom paru da provodi vrijeme u zanimanju u kojem oboje uživaju. Ako živite za izlaske u prirodu, vi vjerojatno ne želite ozbiljnu vezu s nekim tko mrzi prirodu i samo se želi igrati s računalom.

Zajednički interesi vrlo su važni. Osobe koje imaju malo toga zajedničkog naposljetku neće provoditi vrijeme zajedno, a ako to i čine, neće činiti ono u čemu uživaju. Ne moraju svi vaši interesi biti zajednički. Ali vjerojatno će vam biti bolje ako su vam neki interesi zajednički. Vi se vjenčavate s osobom suprotnog spola zato da biste bili zajedno i ima li boljeg načina da zajedno provodite vrijeme od zajedničkog bavljenja nečim što oboje volite?

Zajednički ciljevi

Zajednički ciljevi pomažu vam u odluci kako da provodite svoje slobodno vrijeme. Zajednički ciljevi određuju kako ćete provesti svoj život. Vaši ciljevi utjecat će na mjesto boravka, izbor karijere, trošenje vremena i novca i način na koji razvijate svoj karakter i zajedništvo s Bogom. Prije nego što s nekim otpočnete ozbiljnu vezu, morate imati jasnu predodžbu o smjeru u kojem želite ići i morate odrediti ide li život te osobe u istom smjeru. Na primjer, ako želite biti misionar ili radnik u siromašnim četvrtima velegrada s niskim primanjima, vi morate dijeliti isti cilj. Ili ako želite ići na daljnje školovanje, oboje morate imati isti cilj jer to zahtijeva velike žrtve u vašem odnosu.

Interese i ciljeve treba shvatiti ozbiljno. Oni ne samo da određuju način na koji koristite vrijeme, a možda i svoj život, već otkrivaju i kakva ste vi osoba. Ako ne znate što vas zanima, možda će vam veza pomoći da saznate — ali ne biste trebali ozbiljno hodati dok ne budete sigurni koji su vaši ciljevi! A ako ne znate koji su vaši ciljevi, budite oprezni prije nego što ozbiljno počnete hodati s nekom osobom. Njezini ciljevi ne trebaju postati i vaši ciljevi. Prvo upoznajte sebe. Saznajte kako razlike u interesima i ciljevima mogu utjecati na uporabu vašeg vremena i sredstava. Ne zavaravajte sebe misleći kako vam interesi i ciljevi nisu važni. Oni jesu važni i vi morate razmisliti kakav će utjecaj oni izvršiti na vaš odnos.

Zajedničke vrijednosti

Treće područje u kojem su sklonosti važne jest karakter. Nečiji karakter ćete konkretno iskusiti ako dugo ostanete u odnosu. S njim ćete živjeti, biti bliski, s njim ćete se razvijati, dijeliti, uzimati i rasti. Ako je karakter osobe s

kojom hodate prepun dobrih osobina, tada će i rodovi vašeg odnosa biti dobri. Ali ako je taj karakter prepun trnja i korova, onda ćete patiti. Vjerujte u to. Isus je rekao: “Ne može dobro stablo roditi zlim rodом, a zlo stablo dobrim rodом.” (Matej 7,18) Potraga za karakterom koji donosi rodove Duha — ljubav, strpljenje, ljubaznost i tako dalje — cilj su za koji se vrijedi potruditi.

Male nesavršenosti koje možete podnositi

Nitko nije savršen. Svaka osoba s kojom hodate bit će nesavršena i razočarat će vas. Ne postoji kraljević iz bajke koji sve ima. Odbacite takvu maštariju. Međutim, kada procjenjujete osobe s kojima izlazite, imajte na umu nekoliko stvari.

Prvo, postoje grešnici s kojima možete živjeti. To su osobe koje uviđaju pogreške, priznaju ih i žao im je što su vas povrijedile te naporno rade kako se tako više ne bi ponašale. Svatko tko uvidi svoje pogreške i nastoji se mijenjati, na pravom je putu i vjerojatno mu se može vjerovati ako se taj put i ne dogodi trenutačni preokret.

Ako je to doista put kojim se kreće duže vrijeme, to je dobar znak. Evo nekoliko naznaka koje pokazuju nečiju sposobnost promjene vlastite nesavršenosti:

- Odnos s Bogom
- Sposobnost uviđanja vlastitih pogrešaka
- Poštenje
- Sposobnost da uvidi učinak svojih pogrešaka na drugim osobama
- Sposobnost suosjećanja zbog pogrešaka i istinsko žaljenje drugih osoba nasuprot osjećaju osobne krivnje prema njima

- Motivacija za pokajanje i promjenu
- Ustrajnost u pokajanju i promjenama
- Predanost u sazrijevanju, sustavnom rastu i uključenosti drugih osoba u proces tog rasta
- Sposobnost primanja i korištenja oprosta

Ako netko ima ovakve osobine, to je nesavršena osoba s kojom vrijedi pokušati. (Predlažemo vam da i vi budete uporni i pokušate postati takva osoba!)

Osoba dobrog karaktera i dalje će povremeno griješiti, ali to su grijesi s kojima možete živjeti. Ovi grijesi su “žuto svjetlo” u vašem odnosu — osobine koje se ne smiju zanemariti, ali ne razaraju odnos. Neki oblici ponašanja mogu biti neosvijestena životna područja koja nisu loša i mogu se ispraviti. Oni nisu smrtonosni i vi vjerojatno možete živjeti s njima sve dok ta osoba uviđa ove probleme i rješava ih na već spomenuti način. Evo nekoliko osobina koje će vas živcirati, ali vas neće ubiti i vi ih možete naučiti podnositi u umjerenim količinama:

- Neorganiziranost
- Teškoće s otvorenim i izravnim izražavanjem osjećaja i povrijeđenosti
- Pridavanje važnosti izvanjskim oblicima ponašanja
- Želja da se prikaže kao snažna osoba i izbjegavanje vlastitih slabosti (često bolest muškaraca)
- Perfekcionizam
- Pokušaj vladanja drugima (prirodno prodorna osoba)
- Izbjegavanje bliskosti
- Nestrpljivost
- Neurednost
- Prigovaranje
- Blaži oblici drugih problema

Sigurni smo da i vi možete sastaviti svoj popis. Svi mi imamo nesavršenosti, ali te mane neće uništiti vaš odnos ako ih imate u blažim oblicima. Ponekad ni teži oblici ovakvog ponašanja ne unište odnos ako ih priznamo i budemo spremni za njihovo rješavanje. Svi mi “promašimo cilj”. (To je biblijska definicija grijeha.) Nitko ne postupa uvijek ispravno u nekom odnosu, a posljedice su takve da je s nama ponekad teško živjeti. To je normalno.

Razmotrite što vama smeta. Možda vam smeta normalan grešnik. Možda se niste naučili nositi s ljudskim slabostima, previše osuđujete ili ste sitničavi u svojim zahtjevima. Zapamtite, budući da morate biti u vezi s grešnicima, odlučite s kojim grijesima možete živjeti ili ih podnositi.

Velike nesavršenosti koje ne možete (i ne trebate) podnositi

Međutim, nisu svi grijesi u kategoriji “žutog svjetla”. Neki su u kategoriji “crvenog” — znaka zaustavljanja. Često čujem kako ljudi kažu: “Svaki grijeh je grijeh.” Ako time žele reći kako nema razlike među grijesima, onda nijedna tvrdnja nije dalje od istine i Biblija to ne uči. Ona uči da su svi grešnici jednako krivi pred Bogom i da smo svi u istom stanju grešnosti pred Njim, ali svi grijesi nisu isti. Neki grijesi više štete od drugih. I Isus je jasno rekao da postoje “ozbiljniji” prekršaji Božje zakona, a to su oni koji uništavaju odnos i vrijeđaju ljude, zatim nedostatak pravde, milosti i vjernosti (vidi Matej 23,23). Ovi grijesi djeluju razorno i više vrijeđaju od “žutih” grijeha. (Neurednost ili nestrpljivost ne može se usporediti s laganjem o izvanbračnoj vezi).

Da ovakav stav prema grijehu ne bi zvučao odviše grubo ili nemilosrdno, poslušajte Davidov opis:

“Razmatrat ću put savršenstva: kad li ćeš k meni doći? Hodit ću u nedužnosti srca u domu svojemu. Neću stavljati pred oči svoje ništa opako. Mrzim čovjeka koji čini zlo: on neće biti uza me. Opako će srce biti daleko od mene; o zlu neću da znadem. Tko kleveće bližnjeg u potaji, toga ću pogubiti. Čovjeka oholih očiju i srca naduta ja ne podnosim. Pogled upravljam k vjernima na zemlji, da sam mnogom stanuju. Tko hodi putem nedužnim, taj će mi služiti. Neće prebivati u kući mojoj tko spletke snuje. Tko govori laži, neće opstati pred mojim očima. Svaki ću dan istrebljivati sve zlikovce u zemlji; iskorijenit ću iz grada Jahvina sve koji čine bezakonje.” (Psalmi 101,2-8)

Kao što David naglašava u ovom psalmu, izgradnju karaktera počinjete vi sami. On je odlučio izbjegavati:

- Podlost
- Nevjeru
- Nastranosti
- Zlo
- Klevetu
- Ponos i bahatost
- Prijevaru
- Zloću

Kakav je to nevjerojatan popis karakternih osobina koje treba izbjegavati! Koliko bi se boli izbjeglo kada ljudi ne bi ulazili u vezu s osobama koje imaju karakter kakav smo gore opisali.

Biblija nas uvijek iznova upozorava da nekim ljudima ne vrijedi vjerovati. I Isus je rekao: “Ne dajte svetinje psima! Ne bacajte svoga biserja pred svinje, da se, pošto ga pogaze,

ne okrenu te vas rastrgaju!” (Matej 7,6) Imati dobre granice nije znak nepraštanja i nepovjerenja u neku osobu. Držanje razmaka prema nekim osobama može zaštititi vaše srce i život.

Savjetujemo vam da neke osnovne vrline koje posjedujete u svojem karakteru zahtijevate i od osoba s kojima hodate. Davidov popis grijeha obuhvaća razorne grijehе koji narušavaju neki odnos. To su osobine koje vrijeđaju ljude i narušavaju odnos i vrlo su štetne. Ako naiđete na ovakve osobine kod osobe s kojom hodate, one su doista ozbiljne i trebate biti vrlo, vrlo oprezni. Pročitajte ih još jednom: nevjera, nastranost, zlo, kleveta, ponos, prijevara i zloća. Ovo su sigurno crvena svjetla na vašem putu i ne upuštajte se u dublji odnos dok ne budete sigurni da je problem riješen.

Ali to nisu jedina ozbiljna pitanja. U našoj knjizi *Safe People* nabrojili smo neke osobine koje su destruktivne za odnos. Evo tog popisa:

Destruktivne personalne karakteristike

- Ponaša se kao da je sve u redu umjesto da prizna slabosti i nesavršenosti.
- Pobožan je, a ne duhovan.
- Zauzima obrambeni stav umjesto da bude otvoren za povratne informacije.
- Njeguje vlastitu pravednost umjesto poniznosti.
- Ispričava se umjesto da se mijenja.
- Izbjegava se baviti problemima.
- Zahtijeva povjerenje umjesto da se pokaže dostojnim povjerenja.
- Laže umjesto da govori istinu.
- Stagnira i ne raste.
- Ovisnik je.
- Licemjerman je.

Destruktivne interpersonalne karakteristike

- Izbjegava bliskost.
- Misli samo na sebe umjesto na odnos i druge osobe.
- Vlada i ne priznaje slobodu (u vezi to podrazumijeva nepoštivanje granice fizičke bliskosti).
- Laska.
- Osuđuje.
- Ponaša se nametljivo ili kao roditelj.
- Nepostojan je.
- Širi negativan utjecaj.
- Ogovara.
- Pretjerano je ljubomoran i sumnjičav.
- Poriče bol.
- Pretjerano se ljuti.

Ove osobine u ljudima vrlo su štetni karakterni oblici ponašanja. Ako se ne javljaju često, možda ih možete riješiti ako je vaš partner u vezi spreman preuzeti odgovornost i mijenjati se. Ali ako je ovakvo ponašanje trajno i nema znakova odgovornosti, žaljenja i pokajanja, budite oprezni. Ovakvi oblici ponašanja mogu uzrokovati samo dvije posljedice:

1. Povrijediti drugu osobu u odnosu.
2. Spriječiti razvitak dobrog odnosa.

Vi ne želite nijedno od ovoga. Ne želite biti povrijeđeni niti želite hodati s osobom s kojom je istinski odnos nemoguć. Ako zapazite ove osobine, zaustavite se i izravno se suočite s njima. Ne upuštajte se u dublji odnos prije nego što ih riješite. Suočite se s njima onako kako smo o tome raspravljali u drugom poglavlju “Zahtijevajte i utjelovite istinu”:

1. Izravno se suočite s problemom i definirajte ga pomoću svojih vrijednosti: “Ja u odnosu očekujem prihvaćanje i ljubaznost. Ne volim kad me kritiziraš i zlobno govoriš o meni.” Recite mu da su vam neke osobine važne i ne želite da ih netko u odnosu krši.
2. Vidite kakav ćete odgovor dobiti. Ako osoba prizna je, suosjećajna i ispričava se, to je dobar znak. Budite s onim tko može uvidjeti i priznati pogrešku.
3. Promatrajte je li kajanje, promjena i sazrijevanje trajan oblik ponašanja. Možda je nužno zastati i čekati istinsku promjenu. Ne plašite se raskinuti s nekim tko se ne mijenja. Vi ne želite osobu koja se ne mijenja.
4. Obnovite povjerenje i nastavite odnos samo ako ova “crvena svjetla” više nisu problem.

Odnosi će uvijek biti nesavršeni zbog same naravi ljudskih bića. Uvijek ćete hodati s nekim tko ima nedostatke. Ali, ne zaboravite, postoje mane koje možete podnositi i one koje ne možete. One s kojima možete živjeti mogu vas naučiti mnogo o strpljenju i prihvaćanju kao i intimnosti i rješavanju sukoba. Ali ozbiljni karakterni nedostaci mogu vas uništiti i povrijediti. Najbolja provjera je Božja riječ i osjećaji koje gajite prema toj osobi.

Ako ste u vezi s osobom koja vas vrijeđa, pobuđuje loše osjećaje o vama i ljubavi ili vas pozljeđuje na druge načine, neka vam to bude upozorenje. Odnos se neće promijeniti sam po sebi. Učinite sve kako biste spriječili uništenje. Zaštitite sebe tako što ćete biti sigurni u ono što osjećate i očekujete i hrabro se držite onoga što cijenite u vašem odnosu. U konačnici ćete dobiti ono što tražite. Tražite dobre osobine i energično odbacite destruktivne osobine.

Savjeti

- Nijedan čovjek nije savršen i nikada nećete imati idealan odnos.
- Budite otvoreni prema osobama koje se ne uklapaju u vaš uobičajeni ukus i sklonosti. Nikada ne znate kakav je netko dok ga doista ne upoznate.
- Naučite razlikovati ljudske nesavršenosti koje svi imamo i koje nisu destruktivne, već samo neugodne, od karakternih mana koje ozbiljno narušavaju odnos. Naučite prihvaćati osobu i rješavati manje probleme ne dopuštajući da vam unište odnos.
- Naučite koje su vam sklonosti važne i želite ih zadržati ako odnos postane ozbiljan. One dugoročno mogu utjecati na vas.
- Naučite koje nesavršenosti nisu bezazlene, već destruktivne. One su “crveno svjetlo” i trebaju vam biti znak da je i sam odnos destruktivan.
- Naučite zauzeti stav o ovim pitanjima. Budite sposobni reći, kao David, da postoje neke osobine koje nećete podnositi i držite se svojih mjerila. Naučite se suočavati s ovim problemima i vjerujte samo osobi koja je odgovorna i koja se mijenja.

7. poglavlje

NE ZALJUBLJUJTE SE U OSOBU S KOJOM NE ŽELITE BITI PRIJATELJ

Zgleda da ti i Dennis postajete jedno”, rekao sam (dr. Cloud) Stephanie. Mi smo se već duže vrijeme pokušavali sastati i razgovarati, ali je ona uvijek nešto radila s Dennisom.

“Ne”, odgovorila je. “Volim se družiti s njim. Uživamo u mnogim zajedničkim aktivnostima i izvrsno se razumijemo. Ali on mi je samo prijatelj.”

“Zašto ti nije i više od toga?” upitao sam.

“Ne znam. Što god bila ta ‘iskra’ koja nekoga privlači drugoj osobi, među nama je nema. Ali on mi je drag i uživam u njegovom prijateljstvu.”

“Cijenim to”, rekao sam. “Ne trebaju se svi zaljubiti. Doživljavaš li tu ‘iskru’, kako si rekla, s nekim drugim?”

“Da.” Vidio sam da nešto nije u redu dok je govorila o onome s kime je ‘iskrilo’, tko god to bio. “On se zove Ryan i hodamo već tri mjeseca’. Među nama postoji ‘iskra’, to jest, on me doista privlači, ali ne samo kao prijatelj. Ali među nama postoje neka sporna pitanja.”

“Što time želiš reći?” upitao sam.

“Ne znam kako bih to opisala. On me fizički, romantično privlači. Prođu me trnci, znate. Mnogo razmišljam o njemu

i želim biti s njim. Ali nakon svega, ne znam što da radim.”

“Što misliš reći kada kažeš ‘ne znam što radim?’” upitao sam.

“Mi smo romantični. To ne znači da spavamo zajedno, ali odnos je isključivo fizički. I ja se osjećam zaljubljeno. Ali kada dobro razmislim, tu nema ničega dubljeg. Ne razgovaramo mnogo o ozbiljnim pitanjima. Ja jednostavno ne mogu objasniti tu privlačnost i želju da budem s njim.

On ima neke osobine koje mi se ne dopadaju. Nije odviše duhovan i čini mi se da ga motivira nešto drugo. A ponekad uopće ne razgovara. Samo znam da me neobjašnjivo privlači”, rekla je. “Osjećam da oživim kada sam s njim. Postoji jedan dio mene na koji on djeluje premda je naš odnos plitak. Nema smisla, zar ne?”

“Čini mi se da si zaljubljena u Ryana, ali pravi odnos imaš s Dennisom”, primijetio sam. “Zapravo, čini mi se da ti trebaš naći nekoga s kime ćeš biti duboko povezana i moći razgovarati o važnim pitanjima, komunicirati i uživati kao s Dennisom, ali i osjećati iskru i kemiju kao prema Ryanu.”

“Da. To bi bilo lijepo. Ali meni se čini da u životu uvijek naiđem na ove dvije vrste osoba. U jednog se muškarca zaljubim, a drugoga volim. Nikada nisam naišla na ove dvije vrste muškaraca u istoj osobi.” Zvučala je iscrpljeno dok je opisivala svoju dilemu.

Nastavio sam razgovarati sa Stephanie o svemu što sam tada mislio. Znao sam da to moram učiniti radi nje. Suosjećao sam s njom jer sam znao da je čeka glavobolja. Činjenica je da je to doživjela već nekoliko puta pa sam je trebao upozoriti da je ponovno krenula istim putem. Dopustila je da je kemija koju je osjećala prema jednoj osobi zasljepi i ne uvidi neke vrlo bitne osobine potrebne za trajan odnos.

Ukratko, ona se zaljubljujivala u osobe koje nije izabrala kao prijatelje. Hodala je s osobama koje nisu dijelile njezinu duhovnost, vrijednosti, njezinu dubinu razgovora, interese i brojne druge životne sadržaje. Postojala je samo neka privlačnost koju ona nije mogla razumski objasniti. Privlačnost je bila vrlo snažna, ali nju nije zadovoljavala pa je Dennis morao zadovoljavati njezine druge potrebe. Prijateljstvo, komunikacija i uživanje u druženju uvijek su nedostajali muškarcima prema kojima je ona imala romantične osjećaje.

Zajednički problem

Mnogi samci koje mi poznajemo dijele Stephanien problem. Možda je to i vaš problem. Možda vas privlači jedna vrsta osoba, ali ste bolji prijatelji s drugom vrstom osoba i imate bolji odnos s “prijateljem ili prijateljicom” nego s osobom koja vas privlači. U mnogim slučajevima, kao i kod Stephanie, vi uviđate da osoba koja vas privlači ne može razumjeti sva područja vašeg života. Ali u drugim slučajevima riječ je o nečemu ozbiljnijem. Ponekad vas privlači osoba koja uopće nije za vas.

Možete osjećati privlačnost i iskru prema nekome kome nedostaju sposobnosti, a u svojem karakteru ima neke vrlo destruktivne navike. On je možda sebična, varljiva, kritizerski usmjerena, dominantna osoba i ne mari za vaše potrebe. Vi takvu osobu nikada ne biste izabrali za prijatelja jer biste imali vrlo malo zajedničkog i ne biste se željeli baviti svim njezinim problemima. Ipak, ona vas neodoljivo privlači ili se zaljubite u nekoga tko je upravo takav. A onda, poslije, tijekom veze, javit će se dublji problemi i otkrit ćete da ta veza nema trajnog sadržaja. Ipak vama je i tada teško izići iz te veze jer vas ta osoba snažno privlači.

Podijeljenost

Jednog dana dok sam gostovao u radijskoj emisiji, nazvala me žena s gore spomenutim problemom. Rekla je da u svijetu postoje dvije vrste muškaraca. Jedna vrsta su privlačni muškarci bez karaktera, a druga vrsta su muškarci s dobrim karakterom i dubokom duhovnošću, ali ne i privlačni. “Što da činim?” pitala je.

“Jeste li ikada pomislili da u svijetu ne postoje dvije vrste muškaraca kako ste ih vi opisali?” uzvratilo sam. “Možda to ima neke veze s vama? Možda postoji razlog zbog kojeg vas privlače plitke i destruktivne osobe? I možda vi sprečavate osjećaj privlačnosti prema dobrim osobama?”

“Ne. To uopće nije točno. U svijetu doista postoje samo dvije vrste muškaraca. Muškarci dobrog izgleda, snažni i privlačni, te dobri koji uopće nisu privlačni. Ja se s tim stalno susrećem”, tvrdila je ona.

“Vjerujemo da se vi s tim stalno susrećete”, rekli smo. “Ali mi pitamo jeste li ikada pomislili da to možda ima neke veze s vama, a ne s muškarcima? Možda u vama postoji nekakva podijeljenost koja vam jednu vrstu muškaraca čini privlačnom, a drugu ne.”

“Ne. Vi muškarci to ne razumijete. Postoje samo dvije vrste”, nastavila je još upornije nego prije.

“Vi nam govorite da u cijelom svijetu ne postoji privlačan muškarac koji duboko razmišlja i ima duhovne kvalitete? I da nijedan od onih koji duboko razmišlja i ima dobar karakter nije privlačan ni na koji način?” pojasnili smo kako bismo joj pomogli da uvidi svoju ludost.

“Upravo je tako”, rekla je. “Već dugo vremena izlazim s muškarcima i upravo je tako.”

“Dobro, u tom ćemo slučaju morati provjeriti jeste li vi u pravu. Dakle, južna Kalifornijo”, obratili smo se svojim

slušateljima, “pozivamo sve neoženjene i neudane slušatelje da se dovezu do našeg studija i stanu u dva reda. Ako ste na bilo koji način privlačni, stanite u jedan red, a ako imate dobar karakter, bogat duhovni život i osobnost, stanite u drugi. Onda bismo vas mogli udružiti kako biste pomogli jedni drugima. Ružni ali duhovni mogli bi obogatiti zgodne, a zgodni bi mogli savjetovati ‘redovnike’ i ‘redovnice’ o načinu odijevanja, karizmatičnosti itd. Tada bi ove dvije skupine možda mogle postati jedna i otpočeti neke zajedničke odnose.”

Bila je to izuzetno uspješna emisija. Četiri sata smo razgovarali o ovom problemu. Srećom nisu svi bili tako slijepi ne uviđajući svoju odgovornost za ovaj problem kao slušateljica koja je prva nazvala. Oni su uviđali da za dinamiku u odnosu nije dovoljno samo objašnjenje o vanjštini koje je ona spomenula govoreći o dvije vrste muškaraca. Tijekom emisije razmatrali smo pitanja koja uzrokuju ovu vrstu problema i zaključili da on može biti riješen i da ga ljudi vremenom riješe. Mi smo sretni kada osoba koja se bori s ovim problemom dođe i kaže: “Konačno sam našao nekoga tko ima sve što tražim.” To je najljepša nagrada za duhovni i osobni rast.

Evo što mi kažemo neudanim i neoženjenim osobama koje imaju ovaj problem.

1. Ako vas privlači netko tko ne posjeduje karakterne i ljudske kvalitete koje vi očekujete u dugoročnom odnosu, ne pomišljajte da ćete ga promijeniti. Netko može postati duhovno bogatija osoba samo ako to želi. Ne zavaravajte se lažnim nadama.
2. Shvatite to kao problem. Ako uočite takvo ponašanje, nemojte uporno misliti da je taj problem izvan vas, da “jednostavno niste našli pravu osobu”. Taj izgovor često čujemo od osoba koje ne žele priznati

da bi zapravo one trebale razmotriti svoje ponašanje i način na koji ocjenjuju ljude te što ih u njima privlači.

3. Učinite sve kako biste upoznali pravi karakter osobe koja vas privlači i odnos koji imate. Pitajte se:
 - Jesu li sva područja naših osobnosti povezana?
 - Jesu li nam sve naše vrijednosti zajedničke?
 - Jesmo li jednako duhovno predani?
 - Postoje li osobine karaktera koje zanemarujem, ni ječem ili opravdavam?
 - Ukratko, bih li bio prijatelj s tom osobom?Onda razgovarajte s nekim drugim o ovim pitanjima. Teže je nijekati probleme ako razgovarate s nekim i priznate istinu.
4. Brkate li čežnju za nekim sa zaljubljenošću? Ljudi često čežnu za osobom iz mašte i ovu čežnju brkaju sa zaljubljenošću.
Zapamtite da je ljubav konkretna. Ona vas ne ostavlja romantično zaljubljene.
5. Brkate li zaslijepljenost i ljubav? Zaslijepljenost je preslikavanje potreba i idealiziranih maštarija na osobu koja nema mnogo veze s tom stvarnom osobom. Ljudi često zamisle osobu koja simbolizira ono što bi htjeli ili idealiziraju i osjećaju da se zaljubljuju u nekoga, a u stvarnosti je to maštarija koja neće potrajati. Zaslijepljenost slični hrani s visokim postotkom masnoće iz "fast-food" restorana. Ona nema trajnu prehrambenu vrijednost.
6. Pronađite sustav provjere odgovornosti koja će vas čuvati unutar granica koje vam neće dopustiti da odete predaleko u odnosu s nekim s kim ne želite biti prijatelj. *Obuzdajte svoje srce i ne upuštajte se u odnos s osobom koju ne biste izabrali za prijatelja.*

Rješavanje podijeljenosti

Ova knjiga ne govori o rješavanju svih vrsta problema zbog kojih vas privlače pogrešne osobe. Naša knjiga *Safe People: How to Find Relationships That Are Good For You and Avoid Those That Aren't* napisana je kao pomoć za ovaj problem kao i naše knjige *Changes That Heal* i *Hiding from Love*. Njihova je glavna misao da trebate imati dobre unutarnje granice i ne dopustiti sebi da ulazite u dublji odnos s nekim s kime ne biste željeli biti prijatelj.

Međutim, evo nekoliko razloga zbog kojih vas pogrešna vrsta osoba možda privlači.

Neriješena pitanja iz obitelji iz koje potječete

Ako ste imali problema u obitelji u kojoj ste odrasli, ti problemi se mogu javiti u vašim odnosima s osobom suprotnog spola. Na primjer, možda vas privlači osoba koja sličí roditelju s kojim ste se sukobljavali. Jedna žena koju poznam imala je vrlo kritičnog oca. Kada je odrasla, uvijek se borila da dobije njegovo odobravanje, ali u tome nikada nije uspjela. Zato su je neodoljivo privlačile sitničave osobe koje nikada nije mogla zadovoljiti. Ona nikada ne bi poželjela takvog prijatelja, ali se “zaljubljivala” u muškarce koji su imali takav karakter.

Možda vas privlači netko tko je prava suprotnost vašim roditeljima. Poznam drugu ženu koja je imala tako agresivnog oca da se plašila bilo kojeg snažnog i prodornog muškarca. Zato su je uvijek privlačili pasivni, mirni muškarci, ali su je uvijek i razočarali jer nisu bili samostalni.

Nijedna žena u ova dva slučaja nije riješila izvorni problem sa starim odnosom i zato su ga nastojale riješiti u sadašnjim odnosima. To nikada ne uspijeva. Svaki odnos treba rješavati zasebno.

Neintegrirani dijelovi vaše osobnosti

Drugi ključni razlog zbog kojeg vas privlače ljudi koji ne bi bili dobri za vas jest što vi nastojite riješiti neki dio svoje osobnosti s kojim se prije nikada niste suočili. Ponekad je to dobro, kao na primjer prodornost. Poznam čovjeka koji nikada nije razvio osobinu prodornosti i odlučnosti i uvijek su ga privlačile dominantne žene jer ga je privlačila odlučnost koju on sam nije posjedovao. Čest je slučaj da vas privlači netko tko neku osobinu koji vi nemate očituje u krajnje velikoj mjeri. Drugim riječima pasivnu osobu neće privući netko tko je umjereno prodoran, već netko tko je jednako podijeljena osoba, ali u suprotnom smjeru — netko tko je pretjerano dominantan.

Nekada vas može privući nešto loše. Ako ste uvijek bili “dobri”, može vas privući netko tko utjelovljuje “tamnu” stranu života. Ova tamna strana može biti seksualnost, neodgovornost i neobuzdanost ili nešto drugo, i “svetac” se zaljubi u “grešnika”. Ovo objašnjava nedoumicu mnogih roditelja adolescentnih djevojaka! Dobra djevojka iz dobre obitelji zaljubi se u “lošeg” dečka.

Do ovog uobičajenog ponašanja dolazi kada netko ne može razmatrati i pomiriti se sa svojom vlastitom “grešnošću”. Možda se osjećate posramljeni što niste savršeni i ne želite se suočiti s nekim izrazima vlastite osobnosti. Zbog vanjskih ili unutarnjih zahtjeva za “dobrim” ponašanjem vi se ne otvarate i ne mirite se s “lošijom” stranom svoje osobnosti pa se počinjete nerealno ponašati. U vama postoji podjela između dobre i loše strane osobnosti koja se očituje u vašem dobrom ponašanju i privlačnosti “lošoj” osobi. Rješenje ne podrazumijeva da trebate biti dobra ili loša osoba, već realna, i s dobrom i lošom stranom svoje osobnosti (vidi Luka 11,39-40; Propovjednik 7,16-18). Ako možete

naći siguran, zdrav odnos za integriranje dijelova svoje osobnosti kojih se stidite, vas neće privlačiti tamne strane nečije osobnosti.

Ponekad vi osjećate bol ili povrijeđenost s kojom se nikada niste suočili. Nekoga tko osjeća neriješenu bol može privući osoba s brojnim problemima i koja mnogo pati, i tako se poistovjetiti s vlastitom tjeskobom. Ovo je klasičan sindrom suovisnosti.

Bez obzira na problem, postoje bezbrojne osobe koje ni ječu dio svoje osobnosti, a privlače ih problematične situacije u pokušaju da riješe ova sporna pitanja. Izreke 4,23 kažu: “A svrh svega, čuvaj svoje srce, jer iz njega izvire život.” Sa svim što se nalazi u vašem srcu morat ćete se na neki način suočiti. Čuvajte svoje srce i učinite ga zdravim kako vas ne bi privlačila pogrešna vrsta ljudi.

Obrambena nada

Jeste li u životu doživjeli mnogo gubitaka i razočaranja? Ako jeste, možda vam se teško osloboditi nekih osobina, čak i onih loših. Možda ste i nesvjesno razvili karakternu osobinu “obrambene nade”. Nadate se promjeni nekih osobina i tako se branite od gubitka uzrokovanog njihovim promjenama jer bi žalost zbog promjena bila preteška. Ako uvidite da osoba s kojom hodate nije ono što vi dugoročno trebate, nadat ćete se promjeni umjesto da se suočite s boli uzrokovanom gubitkom.

Romantičnost

Smatrate li se “beznadno romantičnom” osobom? Ako jeste, možda ste slabi prema zavodnicima koji vas mogu uvući u romantičan odnos, ali bez karakternog temelja za

trajan odnos. Biblija kaže: “Lažna je ljupkost.” (Izreke 31,30) Zavodnici i njihove žrtve ne mogu romantični odnos pretvoriti u pravu bliskost. Mnogi ovisnici o seksu ili romantičnim odnosima pripadaju ovoj kategoriji. Uzbudjenje romantičnog odnosa i spolna energija u nekom odnosu odvlači ih od ispraznosti odnosa koji je lišen bliskosti. Jedna žena je to ovako opisala: “Mi svoju ispraznost odnosimo u spavaću sobu i obostrano je pričemo.”

Ako ste skloni romantičnim odnosima, onda ste možda skloni svijetu odnosa iz mašte. U početku odnosa to možda i može biti dobro, neko vrijeme i u ograničenom smislu. Mašta je obično i sadržaj te privlačnosti. Ali ako neki odnos ne može nadvladati maštanje i prijeći u trajnu intimnost, takav odnos je lažan i morate se suočiti sa svojom ispraznošću.

Mi ne kažemo da su romantičnost, spolnost i strasti loše. Upravo suprotno, one su vrlo bitne. Ako provodite mnogo vremena u nekom odnosu koji se razvija i nikada ne osjećate strast i spolnu privlačnost, onda nešto nije u redu ili je to osoba s kojom se trebate družiti samo kao “prijatelj”. Spolnost i intimnost moraju postojati u odnosu istodobno ako želimo da on bude dubok i da nas ispunjava. Spolna intimnost je dio Božjeg stvaranja erotske ljubavi u braku i mora se razvijati kao i platonska ljubav, povezanost i prijateljstvo. Ali strast bez karaktera, intimnosti i prijateljstva na kojem ona počiva iznimno je opasna.

Ako ste romantični, možda imate dugoročan kompleks Pepeljuge. Ili je vaše maštanje obrana od depresije ili drugih vrsta razočaranja. Ali bez obzira na ljepotu romantičnosti, ona će, ako se ne temelji na stvarnosti nečijeg karaktera, naposljetku slomiti vaše srce. Ako ste romantični iz nužde ili želje, zadržite njezine dobre strane, ali riješite ono što vas sprečava da se suočite sa stvarnošću. Staro shvaćanje

“provoda” koji privlači ljude nije dugoročna osnova za uspješan odnos. Prijateljstvo jest.

Najbolji put je, zapravo, onaj gdje je stvarna povezanost i prijateljstvo početak, a romantičnost proizlazi iz njih. Poslije ćemo govoriti više o tome, ali zasad zapamtite da ako ste skloni romantičnosti, izbjegavate stvarnost koja se događa oko vas. A stvarnost je nešto s čim ćete morati živjeti.

Nerazvijena intimnost

Neki se ljudi nikada nisu dublje povezali i upoznali. Nikada nisu došli do najranjivijih dijelova svoje osobnosti. Zato oni i ne znaju što je stvarna povezanost i intimnost. Oni možda dolaze iz nefunkcionalnih obitelji ili crkava. Bez obzira na uzroke, oni ne znaju što propuštaju.

Ako je ovo i vaše iskustvo, i vas će vjerojatno privući osobe koje se ne mogu povezati s drugima. Suzdržane osobe često privlače druge suzdržane osobe zbog sličnosti, ali i straha od upoznavanja. To je kao da kažete svojem partneru: “Čini mi se da si sličan meni. Budimo zajedno razdvojeni.” Ili jednostavno ne znate za bolje. Ali konačna posljedica je da vas privlači suzdržan karakter i “zaljubljivanje” jer se život maštanja nastavlja na suzdržani dio vaše osobnosti.

Lijek za suzdržanost je sudjelovanje u zdravom odnosu koji nije romantičan kako bi se mogli povezati svi dijelovi vaše osobnosti. Tako ćete razviti sposobnost intimnosti i upoznavanja na svim razinama i birat ćete osobe koje i vas mogu upoznati na svim razinama.

Prijateljstvo je put

Romantičnost je divna. Privlačnost je divna. Ali *ako sve ovo ne počiva na trajnom prijateljstvu i poštovanju karaktera, nešto nije u redu.*

Pravi i trajan odnos mora se prvo temeljiti na prijateljstvu. Vi morate provesti puno vremena s tom osobom. Jedna prijateljica mi je o odabiru partnera rekla sljedeće: “S njime želim ostarjeti. Volim provoditi vrijeme s njim. Uz njega sam zadovoljna.” Ona dijeli s njim duboke duhovne vrijednosti i druge karakterne osobine kao što bi bio slučaj i s drugim prijateljima. Oni su u braku već trideset godina.

Najbolja granica koju možete imati u vezama s osobama suprotnog spola jest početi svaki odnos s prijateljstvom. Ne srljajte u romantičan odnos. Očuvajte granice, tjelesno, emocionalno... Provodite vrijeme s tom osobom. Provodite vrijeme upoznavajući je izvan romantičnog odnosa. Provodite vrijeme s tom osobom u skupini s drugim prijateljima. Kako se on ili ona uklapa? Kako se vi uklapate s njezinim ili njegovim prijateljima? Ima li on ili ona prijatelje? (Ako nema dugoročne prijatelje, to nije dobar znak.)

Ako si ne dopustite brzo zaljubljuvanje u nekoga s kim prvo niste postali prijatelj, bit ćete sigurniji kada budete trebali učiniti sljedeći korak. Vi svakako možete imati razne osjećaje. Uživajte u njima. *Ali ne vjerujte im.* Samo vjerujte svojem iskustvu upoznavanja osobe i razvijanja dubljeg prijateljstva. Ustanovite je li on ili ona osoba kojoj biste vjerovali i kao prijatelju. I što je jednako važno, *uvjerite se biste li s tom osobom voljeli provoditi vrijeme i kada ne bi bilo romantičnog odnosa.* To je jedino istinsko mjerilo prijatelja, osobe s kojom volite provoditi vrijeme bez obzira na to kako ga provodite. Druženje je zadovoljstvo samo po sebi. A to dugoročno zahtijeva dobar karakter, a u najdubljim prijateljstvima i zajedničke vrijednosti. Vi želite da vaš najbolji prijatelj bude pošten, odan, duhovan, odgovoran, ozbiljan, zreo, dobar i slično. Ove kvalitete trebaju biti prisutne i u osobi u koju se zaljubljujete.

Očuvajte svoje granice. Jamčimo da vas ljubavni odnos s nekim s kime ne želite biti prijatelj uopće neće zadovoljiti.

Savjeti

- Ako shvatite da niste prijatelj s osobom u koju ste se zaljubili, neka vam to bude upozorenje da nešto nije u redu.
- Ne vjerujte da će netko mijenjati svoj loš karakter zato što vi želite da on sazri.
- Ako ste skloni tome da vas privlače pogrešne osobe, ne krivite vanjske uzroke, već shvatite da je problem u vama i tražite njegove uzroke.
- Suočite se s teškim pitanjima o osobi s kojom ste u vezi. Budite pošteni i uz pomoć prijatelja ustanovite volite li tu osobu i postoji li među vama privlačnost. Romantični osjećaji mogu biti varljivi i čak patološki. To nije istinska ljubav.
- Prijateljstvo i zajedničke vrijednosti trajno ostaju dio odnosa. Ne vjerujte svojim romantičnim osjećajima.
- Romantičnost je divna. Spolnost je divna. Privlačnost je divna. Ali ako sve to ne počiva na trajnom prijateljstvu i poštovanju karaktera osobe, nešto nije u redu.
- Prijateljstvo uvijek treba biti temelj bilo kojeg romantičnog odnosa. Romantičnost je prolazna. Prijateljstva traju. Oboje je važno za trajan odnos.

8. poglavlje

NE UNIŠTAVAJTE PRIJATELJSTVO ZBOG OSAMLJENOSTI

Nedavno sam (dr. Townsend) bio nazočan vjenčanju prijateljice. Ellen se dugo željela udati i Bog je na vrlo prikladan način združio nju i Jeffa. Vjenčanje je bilo proslava zajedništva para koji je doista izgledao kao stvoren jedno za drugo. Tijekom prijama nazdravljalo se nekoliko puta. Jednom je nazdravio i Ted koji je bio Ellenin najbolji prijatelj još iz srednje škole. Čestitao je paru i poželio im sve najbolje. Ali istodobno je njegova žalost bila očita. Bio je samac i osjećao je bol gubitka što će se njegov odnos s Ellen morati promijeniti. Ona se više neće moći družiti s Tedom kao prije vjenčanja s Jeffom i tu je stvarnost oboje prihvatilo kao nešto dobro. Ali za Teda je to ipak bilo bolno.

Ovo dvoje prijatelja poznao sam veoma dugo te sam suosjećao s Tedom. Sjećam se godina dok su bili prijatelji; izgledali su tako skladno i sretno. Nekoliko ljudi je primijetilo: “Vi ste stvoreni jedno za drugo. Zašto ne hodate zajedno?” I oni su naposljetku pokušali. Ali za njih oboje to je bilo kao da “ljubite vlastitu sestru ili brata”. Romantični dio ove veze jednostavno nije postojao. Ovakva vrsta bliskosti je čak i smetala prijateljskim osjećajima koje su imali jedno prema drugom.

Tako su njih dvoje shvatili da su sigurna luka jedno za drugo i očuvali su platonski odnos. Odnos ih je zadovoljavao i ispunjavao. Oboje su imali prijatelje suprotnog spola koji su im pružali jedinstvenu potporu i perspektivu koje prijatelji istog spola ne mogu dati.

Prijateljstvo Teda i Ellen je dvostruki primjer. Prvo, on ilustrira koliko dobra može proizići iz prijateljstva dviju osoba suprotnog spola. I drugo, to pokazuje koliko su si boli uštedjeli kada nisu nastavili vezu jer nije bilo osjećaja. I to je tema ovog poglavlja: pomoći vam da doživite prijateljstvo i izbjegnute probleme koje proizlaze kada od prijateljstva želite učiniti nešto što ono nije.

Romantiziranje prijateljstva

Romantični osjećaji se javljaju kada idealiziramo drugu osobu. U mislima povjerujemo da je voljena osoba savršena i doživimo snažne osjećaje kao što su čežnja da budemo s njom, divljenje i spolna želja. Nekoliko uzroka, zdravih ili nezdravih, povod su za ovakvo idealiziranje:

1. Vi u novom odnosu ne poznate drugu osobu. Idealiziranje ispunjava praznine dobrim mislima kako bi par ostao u vezi i podnio razvoj drugih oblika veze.
2. U zreлом odnosu romantično idealiziranje raste i opada tijekom veze. Ono izrasta iz dubokog poštovanja i zahvalnosti za ljubav i nazočnost te osobe, a ipak je promatra realno.
3. U problematičnoj vezi jedna osoba razvije romantične osjećaje prema drugoj zbog svoje vlastite potrebe. Ova potreba postaje “romantizirana”, to jest prikriva svoju stvarnu narav u romantičnom odnosu. Osoba je poduzetna, ambiciozna i motivirana da bude s dru-

gom osobom. Ipak ovakve potrebe uzrokuje neka unutarnja ispraznost.

Upravo ovaj treći uzrok može uništiti savršeno dobro prijateljstvo. Kako se osjećaj ovisnosti pretvori u romantične osjećaje? Romantiziranje se događa kada osamljena osoba ne može sigurno osjećati i prikladno djelovati zbog svojeg osjećaja osamljenosti. Osamljenost je sama po sebi dobra. Ona je znak da trebamo nešto izvana, možda utjehu, potporu ili suosjećanje. Ona nas sprečava da emocionalno gladujemo. Bog nas je stvorio da odgovorimo na ovaj znak. Ako ste gladni, odete i kupite sendvič. Ako ste osamljeni, stvorite odnos. Međutim, premda je bitno, to nije tako jednostavno.

Ovdje mnogo ljudi doživi probleme. Zbog brojnih razloga njihova bogodana potreba za odnosom izobličiti se u nešto što njih i njihove prijatelje unesreći. Možda su već pokušali pretvoriti prijateljstvo u nešto više. Možda im se to dogodilo samo jednom ili dvaput u životu. Riječi koje su ih najdublje povrijedile bile su: “Stvarno te volim — ali kao prijatelja.”

Postoje dvije vrste osamljenosti. Prva upućuje na našu potrebu za svakidašnjim kontaktom s drugom osobom. Odnos je trajan proces. Mi trebamo stalnu, dodatnu potporu i prisutnost drugih kako bismo živjeli. Na primjer, trgovac koji odlazi na dugo poslovno putovanje, osjeća osamljenost zbog nedostatka stručne potpore dok je na putu i poduzima neke korake kako bi se ponovno povezao nakon povratka.

Druga vrsta odnosi se na problematično stanje. Ova vrsta osamljenosti je kroničan, dugoročan osjećaj ispraznosti u životu bez obzira na okolnosti. Osoba može biti u društvu brojnih dobrih, brižnih ljudi i još uvijek se osjećati izolirano. Ona može osjećati da je drugi ne vole ili da ne može primiti ono što oni nude. Ova osamljenost je pokazatelj slom-

ljenosti duše i potrebe za obnovom u Božjem procesu iscjeljenja.

Bez obzira na vrstu osamljenosti koju ljudi doživljavaju, postoji nekoliko uzroka romantiziranja.

Sukob u doživljaju ovisnosti

Osobe koje romantiziraju često ne mogu doživjeti ovisnost onakvom kakva ona jest. Ovisnost je zapravo blaženo stanje: “Blago gladnima i žednima pravednosti, jer će se nasititi.” (Matej 5,6) Ona je dobra jer kada na nju odgovorimo, Bog nas ispunjava onim što nam je potrebno. Ipak osjećaj ovisnosti kod mnogih ljudi je uskraćen. Oni ne mogu doživjeti osamljenost *kao osamljenost*, prazninu *kao prazninu*, glad za odnosom *kao glad za odnosom*. I za to postoje dobri razlozi. Premda je osamljenost dobra, bogodana emocija, ona nije uvijek ugodna. Ona upućuje na stanje lišenosti, potrebe i necjelovitosti. Osjećaj lišenosti može biti vrlo bolan. Mi često niječemo bol kako bismo se riješili ovog osjećaja.

Evo nekoliko razloga zašto ljudi ne mogu osjetiti svoju glad za odnosom:

- Možda se plaše razmjera svoje unutarnje praznine.
- Možda osamljenost povezuju s osjećajem zloće. Osobe koje su u odnosu doživjele odvajanje i ljutnju često osjećaju krivnju.
- Možda se stide svojih potreba.
- Možda se boje riskirati u odnosu zbog straha da ne budu povrijeđeni.
- Možda se osjećaju bespomoćno i beznadno kada osjećaju svoje potrebe.

Zato osamljeni ljudi ne osjećaju da su osamljeni. Umjesto toga oni osjećaju razdražljivost, depresiju, ovisničke nagone

i romantične žudnje. Njih često lakše prihvaćaju i podnose. Problem je, međutim, u tome što djelovanje u skladu s ovim “lažnim” osjećajima ne ispunjava stvarne potrebe za sažaljenjem, ljubavlju i utjehom. Ako ste ikada bili ovisnici o drogi, ili ste hodali s osobom ovisnom o drogi, znate da droga često pobudi neke želje, ali zapravo odvraća osobu od odnosa.

Drugi pak ljudi možda osjećaju osamljenost, ali se sukobljavaju s njom. Oni ne nižeću svoju osamljenost, ali je ne smatraju nečim dobrim. Njihova potreba je bolna i neugodna. I zato oni ne djeluju u skladu s njom. Na primjer, prijatelj mi je jednom rekao: “Izlazim sa ženom koja me zapravo ne privlači tako da ne moram riskirati. Ja jednostavno mrzim taj osjećaj želje za nekim tko možda ne želi mene.”

Neuspjesi u odnosu prema istom spolu

Oni koji romantiziraju svoje prijatelje, često su u prošlosti imali nesigurne i površne odnose s osobama istog spola. Oni možda imaju negativne osjećaje prema osobama istog spola zato što:

- Brinu se da ne povrijede drugu osobu.
- Misle da nemaju što ponuditi.
- Preziru uobičajene slabosti svojeg spola.
- Strahuju da će izgubiti prilike za druženje s osobama suprotnog spola ako provode vrijeme s osobama istog spola.

Ipak oni mogu isto osjećati i prema osobama suprotnog spola. Oni se nakon romantičnog susreta osjećaju živo, energično i osnaženo. Ovakve su osobe u prošlosti često doživjele probleme u odnosima s osobama istog spola. Na primjer, žena je možda imala nepristupačnu, dominantnu majku i

zato je bila pretjerano povezana s ocem kako bi ispunila svoje potrebe. Ili je imala napasničkog oca koji se pokušao ispriječiti u odnosu nje i majke. Bez obzira na uzrok potrebe za ovisnošću koja nije zadovoljena u zdravom odnosu s osobom istog spola, ona se ostvaruje u romantičnom odnosu.

Romantični osjećaji su za odrasle osobe. Oni ih pripremaju za jedno od najvažnijih iskustava u životu, a to je brak. Romantizirane osobe imaju potrebe nezrelih osoba kao što su potreba za pripadnošću, sigurnošću te utjehom i ljubavlju. Ove potrebe treba prvenstveno zadovoljiti Bog u sigurnim neromantičnim odnosima. Neka ovakvi odnosi budu važan dio vašeg života. Oni će vam pomoći da doživite romantičan odnos iz perspektive odrasle osobe, a ne osamljenog djeteta.

Ako imate prijatelja kojeg ovo muči, možda ste primijetili da ste vi za njega neka vrsta "autobusne postaje". Kada nema djevojku, on uvijek želi provesti vrijeme s vama. Ali kada hoda s nekim, dugo se s njim ne čujete. Vi ste na klupi autobusne postaje i on je samo uskočio u romantični autobus za još jednu vožnju.

Idealiziranje romantičnog odnosa

S ovim problemom povezano je i mišljenje kako je romantičan odnos najviši oblik prijateljstva. Mnogi ljudi koji započnu romantičan odnos osjećaju da je prijateljstvo za jedan stupanj niže od romantičnog odnosa. Zato pokušavaju razviti romantične osjećaje prema nekome s kime prijateljuju vjerujući da prijateljstvo pretvaraju u bolji i dublji odnos. Imao sam prijateljicu koja mi je rekla da je to učinila nekoliko puta s prijateljima iz srednje škole i koledža. Mislili su: *Toliko smo bliski, moramo stupiti u romantičnu vezu.* Srećom, prema njezinim riječima "suzdržali smo se, premda

smo tada mislili da propuštamo višu razinu odnosa. Sada, kad smo u tridesetima, vjenčani smo drugim osobama i drago nam je što smo tako postupili.”

Romantični odnosi nisu bolji od prijateljstava. To su različiti odnosi i ispunjavaju različite potrebe. Ne vjerujte da nešto propuštate ako vam prijatelj ostane “samo” prijatelj.

Uloga spasioca ili skrbnika

Ponekad su osobe koje su romantizirane sklone odnosima u kojima se pojavljuju kao *spasioci* ili *skrbnici*. Osoba u teškoćama signalizirat će potrebu da se netko za nju brine. “Skrbnik” će primiti poruku i pružiti potporu, utjehu i rješavati probleme osobe koju spašava. Ova vrsta odnosa povezana je s teškoćama neke osobe u preuzimanju odgovornosti za vlastiti život i u sposobnosti da prima, ali ne i da daje.

Ovakva vrsta ponašanja lako postaje obostrano romantizirani odnos. Osoba koju treba spasiti traži roditelja za svoju zaštitu i zaljubljuje se u tog “roditelja”. Skrbnik traži nekoga kome će pomoći i onda se zaljubi u zahvalno dijete. U svijetu veza s osobama suprotnog spola mnogo je spasioca i skrbnika:

- Muškarac kojeg su mnoge žene povrijedile
- Žena koja vjeruje da njezina ljubav može obnoviti ovakvog povrijeđenog čovjeka
- Žena koja ne zna upravljati svojim financijama i karijerom
- Muškarac koji misli da je može osamostaliti

Ako se upuštate u ovakvu igru, jedno od vas preuzima ulogu djeteta. Premda možda sada osjećate toplinu i ljubav, zapamtite da dijete jednog dana odraste. Ono će se

boriti za svoju slobodu i samostalnost. Nije ugodno biti vjenčan s nekim tko misli da ste vi njegov dominantan roditelj.

Impulzivnost

Neki se ljudi muče s romantiziranjem zato što se teško nose sa nagonima i impulsima. Oni brzo postaju spolno intimni ili ih zanimaju brze, intenzivne, “duboke” veze. Oni žude za iskustvom romantičnih odnosa jer to u njima budi osjećaj živosti i energičnosti. Prijateljstvo je za njih “loša imitacija”, a u romantičnom odnosu mogu doživjeti svaku vrstu zaljubljenosti i agresivnih osjećaja i ponašanja. Čini se kao da je njima romantičan odnos prilika da se potpuno rasterete.

Problem je ovdje u tome što impulsi trebaju sazrijevati te ih treba strukturirati na zdrav način, a ne samo djelovati onako kako osjećamo. Ovo je bit samokontrole. Impulzivan romantičan odnos je neučinkoviti prečac do istinskog, dubljeg, zadovoljavajućeg odnosa. Naučite izraziti riječima, pokazivati i nositi se sa svojim snažnim nagonima tako da oni urode zdravim vezama, a ne intenzivnim i razorenim odnosima.

Kako razlučiti prijateljstvo od romantičnog odnosa?

Ali kako znati je li vaš sadašnji odnos stvaran ili ste ga stvorili kako biste izbjegli osamljenost? Trebate li u svakom prijateljstvu “poljubiti svoju sestru ili brata” kako biste to provjerili? Ovo su važna pitanja bilo da nešto liječite, bilo da to želite spriječiti. Evo nekoliko načina na koje možete provjeriti razarate li prijateljstvo romantiziranjem.

Imajte prijatelje izvan odnosa

Svi mi trebamo nekoga tko će nas voljeti, podupirati i govoriti nam istinu. To stvara emocionalnu podlogu koja

nam pomaže da održimo odnos u ispravnoj perspektivi. Brojni ljudi s kojima smo razgovarali o njihovim tragičnim vezama rekli su nam sljedeće: “Stalno se osjećam osamljen pa brzo otpočinem vezu”, ili: “Upravo sam napustila loš brak i osjećam se osamljenom.” Ne može se preneglasiti potreba za povezanošću s drugim osobama. Gotovo je nemoguće slijediti ostale savjete ako se prvo ne povežete s drugim osobama jer vaša duboka potreba za odnosom može iskriviti vaše razmišljanje i objektivnost. Ostavite ovu knjigu na tjedan dana i potražite nekoga s kime možete ostvariti siguran odnos!

Ocjenjujte plodove svojeg odnosa

Što cijenite u svojem odnosu? Istinska romantičnost i romantiziranje dvije su sasvim različite stvari. Evo tablice koja će vam pomoći da ih razlikujete:

<i>Zdrava romantičnost</i>	<i>Romantizirano prijateljstvo</i>
Želja se temelji na ukorijenjenosti u ljubavi negdje drugdje.	Želja se temelji na ispraznoj potrebi za drugom osobom.
Cijenite tuđu slobodu.	Tuđa sloboda je problem.
U odnosu su poželjni prijatelji.	Odnos isključuje druge.
Sukobi se rješavaju.	Sukobi su prijatnija odnosu.
Obostrani osjećaji.	Jedna osoba ima romantične osjećaje, a druga nema.
Prijateljstvo i romantični osjećaji žive zajedno.	Samo prijateljski ili samo romantični osjećaji ne mogu postojati istodobno.

Kao što vidite, romantiziranje će prije ili poslije razoriti odnos ako ga niste svjesni. Romantizirano prijateljstvo neće ispuniti potrebe koje treba ispuniti romantična ljubav. To je dobro znati prije braka.

Tražite povratne informacije

Pitajte svojeg prijatelja ili prijateljicu je li ovisnik o romantičnosti. Ako je kada sjedio na klupi autobusne postaje čekajući vas između dvije veze, ili se osjećao da ga iskorištavate i zanemarujete, možda ste na tragu važnih odgovora. Tražite da vas ocijeni kao prijatelja. Pitajte ga poznaje li dublje strane vaše ličnosti. Saznajte kako ste emocionalno uključeni u živote drugih.

Ako ste vi onaj koji prima...

Natalie i Spencer hodali su nekoliko mjeseci. Nju je privukla njegova društvenost, duhovitost i moralne vrijednosti. Spencer je nedavno doživio bolan raskid s djevojkom. Natalie se u početku brinula zbog povratnog učinka. Međutim, činilo se da se on tako uklopio u odnos da se ona prestala brinuti. Uživali su.

Ali Natalie je u posljednje vrijeme ponovno postala za-brinuta. Spencer je zahtijevao da mu posveti više vremena nego što je ona bila spremna. On je sve vrijeme želio znati gdje je ona. Kada su bili zajedno, on joj se samo jadao i očekivao da je sluša dok joj iznosi svoje probleme. Osjećala se više kao mama nego žena koju želi muškarac. Hodali su još nekoliko mjeseci jer Natalie nije željela povrijediti Spencera; ona je često uživala u vezi, a on joj je pomagao u njezinoj osamljenosti.

Onda su počeli razgovarati o njezinim osjećajima. Pokazalo se da Natalie ima razloga za brigu. Spencer je otvo-

reno priznao problem. Rekao joj je: “Potreban mi je netko tko će se za mene brinuti. Kada nemam nekoga uza se, ne mogu podnijeti prazninu.” Natalie je osjetila olakšanje jer je bolje mogla razumjeti svoje iskustvo. Odnos na kraju nije opstao. Međutim, Spencer se nakon toga učlanio u potpornu skupinu koja mu je pomogla riješiti ovisnost umjesto da nastavi s drugim odnosom. A Natalie je našla nekoga tko je želio prijatelja, a ne roditelja.

Ako se poistovjećujete s Natalieinim iskustvom, koristit će vam ako sebe doživite kao dio problema. Natalie je uživala u Spencerovoj nazočnosti. Međutim, trebalo joj je puno vremena da sazna kako hoda s osamljenom osobom s kojom bi bilo bolje imati samo prijateljski odnos. Ona to nije učinila zato što je uživala u njegovoj pozornosti, nije ga željela povrijediti i zato što je i ona bila osamljena osoba.

Možda se i vi zateknete u istoj situaciji. Ako izbjegavate stvarnost, ne činite ni sebi ni svojem partneru uslugu. Osjećaji iz ranog djetinjstva i neki dijelovi naše ličnosti sigurno će uzrokovati neke teškoće između dviju odraslih osoba ako nemaju drugih odnosa u kojima se mogu iscijeliti i njegovati. Obratite pozornost na otvorenost, slobodu, uzajamnost i slično. Ako izbjegavate sporna pitanja, možete spriječiti osamljenu osobu u rješavanju problema u čemu joj i Bog želi pomoći, a vi možete izgubiti mnogo vremena i snage. Budite dio rješenja za oboje.

Savjeti

- Razmislite o svojoj osamljenosti i ustanovite je li to uobičajena potreba za povezanošću ili znak povrijeđenosti koju treba iscijeliti.
- Budite svjesni da romantični osjećaji, iako sami po sebi dobri, mogu prikriti duboku osamljenost i ometi vas u odabiru partnera.

- Uključite se predano u svoja prijateljstva i cijenite dobro koje iz njih primate. Ovo vas može ispuniti i pomoći vam u svladavanju sklonosti k romantiziranju platonskih odnosa.
- Ne plašite se osjećaja ovisnosti. Iskoristite ga u potrazi za dobrim ljudima.
- Ostanite u vezi sa svojim iskrenim i istinoljubivim prijateljima koji vam mogu pomoći da shvatite vidite li u odnosu nešto što u njemu ne postoji.

9. poglavlje

OPREZ KADA SE PRIVLAČE SUPROTNOSTI

an je tako čvrst, a ja sam tako nesigurna.”

“Ona je društvena osoba, a ja sam samotnjak.”

“On uspješno zarađuje novac, a ja ga uspješno trošim.”

“Ona je samopuzdana, a meni je potrebna potpora.”

“On je sve što ja nisam. On me nadopunjava.”

Nadopunjavanje. U najdubljem dijelu naše osobnosti svi to želimo i trebamo. Biti ispunjen znači biti cjelovit, bez manjkavosti i podijeljenosti. Većina nas svjesna je da nismo potpune ličnosti, već smo nepotpuni i nismo ono što bismo trebali biti. Ipak u nama postoji bogodana želja da nađemo ove izgubljene dijelove osobnosti koji će nas upotpuniti. Ova nas želja potiče na odnose i iskustva koja će nam pomoći u postizanju cjelovitosti. Ipak, kao što ćemo vidjeti, ovu se želju može pobrkati sa željom za hodanjem i spolnom vezom i može se dogoditi zlo.

To je problem mentaliteta “privlačenja suprotnosti”. Zamisao je da vi u vezu unosite neke kvalitete, a vaš partner unosi suprotne kvalitete. Rezultat vašeg odnosa je da ste zajedno bolji, zbroj je veći od njegovih dijelova. Na primjer, vi ste možda pažljiva, ali neodlučna osoba. Zaljubite se u mladića koji zna što hoće i preuzima inicijativu. Vi

možda mislite: *Takav mi odgovara! Može mi pomoći i naučiti me da znam što želim i kako to postići!*

Različiti darovi dobri su za odnos

Vrlo je vrijedno kada ljudi u odnos unose pozitivne osobine budući da nitko nije savršen. Povezivanje s osobama koje imaju sposobnosti koje nama nedostaju, uvijek obogaćuje naš život. Svaka poslovna osoba reći će vam da su opis radnog mjesta i poduka individualni. Vi želite da osobe s okom za detalje i analitičkim sposobnostima rade u računovodstvu, a kreativne osobe prepune novih ideja u marketingu.

Isto vrijedi i za crkvu. Biblija naučava da svi imamo različite darove, ili sposobnosti, koje unosimo u svoje odnose i u svijet: “Milosni su darovi različiti, ali je isti Duh.” (1. Korinćanima 12,4) Neki su darovitiji za administraciju, dok drugi Kristovom tijelu daruju svoje učiteljske sposobnosti. Nijedan vjernik nije samodostatan.

Zamisao o darovima i sposobnostima koje se nadopunjuju višestruko je dobra za nas i u emocionalnom smislu. Mi se trebamo naučiti poniznosti kada tražimo od ljudi ono što sami nemamo i to nam pomaže u sazrijevanju. Na primjer, ako vaš partner u odnosu dobro opaža, možda ga možete pitati zašto se mučite u svojem odnosu s cimerom ili cimericom. Osim toga, mi možemo steći nove sposobnosti. Kada je moj sin Ricky želio igrati za košarkašku momčad, želio sam mu pomoći u treniranju, ali nisam znao mnogo o ovom sportu. Zato sam nazvao Dana, prijatelja koji pozna ovaj sport i čiji je sin Zack Rickyjev prijatelj. Odlučili smo zajedno voditi momčad u kojoj su bili naši sinovi s tim da je Dan bio glavni, a ja pomoćni trener. Premda ja uopće nisam darovit za košarku kao Dan, te

sezona sam mnogo naučio o ovom sportu. Ako iskoristimo različite darove drugih, to će nam pomoći i obogatiti nas.

Problem privlačenja suprotnosti

Mi trebamo koristiti i cijeniti sposobnosti onih koji imaju ono što mi nemamo. Međutim, *problem nastaje kada suprotni načini života ili sposobnosti postanu temelj našeg odnosa*. Na početku odnosa to može izgledati sasvim dobro. Vi se međusobno nadopunjujete. Pružate partneru ono što on treba. Drugačije gledište vas potiče.

Međutim, opasnost hodanja s osobom suprotnih gledišta sastoji se u tome da se *odnosi utemeljeni na suprotnostima često brkaju s ovisnošću utemeljenoj na istinskoj ljubavi*. Ljudi mogu imati intenzivne osjećaje i osjećati privlačnost prema osobi suprotnih karakteristika. Možda cijene “nadopunjavanje” koje osjećaju s tom osobom. Ali postoji opasnost da oni jednostavno trebaju osobu zbog tih karakteristika i nikada ne pokažu istinsku ljubav potrebnu za rast svakog odnosa. Ovisnost je samo dio ljubavi. Ona nije potpuni izraz ljubavi. Potpuni izraz ljubavi je davanje iz cijelog srca.

Na primjer, Lindsey je bila osoba sklonija skrbi nego borbi. Ona je bila brižna i sposobna za uspostavljanje kontakata, ali nije bila prodorna i nije voljela sukobe. Činilo se da često mora trpjeti zlostavljanje ili bezobzirnost drugih. Ona je bila dobra, ali i magnet za neodgovorne osobe.

Lindsey je počela hodati s Alexom koji se ponašao upravo suprotno. Alex je bio prodoran, pun samopuzdanja i nije mu bilo teško sukobiti se zbog nečega što je smatrao ispravnim. Imao je jasne moralne i duhovne vrijednosti, uspješnu karijeru i preuzimao je inicijativu u rješavanju problema. Lindsey je privukla Alexova odlučnost. Još se više za-

ljubila kada je to pomoglo i njoj. Na primjer, menadžer Lindseyinog stana previdio je neispravnost električnih instalacija iako je ona to nekoliko puta prijavila. Spomenula je ovaj problem Alexu tijekom ručka. On je sljedećeg dana nazvao njezinog menadžera. Lindsey nikada nije saznala što mu je on rekao, ali instalacije su bile popravljene za dvadeset četiri sata. Ona je bila oduševljena, zahvalna i Alex ju je još više privlačio. On je imao i drugih dobrih osobina kao što su brižnost, odgovornost i duhovitost. Ali ona je osjećala olakšanje kada bi Alex riješio sukob u kojem se ona zatekla.

Odnos se razvijao i produbljavao. Međutim, Lindsey se počela sve više oslanjati na Alexa u rješavanju sukoba, za što ona nije bila osposobljena. On se dogovarao s njezinim mehaničarom o popravku automobila. Razgovarao je s njezinim šefom kad je u pitanju bio rad vikendom. On se čak suprotstavio njezinoj majci zbog izazivanja krivnje u njoj kako bi je potakla na posjete.

Naposljetku se Alex sukobio s Lindsey. Rekao joj je: “Ja te stvarno volim, ali se osjećam povrijeđenim. Ne smeta mi kada ti pomažem jer se osjećam korisnim. Ali budući da se ti bojiš rješavanja nesporazuma, osjećam se iskorištenim, a ne korisnim.”

Lindsey je razumjela što je Alex rekao. Ona je iskorištavala mentalitet “suprotnosti” kao izgovor da ne raste, ili točnije, da izbjegava sukobe, ljutnju i rasprave. Složila se da je nesvjesno koristila Alexa te se počela učiti prodornosti u svojoj crkvenoj potpornoj skupini. Rekla mu je: “Upozori me kada te sljedeći put zamolim da za mene obaviš neki neugodan posao.” Alex je cijenio njezin stav.

Ova priča je dobro završila jer su se oni naposljetku vjenčali i sretni su zajedno. Ali rješenje problema je moglo poći u drugom smjeru:

- Alex je mogao tiho zamjerati Lindsey i odnos se mogao raspasti.
- Lindsey se nije morala složiti s Alexom misleći da je njegova dužnost da u odnosu rješava ovakve probleme.
- Alex je mogao uporabiti svoju sposobnost rješavanja sukoba kako bi njome upravljao i vladao u odnosu.
- Lindsey je mogla očajavati zbog svoje nesposobnosti da bude samostalna.
- Lindsey je mogla biti ogorčena zbog Alexovih sposobnosti i smatrati ga dominantnim umjesto da se razvije i sama postane prodornija.

Da Lindsey nije bila sklona rastu, ona je i dalje mogla izbjegavati sukobe i uvijek tražiti od Alexa da učini ono čega se ona bojala ili nije htjela učiniti.

Zašto se suprotnosti privlače

Izraz “suprotnosti se privlače” djelomično je istinit. Privlače se mnoge suprotnosti:

- ekstrovertne i introvertne osobe;
- analitičke i kreativne osobe;
- aktivne i pasivne osobe;
- misaone i osjećajne osobe;
- disciplinirane i spontane osobe;
- osobe koje traže veze i osobe koje ih se stide;
- samopuzdane i nesigurne osobe;
- osobe zaokupljene samima sobom i altruisti;
- nezadovoljna i pomirljiva osoba.

Što ljude tako privlači u suprotnostima? Zašto nas suprotnosti privlače? Postoji nekoliko odgovora na ovo pitanje.

Ne želimo uložiti napore u vlastiti razvoj

Često se događa da netko za vezu traži osobu “suprotnih” osobina zato što ne želi uložiti napore u razvoj samog sebe u onome što druga osoba čini uspješno. Bez obzira na to o kakvoj je suprotnosti riječ, lakše je cijeliti, diviti se i koristiti tuđe osobine umjesto da se sami razvijemo na tom području. To je izbjegavanje odgovornosti za ono što trebamo unaprijediti i razviti u svojem karakteru.

U prije spomenutom primjeru Lindsey je u početku bila sretna kada je dopuštala Alexu da se sukobljava zbog nje. Osjećala je olakšanje, sigurnost i zaštitu. Ona tada još nije shvatila da zanemaruje jedno područje rasta na kojem je trebala raditi. *I to je bit problema zašto se suprotnosti privlače. Nije riječ o drugoj osobi, već o korištenju druge osobe kako bismo izbjegli suočavanje s vlastitom osobnošću.* Kada odlučimo prestati koristiti tuđu snagu, problem prenosimo na sebe i tada počinje rast.

Želimo biti potpuni

Jedan razlog zbog kojeg ljude u početku privlači osoba suprotnih osobina vrlo je zdrav. *Nas privlači osoba koja posjeduje ono što mi nemamo kako bismo mi mogli uvidjeti potrebu i preuzeti ovu osobinu.* To je dobro za nas jer nas je Bog stvorio za proces rasta. U životu nas druge osobe trebaju učiti, a mi onda prenosimo svoje znanje i sposobnosti na sljedeće naraštaje zbog njihove koristi.

Pretpostavite da ste vi osoba A koja hoda s vrlo emocionalnom osobom. Možda vas privlači njezin osjećajan pristup životnim pitanjima pa i vi želite rasti i razviti se na

tom području. Ona se više razvila na tom području od vas i zato vam može nešto ponuditi. To je dobra stvar.

Premda mi ovako rastemo, odnos s osobom suprotnog spola nije dobra sredina za vlastiti razvoj u specifičnim i važnim oblicima sazrijevanja. Premda je vama partner u odnosu dobar, poticajni primjer, on je i dalje samo partner, a ne mentor, učitelj ili savjetnik. Budući da veza nije trajan odnos, izlažete se mogućem gubitku korisnih osobina te osobe. Mnogo je bolje biti u prijateljskom odnosu kako biste rasli i sazrijevali pod vodstvom drugih koji posjeduju ono na čemu vi radite.

Plășimo se suočavanja s vlastitim nedostacima

Drugi razlog zbog kojeg se suprotnosti privlače je naš strah od razmatranja vlastitih karakternih nedostataka. Preispitivanje samih sebe i promjene mogu biti zastrašujuće. Možda se plașimo svojih nesposobnosti i slabosti:

- Pogreški i neuspjeha
- Izazivanja ljutnje drugih
- Napuštanja
- Pozljeđivanja drugih
- Ponovnog doživljavanja boli iz prošlosti
- Razmatranja dijelova naše osobnosti koje ne volimo

Problem Lindsey s Alexom temeljio se na strahu. Ona nije bila neodgovorna osoba, ali je došla iz obitelji u kojoj su ljubaznost, dobrotu i pomirljivost smatrane vrlinama, a otvorenost, konfrontacija i određivanje granica sebičnom grešnošću. Ona je odrasla vjerujući da govorenje istine vrijeda pa je zato mrzila sukobe. Zato je izbjegavala rješavati probleme s ljudima.

Duhovno smo lijeni

Neodgovornost je druga strana medalje. Lakše je prepustiti drugima da učine ono što sami ne želimo. To je nezrelost ili “duhovna lijenost”. Život zapravo počinjemo tako što drugi rade za nas. Novorođenčad je ovisna o majkama koje rade gotovo sve. Bebe ne mogu učiniti gotovo ništa da same prežive. One uče primati od drugih ono što same ne posjeduju. Biblija opisuje ovaj proces riječima: “Budući da ste tek rođena dječica, čeznite za onim čistim duhovnim mlijekom, da po njemu uzrastete za spasenje.” (2. Petrova 2,2)

To nije neodgovorno ponašanje novorođenčeta, već njegova zadaća. Bog ga je stvorio tako da dobiva ljubav, potporu, sigurnost, brigu, poduku i stegu. Ono što je nekada bilo izvan nas, sada je u nama. Međutim, nezrelost je kada osoba ne preuzme odgovornost za ono što je primila i nastavlja očekivati da se drugi brinu za nju. Nagli muškarac treba djevojku koja će ga smiriti kada je ljut umjesto da se nauči svladavati i rješavati svoj bijes. Impulzivna ovisnica o kupnji ovisi o svojem dečku koji mora rješavati njezine zamršene financije. Introvertni muškarac traži od djevojke da održava odnos koji bi on trebao razvijati. Tako se ne cijene tuđe pozitivne osobine. Jedna osoba ne preuzima odgovornost za svoj život, a druga previše ulaže u taj isti život.

Bez obzira na to je li problem strah ili lijenost, mi moramo riješiti svoje nedostatke umjesto da tražimo od partnera u odnosu da ih on rješava.

Oslanjamo se na darove partnera umjesto da rješavamo vlastite karakterne nedostatke

Ponekad se problem javlja kad se brka darovitost i karakterni nedostaci. Djevojka može misliti da je njezin dečko

darovitiji za donošenje odluka i u vođenju financija pa će mu prepustiti ovaj dio svojeg života. To što je on možda darovitiji, stručan i izvježban nije sporno pitanje. Svi mi trebamo nositi svoje breme u životu. Premda trebamo tražiti pomoć drugih, u nekom području mi ipak trebamo biti odgovorni i za vlastiti život. Ako stalno ovisite o svojem partneru za ono što biste sami trebali činiti, vi možda brkate darovitost i karakterne probleme.

Kako bi izgledao odnos u kojem se cijene darovitost i sposobnost, ali svaka osoba u odnosu zadržava odgovornost za svoj život? Evo nekoliko pokazatelja.

1. Svatko se bavi vlastitim problemima. Oni ne pripadaju nekome drugom. Ako ne uspijemo u nečemu što nam nedostaje, to nije tuđa pogreška.
2. Oba partnera vole i cijene darove drugoga. Međutim, oni darove smatraju samo darovima, a ne nužnošću za odnos.
3. Svaka osoba aktivno radi na svojem duhovnom rastu i razvoju svojih slabih područja i ne zadovoljava se kada to drugi rade za nju.

Što se događa kada suprotnost prevlada

Premda se suprotnosti privlače, i to donosi opasnosti. Da bismo ilustrirali probleme u vezi s privlačenjem suprotnosti, uporabiti ćemo primjer Kim i Petea, para koji je hodao oko godinu dana. Njihova borba otkrit će kakvi se problemi javljaju kada se suprotnosti privlače.

Kim je uvijek teško uspostavljala odnos s ljudima. Teško se otvarala i vjerovala drugima. Počela je hodati s Peteom koji je lako sklapao poznanstva. Ljudi su se rado družili s Peteom koji ih je svojim osmijehom i neposrednošću opuštao.

Kim je uživala u društvu s Peteom ne samo zato što ju je on privlačio, već i zato što se oko njega uvijek nešto događalo. Kim se iznenada našla među brojnim prijateljima zbog svoje veze s osobom suprotnih karakteristika, Peteom. Postali su popularan par u svojim krugovima. Crkvena zbivanja, proslave, sportski događaji postali su prekrasan dio njezinog života. Onda je ovaj par u sljedećih nekoliko mjeseci doživio nekoliko iskustava.

Gubitak slobode

Kim je prvo počela shvaćati da mora organizirati svoj život u skladu s Peteovim. Kada njega nije bilo u blizini, ona se nije mogla slobodno družiti jer nije bilo “kemije”. Zato je Kim, ako je željela biti okružena ljudima, morala biti uz Petea. Počela je gubiti slobodu i nadzor nad svojim vremenom i rasporedom.

Kada ovisite o drugoj osobi u onome što biste sami trebali razviti, vi više nemate vlast ili slobodu u tom području svojeg života. Ona tada pripada drugoj osobi. Čak ako je to i dobra osoba koja vas voli, to niste vi. Bog vas je stvorio da slobodno donosite vlastite odluke u životu (Galaćanima 5,1-2). Kada ovisite o suprotnoj osobini svojeg partnera, vi gubite vlast nad sobom. On ima ono što vi niste razvili, i zato se vi morate lišiti slobode kako biste je dobili od njega.

Ogorčenje

Kim i Pete počeli su zamjerati jedno drugom. Kim se osjećala kao psić bez vlastitog života i smatrala je da Pete njome upravlja. Zavidjela mu je zbog lakoće kojom se druži s drugima. Pete je s druge strane počeo zamjerati Kim zbog njezine ovisnosti o njemu. On nije volio “nositi teret društve-

nih odnosa” sve vrijeme. Premda su se voljeli, ovi negativni osjećaji počeli su smetati njihovom odnosu.

Pobrkane odgovornosti

Kim je počela provoditi sve više vremena pasivno čineći ono što Pete želi. Počela je misliti kako je njezina uloga u odnosu usređivati Petea da bi je on zadržao u društvenim krugovima. Ovaj par je počeo s čudnom podjelom uloga u kojima se nađu oženjeni parovi: Kim je prestala biti odgovorna za svoje prijateljstvo i Pete je bio njezin projekt. Pete je prestao preuzimati odgovornost za svoj odnos s Kim. Znao je da će biti s njim bez obzira na sve. Nijedna strana nije u potpunosti odgovarala za svoj život.

Borba roditelja i djeteta

Kim se počela osjećati kao dijete, a Pete kao dominantni roditelj. Budući da je po svaku cijenu željela očuvati vezu, osjećala se manje vrijednom kada su se razlikovali u pitanjima koja su se odnosila na društvene odnose. Ako je ona željela ići na druženje samaca u crkvi, a Pete je želio ići na hokejsku utakmicu, oboje su znali da će ona izgubiti više od njega. Pete je nekada nepošteno koristio ovu prednost govoreći: “Ti idi na svoju stranu, a ja ću na svoju”, znajući da se Kim neće osjećati ugodno na društvenim događajima bez njega. Smatrala je da on odlučuje. Pete je mislio da Kim postaje neraspložena i nezrela, a tako roditelj često misli o svojem djetetu.

Drugi aspekt ove borbe roditelja i djeteta sastoji se u tome što je Bog stvorio djecu da jednog dana napuste dom. Njihova ovisnost o roditeljima sa “suprotnim osobinama” — to jest osobinama koje dijete još ne posjeduje — jednog dana treba nestati. Otada ona postaju samostalna.

Isto se događa i u odnosima jer je “privlačenje suprotnosti” pitanje ovisnosti. To je naposljetku okončalo vezu Kim i Petea. Kim je počela raditi na svojoj sramežljivosti i nepovjerenju. Učlanila se u potpornu skupinu i počela riskirati i otvarati se prema drugima. Suočila se sa strahom, ali vremenom je počela samostalno sudjelovati u svijetu međuljudskih odnosa. Ona je naposljetku i sama stekla prijatelje. Kim i Pete više nisu bili suprotne osobnosti. Oni su jednostavno postali odrasle osobe.

Kim je shvatila da ima pravo ne slagati se s Peteom o izboru društva i rasporedu jer se više nije bojala biti bez njega. Počela je odlaziti na neke društvene sastanke s njim ili bez njega. I premda Pete nije volio njezinu ovisnost, sada joj je još više zamjerao zbog njezine neovisnosti. I naposljetku su se razišli. Odnos roditelja i djeteta nije mogao postati obostrani odnos zrelih osoba.

Ovisnost i rast

Sve ovo ne znači da ne trebamo ovisiti jedno o drugom. Bog nas je stvorio da ovisimo o Njemu i drugima. On kaže da je to dobro: “Padne li jedan, drugi će ga podići; a teško jednomu!” (Propovjednik 4,10) Ako ste nekada doživjeli neuspjeh ili nesreću i niste imali nikoga da vam pomogne, znate koliko je to prazan život. Ovisnost o ljubavi i potpori drugih je dobra. Ali ovisnost ima konačni cilj: rast. Mi trebamo primati ljubav, utjehu i poduku drugih zato da bismo duhovno i emocionalno rasli.

Problem je u tome što vi možete biti u odnosu ovisnosti, ali ne i rasta. Ovakva ovisnost je nazadna. Ona čini vas i vašeg partnera emocionalno nedoraslim. Ovo je problem dviju osoba suprotnih osobnosti koje ovise o snazi drugoga. Dvije osobe su bliske, povezane i podupiru se. Ali pone-

kada se ne ulažu ozbiljni naponi u razvoj darova, karaktera i duše. *Ovisnost koja ne vodi rastu, u konačnici stvara nezrelu osobu.* Novorođenče se nakon nekog vremena prestane dojit. Djeci se kaže da pokušaju skočiti u bazen. Mlade osobe uče kako samostalno donositi moralne i poslovne odluke.

Hugh i Sandy hodaju neko vrijeme. On je organiziran poslovni čovjek. Ona je umjetnička duša i zanima je slikanje, gluma i glazba. Njega je fascinirala njezina kreativnost. Sandy je oplemenila njegov predvidljiv život. Hugh je njoj donio potrebnu stabilnost i sigurnost. Premda su u početku cijenili jake osobine drugoga, ubrzo su počeli ovisiti jedno o drugom. Hugh više nije nastojao biti emocionalnija i opuštenija osoba, već je to prepustio Sandy. Sandy je prestala organizirati svoj život i dopustila Hughu da se time bavi.

Međutim, kako je veza napredovala, pojavile su se pukotine. Hugh je njoj počeo zamjerati što se mora baviti njezinim financijskim problemima, stalnim problemima u korištenju vremena i pitanjima profesionalnog napretka. Smetalo mu je što mora biti njezin roditelj. Sandy je mrzila što mora zabavljati dosadnu i pomalo dominantnu osobu i osjećala je da samo ona emocionalno ulaže u njihov odnos. Oboje su bili u pravu. Ovisnost je uzrokovala nezrelost, a nije potaknula rast.

Osobe suprotnih karakteristika često ovise jedna o drugoj. I to nije problem sve dok ta ovisnost potiče svakog partnera na zrelost i cjelovitost.

Suprotnosti i zrelost

Prema našem iskustvu, stupanj privlačnosti između osoba suprotnih karakteristika često je dijagnoza njihove zrelosti. Kod zrelog para suprotnosti nisu ključno sporno pitanje.

Dvije osobe ne privlače suprotnosti zbog vlastitih nedostataka. Njih privlače zajedničke vrijednosti kao što su ljubav, odgovornost, oprost, poštenje i duhovnost. Privlačnost koja se temelji na vrijednostima daleko je zrelija od privlačnosti koja se temelji na onome što vi nemate u svojoj nutrini.

Nezreli se parovi, s druge strane, više muče da nađu nekoga tko posjeduje sposobnost njegovanja, stručnost, organiziranost ili osobinu koju oni nemaju. Oni prolaze kroz bolan ciklus idealiziranja druge osobe, zblizavanja, razvoja ovisnosti o drugoj osobi, pretvaranja te osobe u roditelja i teškog razlaza da bi ponovno tražili nekoga sa suprotnim osobinama. U konačnici mnogi traže roditelje koji će se brinuti za onaj dio njihove osobnosti za koji se oni ne brinu.

Razlike mogu pomoći u stvaranju odnosa koji ispunjava, obogaćuje i zadovoljava. Svaki partner cijeni talente i jedinstvena gledišta drugog i zato više voli tu osobu. Ovakav par postaje čudo ljubavi što se dvije suprotne osobe mogu toliko zbliziti i postati istinski jedna osoba.

Moj otac, koji četrdeset godina živi s mojom majkom, sasvim je različit od nje. On voli svirati jazz i pratiti je dok ona pjeva. On još uvijek kaže kako ona svojom nazočnošću osvijetli sobu dok on uživa biti u pozadini događaja. On zapravo kaže da ona ne osvijetli samo sobu, već i njegovo srce. I tako se suprotne osobnosti privlače jer to nije temelj njihovog odnosa, već prekrasna nadopuna i oplemenjivanje bliske veze.

Suprotnost zato ne treba biti sporno pitanje. Promatrajte karakter, ljubav i vrijednosti umjesto "tko što posjeduje". Ne zaljubljujte se u introvertnu osobu samo zato što ste vi ekstrovertni. Zaljubite se u nekoga tko vas poziva na ljubav i rast u Bogu. I onda cijenite njegove jedinstvene razlike.

Savjeti

Završimo ovo poglavlje s nekoliko prijedloga za uspješno rješavanje problema suprotnosti.

- Planirajte svoje veze s osobama koje su aktivno uključene u proces rasta. Oni koji priznaju svoje nedostatke, teže će razviti ovisnost o snazi druge osobe.
- Rastite i sami. Rast privlači rast. Više će vas privlačiti druge osobe zbog zdravih razloga, a manje zbog onoga što vi ne posjedujete.
- Razlučujte privlačnost koja se temelji na vašim nedostacima, privlačnost na temelju tuđih nedostataka i privlačnost prema jedinstvenosti i različitosti.
- Neka vaša veza sadrži ljubav i istinu. Potičite se na uzajamni rast. Ako je vaš odnos potpuno pasivan, možda pridonosite međusobnoj duhovnoj lijenosti.
- Odredite granice svojih sklonosti kako biste spasili jedno drugo od vlastitih karakternih mana. Ako ste osoba koja se lako zbliži kao Pete, ne radite taj posao za svojeg partnera ili partnericu. Ako ste vi prodorni kao Alex, ne pomažite svojem partneru tako što ćete se vi uvijek sukobljavati. Ohrabrujte, ali ne spašavajte.
- Prepoznajte međusobne karakterne nedostatke. Pitanja kao što je otuđenost, neodgovornost, pretjerana odgovornost, sitničavost, sukob oko autoriteta, trebaju biti teme obostranog međusobnog razgovora kao i razgovora s drugim osobama.

Treci dia

A series of horizontal lines of varying lengths and thicknesses, stacked on the left side of the page, creating a decorative border for the text.

**RJEŠAVANJE
PROBLEMA U VEZI:
KADA STE VI
DIO PROBLEMA**

10. poglavlje

PRILAGODITE SE SADA I PLATITE POSLIJE

Keri se, blago rečeno, smrtno zaljubila. Kada je upoznala Stevea, osjećala je da je on drukčiji. “Zgodan, uspješan, duhovan, voli djecu”, tako je mogao zvučati njegov osobni opis. On je bio sve što je ona tražila i nije mogla vjerovati da ga je “Bog doveo” u njezin život. Lebdjela je u oblacima.

Kad su prvi put izišli, svidio joj se način na koji se ponašao. Sve je u potpunosti isplanirao i naizgled se brinuo za svaki detalj. Osjećala se sigurnom u društvu nekoga tko je preuzeo odgovornost za sve. Kako je večer prolazila, bila je sve uvjerenija da on nije još jedan među mnogima, već osoba koju je željela bolje upoznati. Kada ju je te večeri dovezao pred kuću, osjetila je kako je prolaze trnci.

Izenadila se kada ju je nazvao sljedećeg jutra. “Sinoc sam doista uživao. Nađimo se opet danas poslijepodne”, rekao je. On je opet bio “odgovoran” za sve i njoj se to svidjelo i taj dan kao i prvu večer. “Naravno. Što ćemo raditi?” upitala je.

“Imam nekoliko ulaznica za utakmicu, a nakon toga možemo otići na večeru. Doći ću po tebe oko podne”, rekao joj je Steve.

Keri je malo oklijevala, ali je ipak rekla: “Bit ću spremna.” Spustila je slušalicu, iznenađena kako je brzo pristala kad je već isplanirala večeru s prijateljima. Ali kako je to mogla odbiti? Nije mu željela poslati pogrešan signal kako je ne zanima. Osim toga, njezini prijatelji i prijateljice će je razumjeti. I oni će vjerojatno izići i razgovarati o tome kako je u posljednje vrijeme teško naći kvalitetne osobe za vezu pa je pomislila kako je pametnije izići s jednom takvom osobom nego razgovarati o tome. Nazvala ih je i obavijestila.

Kada je Steve došao po nju, sve je opet bilo u redu. To poslijepodne su se odlično zabavljali i dok su išli na večeru, on je upitao: “Što misliš o kineskoj hrani? Znam jedno dobro mjesto u blizini.”

“Izvršno”, rekla je Keri, a u sebi se bojala. Iz dna duše je mrzila kinesku hranu, šalila se na račun svojih prijatelja kada su je jeli i imala je čitav niz pogrđnih imena za nju. Ali sada nije željela raspravljati o nečemu tako beznačajnom. I nije željela upropastiti večer kada je nakon večere Steve predložio šetnju oko jezera. Premorena i sa zakazanim sastankom rano ujutro, Keri se složila. Nije se usudila reći “ne”.

Keri nije znala da je to bio nagovještaj onoga što tek dolazi. Vremenom je počela primjećivati da se uvijek slaže kada god Steve nešto predloži. Bila je u njegovim rukama. Svaki se dan sve više zaljubljujivala i zanimalo ju je samo druženje s njim, a sve što je on volio ili želio bilo je dobro samo ako su bili zajedno.

Ali nakon dva mjeseca počela je osjećati bol u želucu koji ju je uznemirio. U početku veze (što je ponekad uobičajeno), ona se nije brinula zbog malih stvari kao što su vremensko ograničenje, druge obveze, različite sklonosti i osobine koje bi mogle uzrokovati sukob. Bilo joj je važno

da ne otjera Stevea i da ga ne opterećuje pa bi se jednostavno s njim složila. Ali to joj je počelo smetati jer je trebala obavljati i druge poslove, a imala je i drukčije sklonosti koje nisu bile uvažavane prilikom zajedničkog odlučivanja.

Počelo je s njezinim poslom. Kao nezavisna spisateljica, kasnila je s poslom jer je sve više vremena provodila s njim. Zato je povremeno počela govoriti kako mora napisati članak ili istražiti neki događaj. Jednako se odnosila i prema svojim prijateljima i prijateljicama. Postupno su joj počeli nedostajati i ponovno se počela družiti s njima. Zato je češće odbijala Steveove zahtjeve. Osim toga poželjela je činiti i drugo osim onoga što bi on predložio.

On je u početku imao razumijevanja za njezin posao. Ali uskoro se počeo ljutiti kad je ona odlučila činiti nešto što ju je razdvajalo od njega ili se razlikovalo od onoga što je on želio. Živcirao bi se i prekidao razgovor, a ona je ponekad osjećala da nije sasvim zreo.

Sukob je konačno izbio kada je ona morala poći na put kako bi izvještavala za časopis, a on nije želio da ona ide. "To meni jednostavno ne odgovara", rekao joj je. "Moraš odlučiti: ili posao ili ja. Tvoj posao ne može uvijek imati prednost." I onda se odvezao.

Keri je bila slomljena i brzo je počela kriviti sebe. Sastala se sa svojom prijateljicom Sandy i prepuna kajanja ispričala joj što se dogodilo. "On je u pravu. Ne mogu očekivati da jurim za karijerom i istodobno nekoga usrećujem. Morat ću naći drugi posao. Nadam se da nisam izgubila Stevea."

Ali dok je Sandy slušala njezinu priču, a bila je i svjedok nekim događajima posljednjih mjeseci, shvatila je u čemu je problem. Sve dok se Keri prilagođavala Steveu i njegovim željama, sve je išlo glatko. Međutim, čim je ona počela biti osoba s vlastitim potrebama i željama, on nije mogao

podnijeti jednakost. Ili je sve moralo biti po njegovom, ili ništa.

Sandy je bila iskrena prema svojoj prijateljici, a to je bilo rizično. Zнала je koliko je Keri vezana za Stevea, ali je voljela Keri i morala joj je reći istinu. Sandy je rekla Keri da sa Steveom nije samostalna osoba. Keri zapravo uopće više nije bila ona stara koju je Sandy poznavala i poštivala.

Sandy je rekla: “Nisi u pravu kada kažeš da ne možeš imati karijeru i biti u vezi s muškarcem. Ti moraš raditi. Steve te voli, ali samo kada radiš ono što on hoće. Je li se on ikada prilagodio onome što ti hoćeš? Mislim da trebaš zauzeti čvršći stav i saznati kakva je on doista osoba.”

Keri je teško prihvatila ovu istinu. Ali je uz pomoć svoje prijateljice zauzela čvršći stav i Steveu se to nije svidjelo. Kada mu je rekla da će morati odvajati više vremena za posao i da neće moći biti s njim kao u početku, on to nije želio prihvatiti. Rekao joj je kako to dokazuje da joj doista nije stalo do njega i njihova odnosa i da nemaju isti cilj.

Keri je u početku bila slomljena, ali je uz pomoć prijateljica kao što je Sandy shvatila da je izbjegla nesreću. Bolje je u prvim mjesecima veze saznati da se ona ili on ne može prilagoditi vašim željama, nego to saznati mnogo kasnije, čak poslije vjenčanja. Ona je bila zahvalna i naučila je pouku: *Ne budite ono što niste samo zato da biste pridobili nečiju ljubav.* Ako to učinite, osoba koju vaš voljeni ili voljena voli niste vi. On ili ona voli ulogu koju vi glumite, a ne vašu istinsku narav.

Želje, potrebe i čežnje

Vi ne možete vječno glumiti, a to je i Keri otkrila. Jedan od mojih savjetnika rekao je jednom o svojem odnosu sa

suprugom: “U jednom trenutku uvijek zabrljam i kažem svoje mišljenje.” To se jednostavno dogodi. *Vi ste osoba i ne možete živjeti svoj život a da ne ispunjavate svoje želje, potrebe i čežnje.* Vaše potrebe i čežnje prije ili poslije će se otkriti pa je bolje da u početku veze saznate kakav je stav osobe s kojom hodate prema prilagodbi.

Ako to ne učinite, naći ćete se u situaciji u kojoj se zatekla Keri. Ona se rano prilagodila i Steve je stvorio pogrešnu predodžbu o tome tko je ona. A kada je počela biti ono što ona doista jest, pojavio se problem. On je pomislio da dobiva prilagodljivu osobu koja bi učinila sve što želi i kada on to želi. Ona je svojim ponašanjem hranila njegovu iluziju. Kada se istina otkrila, javile su se i teškoće. Ponekad su za otkrivanje istine potrebne godine, ali do toga uvijek dođe i nikada nije ugodno.

Prihvatite naš savjet. Kao bračni savjetnici mi poznajemo velik broj brakova koji zapadaju u teškoće ove vrste. Jedna osoba ima vrlo slabe granice na početku veze, a druga svime upravlja. Onda nakon nekog vremena u braku povodljiva osoba to više ne može podnositi. Ona konačno zauzme stav i želi biti samostalna osoba. Tada bračni partner koji je često sebičan, to ne može podnijeti. Pravila se mijenjaju, a bračni drug nema sredstvo za suočavanje s promjenom. I brak se nađe u teškoćama. Brak ponekad sazri, ponekad se partneri prilagode, ali ponekada do toga i ne dođe.

Upamtite da je jedini razlog zbog kojeg ovakav brak postoji i traje što se *jedna osoba prilagodila od samog početka.* Da je ta osoba imala granice, kao što se dogodilo s Keri, brak se nikada ne bi ostvario. Ako bi do braka i došlo, prvo bi riješili ovaj problem.

Učinite sve kako ne biste završili u odnosu koji će se pretvoriti u loš brak. Sigurno ne biste željeli za deset godina govoriti svojem bračnom savjetniku sljedeće riječi:

- Uvijek sve mora biti po njezinom.
- Plašim se izraziti svoje osjećaje i želje.
- Stalno se sukobljavamo zbog sitnica.
- Uvijek potrošimo novac na ono što on želi.
- Ona se ne brine za mene i moje potrebe.
- Zašto on nikada ne želi ići na mjesta koja mene zanimaju?

Problemi slični ovima obično se otkriju poslije u vezi u kojoj se jedan partner duže vrijeme morao prilagođivati a onda se počne mijenjati. Pouka u ovom poglavlju glasi: budite svoji od samog početka i nađite nekoga tko je i sam dosljedan sebi. Takav odnos obilježava uzajamnost i suradnja. On daje i prima. To je odnos jednakih. Njega obilježava dijeljenje i samopožrtvovnost za drugu osobu i zbog odnosa. Ako ste dosljedni sebi od samog početka, uzajamni odnos ima izgleda za razvoj. Ako niste, možda vas očekuju teškoće.

Loša privlačnost

Pitanje mnogih neoženjenih i neudanih glasi: “Zašto ja uvijek privlačim bezveznjake?” Oni misle da su se takvi rodili i ponekad postanu vrlo obeshrabreni zbog nemogućnosti da nađu nekoga dobrog za vezu i brak.

Sebične i dominantne osobe mogu biti takve samo ako su u odnosu s nekim tko je prilagodljiv. Ako im se netko usprotivi a iskren je u svojim željama i čežnjama, onda dominantna osoba mora naučiti dijeliti ili će biti nezadovoljna i otići.

Sitnice u životu postoje kako biste uvidjeli velike probleme. Ako ste sa sebičnom osobom koja ne može prihvatiti vaše želje, uskoro ćete to saznati budete li iskreni i otvo-

reni u jednostavnim stvarima jer se od njih sastoji svaki-danji život. Ubrzo ćete saznati družite li se s nekim tko može dijeliti ili s nekim tko uvijek zahtijeva da bude po njegovom. Ova će vam spoznaja koristiti već sada, a bit će korisna i u budućnosti.

Savjeti

- Recite istinu o tome kamo želite ići ili što želite činiti.
- Budite iskreni u vezi sa svojim sklonostima i željama.
- Ne pretvarajte se da volite ono što voli vaš partner u vezi kako biste bili prihvaćeni. Ako želite da vas netko voli zbog onoga što jeste, budite takva osoba.
- Ne ustručavajte se izraziti svoje želje i čežnje zbog straha od sukoba. Saznajte što prije jeste li s nekim tko vas takvog može prihvatiti.
- Tražite povratne informacije od iskrenih prijatelja da vam kažu ponašate li se iskreno i promatrate li odnos realno.
- Zapamtite da sa svakom odlukom koju donosite druga osoba stvara dojam o tome što volite u životu i u odnosu. Budite oprezni — ona vam može povjerovati.
- Kada dajete ili služite, neka to bude iskreno i svrhovito.

11. poglavlje

PREVIŠE I PREBRZO

Jedan od mojih najbližjih prijatelja, Chuck, nadareni je skladatelj. Dok smo bili studenti u koledžu, posjetio sam ga jednog dana u njegovoj sobi. Chuck je uzeo gitaru i rekao: “Želiš li čuti moju novu pjesmu?” Tada mi je otpjevao sljedeće stihove: “Volim te. Uvijek sam te volio i voljet ću te zauvijek. Kako ti je ime?”

Nikada nisam saznao je li Chuck govorio o svojoj vezi ili je jednostavno promatrao romantični život u koledžu, ali sam shvatio poruku njegove pjesme. Razumio sam ritual vatrenih izjava o besmrtnoj ljubavi nakon čega slijedi potpuno nepoznavanje potreba osobe koju volimo. Drugim riječima previše i prebrzo.

Prerana predanost i pretjerano produbljivanje veze uobičajen je problem. Dvoje shvati da među njima postoje snažni osjećaji. Oni u kratkom razdoblju počnu trošiti goleme količine vremena na ovakvu vezu. Izbjegavaju ili zanemaruju druge osobe, interese i aktivnosti. I ubrzo žive samo za vezu. Osjećaju snažnu međusobnu privlačnost i nedostaju jedno drugom kada nisu zajedno. Možda se uskoro i vjenčaju, ili se razidu i opet brzo uđu u vezu s nekim drugim. U oba slučaja veza se razvije ili raspadne, a obilježava je

potreba za visokim stupnjem predanosti i taj proces traje kraće nego što je uobičajeno.

Što je onda uobičajeno? Premda se Biblija ne bavi izričito pitanjem dužine neke veze, mi smatramo da je godina dana, ne uključujući zaruke, potrebni minimum. Moguće su i dvije ili tri godine. Znamo da je Bog odredio vrijeme za svaku aktivnost pod suncem (Propovjednik 3,1). Kada hodate najmanje godinu dana, vi proživite dio nečijeg života: blagdane, kraj porezne godine, godišnji odmor, školsku godinu itd. Možete promatrati kako se odnos razvija u životu. Vrijednost ove informacije za par je neprocjenjiva jer im pomaže da vide jesu li jedno za drugo.

Ipak brojni se parovi upoznaju, otpočinu vezu i vjenčaju se za svega nekoliko mjeseci ili tjedana. Oni vjeruju da su prepoznali pravu osobu i misle da su spremi za brak. Neki parovi provedu vrijeme potrebno za vezu, godinu ili dvije, ali imaju teškoća s razvojem odnosa: oni se vrlo brzo duboko obvežu u odnosu i nikada ne dožive postupno zbližavanje. U oba slučaja problem je isti. Brojni su razlozi koje ćemo opisati zbog kojih par vrijeme smatra neprijateljem i aktivno odbija uzeti više vremena nego što je nužno.

Zašto čekati?

Stručnjak za mlade Josh McDowell uputio je milijunima tinejdžera ovo pitanje u pogledu suzdržavanja od spolnih odnosa prije braka. Isto pitanje je primjenjivo na prebrzi razvoj odnosa s osobom suprotnog spola: zašto čekati određeno vrijeme i postupno se zbližavati s osobom koja vas iznimno privlači? Evo nekoliko korisnih odgovora na ovo pitanje.

Odnosi ne trpe prečace

Prvo moramo razumjeti narav nekog odnosa koji je Bog stvorio. Ovo je primjenjivo ne samo na veze s osobama suprotnog spola, već i na obitelji i prijateljstva. Odnosi se razvijaju zdravo ako se u njima doživljavaju zajednička iskustva, a za iskustva nema prečaca. Drugim riječima, mi možemo poznavati jedno drugo samo u onolikoj mjeri u kolikoj imamo zajednička iskustva. Možemo upoznati činjenice o drugoj osobi s kojom hodamo: njezine prijatelje, posao, hobije i tako redom. Ali to ne znači da je mi “znamo” kao osobu. Na primjer, kada je Adam “poznao” Evu (Postanak 4,1), on ju je poznao iskustveno u dubokoj intimnosti koja proizlazi iz zdrave spolnosti.

Iskustva zahtijevaju vrijeme. Jednostavno je nemoguće steći dovoljno iskustava a da ne provedemo dovoljno vremena baveći se svojom vezom. Evo nekoliko prijeko potrebnih aktivnosti u vezi koje zahtijevaju vrijeme da bi došlo do međusobne predanosti:

- Dovoljno razgovora kako bi se međusobno otvorili
- Sudjelovanje u partnerovom poslu, hobijima, bogoslužju i službi
- Upoznavanje i provođenje vremena s prijateljima
- Razumijevanje međusobnih slabosti i pozitivnih osobina
- Razmatranje temeljnih vrednota koje su važne u životu
- Upoznavanje obitelji
- Provođenje vremena bez partnera kako bi oboje razmislili o vezi, sami i bez prijatelja
- Učiti najbolji način izražavanja neslaganja i prevladavanja sukoba

Teško je zamisliti kako bi se sve ovo moglo postići za nekoliko mjeseci. Ipak velik broj zanesenih parova kaže svojim prijateljima: “Ne razumijete. Mi se osjećamo kao da se cijeli život poznajemo. Postali smo bliski od prvog susreta.” I premda poznajem osobe koje su se brzo upoznale i vjenčale, mislim da uspjeh mogu pripisati svojim karakteristikama, a ne pravilnom procesu u vezi.

Na primjer, moja ujna Jonnie i ujak Walton vjenčali su se prije više od pedeset godina. Vidio sam ujakovu uokviranu bračnu prošnju. On ju je napisao kada su oboje bili u vrtiću! Pretpostavljam da su prilično rano u životu znali da odgovaraju jedno za drugo. Ipak, mislim da svoj uspjeh ne pripisuju ranoj predanosti. Poznavajući i promatrajući ih cijeli život, mislim da bi oni prije govorili o ljubavi, pravim vrijednostima, vjeri i sposobnosti zajedničkog podnošenja teških i dobrih trenutaka.

Ne postoji uspješna “mikrovalna” veza. Proživite neko vrijeme zajedno s osobom za koju mislite da ju je Bog baš vama namijenio.

Mjera važnosti

Vrijeme koje provedemo u vezi s nekim treba odražavati značenje tog odnosa. Jednostavno rečeno, što je odluka važnija, treba više vremena za njezino donošenje. Ovo zvuči uvjerljivo, ali mnogi parovi baš tu promaše cilj. Mi godinama odlučujemo o karijeri. Godinama se borimo prije nego što prihvatimo svoju vjeru. Mjesecima istražujemo financijska poslovanja. Stoga je logično da i za naš najvažniji međuljudski odnos odvojimo vrijeme koje mu pripada.

Zato se mnogi parovi, osvrćući se na svoje veze, žale što nisu proveli više vremena u procjenjivanju, ispitivanju, istraživanju i međusobnom promišljanju spornih pitanja. Kada

hodate, ponekad je teško razmišljati o vremenu nakon toplih, dubokih, romantičnih osjećaja koje neki odnos izaziva. Ali vrlo je malo životnih odluka koje temeljitije mijenjaju život od braka. Evo nekih značajnih aspekata braka:

- Odluka da se voli samo jedna osoba cijelog života
- Proživljavanje romantične ljubavi samo s tom osobom
- Odnos sa svim lošim, nezrelim i problematičnim djetelovima te osobe
- Razotkrivanje vlastitih loših, nezrelih i problematičnih dijelova osobnosti pred drugom osobom
- Rješavanje sukoba bez napuštanja odnosa
- Ostanak u odnosu čak ako se druga osoba promijeni u negativnom smislu
- Žrtvovanje brojnih osobnih sklonosti zbog odnosa

Ovaj popis ne treba vas oneraspoložiti i obeshrabriti, već vam pomoći da uvidite ozbiljnost onoga što veza treba iznjedriti. Donošenje brzih, strastvenih i reaktivnih odluka može biti kobno. Loš brak je vjerojatno bolniji od lošeg samačkog života. Zašto? Zato što u lošem braku postoji intimnost, ali ta intimnost nema srca. Dvije osobe žive zajedničkim životom, život im se isprepliće jer žive u istoj kući, spavaju u istom krevetu, odgajaju istu djecu, a ipak emocionalno žive sami. Osamljenički život u braku toliko jača osjećaj otuđenosti da mnogi ljudi napuštaju brak. S ovako ozbiljnim čimbenicima na kocki vrijedi uzeti dovoljno vremena i upoznati nekoga.

Narav ljubavi

Drugi razlog za odvajanje vremena jest što je ono nužno za učenje ljubavi. Veza s osobnom suprotnog spola ne tre-

ba samo osigurati bračnog druga, već vas ona treba osposobiti za duboku i kvalitetnu ljubav prema tom partneru. Ljubav je, prema biblijskoj definiciji, stav i djelovanje u najboljem interesu druge osobe. Boga je ljubav potaknula da pošalje svojeg Sina radi nas (Ivan 3,16). Kada naučimo ispravno razvijati vezu, u nama se rađa i raste takva ljubav.

Na primjer, kada ste odmjereni u svojoj vezi, vi se odričete onoga što biste sada voljeli doživjeti zbog veće koristi kasnije. Vi trpíte dok odgađate zadovoljstvo, nezadovoljni ste i učíte se strpljenju. Učíte se brinuti za osobu koja vam još ne pripada, a ta situacija izaziva tjeskobu.

Provođenje potrebnog vremena u vezi pomaže vam da jasnije razlikujete potrebe i ljubav. I jedno i drugo povezano je s odnosom i oboje su dobri aspekti života, ali ih često brkamo. Potreba zahtijeva bliskost kako bi nadomjestila neke nedostatke kao što su osamljenost, ovisnost ili bespomoćnost. Ljubav traži bliskost samu po sebi, znajući da će to koristiti drugoj osobi u vezi.

Ako hodate s nekim tko na vas vrši pritisak da se obvezete prije nego što vi želite, pitajte ga zašto to želi. Ako niste osoba koja se boji obveze, većina razloga vjerojatno će obuhvatiti neku od sljedeći potreba:

- Potreba za sigurnošću proizišlom iz spoznaje da ste njemu ili njoj potpuno predani
- Želja da se okonča spolna napetost
- Potreba za odnosom radi osjećaja cjelovitosti
- Potreba za nekim radi stvaranja odnosa

Ovo mogu biti dobre potrebe, ali one nisu razlog za ubrzanje veze. Sve one obuhvaćaju neku vrstu ovisnosti i dovođe vas u ulogu roditelja. Kao što ćemo mnogo puta vidjeti

u ovoj knjizi, najgore što možete učiniti jest pokušati biti roditelj nekome s kim hodate. To obično izaziva obostranu zbunjenost i bol.

Zapamtite da trebate postupno, odmjereno produbljavati vezu ne samo zbog potrage za ljubavlju, već i zato da biste naučili voljeti: “Ljubav je strpljiva.” (1. Korinćanima 13,4)

Napredujem li prebrzo?

Teško je reći napredujete li prebrzo. Razvoj ljubavi je osoban. Neki sigurno mogu napredovati brže od drugih. Oni možda donose bolje odluke ili su zreliji u vezi od drugih. A možemo napredovati i presporo. Zamislite ženu koja godinama hoda s osobom koja se boji obveze, bez nade u napredak.

Evo nekoliko načina da odredite obvezujete li se prebrzo:

- Bolje se poznajete “emocionalno” nego objektivno.
- Više vremena ulažete u vezu nego u druga važna područja života.
- Iznenada prekidate veze s drugim osobama.
- Dobivate povratne informacije od prijatelja da napredujete prebrzo.

Bez obzira na to o kojem je znaku riječ, obratite pozornost na njih. Uvijek je bolje pogriješiti tako što ćete biti oprezniji.

Zašto ne čekamo

Ako je spor razvoj veze tako koristan, zašto onda ima toliko onih koji previše ulažu u nju? Postoje brojni razlozi zbog kojih ljudi skaču u plitki dio ljubavi. Evo nekoliko ključnih razloga.

Osamljenost

Osamljenost je jedno od najbolnijih iskustava u životu, ali je nužno. Čovjek se osjeća nepotpunim, praznim i gladnim iznutra. Ona vrlo snažno motivira kao i glad za hranom. Osamljenost nas može natjerati da učinimo gotovo sve kako bismo ispunili unutarnju prazninu. Jednostavno je uvidjeti kako netko tko vas privlači, nakon upoznavanja s njim, brzo ispunjava vaš život.

Osamljenost je jača od odlučnosti, snage volje ili discipliniranosti. Ljudi sebi obećaju da se neće vezati, a onda shvate da se njihovo obećanje topi kada zbog gladi za odnosima upoznaju osobu koju žele. Odjednom provode svaku večer zajedno i privikavaju se na život u paru.

Međutim, osamljenost nije ovdje neprijatelj. Kada smo osamljeni, to je signal da smo živi. Bog nas je stvorio s potrebom da se s nekim povežemo. To je dobra osobina jer nas osamljenost naposljetku vodi u odnos, a Bog to želi za svakoga. Svi smo mi članovi jednog tijela (Efežanima 4,25). Odnosi liječe osamljenost.

Međutim, hodanje s osobom suprotnog spola nije odnos koji liječi osamljenost i to je ovdje pravi problem. Odnosi koji rješavaju osamljenost moraju sadržavati neke elemente kao što su sigurnost, neuvjetovana ljubav i duboka predanost. Ovi elementi pomažu osobi da primi potrebnu ljubav, poveže se u životu i ostane u vezi. Veza s osobom suprotnog spola nema ove elemente. Ona je u početku istraživačke naravi, a razina predanosti je niska. Zato se osamljeni ljudi duboko i brzo vežu za nekoga. A kada se pojave sukobi, oni su povrijeđeni jer su otvorili skrovite dijelove svojeg srca i duše.

Ako se previše i prebrzo približavate zbog osamljenosti, neka vam to bude povod da se uključite u neki dobar, pouz-

dan odnos izvan veze s osobom suprotnog spola. Riješite osamljenost prije nego što vam se ona osveti.

Teškoće u napuštanju doma

Neki parovi će izgledati kao vjenčani u prvim stadijima veze. Oni se brzo počnu ponašati kao par, s vlastitim načinom ponašanja i predvidljivim rasporedom. Oni mogu biti samopouzđani i sigurni jedno u drugo. Na neki način to može izgledati kao nešto o čemu većina ljudi sanja — drug ili družica za cijeli život.

Međutim, možda postoji i tamna strana ove slike. Ponekada se par vrlo brzo “zbliži” zato što nije okončao zadaću napuštanja doma. Oni se ne mogu pomiriti sa samačkim životom i ne osjećaju se dobro. Zato se odlučuju ne toliko za osobu, koliko za sam brak.

Jedna od definicija odrasle osobe je osoba koja je napustila roditeljski dom. To je povezano s rješavanjem ovisnosti o obitelji i s osobnom nezavisnošću i odgovornošću. Svatko u ranoj zreloj dobi treba prijelazno vrijeme u kojem postupno primjenjuje ono što je naučio u domu i stvara vlastiti život izvan doma. Zato su koledž i rane dvadesete godine tako važne: one osiguravaju kontekst za učenje kako živjeti vlastitim životom.

Napuštanje doma odnosi se ne samo na “radno” područje života, kao što su financije, karijera, gradnja kuće, već i na područje odnosa. Odrasle osobe napuštaju odnos emocionalne ovisnosti o svojoj obitelji. One je i dalje vole, ali je više ne trebaju onako kako su je prije trebale. To ih priprema za proces “ostavljanja i prijanjanja” (Postanak 2,24) koji je Bog stvorio za nas. Mi se udaljavamo od obitelji iz koje smo potekli i stvaramo vlastitu obitelj — među prijateljima, na poslu, u crkvi i susjedstvu.

Samački život je borba za one koji nisu završili s napuštanjem doma. Oni u tome ne uživaju i možda osjećaju da je to prazan, hladan i nesiguran način života. Oni još uvijek, na nekoj razini, čeznu za obiteljskim okruženjem koje nikada nisu napustili. I zato se često vrlo brzo obvezuju. Brak je jedini način na koji mogu iskusiti boravak kod “kuće”. Problem nastaje kada se, nakon vjenčanja, pojave drugi oblici ovisnosti. Na primjer, jedna osoba postane potpuno ovisna drugoj. Ili jedan partner još uvijek više voli svoju mamu i tatu od bračnog druga. Ili sada želi više slobode od svojeg bračnog partnera jer nije spreman napustiti dom.

Ova borba odnosi se ne samo na one koji nikada nisu bili vjenčani, već i na rastavljene. Brojne rastavljene osobe brzo se ponovno obvezuju jer su naviknute na bračnu zajednicu. Jedna žena, nekada udana, rekla mi je: “Udala sam se za svojeg bivšeg supruga kada sam imala devetnaest godina i bili smo vjenčani trideset godina. Ja ne znam pravila samačkog života.” U ovom problemu dobro je odvojiti osobu od načina života.

Teškoće u održavanju prijateljstava

Neke će se osobe pretjerano obvezati zbog problema u stvaranju dubokih, potpornih prijateljstava. One će shvatiti da se ne osjećaju dijelom života i da se ne mogu istinski zbližiti s ljudima. Možda teško vjeruju drugima. Muče se s takozvanim pitanjima privrženosti. Osobe s problemom privrženosti možda se ne osjećaju osamljenima. One možda osjećaju olakšanje kada su same jer nemaju potrebu za odnosom.

Imam prijatelja koji je jedan od najdarovitijih crtača koje sam ikada upoznao. On crta zapanjujuće prizore. Ipak, nikada nije mogao razgovarati o nečemu drugom osim umjetnosti.

Intimnost je područje u kojem je on imao vrlo malo iskustva. Onda je s devetnaest godina susreo djevojku koja je bila vrlo otvorena i sposobna za odnose. Ubrzo se zaljubio u nju, postali su nerazdvojni i za nekoliko se mjeseci vjenčali. Pita sam ga što ga je privuklo njoj, a on mi je odgovorio: “Ona mi pojednostavnjuje razgovore i odnose. Teško živim s drugima.” Ja to mogu razumjeti, ali sam tijekom godina vidio i njezinu ogorčenost time što je jedini vodič u životu svojeg supruga.

Perfekcionizam

Vi ste možda pomislili da se perfekcionista nikada ne vjenča jer je previše izbirljiv. On se plaši pogreške ili ga stalno muči da će se obvezati s nekim tko je dobar, a onda upoznati nekoga još boljeg. Da, perfekcionista će ponekad odgoditi predaju. Ako se rukovodimo idealima, to može uzrokovati upravo suprotan problem, prebrzo obvezivanje. To se događa zato što se ljudi nose sa svojim perfekcionizmom na različite načine.

Na primjer, neki perfekcionista brzo uđu u odnos s osobom koja ima sve slabosti koje oni nemaju. Njihovi prijatelji će zbunjeno češkati glavu i pokušati se prilagoditi nekome s kim nitko nema ništa zajedničkog. Ovo je česta pojava jer perfekcionista ne može riješiti svoje vlastite slabosti, nesavršenosti i loše osobine pa se umjesto toga zaljubi u nekoga tko ih ima. On projicira na druge ono što u sebi ne može podnositi. Na taj je način i dalje u odnosu sa svim dijelovima svoje ličnosti, ali ne mora biti odgovoran za njih.

Kada vidite da se djevojka “svetica” brzo vezala za “lošeg” dečka, ovo je jedan od najvjerojatnijih uzroka. Ono čime se nismo bavili u vlastitoj duši, mi često nalazimo u onima koje biramo.

Što bih trebao učiniti?

Ako je vaša veza prezahtjevna i prebrza, postoji nekoliko aktivnosti koje vam mogu pomoći. U njima nećete uživati, a zahtijevaju rad. Ali ako ste umorni od padova i uspona u intenzivnim ali propalim vezama, vrijedi pokušati.

Ustanovite što vas tjera na brz odnos

Možda je to osamljenost, strah od života u svijetu, teškoće u stvaranju prijateljstava ili perfekcionizam. Rješavajte ova životna pitanja, ali ne u vezi s osobom suprotnog spola. Kako budete sazrijevali u ovim područjima, žurba će se sama riješiti.

Stvorite vlastiti život

Osmišljen život vjerojatno je najbolji lijek protiv prebrzog zbližavanja. Priroda ne podnosi praznine pa ih ljudi nastoje ispuniti romantičnim vezama. Molite se Bogu da vam On pomogne u osmišljavanju života: provodite vrijeme s prijateljima, u radu, odmoru, crkvi, službi i sa samim Bogom.

Namjerno usporite kako biste dijagnosticirali odnos

Ako možete usporiti, brzo ćete saznati što je u pozadini brze predaje. Na primjer, druga osoba može postati nezadovoljna i nestrpljiva jer se ne želi baviti uzajamnim problemima. Možda ćete otkriti kako iz vas izviru osjećaji ljutnje, žalosti i nemira, a koje je brz odnos štitio. Ako je odnos zreo, on će podnijeti ispit usporavanja.

Provjerite tko pridonosi brzini

Jeste li to vi ili vaš partner, ili oboje? Ovo će vam pomoći da saznate odakle dolazi pritisak i poduzmite nešto u vezi s tim.

Zatražite povratne informacije od prijatelja

S povjerenjem pridite zrelim, pouzdanim prijateljima i zatražite da vam kažu kad se počnete čudno ponašati. Kada vide čudan pogled u očima dok se pripremate da brzo uđete u dubok odnos s nekom osobom, neka vam kažu: “Stop!”

Jednostavno je brzo se obvezati prema osobi suprotnog spola. Međutim, ako na vrijeme ustanovite što vas tjera u odnos, on može biti uravnotežen i zdrav.

Savjeti

- Ako se veza brzo razvija, shvatite to kao upozorenje i pitajte se zašto.
- Izbjegavajte sklonost prema brznoj vezi tako što ćete se uključiti u stvarni život partnera, a osobito njegujte prijateljstva.
- Rješavajte sukobe, razlike i sklonosti umjesto da ih uljepšavate.
- Zapamtite da brze, intenzivne veze često okončavaju ili kao plitke ili iscrpljujuće veze. Prava ljubav treba vrijeme, ne poznaje prečace, ali vrijedi truda.
- Ne naglite zato da biste izbjegli neku drugu bol kao što je osamljenost ili unutarnja povrijeđenost.
- Molite Boga da budete strpljivi u procesu ljubavi i da vas osposobi za svakidašnji rast u njoj.

12. poglavlje

SPRIJEČITE OTMICU

Debbie je dobro napredovala. Rješavala je neka pitanja u svojem životu i vrlo je uspješno koristila sustav potpore koji je razvila. Nakon što se namučila s nekoliko teških veza i problemom vlastitog imidža, bila je sretna što je napredovala u životu.

Ona nije imala ozbiljnu vezu otkada se razišla sa zaručnikom prije godinu dana. Tada se okrenula svojim prijateljima tražeći iscjeljenje i stabilnost. I to se isplatilo. Debbie je uživala u prijateljstvu i pozitivno je gledala na život i budućnost. Naučila je jedriti i pohađala je satove umjetnosti. Veći dio svojeg društvenog života provodila je izlazeći s različitim osobama i družeći se s prijateljima. Neki projekti za koje se dobrovoljno prijavila počeli su je ispunjavati zadovoljstvom. Opet je počela uživati u životu.

Onda je upoznala Nicka. Odmah su se zbližili i počeli zajedno provoditi vrijeme. Uskoro su otpočeli vezu. Njezini su prijatelji u početku bili oduševljeni što je našla nekoga koga je toliko voljela. Šalili su se da se “izgubila na moru” i koristili se i drugim metaforama jer je nisu često viđali. Činilo se da joj Nick postaje sve u životu. A njoj je novi

odnos s Nickom izgledao kao ona točka u životu kad joj se ispunjava sve što je željela.

Ali kako je vrijeme prolazilo, njezini se prijatelji više nisu smijali. Bili su žalosni jer su rijetko viđali Debbie. Povremeno su razgovarali s njom telefonom, ali se činilo da uvijek ide nekamo s Nickom, ili je bila u njegovoj kući, ili nešto slično. Bili su oduševljeni zbog nje, ali im je nedostajala. Naposljetku su jednostavno prihvatili činjenicu da je ona zaljubljena i da je još neko vrijeme neće često viđati. Nisu bili sretni i zbog toga što nisu mogli upoznati Nicka. Susreli su ih nekoliko puta, ali se nikada nisu družili s Nickom i Debbie. Prestale su grupne aktivnosti u kojima su svi tako dugo sudjelovali, a Nick je njezinom krugu prijatelja bio neka vrsta misterija.

Međutim, gledajući iz njezine perspektive, sve je izgledalo predivno. Uživali su u zajedničkim aktivnostima i boljem međusobnom upoznavanju. Debbie je znala da se zaljubljuje.

Ono što nije vidjela bilo je da se postupno mijenja. Nekada se zanimala za različite aktivnosti i hobije, a sada se uglavnom družila s Nickom i činila je sve što je on želio. On je bio oduševljen surfanjem te je ona provodila mnogo vremena na plaži čitajući i gledajući. Društveno korisnom radu u koji je uložila toliko vremena više nije posvećivala pozornost kao ni skupini koja je toliko pridonijela njezinom rastu. Ali ona je bila toliko "sretna" da joj sve to nije nedostajalo.

Što se tiče njezina duhovnog života, nestalo je zanimanje za Boga. Ona Mu nije okrenula leđa, već je jednostavno sve vrijeme posvećivala Nicku. Zatekla je sebe kako malo razmišlja o Bogu ili duhovnom rastu. Ali bila je tako "sretna".

Život se tako nastavio sve dok se nisu dogodile dvije stvari koje su za Debbie bile poziv na buđenje. Prvo, počela

je spavati s Nickom iako se zavjetovala da to neće činiti sve dok se ne vjenča. Njezin zavjet bio je dio njezine duhovne predaje Bogu i mudrosti koju je naučila iz prijašnjih raskinutih veza. Veze koje su izgledale “vječne” to nisu bile i ona se osjećala pogođenom što se dala nekome tko ju je iskoristio. Sada se opet zatekla kako čini istu pogrešku premda je ovaj put bila uvjerenjena da će ta veza doista biti “vječna”. Ali kako je vrijeme prolazilo, počelo ju je njezino licemjerje mučiti. I nije joj se dopadalo kako Nick olako shvaća njihov intimni život. On je u početku izgledao duhovno vrlo predan. Međutim, postupno je spoznavala da njegova duhovnost nema duboke korijene.

Drugo upozorenje dogodilo se jednog dana kada ju je Nick upitao želi li saznati nešto više o kozmetičkoj kirurgiji. Prvo je pomislila da se on šali. Nakon što se ona samo nasmijala, on je i dalje na tome ustrajavao. “Mislim da će to poboljšati tvoj izgled”, rekao je.

Debbie je bila povrijeđena, ali je počela i razmišljati. Počela je razmišljati i o drugim razgovorima koje su ona i Nick vodili. Neki su bili o njezinom izgledu, kosi ili kilogramima. (Ona je bila vrlo privlačnog izgleda i normalne težine.) Drugi razgovori odnosili su se na njezinu garderobu i način odijevanja i, kad je malo bolje razmislila, o drugim značajnim područjima njezinog života. Sjetila se kako je kritizirao jedrenje kada je prvi put izrazila uzbuđenje zbog svojeg novog hobija. On je mislio da je to dosadno i da tu nema prave akcije. Tako je on često surfao, a ona je samo gledala. Surfanje za Nicka nije bilo dosadno. Ali ni promatranje surfanja nije baš bilo uzbudljivo. Ona je bila toliko sretna u Nickovoj blizini da je izgubila dodir s vlastitim interesima.

Bilo je i drugih suptilnih kritika njezinih područja zanimanja. On nije bio podao i ona to vjerojatno zato nije pri-

mijetila. Kritika je bila suptilno izražena mišljenjem da ono što ona želi ili voli nije tako zanimljivo ili, češće, da on jednostavno zna bolje pa želi raditi nešto pametnije.

Isto je vrijedilo i za njezine prijatelje. On se jednostavno nije sprijateljio s njima i to je djelomično bio razlog zbog kojeg se ona odvojila od njih. On je običavao govoriti o njezinim prijateljicama: “Ona je za mene odviše umjetnička duša”, ili je upućivao druge komentare koji nisu bili uvredljivi, ali su dovoljno pokazivali da ga ne zanimaju ljudi koje ona voli. Međutim, oni joj nisu nedostajali jer je njoj bilo samo važno da bude s njim. Ona se tako dobro osjećala u njegovom društvu da razgovor o navikama ili osobama koje on nije volio nije shvaćala ozbiljno. Jednostavno je uživala u njegovom društvu. On je bio zanimljiv za druženje i u tome je bila suptilnost problema.

On je bio zabavan i ugodan i još bi se mnogo toga pozitivnog moglo reći za njega. Nije bio ni podao ni kritizer. Suptilno je odbacivao većinu osoba i aktivnosti koje su njoj bile važne. I sada je to počela uviđati. Nick je bio snažna ličnost i ona je voljela tu njegovu osobinu. Ali ta snaga nije bila usmjerena na ispunjavanje njezinih želja i navika, već samo njegovih. Zato je uvidjela da je izgubila dodir s vlastitim vrijednostima i zapustila brojne aktivnosti koje je voljela. Izenadila se koliko mu je dopustila da njome upravlja.

Ostatak Debbieine priče nije ugodan, ali srećom kraj je dobar. Zahvaljujući komentaru o kozmetičkoj kirurgiji, ona je otišla razgovarati s nekoliko svojih prijatelja i prijateljica. Otvoreno je razgovarala o njegovim komentarima o fizičkom izgledu i prijedlozima o kozmetičkoj kirurgiji kao i o tome zašto je zapustila brojne hobije i druge aktivnosti koje su joj bile važne. Rekla im je i da spava s Nickom. Svi prijatelji su otprije imali dogovor da će si međusobno

pružati potporu u ovakvim slučajevima ako bude potrebno. Debbie je bila žalosna što prije nije iskoristila potporu prijatelja.

Ali sada je uviđala potrebu za pomoći u prepoznavanju stvarnosti. Prijatelji su učinili ono što je trebalo. Otvoreno su razgovarali. I bili su ljuti. Zanimljivo je kako osobe koje nekoga vole često izražavaju ljutnju koju ta osoba ne može izraziti.

“Što? Predebela? Je li on lud? Daj mi telefon. Ja ću mu objasniti što znači biti predebeo.”

“Kozmetička kirurgija? On je danguba. Kako si to mogla slušati?”

“O čemu on govori kada kaže da je jedrenje dosadno? Ti voliš jedrenje. Zašto mu nisi rekla neka prošeta lukobranom i promatra te kako jedriš pokraj njega?”

“I ustrajavao je na spolnom odnosu iako si mu rekla koliko je tebi važno suzdržavanje? On je doista sebičan.”

Bili su bijesni. Debbie je u početku branila Nicka govoreći im kako je on dobar i kako nikada nije bio podao niti je loše postupao prema njoj. Ali oni su bili nemilosrdni i nisu joj dopustili da ga i dalje opravdava. Bio je dobar, ali je nju oteo. Ona se odvojila od svojih prijatelja, potpornog sustava i svega što joj je bilo važno, čak i vlastitih vrednota.

Polako je počela shvaćati da je to već prije trebala učiniti. Obratila se svojoj potpornoj skupini i zahvaljujući njoj bila je snažnija i izravnija prema Nicku. Vratila se svojem prvobitnom stavu o granicama u fizičkom odnosu i rekla mu kako je njoj važno da se i on druži s njezinim prijateljima i da jedri s njom.

Nick se nije branio. Rekao je da nije shvatio da je vrijeđa svojim komentarima i postupcima. Ispričao joj se. Odatle su odlučili početi naprijed. Neko vrijeme je sve izgledalo dobro, ali se pokazalo da se njegova narav i namjere, svjesne

li nesvjesne, ne mijenjaju. Njemu je i dalje smetao njezin izgled i želio ga je promijeniti. Nevoljko ju je pratio u aktivnostima koje je ona predložila i nije radosno sudjelovao u njima. Izbio je novi sukob.

Ali ovaj put presudno je bilo to što je *Debbie ostala povezana sa svojim prijateljima i zajednicom*. Provodila je vrijeme i s njima i s Nickom te se vratila crkvi i svojim aktivnostima. Tijekom druženja s prijateljima mogla je opisati što joj se događa, a oni su joj mogli dati povratne informacije. Pomogli su joj da uvidi stvarnost svojeg odnosa te su se ona i Nick naposljetku razišli.

Zvuči li to kao sretan svršetak? Bio je. Debbie se spasila boli koja bi je sigurno snašla da je nastavila. Bez potpore svojih prijatelja, njezina potreba za vezom natjerala bi je da nastavi, pa da se čak i uda za Nicka. Prijatelji su joj pružili nekoliko važnih elemenata koje svaka veza mora imati da bi odnos bio stvaran. Razmotrimo sada te čimbenike.

Povratne informacije za uviđanje stvarnosti

“Zaljubljenost” na početku veze je bolest. Ona je izlječiva, ali je ipak bolest. Ta bolest je nesposobnost uviđanja stvarnosti. Sama “zaljubljenost” je stanje idealiziranja kada se drugu osobu ne promatra stvarnim očima. Nju se najčešće promatra očima vlastitih želja i maštanja. Ali ova maštanja često se ne temelje na stvarnosti i stadij idealizacije ne može se pretvoriti u nešto stvarno i trajno.

Ako je idealiziranje toliko snažno koliko i potreba za njegovom istinitošću, problem je u tome što onda osoba ne uviđa pravu stvarnost o onome u koga je zaljubljena. Zato je povezanost sa skupinom prijatelja koja vas dobro poznaje tako važna. Vaši prijatelji, a često i obitelj, vide

stvari o vašoj novoj ljubavi koje vi niste sposobni vidjeti. I vi im trebate vjerovati. Ako nema teškoća u vašem odnosu s njima i ako vaš odnos nije izuzetno nefunkcionalan, oni neće gledati idealizirano ni vašim očima potrebe, već će osobu jasnije sagledati. Jeste li se kada pitali kako su neke osobe koje poznate i volite odabrale neprikladne, a ponekad i užasne osobe? Mislite li da se kraljević jednog dana pretvorio u žabu? U većini slučajeva nije. Žaba je uvijek bila žaba, čak ako je tijekom veze bila odjevena kao kraljević. Ali princeza je gledala očima idealiziranja i njezanja. Posudite vid svojih prijatelja. Možda će vam trebati.

I oni vas poznaju i znaju što je važno za vas. Oni mogu vidjeti postajete li vi cjeloviti s tom osobom ili postajete nešto drugo. Oni vas poznaju i moći će vidjeti izrastate li u osobu kakvu je Bog stvorio.

Ove dvije stvari su nedostajale u Debbieinom odnosu s Nickom. Budući da se nisu družili s njezinim prijateljima i obitelji, a ona nije s njima ostala bliska, nije mogla vidjeti dva problema s kojima se suočavala: idealizaciju dominantne osobe i svoju postupnu preobrazbu u osobu koja zapravo nije. Njezini prijatelji to su joj mogli reći da je ostala s njima povezana.

Potpورا za suočavanje sa stvarnošću

Dva su razloga zbog kojih ne razumijemo stvarnost. Ili je ne vidimo, ili je vidimo, ali nismo voljni postupati u skladu s njom. Često ćemo znati da nešto nije u redu u vezi i da trebamo bolje ili drukčije granice. Ponekad smo svjesni da je veza glupa ili grešna. Ali nemamo unutarnje snage da raskinemo ili postupamo ispravno.

Upravo je tada potreban sustav potpore. Propovjednik 4,9-12 kaže: “Bolje je dvojici nego jednome, jer imaju bolju

plaću za svoj trud. Padne li jedan, drugi će ga podići; a teško jednomu! Ako padne, nema nikoga da ga podigne. Pa ako se i spava udvoje, toplije je; a kako će se samac zagrijati? I ako tko udari na jednoga, dvojica će mu se oprijeti; i trostruko se uže ne kida brzo.” Mi u osobama koje nas podupiru djelomično nalazimo snagu da učinimo ono što ne možemo. Oni su pokraj nas u teškim trenucima i čine nekoliko stvari:

- Pružaju nam emocionalnu potporu.
- Nude nam mudrost i istinu.
- Ohrabruju nas da zauzmemo odlučan stav o vrednotama i moralu.
- Pružaju nam utjehu i snagu za promjene i suosjećaju u teškim situacijama ili zbog neugodnih osoba.
- Pružaju nam snagu i vještine koje mi nemamo.

Debbie nikada ne bi mogla zauzeti stav koji je trebala zauzeti prema Nicku da nije bilo potpore njezinih prijatelja. U početku se plašila sukoba, a oni su joj dali snagu da mu se suprotstavi i suoči s njim. A kada se odnos pogoršao, ona bi vjerojatno popustila Nicku jer ga je toliko voljela ili trebala. A naposljetku, kada je uvidjela da je to odnos koji ne želi nastaviti i treba ga raskinuti, njezini prijatelji su joj u tome pružili potporu.

Netko će zbog osjećaja osamljenosti i odbačenosti raskinuti vezu i onda je ponovno otpočeti i sve ponoviti. Prijatelji i njihov sustav potpore pružaju pomoć koja vam je potrebna za raskid. Salomon u Propovjedniku 3,6 kaže: “Vrijeme traženja i vrijeme gubljenja; vrijeme čuvanja i vrijeme odbacivanja.” Netko zna da vezu treba okončati i da je za to došlo vrijeme, ali nije dovoljno snažan da učini ono što je potrebno. Prijatelji i zajednica mogu biti spas u ovakvoj situaciji.

Povezanost sa svim dijelovima osobnosti

Dok je Debbie hodala s Nickom, gubila je dio svoje osobnosti. To je nešto što se ne događa u dobrim odnosima. Dobra veza nam pomaže da postanemo sličniji Božjem stvorenju, ništa manje. Debbie je polako gubila dodir ne samo sa svojim prijateljima, već i sa sobom. Izgubila je dodir s ljubavlju za službom i dragovoljnim radom. Izgubila je dodir sa željom za jedrenjem i umjetnošću. Izgubila je dodir sa svojim osjećajima i željom za bliskošću s Bogom.

Ona je gubila i druge oblike svoje osobnosti. Postajala je necjelovita osoba i jednodimenzionalna. Njezina dublja duhovnost gotovo je presušila kao i cijeli niz osjećajnih reakcija. Budući da je gubila dodir sa svojim životom, izgubila je i sposobnost doživljavanja životnih nagona i emocija — njezina ljutnja i potreba za prosvjedom zamijenjeni su mrtvilom. Nick je bio sve, a posljedica je bila da je Debbie nestajala.

Njezini prijatelji su to primijetili. Počeli su odlaziti s njom u kino i muzeje. Slušali su glazbu i odlazili na umjetničke izložbe. Ona ih je vodila na jedrenje, a vratila se i svojoj skupini neudanih i neoženjenih u crkvi gdje je uživala u druženju i aktivnostima. Polako je ponovno postajala ono što je bila.

Da se družila s prijateljima cijelo vrijeme, ne bi izgubila te dijelove svoje osobnosti i prije bi uočila probleme s Nickom. Ostala bi povezana sa svime što ona jest i on bi se morao pomiriti s tim i ne sprečavati je da čini ono što voli. Ako nastavite živjeti kao i prije početka veze, ako ostanete ono što jeste, oboje ćete upoznati tko ste. Prijatelji vam pomažu da to učinite. Oni vam pomažu da ostanete povezani s onim s čime ste bili povezani i prije početka veze.

Nadalje, prijatelji primjećuju promjene osobnosti. Koliko ste puta čuli nekoga da kaže: “O, ona je tako sazrela otkad su počeli hodati... On pozitivno djeluje na nju.” Prekrasno je kada vaši prijatelji to mogu vidjeti. A koliko ste puta čuli: “Ona se tako promijenila otkad je počela hodati s ... Uopće nije svoja. Više se i ne volim družiti s njom.” Ponekad veza nekoga negativno promijeni. Ona ima tu moć kada netko nema jasne granice. Prijatelji trebaju pružiti povratne informacije ako primijete da se takvo što događa. Možda je to teško slušati, ali zapamtite: “Čestiti su udarci prijateljevi.” (Izreke 27,6) Ponekad trebamo čuti što naši prijatelji imaju reći o onome što mi ne možemo vidjeti.

Utemeljenost u duhovnim vrijednostima koje pokreću život

Naše duhovne vrijednosti i odnos s Bogom naš su temelj i pokreću naš život. Bog nas je tako stvorio. Naše vrednote su okosnica našeg života. One ga oblikuju. Ako cijenimo osobine kao što su poštenje, čistoća, suosjećanje, trijeznost, ljubavnost i odgovornost, život će se prema njima i oblikovati i kraj će mu biti dobar. Međutim, ako ih prestanemo cijeniti, naš će život poći drugim smjerom čiji kraj neće biti dobar.

Kada je Debbie počela spavati s Nickom, ona je izgubila vrijednost koja joj je bila vrlo važna i koja ju je štitila od gubitka drugih dijelova njezine osobnosti. Lažna intimnost koju su imali tijekom spolnog odnosa zasljepila ju je da ne vidi nedostatak stvarne intimnosti u njihovoj vezi. To je samo jedan način na koji čistoća štiti neudane i neoženjene osobe.

Kada se počela prilagođavati njegovim perfekcionističkim zahtjevima za tjelesnim izgledom, izgubila je dodir sa

svojim poštenjem i vrednovanjem ljubaznosti. Ono što je on činio nije bilo ljubazno i ona mu je iskreno trebala reći da ona u vezi cijeni ljubaznost. To što je kritizirao njezin fizički izgled iako je ona bila sasvim normalna, nije bio znak ljubavi. Mislimo da ljudi ne trebaju lagati jedno drugom. Da je ona stvarno imala nedostatke o kojima joj je on govorio i da su razgovarali o tome kako on to doživljava, ne bi bilo pogrešno. Ali ovdje je bila riječ o čistom perfekcionističkom narcizmu. Ona je trebala očuvati svoju vrijednost poštenja i to mu reći.

Naše zajedništvo jedan je od sustava pomoći koji je Bog načinio kako bismo ostali ukorijenjeni i u našim vrijednostima i u Njemu. Mi u takvim odnosima rastemo duhovno, a i Bog nam u njima daje (vidi Efežanima 4,16 i 1. Petrova 4,10). Debbieini prijatelji vidjeli su kako ona gubi svoje duhovne vrijednosti i vezu s Bogom. Oni su joj mogli pomoći. Srećom, to su naposljetku i učinili. Suočili su je s činjenicom da silazi s puta koji je za nju bio dobar. Oni je nisu osuđivali, već su učinili ono što Bog čini imajući na umu njezine najbolje interese.

Odvojenost i rast izvan veze

Svaki odnos obuhvaća dvoje zasebnih ljudi s vlastitim vremenom i probicima. Ljudi koji nemaju vremena, prijatelja ili poslova kojima bi se bavili osim osobe s kojom hodaju, nisu cjeloviti. Vama je potrebna nezavisnost od drugog. Bog vas je takve stvorio. Debbie je uz Nicka trebala imati posebno vrijeme, prostor, prijatelje i interese. I obrnuto. Ali ona se lišila prostora i individualnosti i stopila s njim. Njezini prijatelji bili bi dio ove njezine odvojenosti i pružili bi joj prostor i slobodu od Nicka, čak i u slučaju da je veza i dobro napredovala.

Odnos u kojem se lišavamo osobnog života i prijatelja, vremena i prostora, nije zdrav odnos. On je vjerojatno simbiotičan i neurotičan. Vaši prijatelji su važni zbog neovisnosti i slobode koja vam pomaže da budete zdraviji i cjelovitiji. Osim toga, oni će primijetiti ako je vi gubite zbog veze s osobom suprotnog spola. Debbieini prijatelji vratili su se u njezin život i u tome su joj pomogli.

Zato je druženje s drugim osobama vrlo korisno. U ranom stadiju neke veze posebno je važno biti otvoren prema drugim ljudima. To vas sprečava da se nađete u nekom idealiziranom stapanju s nekim, a može očuvati i vašu objektivnost. Primijetit ćete da su drugi ljudi različiti, bolji ili lošiji. I takva usporedba je vrlo korisna. To vam također potvrđuje da postoje i druge ribe u moru pa se nećete osjećati kao da morate “uhvatiti” upravo ovu ili ćete biti beznadno osamljeni. Ostavite vrata otvorena dok ne budete sigurni s kime imate posla i da doista želite prekinuti druga prijateljstva.

Sigurne veze

Upamtite da je važan dio sigurne veze povezanost s vašim prijateljima i sustavom potpore. Vuk napada osamljene ovce koje su se odvojile od stada. Nemojte biti ranjivi zbog onoga što ne vidite, a što biste uz pomoć drugih osoba mogli jasno vidjeti. Budite povezani, sigurni i mudri.

Neke ljude otmu ovisne ili dominantne osobe. A druge otmu njihove vlastite želje za bliskošću. Liše se svega što je važno zbog vlastitog nedostatka granica. Drugi pak nemaju zajednicu iz koje bi ih netko oteo. Oni žive u vakuumu. Ne dopustite da vam se takvo što dogodi.

Izgrađujte svoju vezu pomoću “potpornog sendviča”. Vaši prijatelji su kruh, a vaš partner u vezi je namaz. Provodite

vrijeme i ulažite snagu u vezu, ali se vraćajte i svojoj zajednici. Ovo postaje posebno važno ako imate neki važan stav koji želite braniti ili se nalazite u sukobu ili promijenjenim okolnostima. Pozovite prijatelje koji poznaju situaciju kako bi vas ohrabрили, suočite se s njom prema planu i onda ih pozovite na ponovnu procjenu situacije. Sendvič vas može zaštititi u područjima u kojima nemate granice.

Savjeti

- Ne upuštajte se u ozbiljnu vezu dok ne budete povezani s dobrim sustavom potpore i prijateljima koji vas poznaju. Ako ulazite u vezu iz vakuuma, u velikoj ste opasnosti.
- Ostanite povezani s prijateljima i zajednicom kao i prije veze s novom osobom. Vi ste i dalje prijatelji.
- Uključite partnera ili partnericu u svoj krug prijatelja. Ako to niste učinili, pitajte se zašto. Što kod te osobe ne odgovara poznatom krugu vaših prijatelja? Družite se sa skupinom za potporu i drugim parovima.
- Budite otvoreni i iskreno razgovarajte sa svojim prijateljima o tome što se događa u vezi.
- Budite duhovno odgovorni svojim prijateljima i ostanite uključeni u duhovnu zajednicu koja je odgovorna za vaš rast.
- Budite otvoreni za povratne informacije čak ako ih je teško prihvatiti. Procijenite ih i provjerite s drugima koji vas dobro poznaju. Ne ovisite potpuno o savjetu ili povratnoj informaciji samo jedne osobe.
- Koristite svoje prijatelje kao oslonac.
- Ne prekidajte i ne zanemarujte svoje osobne aktivnosti i planove. Čak ako i počnete sudjelovati u zajednič-

kim aktivnostima koje volite, odvojite vrijeme samo za sebe i za svoje interese.

- Družite se i s drugima dok ne budete sigurni da se želite vezati s tom osobom. Ne lišavajte se društva prerano.
- Iskoristite “potporni sendvič”.

B. poglavlje

OPROSTITE SE S LAŽNOM NADOM

Robbie se pet godina žalio na dominaciju i kritizerski stav svoje djevojke svim svojim prijateljima. Bio je siguran da je ona “prava”, ali se nije mogao odlučiti za Melindu zbog ova dva stava. I bio je pravu. Ona je bila dominantna i kritizerskog duha. Zatekao se kako popušta svim njezinim željama da bi izbjegao ozbiljan sukob, a i prikrivao je svoje ponašanje kako bi izbjegao kritiku. Njegovi prijatelji su došli do točke kada je više nisu mogli podnositi i zamjerali su mu što dopušta da ona tako postupa. Naposljetku su ga poslali na savjetovanje jer su se umorili slušajući ga. Tako je došao k meni (dr. Cloud).

“Ali ja je volim”, rekao je Robbie. “Ona ima mnogo toga prekrasnog. Ne mogu ni pomisliti na rastanak s njom. Ona je dobra, pametna i lijepa. Na mnogo načina je upravo ono što želim.”

“Dobro, onda prestani prigovarati zbog njezine dominacije i kritizerstva, oženi se i budi sretan”, rekao sam mu. “I sretno!”

“Ne mogu. Izludjet će me”, uzvratilo je.

“To je problem”, rekao sam.

“Znam. Moram naći način da joj pomognem da bude otvorenija i manje kritizira i da bude strpljivija. Mislim da ne mogu biti sretno oženjen njome s tim osobinama”, rekao je. “A ona traži vjenčanje.”

“Mislim da nisi pogodio srž svojeg problema. Problem je u tome što ti imaš dvije neuskладive želje. Želiš biti s nekim tko nije dominantan ni kritizerski raspoložen, a želiš biti i s Melindom. Te dvije želje su nepomirljive. Sve dok budeš želio i jedno i drugo, bit ćeš jadan. A ti racionaliziraš svoj jad misleći kako će se ona promijeniti. I ja vjerujem u promjenu”, rekao sam mu. “Pomaganje osobama da se promijene moja je profesija. Ali ti hodaš s njom već pet godina i prema tvojem opisu nema ničega što bi barem malo upućivalo na to da ona teži promjeni. Dakle, promjena nije moguća. Zaboravi promjenu. Izaberi jednu od svojih želja koje sam opisao i kreni.”

Robbie me je promatrao žalosnog lica. Nije mu bilo ugodno ono što sam mu rekao i nije znao što da radi.

Nada je jedna od najvećih vrlina. Pavao kaže: “Sada ostaje vjera, ufanje, ljubav.” (1. Korinćanima 13,13) Nada je poticaj za velike pothvate kada sve izgleda izgubljeno. Ako netko njeguje nadu, vjeru i ljubav, može ostvariti velike pothvate. Nada je prekrasna vrлина jer bez nje mi odustajemo i popuštamo svim vrstama zla. Ona nam je potrebna da ustrajemo.

Ali Bog želi da imamo nadu koja “ne razočarava” (Rimljanima 5,5), nadu koja se temelji na ljubavi što je Bog ima prema nama. On je svoju ljubav prema nama dokazao djelima. Mi se možemo vratiti u povijest i reći: “Vidi. Istina je da nas Bog ljubi. Ovdje je križ i prazan grob. Nadati se u Njega ima smisla. To nije lažna nada.”

Međutim, Biblija govori i o drugoj vrsti nade. To je nada koja “ubija srce” (Izreke 13,12). To je “odgođena nada”.

Drugim riječima, neostvarena nada ne daje život. Ona nas čini bolesnim i beznadnim. To je vrlo dobar opis depresije i odustajanja. Kada se nadamo i nadamo, a ništa se ne događa i nema drugog razloga za nadu osim same nade, tada se javlja očaj.

Takvu je nadu Robbie gajio pet godina. Nadao se da će se Melinda promijeniti, ali ova nada uopće nije bila vrlina. Njegova se nada nije temeljila na stvarnosti. Moj posao, kako sam ga ja razumio, bio je da pomognem Robbieju da odbaci takvu nadu ili da voli Melindu takvu kakva jest i pođe korak dalje. Ja nisam vidio ništa u njegovom opisu što je upućivalo na promjenu. Za njegovu nadu nije bilo osnove.

Dobra i loša nada u vezi

Kakva je uloga nade u vezi? Možda će neki od vas reći: "Znam — to je nada da ćete naći dobrog partnera!" Možda se to odnosi na neke od vas. Ali većina vas koji čitate ovu knjigu vjerojatno je već u vezi. I vi razmišljate nije li to nada da će se osoba s kojom ste u vezi promijeniti. Kako nada treba djelovati u ovakvoj situaciji?

Ponavljam, nada se treba temeljiti na stvarnosti. Nada koja ne razočarava mora se temeljiti na nečemu boljem od želje. Ona mora biti utemeljena na želji za osobom ili promjenom stanja. Mora postojati razlog za vjerovanje da će se nešto promijeniti. Zapamtite dvije istine:

1. Definicija ludosti glasi: Ništa ne poduzmi, a očekuj promjenu.
2. Najbolji prorok budućnosti je prošlost.

Je li vaša nada razumna kada razmotrite svoju sadašnju situaciju? Razmotrimo Robbiejev slučaj. On je pet godina

volio Melindu. Predao joj se i prilagodio. Onda se prestao prilagođavati i sukobio se s njom. Zatim je i raskinuo vezu. Vratio joj se i došao na savjetovanje zajedno s njom. Sve je pokušao. I još uvijek se nadao. Ili je to bila želja?

Da se nastavio ponašati na gore spomenuti način, odgovarao bi definiciji ludosti ništa ne poduzimajući, a očekujući promjenu. To je istina broj jedan. A istina broj dva kaže da se Melinda neće promijeniti jer su posljednjih pet godina najbolji prorok Robbiejevih sljedećih pet godina bez krivulje rasta u međuvremenu.

Moguće je i da neke od vas muči pitanje trebate li se prestati nadati u nekom odnosu ili nastaviti. Primijenimo ove dvije istine na nekoliko uobičajenih situacija.

Osoba koju volite nepodnošljivo se ponaša prema vama

Što činite kada se osoba koju volite loše ponaša prema vama ili postupa prema vama tako da to ne možete podnositi? Uobičajen put promjene u vezi jest ovaj:

- Suočite se s ovakvim stanjem. Razgovarajte o tom ponašanju i kako se osjećate kada tako postupa.
- Ona sluša, ne zauzima obrambeni stav i priznaje ponašanje.
- Suosjeća s vašim osjećajima i izražava žaljenje.
- Ispričava se i obvezuje se da to više neće činiti.
- Ovakvo pokajanje znači istinsku promjenu ako više ne opažate slično ponašanje. Ili ako ne uspije koji put, ona ispravlja samu sebe, ispričava se i nastavlja putem pokajanja.
- Ona ponekada može pogriješiti, ali općenito postoji jasan znak promjene i rasta.

Ako nema obećane promjene, tada slijedi:

- Osoba priznaje neuspjeh promjene.
- Priznaje nesposobnost za promjenu kao vlastiti neuspjeh. Ona uviđa neučinkovitost svojih napora za promjenom.
- Obvezuje se da će učiniti više kako bi se promijenila. To može značiti odlazak psihologu, odabir odgovornog partnera, sastanke u potpornoj skupini... Ali postoji još nešto osim “upornih pokušaja”, oslanjanja na obvezivanje i snagu volje. To je traganje za zdravljem što može obuhvatiti i vas ako je problem u odnosu.
- Ako to obuhvaća i vašu promjenu, i vi trebate biti uključeni u isti proces i mijenjati vlastito ponašanje. Ne možete okrivljavati drugu osobu ako se prema njoj ne ponašate pravedno. Prvo trebamo izvaditi brvno iz vlastitog oka (Matej 7,3-5).
- Treba steći uvid u oblike ponašanja koji uzrokuju probleme te shvatiti da postoje različita rješenja. To nije samo obećanje da se nešto više neće ponoviti, već i razumijevanje što uzrokuje, podupire i potiče ovakvo ponašanje.
- Ako se dogodi neuspjeh, dolazi do priznanja i uviđanja. Osoba se vraća sustavu pomoći koji je tražila i koristi ga za suočavanje s neuspjehom.
- Manje je osjećaja krivnje, a više žaljenja. Osoba ne napada sebe, već više nastoji riješiti problem.
- Put rasta je sustavan ako vi niste ključni poticaj. Drugim riječima, osoba traži promjenu zbog osobne želje za rastom i zbog brige za vezu. Vi je više ne morate “gurati”.
- Promjena se događa i ona je sustavna. Neuspjesi su sve rjeđi, a reakcije različite. Više je priznanja i ža-

ljenja, traži se sustav potpore i primjenjuju nove spoznaje.

- Ako prepoznajete sebe u ovim situacijama, slijedite isti put.

Ako osoba koju vi volite ne slijedi ovaj put ili se ne uočavaju promjene, onda suočite tu osobu s nekim drugim, a ako i to ne uspijeva, suočite je s još nekoliko osoba (Matej 18,15-18). Nadamo se da će ona u ovakvoj vrsti sučeljavanja s ljudima koji je vole otpočeti s gore opisanim procesom.

Ako se to ni tada ne dogodi, moraju slijediti posljedice. Recite osobi da nećete dopustiti da se dosadašnje ponašanje nastavi te da nećete biti s njom kao dosad dok se ne suoči s problemom i riješi ga. *Onda se prestanite vidati ili ograničite učestalost sastanaka (osim sa psihologom ili pastorom) dok ne otpočne gore spomenuti proces.* Kada proces otpočne, nalazite se na putu promjene. Ako proces promjene ne otpočne, dobili ste odgovor. To je beznadno. Nema razloga nadati se da će ta osoba promijeniti svoj način ponašanja prema vama.

Ima li dakle razloga za vašu nadu? Obavite dvije vrste provjera: činite li uvijek iznova iste stvari nadajući se promjeni? Ako je tako, pokušajte s nečim drugim kao što je uključivanje u ovakav proces promjene.

Pitajte se: je li se u međuvremenu dogodio neki napredak koji će budućnost učiniti različitom od prošlosti? Ako nije, pokušajte potaknuti osobu da pođe putem promjene. Ako uspijete, postoji razlog za nadu.

Da bi se promjena uspješno odvijala, potrebno je više od ljubavi i upornog podsjećanja. Evo što Bog čini kako bi nas potaknuo na rast i dao nam nadu u promjenu.

Bog počinje s ljubavlju. On ne treba osobu koju bi pokušao promijeniti. Njegove potrebe su ispunjenje unutar Troj-

stva i u drugim odnosima. Bog je uvijek u odnosu i nikada nije sam ni očajan. Učinite sve kako i vi ne biste bili sami u ovom procesu i družite se s ljudima koji vas dovoljno vole i podupiru da vam promjena osobe s kojom hodate ne bude prijeko potrebna.

Bog djeluje pravedno. Bog nije dio problema. On ne "vraća zlo za zlo" (Rimljanima 12,17). On čini svoj dio u odnosu. Ako ste vi dio problema, počnite se mijenjati i priznajte svoj udio. Ne možete očekivati promjene od drugoga ako sebe ne promijenite.

Bog koristi druge kao pomoć. Kada Bog želi da se neka osoba promijeni, On je okruži ljudima koji joj mogu pomoći. Iskoristite psihologe, skupine za potporu, pastore ili prijatelje za pomoć u suočavanju i rješavanju problema. Ne činite to sami bez Božjeg rješenja: sustavne pomoći drugih osoba.

Bog prihvaća stvarnost o nekoj osobi, žali i oprašta. Bog nije nerazuman. On se suoči sa stvarnim stanjem neke osobe, oprostí joj i onda radi s onakvom kakva jest. On ne zahtijeva savršenstvo kada je očito da osoba ne može biti savršena. On je žalio na križu s Isusom. I vi morate odustati od perfekcionističkih mjerila ako želite riješiti problem s kojim se suočavate.

Bog puža priliku za promjene. Bog čeka da počne proces promjene. Možda vi već dugo čekate, ali ne slijedite Njegov program. Kada sve pokrene, On dugo trpi i čeka. On ne zanovijeta. Pruža osobi priliku da iskoristi pomoć i promijeni se.

Bog dugo trpi. Kao što smo već rekli, On daje prilike za promjenu i čeka. Ponekad je doista strpljiv. Ova dva čimbenika za vas su bitna. Bog to čini zato jer vas istinski voli. Da biste tako postupili, morate biti sigurni da s tom osobom želite proživjeti sve teškoće. Vi još uvijek niste

vjenčani. Vi samo hodate. Jeste li sigurni da želite potrošiti toliko vremena i snage? Ima li to smisla?

I zapamtite: dugo ne znači vječno. Riječ je o dugotrajnom strpljenju, a ne vječnom. Ono se okonča u trenutku kada postane jasno da osoba ne koristi pomoć u sazrijevanju. Bog okončava svoje napore. Ne zato što je nestrpljiv, već zato što je jasno da čekanje više ne bi imalo smisla.

Bog razdvaja. Bog konačno prepušta osobu njezinim vlastitim planovima i odlazi. Možda će je to razuvjeriti. Ali možda i neće. On to propisuje i nama kada pokušamo sve ostalo (vidi Matej 18,15-18 i 1. Korinćanima 5,9-13). Sve što vam je preostalo jest da se prestanete viđati s tom osobom. Ako se ona poslije promijeni i promijeni mišljenje, možda možete obnoviti vezu. Ali pođite svojim putem kao da se neće promijeniti. Vi nemate drugog izbora osim “nerazumne nade”.

Osoba s kojom hodate kaže da vas “voli”, ali nije “zaljubljena u vas” i traži više vremena da vidi kamo veza ide

Što učiniti u ovakvoj situaciji? Postoji li razlog za nadu? Ovo je teška odluka jer vam mnogi ljudi mogu ispričati priče o vezama u kojima se jedna osoba sporo mijenjala. Tako i vi održavate nadu da će se nešto dogoditi u ovakvoj situaciji, da će onaj koga želite uvidjeti kako ste vi izvrsna osoba i zaljubiti se.

Prvo razmotrimo što vi radite. Družite li se samo kao prijatelji? Ako je tako, možda želite promijeniti narav vašeg druženja i ponašati se kao da ste u vezi pridržavajući se određenih granica. Ne dajte svoje srce ili tijelo, ali recite osobi da vas zanima više od prijatelja i da želite znati ima li tu nečega više. Ako to ne učinite, druga osoba možda uopće ne zna što vi osjećate ili želite.

Možda ste pokazali svoje osjećaje. Prošlo je neko vrijeme, a ništa se nije promijenilo. I što sada? Možete učiniti sljedeće:

Recite joj da uživate u zajedničkom druženju, ali da su vaši osjećaji drugačiji te da ne vidite razlog za napredak ako oni nisu obostrani. Tada okončajte vezu. Na ovakav način, ako je partner samo uživao u prijateljstvu bez obveze, postoji granica koja ga poziva da otpočne stvarnu vezu s određenim odgovornostima ili da odustane. Ako ste bili iskorištavani, igra je završena. Ako se on ne promijeni i ne obveže na vezu, čekajte neko vrijeme prije nego što se vratite. Oboje uzmite vremena za razmišljanje.

Okončajte vezu i nipošto se ne vraćajte. Recimo da ste svojoj djevojci pružili priliku, ali ona vam nije sklona niti gaji potrebne osjećaje da vas doživi onakvima kakvi vi jeste i poželi vas. Vi vjerujete da bi vam ona to već rekla da vas je stvarno željela. Zato ste prekinuli vezu i nastavili život. U većini slučajeva to je najmudriji postupak jer se druga osoba ne namjerava promijeniti. U nekim slučajevima to je možda preuranjeno, ali samo ako ste s iznimno iskrenom osobom, osobom kojoj možete vjerovati.

Recite da ste voljni nastaviti ako ona misli da joj treba još vremena. Neka bude određena zašto bi trebala više vremena. Što ćete vas dvoje učiniti drugačije? Zašto ona misli da joj treba još vremena? Ako misli da je nešto sprečava, što će poduzeti da to promijeni? Nađite razlog za nastavak ili neku vrstu objašnjenja na kojem se temelji želja za dodatnim vremenom. Na primjer: “Upravo sam završio s jednom dugom vezom i trebat će mi više vremena prije nego što opet steknem u nekoga povjerenje.” To je razlog. “Baš mi je zanimljivo i volio bih da nastavimo” već je manje ozbiljno obrazloženje kada je u pitanju vaše srce.

Ako osobi s kojom ste u vezi dajete neke ustupke koji pripadaju ozbiljnijoj vezi a ne usputnom druženju, prestanite. Nije neuobičajeno da osobe u tijesnoj vezi odustanu od nekih granica. Kasni telefonski pozivi ili posjeti normalni su za odnos mladića i djevojke kao i davanje nekih ustupaka. Određeni stupanj tjelesne bliskosti može također biti prikladan u tijesnoj vezi koji nije prikladan u prijateljstvu. Ali ako ste vi na ovaj način uložili dio sebe, a druga osoba se počne ponašati kao da ste samo prijatelji, promijenite ponašanje. Ponašajte se prema takvoj osobi kao i prema svima drugima. Ako se ona pokuša ponašati drugačije, jasno se suočite s njom. Ako se ona želi ponašati kao da ste u vezi, ne dopustite to. Ako to učinite, ona će vas iskorištavati.

Nastavite širom otvorenih očiju. To znači da vi nastavljate s vezom priželjkujući promjenu i uživajući u onome što primite: jednostrani odnos. To znači da ste toga svjesni i da preuzimate golemi rizik. Mi mislimo da je to u većini slučajeva neozbiljno i vrlo rizično, ali ponekada i dobro završi. (Obično zato što se osoba u vašem položaju počela drugačije ponašati, kao na primjer nezavisnije.) Zato vam mi to i savjetujemo. Ali budite oprezni. Preuzimate na sebe veliki rizik neuzvraćene ljubavi. Želimo vam puno sreće.

Sve su to primjeri kada se ponašanje ne mijenja, a očekuju se pozitivni rezultati. Čak i u ovom posljednjem primjeru, ako se prvi put izravno suočavate sa stvarnošću, izgledi su mali i vi preuzimate odgovornost za svoju odluku.

Granice su izravno povezane s vašim preuzimanjem odgovornosti za životnu zbilju. Vi znate stav druge osobe i sada je na vama odluka i red da preuzmete odgovornost i učinite ono što je najbolje. Ali ne ponašajte se i dalje jednako očekujući pozitivne rezultate ako u međuvremenu nema nikakvih promjena. Bez promjene prošlost je najbolja najava

budućnosti. Prema našem iskustvu, kada netko čuje “Volim te, ali nisam zaljubljen u tebe”, vrijeme je da počete dalje. To obično otkriva ovisnu osobu koja traži vezu o kojoj bi ovisila bez preuzimanja odgovornosti koja prati odraslu ljubav i spolnost. To je u redu ako se ta osoba uvijek ponašala kao prijatelj. Ali ako se ponaša kao partner u vezi, a govori vam da ste samo prijatelji, naš savjet glasi — okrenite se drugima.

Vaš partner ne želi se obvezati na buduću vezu

Nadate li se? Možda se nadate, a možda i ne. Nesposobnost obvezivanja može značiti više stvari. To može značiti da neka osoba jednostavno nije spremna za ovakvu vrstu obveze. Ona je sigurna u vas, ali još nije došlo pravo vrijeme za zaruke. U ovakvoj situaciji morate tražiti pojašnjenje. Je li ona sigurna u vas? Zašto misli da još nije došlo pravo vrijeme?

Mi smo vidjeli brojne osobe koje su smatrale da još nije pravi trenutak. Djevojka i mladić su se istinski voljeli, ali nisu bili spremni za brak. Na primjer, možda trebaju diplomirati ili neko vrijeme živjeti sami. Onda se, u pravom trenutku, zaruče i vjenčaju. Ali njihov odnos je bio čvrsto utemeljen na sigurnosti međusobne ljubavi i povijesti poštenog odnosa. Drugim riječima, oni nikada nisu sumnjali jedno u drugo niti u vezu. Samo je vrijeme u pitanju.

U drugim situacijama možda se družite s osobom koja se plaši obveze. Ona voli biti zaljubljena dok je to ne stoji gubitka slobode. Trebate li se nadati? Na temelju čega?

Ako je to slučaj s vama, ako veza već traje neko vrijeme i nema drugog razloga za odbijanje obveze osim “ne želim je” te nema razloga vjerovati da će vam dodatno vrijeme omogućiti da saznate više jedno o drugom, na čemu vi onda temeljite svoju nadu?

Ako, s druge strane, vaš partner prizna svoju nevoljkost, kaže da ima problema i da će potražiti pomoć kako bi ih riješio, možda ima nade. On mijenja ponašanje i postoji uzlazna krivulja. Ako traži savjet psihologa ili neku drugu vrstu pomoći kako bi pobijedio strah i odbojnost, postoji jasna predanost vezi i možda je dobro da to uvažite tako što ćete mu dati još vremena.

Postoje neki stvarni slučajevi kada je sposobnost odlučivanja neke osobe doista smanjena i ona iskreno traži vrijeme i pomoć. Ovo može izvrsno završiti. Ali postoje i slučajevi kada se osoba koja se ne želi obvezati ugodno osjeća u neobvezatnom odnosu i nema razloga za promjenu. Ovo posebno vrijedi ako je u pitanju spolni odnos. Stara izreka "Zašto kupovati kravu ako je mlijeko besplatno" vrijedi za mnoge neodgovorne osobe koje žele vezu bez obveze, plaćanja i odgovornosti. Ako dajete svoje tijelo, svoj dom, osjećaje ili druge "povlastice" u vezi bez obveze druge osobe, budite oprezni. Iskorištava vas osoba koja se boji veze ili je alergična na vezu.

Nakon nekog vremena, kada iscrpите sve mogućnosti, prekinite. Vrijeme je prošlo i nema razloga nadati se da će odugovlačenje bilo što riješiti. Odredite granicu i držite se nje. Prestanite se nadati i pođite dalje. I Isus je u jednoj usporedbi o smokvi rekao da ako smokva nakon uloženog vremena i napora ne donosi rodove, treba je posjeći (Luka 13,8-9).

Vi želite prijatelja koji vas voli na drugačiji način, ali se to ne događa

Ima li se smisla nadati u ovakvoj situaciji? Možda ima, a možda i nema. Koliko ste dugo prijatelji? Razmislite o

sličnom, gore spomenutom testu i primijenite ga. Hoće li se dogoditi nešto drugačije?

Ponekad hoće. Prijatelji mogu doživjeti nova iskustva koja ih potaknu da se međusobno promatraju na različit način. Više se otvore, zbliže i upoznaju. Bolje međusobno poznavanje unaprijedi vezu i dolazi do uzlazne krivulje.

Zato se pitajte hoće li davanje dodatnog vremena biti djelotvorno. Ili se pitajte hoće li vam provođenje vremena zajedno pomoći na neki drugi način. Znam dvoje mladih koji su dugo vremena bili prijatelji prije nego što su otpočeli romantičan odnos. U njihovom slučaju oboje se plašilo veze s osobom suprotnog spola i obveze, a sigurnost koju su našli jedno u drugom izliječila ih je i pokazala im put za rast u odgovornosti.

U nekim drugim slučajevima netko mora razbiti led i omogućiti objema osobama da sebe vide u drukčijem svjetlu. Možda možete reći svojem prijatelju da ponekada razmišljate o tome kako bi bilo kada biste bili više nego prijatelji i onda otpočnite s vezom da vidite što će se dogoditi. To je otvoreno i iskreno i ponekad može donijeti dobro.

Problematična je situacija kada se netko zaljubi u prijatelja i nada se bez razloga. Nema uporišta za nadu i prijateljstvo sprečava tu osobu da pođe dalje u životu. Ako namjeravate nastaviti, shvatite da se nadate da je vaše strpljenje nova situacija u životu ove osobe. Možda ona nikada nije imala nikoga tko je bio strpljiv s njom. I više vremena može donijeti otvorenost i upoznavanje.

Razlika je i u otvorenom suočavanju i razgovoru. Razgovor o tome kako bi izgledala veza je također drugačije ponašanje. Ali sama nada da će se osjećaji druge osobe promijeniti bez valjanog razloga osim vaše želje, bila bi nerazumna.

Čuvajte čistoću nade

Ne zaboravite što Bog kaže o nadi. Prvo, to je vrlina i zato je pozitivna. Drugo, ona se treba temeljiti na stvarnosti ili će postati maštarija. Treće, nada može biti izopačena i može uzrokovati bol.

Mi želimo da se nadate u vašoj vezi. Ali želimo i da imate nadu koja se temelji na Bogu, na ispravnom razumijevanju osobe s kojom ste u vezi i istinitosti Božjih načela.

Ako hodate s nekim tko ima dobar karakter i vaš se odnos temelji na Božjem vodstvu i zdravim načelima iskrenosti, komunikacije, otvorenosti, poniznosti, ljubavi i odgovornosti, onda možda postoji dobar razlog za nadu.

Osim toga, mi mislimo da postoji razlog za nadu u dobar odnos ako surađujete s Bogom na svojem sazrijevanju. Vjerujemo da u većini slučajeva zdrave osobe privlače druge zdrave osobe. (Svjesni smo da postoje iznimke i zato nam nemojte pisati ljutito pismo ako niste našli zdravu osobu.) Uspješnost vaše veze uvijek će ovisiti o vlastitom zdravlju koje privlači dobre, samouvjerene i zdrave osobe. I to je usko povezano s vašom vlastitom predanošću rasti i sudjelovanjem u životu. Ako to činite i živite s Bogom, mislimo da imate dobar razlog nadati se uspješnoj vezi.

Budete li uz to slijedili Božja načela rasta, vi imate još više razloga za nadu. Načela kao što su iskrenost, ljubaznost, čvrste granice, oprost, odgovornost i vjernost mogu vas zaštititi. Ona su izdržala provjeru vremena. Božja načela su kao svjetlo na stazi i ako ih budete slijedili, vjerujemo da će vaši izgledi za uspjeh u vezi biti mnogo veći. Postoji nešto čemu se vrijedi nadati. Kralj David je zamijetio: "Blago čovjeku koji ne slijedi savjeta opakih ... već uživa u Zakonu Jahvinu, o Zakonu njegovu misli dan i noć. On je ko stablo zasađeno pokraj voda tekućica što u svoje vrijeme plod do-

nosi; lišće mu nikad ne vene, sve što radi dobrim urodi.” (Psalam 1,1-13)

Nada u Boga, nada u Njegova načela, nada u osobe postojanog karaktera i nada u vlastiti rast. Ovo su doista dobri razlozi za nadu. Ali ne trošite svoju nadu na veze koje nisu izgledne. Ovakva vrsta nade nanosi bol vašem srcu.

Savjeti

- Ponekad trebate shvatiti da imate proturječne želje. Vi želite da se ostvari nešto što se ne temelji na stvarnosti i nema dokaza da će se ostvariti.
- Dobra nada temelji se na stvarnosti.
- Najbolja najava budućnosti, bez nekog pokazatelja o rastu, jest prošlost.
- Pitajte se: “Kakav mi je on razlog dao da će stvari biti drugačije? Je li taj razlog uvjerljiv?”
- Vidite li dokaze o istinskoj promjeni i rastu partnera? Postoji li priznanje, sazrijevanje, glad za promjenom, sudjelovanje u nekom sustavu promjene, pokajanje ili drugi plodovi promjene smjera? Je li osobno motiviran za promjenu ili ga motivirate vi?
- Činite li vi nešto drugačije u vašoj vezi što će uzrokovati promjenu? Ili činite sve isto očekujući pozitivni rezultat? Ako niste ništa pokušali, možda ima neke nade ako se promijenite.
- Jeste li promijenili nefunkcionalno ponašanje koje ste unijeli u vezu?
- Slijedite li Božji put tako da vršite dobar utjecaj na ljude koji će im pomoći da se promijene? Ili vi samo želite i prigovarate?
- Nadate li se da će netko biti misaona osoba ako ne ulaže nikakve napore? Ili se nadate da će neodgovorna osoba postati odgovorna?

- Postoji li nešto u vezi s čime se vi morate ozbiljno suočiti?
- Najbolja nada je biti uključen u Božji proces rasta i razvijati dobre karakterne osobine. Kako budete postajali osoba svjetla, sve ćete više shvaćati tko su ljudi kojima se vrijedi nadati.
- Držite se osoba koje njeguju pozitivne vrijednosti i karakter. To su osobe koje vas neće razočarati.

14. poglavlje

GRANICE KRIVNJE

3

ašto ti uvijek...?”

“Zašto nikada ne...?”

“Ne mogu vjerovati da si to opet učinio.”

“Ja ne zaslužujem ovakvo ponašanje.”

“Ovo je tvoja pogreška.”

“Ti si tako...”

“Nakon svega što sam učinio za tebe...”

Ako imate naviku davati ovakve i slične izjave svojem partneru u vezi, morate znati dvije istine: prvo, one mogu biti istinite, a drugo, njima pogoršavate situaciju. To su posljedice koje okrivljavanje nanosi vezi. Krivnja ima svoje mjesto kao što ćemo i vidjeti. Ali ona ima manju vrijednost i daleko je opasnija nego što vi možda mislite. Razmotrimo ograničavanje naše sklonosti okrivljavanja u vezi.

Iskreno naslijeđe

Ako vas muči krivnja, niste sami. Ona je donekle i dio ljudskoga grešnog stanja, a nju imamo ako smo poštteni. Naši roditelji, Adam i Eva, oblikovali su i prenijeli ovu osobinu na sljedeće naraštaje: “Žena koju si stavio uza me

— ona mi je dala sa stabla, pa sam jeo ... Zmija me prevarila, pa sam jela.” (Postanak 3,12-13) Oni su prst krivnje usmjerili na đavla, jedno na drugo, pa čak i na Boga. Čak ni tada okrivljavanje nije riješilo problem. Ostali su u teškoćama. Bog nije promijenio svoj pravedni stav, već su slijedile oštre posljedice njihove neposlušnosti.

Promatrajte kako djeca razvijaju svoju vještinu okrivljavanja. To je tako prirodno. Kada su u teškoćama, ona neprekidno promatraju obzor tražeći nekoga koga bi mogla okriviti za svoje teškoće. “Nemam novca zato što je mama škrt; pas mi je pojeo domaću zadaću; Billy me je natjerao da ga gurnem.” Imajući na umu naše naslijeđe i ličnost, nije čudno što smo vrsta koja optužuje.

Što je okrivljavanje? To je pripisivanje odgovornosti za pogrešku nekome drugome. Kada za neki problem optužimo drugu osobu, mi okrivljujemo. Okrivljavanje nije samo po sebi loše. Ono ima i dobru funkciju. Okrivljavanje otkriva one koji su doista odgovorni za problem i tada ga možemo riješiti. To nam pomaže da raščlanimo u čemu smo pogriješili, a u čemu nismo. Na primjer, djevojka vas je pozvala na proslavu na kojoj je nazočan i njezin bivši dečko. Ona nije jasno rekla hoće li on doći. Ali vi ste ostavili dojam da vam to ne bi ni smetalo, što nije bila istina. Tako da ste se na proslavi osjećali jadno. Tada je okrivljujete tvrdeći da je ona kriva što nije jasno rekla što kani učiniti. A vi ste pogriješili što niste iskreno izrazili svoje osjećaje. Oboje znate u čemu trebate rasti kako biste riješili ovo sporno pitanje. Okrivljavanjem ste ukazali na rješenje problema.

Međutim, okrivljavanje uništava dobru vezu kada jedna osoba sebe smatra bezgrešnom i sve probleme u vezi pripisuje drugoj osobi. Ovakvo okrivljavanje nije motivirano željom za otkrivanjem stvarnosti i spoznajom istine. Ono proizlazi iz daleko mračnijeg mjesta u našem srcu. Ova vrsta

okrivljavanja temelji se na nijekanju vlastite grešnosti. Kada ne možemo podnositi stvarnost vlastitih pogrešaka ili kada drugi vide tu stvarnost, onda prst upiremo na druge. Okrivljavanje je jedan od najozbiljnijih problema s kojima se suočavamo, duhovno i emocionalno. On nas tjera da se više brinemo o tome da budemo “dobri” nego poštteni.

Proturječje je u tome što bi kršćani trebali biti osobe koje najmanje okrivljuju u svijetu, a ipak smo mi često najveći prekršitelji. Mi imamo novi život oprosta i milosti. Nema osude naših grijeha zbog Isusove smrti (Rimljanima 8,1-2). Mi se nemamo čega bojati ako prihvatimo odgovornost za svoju grešnost. Ipak, sklonost samoopravdanju, izgovaranju i osuđivanju drugih vrlo je česta. Najbolje što sebi možete učiniti u duhovnom smislu, ali i u vezi, jest početi prihvaćati krivnju za vlastite postupke i prestati okrivljavati one koji nisu krivi za tuđe pogreške. Poslije ćemo se pozabaviti negativnim posljedicama “okrivljavanja” koje mogu štetiti vašoj vezi.

Krivnja: prepreka intimnosti

Okrivljavanje ima moć sprečavanja razvoja intimnosti u vezi. Kada se par pokuša zbližiti i biti otvoreniji, to podrazumijeva veliki rizik. Ljubav se ne može razviti bez rizika boli. Kada se osobi u vezi stalno pripisuje krivnja, njoj se sudi. Ona se želi zaštititi od navale krivnje i njezina želja za otvaranjem sukobljava se s nagonom za obranom i povlačenjem.

Veza Trvisa i Morgan je dobar primjer. Hodali su gotovo godinu dana i zbližavali se. Nedavno su stekli dovoljno međusobnog povjerenja da se bave problemima i sukobima. Jedan od njih bio je Travisova neodgovornost. On nije nazvao kada je rekao da će to učiniti i kasnio je na sastanke.

To je smetalo Morgan koja je visoko cijenila odgovornost, predanost i točnost. Ona je imala legitiman zahtjev i nekoliko je puta razgovarala s Travisom o svojim osjećajima u vezi s tim problemom.

Travis se pokušao promijeniti i postati odgovorniji, ali nije uspio. Problem se nastavio. Kako je vrijeme prolazilo, Morgan je počela veći dio njihove veze promatrati u svjetlu njegove neodgovornosti. Kada je doista imao hitan slučaj i nije mogao nazvati, ona bi rekla: "Opet ti, i sada se još izgovaraš!" Ili kada bi se razljutila na Trávisa, ona bi to opravdala riječima: "Kako ne bih bila ljuta kad moram trpjeti tvoju neodgovornost!"

Travis se postupno počeo udaljavati od Morgan iako ju je istinski volio. On nije previše razgovarao o svojim osjećajima i iskustvima. Razgovori su bili površni ili je on samo slušao nju. Činio je sve da se sačuva od okrivljavanja. Kada je naposljetku shvatio da nerado dolazi k njoj kući, znao je da je problem ozbiljan. Želio se radovati zajedničkim trenucima s njom, ali je sve vrijeme bio zbunjen. Počeo je izbjegavati sastanke s Morgan.

Srećom, ovaj par je riješio problem i sada su uspješno vjenčani. Travis je počeo razgovarati s Morgan o svojem strahu zbog njezinog optuživanja i ona se počela mijenjati. Zanimljivo je da je i on postao odgovorniji iako nije savršen. Ali ovo je bio par koji se zbog okrivljavanja skoro razišao.

Stanje uma

Postoje još lošije vijesti o krivnji u vezi. Vi čak i ne morate verbalno okrivljavati drugu osobu da biste uništili vezu. Okrivljavanje može biti unutarne naravi, stav bez ijedne izgovorene riječi. Problem okrivljavanja povezan je

sa stanjem uma kao i s onim što govorimo svojem partneru u vezi. Naše unutarnje misli i osjećaji jednako su važni kao i ponašanje (Matej 5,28). Zato stav osobe koja kaže: “Ja sam barem uspio u tome da ne kažem što mislim kada je okrivljujem”, nipošto nije opravdan pred Bogom.

Postoji nekoliko razloga za to. Prvo, okrivljavanje će utjecati na vaš pristup partneru u vezi. Ako ste uvijek ljuti, nezadovoljni i ne opraštate, vi nećete moći otvoriti najintimnije dijelove svoje osobnosti. Drugo, okrivljavanje se izražava djelima čak ako i nema riječi. Šutnja, ravnodušnost, otuđenost i sarkazam mogu nanijeti istu štetu kao i riječi. Stoga, ako se želite riješiti okrivljavanja, rješavajte to kao problem srca i jezika.

Kako okrivljavanje djeluje

Kako okrivljavanje djeluje na osobu kojoj je upućeno? Ona ga doživljava kao istinu bez ljubavi, a to se uvijek doživljava kao osuda. Svi mi trebamo čuti istinu o vlastitoj sebičnosti, grijehu i nezrelosti. Na primjer, kada je Morgan prvih nekoliko puta rekla Travisu da je njegova nepouzdanost vrijeđa i smeta, ona mu je pomagala u sazrijevanju.

Međutim, mi se ne možemo pomiriti s istinom ako nismo uvjereni da nas netko voli. Ona je odviše bolna. Mi osjećamo mržnju ili mislimo da smo loši. Zapravo, istina boli čak kada nam je kažu ljudi koji nas vole. Moj prijatelj je nedavno bio podvrgnut operaciji. On mi je to spomenuo jer je želio da ga ohrabrim. Poslije mi je rekao: “Povrijedilo me je to što me nisi nazvao da čuješ kako je prošla operacija.” On je moj stari i bliski prijatelj. To mi je rekao izravno, ali ljubazno. I ja sam se loše osjećao. Osjećao sam žalost i grižnju savjesti koju svi trebamo osjećati kada shvatimo da smo nekoga povrijedili (2. Korinćanima 7,10-11).

Osjećao sam da sam “loš čovjek” što upućuje na to da nisam stekao sposobnost prihvaćanja istine o samom sebi. Žalost je trajala kratko, kraće nego kada sam počeo duhovno rasti. Ali trajala je dovoljno dugo da osjetim njezin ubod.

Ključna misao glasi: Ako ovako doživljavamo istinu kada smo sigurni i voljeni, kako je tek doživljavamo kada se tako ne osjećamo? Osjetimo snažnu srdžbu, prema sebi ili drugoj osobi, a upravo to donosi zakon bez milosti (Rimljanima 4,15). Zato je ozračje ljubavi jedini način da čujemo istinu (Efežanima 4,15); u protivnom se “okrivljeni” nalazi u stanju osude protiv kojeg se bori napadom na vas ili sebe.

Petrijeva posudica za krivnju

Veza s osobom suprotnog spola po svojoj je naravi bogat izvor krivnje. Ljudi se zateknu kako upiru prst u istu osobu koju su prije nekoliko mjeseci smatrali svojim idealnim partnerom. Razlozi su sljedeći.

Istraživačka narav veze

Vaš odnos još nije trajan premda napreduje. Ali dok se ne vjenčate, vrlo je malo prepreka da prekinete vezu ako njome niste zadovoljni. To također znači da u vezi ne morate podnositi sve što trebate podnositi u braku. Ako je u vezi više lošeg nego dobrog, možete je prekinuti. Bračni zavjet je mnogo dublji od odluke o nastavku ili prekidu na temelju procjene o razmjeru dobrog i lošeg. Brak je za cijeli život.

Kada ne morate živjeti s nečijim nedostacima, manje ste skloni ulagati napore radi uviđanja svojeg udjela u njihovom poticanju. Žena možda primjećuje da njezino tiho povlačenje izaziva bijes njezinog supruga. Ona je doživjela

ovakvu situaciju već stotinu puta i zna da je jedino rješenje promjena njezinog ponašanja. Ali partner u vezi može reći: “Ja ne podnosim ljutnju”, i otići. Time se povećava mogućnost da netko pomisli kako je problem samo u njoj, ali ne i u njemu. Ovim se ne umanjuje ozbiljnost njegovog problema ljutnje. Ali produžuje vjerojatnost da će ona nastaviti tražiti idealnog partnera bez mane i neće se suočiti sa svojim manama.

Okrivljavanje kao karakterna osobina

Svi mi donekle nekoga okrivljujemo. Međutim, neki ljudi su skloniji okrivljavanju od drugih. Ako uvidite da ste opsjednuti nedostacima svojeg partnera, vi ste možda jedna od onih osoba koja se bori s okrivljavanjem kao vlastitom karakternom slabošću. Okrivljavanje nije ni bolje ni lošije od drugih karakternih nedostataka kao što su sebičnost, naglost ili pasivnost — ali je svakako značajna.

Ako imate ovu osobinu, ona će možda biti izraženija u vezi. Budući da ste u procesu istraživanja i vrednovanja ponašanja osobe s kojom ste u vezi, ovaj proces može pojačati ovu slabost. Vi postajete sudac bez vjerodajnica. Ako ste takvi, morate djelovati u skladu s nekim uputama na kraju ovog poglavlja kako vaša sklonost okrivljavanju ne bi ugrozila vezu. Dok to ne riješite kao osoba koja okrivljuje u vezi, sličite alkoholičaru koji vodi gostionicu: kušnja je jednostavno prevelika za slabe dijelove vaše naravi.

Romantična snaga veze

Romanca je osobina koja vezu razlikuje od prijateljstva. Romanca donosi mnogo strasti i emocionalne snage. Ova snaga može biti regresivna osobina. Njezina dubina i snaga

može se hraniti starim potrebama i željama iz djetinjstva. Zato se ljudi ponekad glupo ponašaju kada su zaljubljeni. Oni se ponovno osjećaju kao djeca sa svim usponima i padovima koje osjećaju djeca.

Okrivljavanje se može pojačati tijekom zapadanja u djetinjaste osjećaje. Osobe koje nose neriješenu bol mogu nesvjesno okrivljavati svojeg partnera za nešto za što on nije odgovoran. Dječji dio njihove osobnosti ne može razlikovati značajne tvorbene odnose od veze. Okrivljavanje pogađa pogrešnu metu. Zato se mnogi partneri u vezi pitaju: "Zašto je ona tako ljuta na mene? Ova kazna je daleko teža od prekršaja." Vjerojatno je da su romantične vatre izbacile dijelove naše osobnosti koji nikada nisu odrasli.

Ako ste ovo doživjeli, morat ćete uložiti napore u iscjeljenje ovih neodraslih dijelova vaše osobnosti u drugim odnosima potpore. Dok ih liječite tijekom Božjeg procesa rasta i ispunjavate ove potrebe u drugim brižnim odnosima, potreba za okrivljavanjem drugih vjerojatno će se smanjiti.

Posljedice okrivljavanja

Okrivljavanje u konačnici ne donosi nagradu. Postoji neko bolesno zadovoljstvo u upiranju prsta osude u druge. Ono nas zavarava da smo bolji od drugih te da su grijesi drugih ljudi naš najveći životni problem. Ono nas sprečava da uvidimo svoju duboku potrebu za Božjom milošću.

Korisno je znati koliko malo postizemo okrivljavanjem jer će nam to pomoći da ga se riješimo. Ovo su stvarne posljedice u vezi koju obilježava krivnja:

- Par više ulaže u jadanje nego u ljubav.
- Jedna osoba se brani od krivnje, a druga je progoni.

- Jedna osoba idealizira partnera s kojim nije u vezi misleći da nikada neće biti s tako lošim partnerom s kakvim je sada.
- Parovi stvore nezadovoljavajuće načine rješavanja sukoba.
- Jedna osoba je etiketirana kao “loša” i zauvijek mora živjeti s tim.
- “Dobra” osoba je uvijek predmet ogorčenosti i boli jer je teško biti u vezi s osobom koja okrivljuje.

Popis se nastavlja. Međutim, dovoljno je reći da će sreća, sigurnost i ljubav biti kompromitirani u onolikoj mjeri u kolikoj okrivljujete.

Veza i moralna nadmoć

Još jedan način na koji okrivljavanje može uništiti vezu jest da povrijeđena osoba zauzme stav moralne nadmoći u odnosu na prekršitelja. Ona je zapanjena i ožalošćena njegovim ponašanjem i razmišlja: *Ja nikada ne mogu nanijeti toliko boli kao on*. Iako je možda i istina da ju je on duboko povrijedio, ona ne pozna mračne strane vlastitog srca (Rimljanima 3,10-18).

Osobe koje okrivljuju sklone su sebe smatrati žrtvom. Osjećaju se bespomoćno, bezvrijedno i smatraju da u vezi ne mogu reći što misle. Ovo je dječji stav i zato sa sobom nosi osjećaj nevinosti. Posljedica je da će osoba koja okrivljuje, koja sebe vidi kao nevinu žrtvu, uvijek ovaj problem pripisivati prekršitelju.

Veza teško preživljava ovakav problem. Prekršitelj će uvijek iznova pokušavati zaraditi dobrotu svoje djevojke, a osjećat će se poniženim i inferiornim u odnosu na povrijeđenu partnericu. Premda on treba priznati bol koju je

uzrokovao, to je vrlo teško učiniti pred nekim tko sebe smatra anđelom, a njega đavlom. On će naposljetku odustati od nemogućeg.

Ako ste skloni moralno nadmoćnom stavu, shvatite to kao nešto što se protivi svemu što želite u životu: obostranom odnosu odraslih osoba, osobnom rastu i slobodi. Počnite shvaćati koliko smo svi mi grešni i koliko boli uzrokuje-mo. Zapravo je veliko olakšanje kada se odrekne-mo zahtjeva za nevinošću. Stvarni život je manje naporan nego život u zemlji mašte.

Liječenje okrivljavanja

Djevojka u vezi često će smatrati da ima pravo biti nezadovoljna svojim mladićem jer je doista pogriješio. Ona ne želi zanemariti problem. Dvoumi se treba li se pretvarati da to nije sporno pitanje i pustiti da se stvar pogorša ili nešto reći i biti optužena kao sudac. Nijedno rješenje nije dobro i sigurno nikome ne pomaže u ostvarenju uspješne, dugoročne veze. Evo nekoliko smjernica za liječenje problema okrivljavanja.

Budite samokritični

Najvažnije rješenje je aktivno preispitivanje vlastite duše, pogrešaka i slabosti. Problem okrivljavanja se smanjuje kada prst prvo uperimo u sebe. Ne zaboravite da vi ne možete osuđivati i očekivati milost iz Božje ruke: "Jer onoga koji ne bude iskazivao milosrđa, zadesit će sud bez milosrđa; a milosrđe se smije sudu." (Jakov 2,13) Izvojevali smo najveći dio bitke kada nas više brinu vlastiti grijesi nego grijesi našeg partnera.

Vaš partner treba čuti istinu o svojim nedostacima, ali prvo treba čuti istinu o vašima. Ovo određuje ton moralne

jednakosti koja nas čini sigurnim. Ne zaboravite da smo pod križem svi jednaki.

Prihvatite dobre i loše strane svojeg partnera

Teško je zadržati osuđivački stav ako se usredotočujete na dobre osobine svojeg partnera jednako kao i na loše. To nije nijekanje, već stvaranje odnosa s cijelom osobom. Kronično okrivljavanje je bliže nijekanju jer može nijekati vašu zahvalnost, cijenjenje i ljubav prema dobrim osobinama. U zdravim odnosima ljudi prihvaćaju dobro i loše u drugoj osobi. Oni vole i mrze jedno drugo. Ali ljubav prevladava mržnju i ona je ljepilo koje nam pomaže u snošenju loših osobina koje ne bismo trebali zanemarivati.

Odredite granice umjesto da okrivljujete

Ljudi često okrivljuju zato što se osjećaju bespomoćnim u svojem odnosu. Oni okrivljuju zato što je to jedini način izražavanja neslaganja s onim što druga osoba čini. Ali postoji i bolji način. Daleko je korisnije suočiti se s partnerom s ljubavlju, reći mu što nećete podnositi i odrediti granice ako se takvo ponašanje nastavi. To omogućuje izbor, slobodu i snagu, a vi se ne osjećate da vas druga osoba sputava. Na primjer, Morgan je mogla reći Travisu: "Neću ti više prigovarati što me ne nazivaš. Ali ne želim da se prema meni tako ponašaš. Ako sljedeći put obećaš da ćeš nazvati a ne nazoveš me, nećemo se viđati dva tjedna. Ja želim biti s tobom, ali ne na ovakav način." Ona bi na taj način više postigla nego okrivljavanjem. Okrivljavanje nikada ne rješava probleme koje imate. Granice to često postignu i tako uklanjaju potrebu za okrivljavanjem.

Oprostite

Još jedan razlog zbog kojega netko stalno okrivljava drugu osobu jest što teško oprašta partneru. Oprost uklanja dug koji netko duguje. Svi mi ponekada trebamo oprost i svi to trebamo priznati jedno drugom. Mi često ne opraštamo zato što smatramo da nešto nije pošteno ili mislimo da se drugi tako izvlače. Problem nedostatka volje da se oprost je stvaran. Da bismo ga riješili, važno je imati na umu da imamo Spasitelja koji oprašta i traži od nas da odustanemo od zahtjeva za osvetom ili savršenom pravdom (Matej 6,12-15) kao što je i On postupio prema nama. Zaboravite uvredu i potrebu za osvetom ili savršenom pravdom. Odrinite granice onoga što se može promijeniti. Oprostite ono što se neće promijeniti i procijenite želite li odnos koji se temelji na ova dva aspekta.

Žaljenje

Premda je oprost po svojoj naravi objektivn, žaljenje je njegova emocionalna sastavnica. Kada otpisujemo dug, mi se odričemo prava da zahtijevamo osvetu. Ovo odricanje donosi gubitak i osjećaj žaljenja. To je bit žaljenja. Osobe koje okrivljuju ljute se, a to je vrsta ljutnje koja ne rješava probleme. Ljutnja na kraju mora ustupiti mjesto žaljenju. To znači da vi kažete: "Izgubio sam" zato što je to istina. Vi ste možda izgubili bitku da je promijenite, da ona promatra život vašim očima ili da razumije koliko vas je povrijedila. Prestanite voditi bitke koje nisu vrijedne pobjede ili ih nije moguće dobiti. Bog to čini svaki dan. On nam dopušta slobodu i žali kada odlučimo sami upravljati svojim životom (Matej 23,37).

Ovi koraci zahtijevaju napor, ali će učinkovito ograničiti negativnu snagu okrivljavanja u vašem odnosu.

Savjeti

- Naučite ponizno slušati ukore i obuzdati svoj nagon da uzvratite na okrivljavanje.
- Iskoristite okrivljavanje kao znak pomoću kojeg ćete vidjeti plašite li se, osjećate li se osuđivanim ili ste žalosni zbog pogreške.
- Zauzmite odlučan stav brige za vlastitu dušu, a ne vašeg partnera.
- Prihvatite negativne osobine svojeg partnera i nosite se sa stvarnošću umjesto da ostanete taoci nezadovoljstva, okrivljavanja i svađe.
- Zamolite one kojima vjerujete da vas upozore kada počnete igrati igru okrivljavanja.
- Opraštajte i neka obostrano opraštanje bude dio kulture vašeg odnosa.

Četvrti dio

**RJEŠAVANJE
PROBLEMA U VEZI:
PROBLEMATIČNI
PARTNERI**

15. poglavlje

KAŽITE “NE” OMALOVAŽAVANJU

Cindy se opet osjećala spremnom za novu vezu nakon što je bila rastavljena dvije godine. Upoznala je Craiga i zaljubili su se jedno u drugo. On je bio pametan i pažljiv. Cindy je privuklo to što joj se Craig znao približiti kao ženi. Njezin prvi muž je bio neka vrsta muškarčine i osjećala se otuđenom od njega. Craig se ponašao opušteno i mogao je razgovarati s njom o osjećajima i drugim dubljim životnim pitanjima kao netko tko je razumije. Osim toga njemu nije smetalo ni druženje sa Cindynim prijateljicama. Nije bilo muške šovinističke distance koja obilježava neke muškarce.

Ipak je i on imao nedostatak. Primijetila je to kada su bili na prvom spoju u lijepom restoranu u središtu grada. Ozračje joj je godilo i nju je još više privukla Craigova pozornost dok su zauzimali mjesto za stolom. Onda se pojavila konobarica za koktele, zanosna plavuša, i upitala žele li piće ili aperitiv. Craig joj je uputio zavodnički pogled i rekao: “Ništa, hvala, osim ako vi niste na jelovniku.” Konobarica se usiljeno nasmijala i otišla. Cindy je bila zaprepaštena i povrijeđena. “Ti si me doista povrijedio ovakvim komentarom”, rekla mu je. On je podigao ruke i rekao: “O

čemu ti govoriš? Samo sam se šalio. Ne pretjeruj.” Zbunjena Cindy se povukla i pokušala prilagoditi svoj stav. Ostatak večeri su proveli u ugodnom ozračju.

Cindy je potisnula ovaj događaj iz sjećanja dok Craig nije rekao nešto čudno jednoj od njezinih prijateljica na proslavi dva tjedna poslije. Rekao je: “Taj čovjek mora biti lud ako tako postupa prema tebi. Kada bih ja imao nekoga s tvojim izgledom i pameću, bio bih presretan.” Kada je Cindy opet suočila Craiga s onim što je rekao, on joj je odgovorio: “Zar mi ne možeš dopustiti da budem ono što jesam? Ja samo stvaram ugođaj.”

Veza se naizgled ipak dobro razvijala i Cindy nije željela da sitnice upropaste sve što je bilo dobro. Ali počela je primjećivati kako Craig često očijuka s djevojkama dok je ona pokraj njega. Što su se više družili, činilo joj se da se to sve češće događa.

Kada je Cindy spomenula očijukanje svojem prijatelju, ovaj joj je rekao: “Možda je to jedini način na koji on zna razgovarati sa ženskim osobama. Osim toga, on to govori pred tobom što znači da se osjeća predan tebi i to ne skriva od tebe.” Prijateljeve riječi bile su dovoljne da Cindy nastavi sumnjati u svoje zapažanje. Ipak to nije mogla samo tako zaboraviti.

Najgori dio svega bio je Craigovo omalovažavanje njezine nelagode zbog očijukanja. On se nije brinuo niti je pokušao razumjeti njezinu zabrinutost. Cindy bi očijukanje manje brinulo da je pokazao barem malo brige za njezine osjećaje. I dok je i dalje zapažala kako Craig omalovažava njezine osjećaje, on se nije ograničio samo na očijukanje.

Vremenom je sve više ustrajavao na svojem mišljenju i načinu života, a manje se brinuo za njezin. Kada god je ona spomenula omalovažavanje, Craig je odgovorom uvi-

jek pokušao obezvrijediti njezino gledište i proglasiti se nevinim.

Cindy je upoznala neke žene koje su Craiga poznavale otprije i saznala da su njihova iskustva bila slična. Craig je mogao dobro komunicirati sa ženskim osobama sve dok druge žene nisu bile u blizini i dok je sve bilo u redu s osobom s kojom je bio u vezi. Ali kada bi izbio sukob ili se nalazio u društvu drugih žena, on je gubio dodir sa svojom partnericom.

Cindy je počela suočavati Craiga s njegovim neprikladnim ponašanjem i počela je nešto poduzimati. Kada bi on počeo oćijukati u njezinoj nazočnosti, ona bi tiho uzela svoj novčanik i otišla kući prepuštajući ga da misli zašto je otišla. Rekla mu je: “Ja neću biti pokraj tebe da promatram tvoju nezrelost i sebe ponižavam čak ako ti o tome misliš suprotno.”

To ih je konačno i razdvojilo. Cindy je bila slomljena jer je istinski voljela Craiga. Ali nije mogla pomisliti na udaju za nekoga tko je dobar kada se slažu, a omalovažava njezine osjećaje kada se ne slažu.

Omalovažavanje je problem

Mladi u Americi rabe izraz “blaćenje” kada netko omalovažava i ogovara drugu osobu. Kada nekoga blatite, sukobit ćete se s osobom koju blatite jer se to smatra nedostatkom poštovanja i obeščaćivanjem. Bez obzira na društveni položaj osobe, blaćenje se smatra nedopustivim. Ono upućuje na omalovažavanje prava i karaktera druge osobe.

Problem blaćenja postoji i u vezama s osobama suprotnog spola. Problem omalovažavanja partnera mnogo je veći od ogovaranja iza leđa. Omalovažavanje je ozbiljna prepreka bliskosti, intimnosti i bračnom uspjehu bilo kojeg para.

Poštovanje je nužan element za razvijanje ljubavi. Svaka osoba treba osjećati poštovanje osobe s kojom se upoznaje. To obuhvaća poštovanje ili uvažavanje svih aspekata partnerove osobnosti. Poštovanje se razlikuje od poistovjećivanja s drugom osobom premda je za svaki skladan odnos potrebno i jedno i drugo. Poistovjećivanje je sposobnost razumijevanja tuđih iskustava, posebno onih bolnih. Poštovanje je sposobnost uvažavanja iskustava drugih osoba. Vi možda niste sposobni poistovjećivati se s nekim, ali ga uvijek možete poštovati. Na primjer, mladić se može suzdržati od nagovaranja djevojke na spolne odnose iz obaju razloga. On može imati duboko razumijevanje za dvojbu koju je u njoj izazvao. Ili se može suzdržati zbog poštovanja njezinog prava da donosi vlastite moralne odluke. Odnosi se najbolje razvijaju kada postoji i poistovjećivanje i poštovanje.

Gdje ima poštovanja, druga se osoba osjeća slobodnom da bude ono što jest. Ona može biti poštena i osjećati povezanost i sigurnost. Ne brine se o tome hoće li je netko napasti, poniziti ili loše prema njoj postupati. Kada nema poštovanja, mnoge osobe će osjećati da netko njima želi vladati, zanemaruje ih ili vrijeđa i ne brine se o njihovim potrebama i osjećajima.

Ako očekujete poštovanje, nemojte tražiti nekakvo posebno ponašanje. Poštovanje nije obožavanje. Zlatno je pravilo da prema drugoj osobi postupamo onako kako bismo željeli da se prema nama postupa (Matej 7,12). Ono podrazumijeva sljedeće:

- Slušanje i vrednovanje vašeg mišljenja
- Pripuštanje razlika i neslaganje
- Poštovanje vaših odluka čak ako su i pogrešne
- Poštovanje vaših osjećaja
- Suočavanje s pogreškama bez ponižavanja

Craig je imao nekoliko problema s nepoštovanjem. Prvo, on nije poštovao Cindynu potrebu za doličnim ponašanjem kada su bili u društvu drugih ženskih osoba. Svoje očijukanje smatrao je bezopasnim čak kada su se druge ženske osobe osjećale neugodno. Drugo, što je još važnije, Craig nije poštovao Cindyne osjećaje kada ju je povrijedio. On je bio toliko tvrdoglav da nije mogao vidjeti učinak svojih postupaka prema njoj.

Kako se nepoštovanje razvija

Nepoštovanje cvjeta kada netko cijeni svoje osjećaje više od osjećaja svojeg partnera. On možda ne nastoji namjerno povrijediti partnericu ili partnera. Umjesto toga on gazi ili zanemaruje osjećaje, slobodu i potrebe druge osobe zato što je jedna osoba u vezi naumila raditi sve po svojem. Nepoštovanje nije toliko pakosno koliko je sebično, premda je i pakost moguća.

Osobe u vezi trebaju znati da se njihovi osjećaji, sloboda i potrebe poštuju. Kada se netko ne osjeća ugodno u vezi sa svojom spolnošću, povrijedi ga sarkastična primjedba ili ga razljuti pogaženo obećanje, to je signal da se nešto zbiva. Druga osoba ove osjećaje treba ozbiljno shvatiti. Par treba razgovarati o uzroku ovakvih pojava i riješiti problem.

Nepoštovanje se može očitovati u nekoliko pojavnosti i obično obuhvaća kršenje slobode:

- **Dominiranje:** Jedna osoba ne želi protivljenje druge osobe. Kada se ona ne slaže, služi se zastrašivanjem, prijeti ili bjesni. Nju vrijeđa partnerova sloboda odlučivanja. Na primjer, djevojka želi da njezin mladić provodi puno vremena s njom. Kada joj on kaže da bi se želio baviti i drugim aktivnostima, ona ljutnjom

može ne poštivati njegovu slobodu i reći mu kako time ugrožava njihov odnos.

- Povlačenje: Jedna osoba se povlači kada druga želi slobodu i različitost. Ona se može distancirati, biti zlovoljna ili šutjeti. Ali pasivno kažnjava svojeg partnera zbog njegove različitosti. Na primjer, djevojka odlučuje izići sa svojim prijateljicama navečer kada njezin mladić želi biti s njom. I premda ne prigovara, on je neko vrijeme ne naziva niti razgovara s njom. On pokazuje nepoštovanje njezine slobode.
- Manipuliranje: Jedna osoba pokazuje nepoštovanje suptilnim lukavštinama smišljenim kako bi druga osoba promijenila mišljenje. Djevojka može plakati ili prigovarati svojem mladiću kako bi ga nagovorila da joj oliči stan iako nema vremena.
- Izravno vrijeđanje: Osoba pokazuje nepoštovanje tako što nastavlja vrijeđati nakon što je zamoljena da to ne čini. Muškarac može stalno otkazivati izlaske u posljednji trenutak premda mu partnerica kaže koliko joj to smeta.
- Umanjivanje: Jedna osoba tvrdi kako su partnerovi osjećaji pretjerana reakcija.
- Okrivljavanje: Kada muškarac govori o problemu, žena mu ukazuje na to da je on uzrok problema. Na primjer, dečko kaže svojoj djevojci da ga javno ismijavanje vrijeđa. Ona možda odgovara: “Kada bi mi posvećivao više pozornosti, ne bih pribjegavala takvom ponašanju.”
- Racionaliziranje: Osoba niječe odgovornost za uzrok problema. Na primjer, dečko koji kronično kasni na sastanak s djevojkom, opravdava povrijeđenost svoje djevojke riječima: “Razumijem tvoje osjećaje, ali nisam ja kriv, već prometna gužva na autocesti.”

Poštovanje druge osobe ne znači da se slažete s njom. To ne znači da ćete uvijek prihvatiti ono što ona želi. To znači da su vam njezini osjećaji važni jer oni pripadaju osobi koja je vama draga. Slušajte, razumijte i pomozite u svakoj situaciji.

Margaret je hodala s Mikeom koji je često bio na poslovnim putovanjima. Kako su se sve više upoznavali, ona se željela zbližiti s njim, što je bilo logično. Željela je da je Mike nazove svaku večer tijekom putovanja. Za njega je to bilo vrlo teško, čak i nemoguće zbog rasporeda letova i sastanaka. On je ipak pokušavao nazvati Margaret. A kada to nije učinio, ona se osjećala vrlo povrijeđenom i smatrala da je on ne voli. On je ulagao još više napora, ali nije bilo uspjeha. Naposljetku joj je rekao: “Doista mi je stalo do tvojih osjećaja, ali više ne mogu učiniti. Možemo li to riješiti na drugi način?” Razmislila je o prijedlogu i shvatila da on nije problem. Ona je cijelog života patila od osjećaja odbačenosti zbog oca koji ju je napustio. Shvatila je da svojim osjećajem napuštenosti opterećuje njega i počela je istodobno rješavati problem koji je uzrokovao njezin otac. Margaret je pristala da je Mike nazove kada bude mogao. Mike je poštivao njezine osjećaje i par je iskoristio ovaj slučaj za rješavanje svojeg problema.

Ako partner ne poštuje vaše osjećaje, vrijeme, mišljenje i vrijednosti, morate nešto poduzeti. Možda ćete morati prekinuti tišinu i postaviti ovo pitanje. Možda ćete to morati prikazati kao vrlo ozbiljno, neodgodivo pitanje. Možda ćete morati predočiti posljedice ako se događaj ponovi. Poznao sam ženu čiji se partner uvijek smijao na njezin račun kada su se družili s prijateljima. Ona je naposljetku počela dolaziti vlastitim autom kako bi mogla otići kada bi je on počeo vrijeđati. Bilo je potrebno samo nekoliko ovakvih događaja da shvati da ona misli ozbiljno i promijeni se.

Razvoj nepoštovanja

Mi se ne rađamo s poštovanjem drugih osoba. Umjesto toga mi život počinjemo brinući se za vlastiti život i gotovo nesvjesni potreba drugih. Međutim, kako sazrijevamo, i druge osobe postaju dio našeg života. Mi bismo tijekom vremena trebali naučiti da su potrebe i osjećaji drugih osoba također važni. Ali to je stečena, a ne urođena sposobnost.

Netko će katkada hodati s osobom koja je u početku poštuje. Ona sluša i prihvaća mišljenja partnera i često će ih spominjati. A onda, kako se par sve više zbližava, poštovanje polako nestaje i druga se osoba osjeća omalovaženom i poniženom. Povrijeđena će se osoba često pitati: *Kako je izgubio poštovanje koje je pokazivao prema mojim osjećajima? Rađa li poznanstvo prijezir?*

Stvarnost je različita. Ljudi koji poštuju druge, vremenom neće poštovanje izgubiti, već će ga produbiti. Kako se veza produbljuje, oni se sve više povezuju s partnerom. Oni možda mogu biti opušteniji, ali se i dalje brinu za osjećaje druge osobe. Ovo je karakterna osobina. Ona je trajna i ne ovisi o okolnostima. Zato osobe koje su vas vremenom prestale poštovati *vjerojatno nikada i nisu imale istinsko poštovanje prema vašim potrebama i osjećajima*. One su možda izvana društvene, poznaju pravila lijepog ponašanja i društvenih odnosa, ali njihovo srce je i dalje sklono sebičnosti. Stoga ako primijetite rast nepoštovanja, vi ste vjerojatno svjedoci očitovanja nečega što je dotad bilo skriveno.

Pričanje i djelovanje

Drugi važan pokazatelj izražavanja nepoštovanja odnosi se na ono što netko čini, a ne što govori. Svatko se može ispričati i reći da će se promijeniti. To zahtijeva određeni

razvoj karaktera, ali i promjenu i izvršenje obećanog. Na primjer, muškarac koji kronično otkazuje izlaske u posljednjem trenutku može iskreno razumjeti koliko to vrijeda njegovu partnericu. On se može obilato ispričavati i obećati kako će od toga dana uvijek izvršavati svoje obveze. On se ipak pretjerano obvezao i mora se povući. Pogreške nisu nepoštovanje. Međutim, nepoštovanje je ako stalno griješimo i time vrijeđamo drugu osobu a ne poduzmemo korake za rješavanje pogrešaka. Ne dopustite si nepoštovanje ni riječima ni djelima.

Što ne liječi nepoštovanje?

Nepoštovanje je u konačnici povezano s karakterom. Nepoštovanje uzrokuju sebičnost, dominantnost, nedostatak razumijevanja i druge osobine. Evo nekoliko postupaka koje neće riješiti problem nepoštovanja.

Trenutačni raskid veze

Mnoge osobe koje teško određuju granice jednostavno će napustiti vezu kada se suoče s nepoštovanjem. One će sasvim iznenada raskinuti vezu s obrazloženjem da više ne žele podnositi nepoštovanje. Ovo je žalostan i beskoristan način rješavanja problema. Kao što ćemo pokazati, vi možete mnogo toga učiniti prije nego što prekinete. *Veze s osobama suprotnog spola trebaju biti prilika za rješavanje problema u odnosu i ne valja ga prekidati kada nastanu teškoće.* Prerani raskidi ne donose dobro vašem budućem braku ni bilo kojoj drugoj vrsti odnosa. Naučite se nositi s nepoštovanjem prije nego što okončate vezu.

Udovoljavanje

Pokušaj udovoljavanja partneru koji vas ne poštuje prilično je jalov. Premda udovoljavanje naizgled stišava bitku, ono ne može pobijediti u ratu. Sebičnost je u srži nepoštovanja. Udovoljavanje stvara dojam da nepoštovanje nema posljedica i sebičnost ostaje, a može se i pogoršati.

Svima nam je upućen poziv na međusobnu ljubav čak i prema onima koji nas ne poštuju: “Ovo vam zapovijedam da ljubite jedan drugoga!” (Ivan 15,17) Ali ljubav nije udovoljavanje. Premda ljubiti nekoga znači zauzeti stav za njegovo dobro, udovoljavanje ga spašava od posljedica njegovog grijeha i nezrelosti. Na primjer, pretpostavite da hodate s nekim tko ima naglu narav. Kada se razljuti, on je zao i kritizira vas ne poštujući vašu potrebu za sigurnošću i samopouzdanjem. Vi možda možete prešutjeti njegov napadaj bijesa umirujući ga i preuzimajući odgovornost za njegovu ljutnu. To ga privremeno može umiriti, ali neće izliječiti karakterni nedostatak s kojim se on bori: “Tko je jarostan, plaća globu, i kad ga štediš, samo uvećavaš njegov gnjev.” (Izreke 19,19) Dobar izvor dodatnih informacija o udovoljavanju nepoštovanja je naša knjiga *Boundaries*.

Osveta

Sasvim je prirodno na nepoštovanje uzvratiti nepoštovanjem. Ako vas povrijedi partner, vi povrijedite njega. Neka osjeti kako to izgleda. Problem je u tome da ono što je prirodno, često nije zrelo. Mi smo po naravi osvetnički legalisti: oko za oko. Ali osveta je u konačnici neučinkovita. Zato je Bog poslao Isusa — zakon nas nije učinio pravednicima. Kada se osvećujete, druga osoba će vam pokazati nevoljko udovoljavanje ili još veće nepoštovanje. Ni jedno ni drugo ne dotiče bit problema ili srce osobe. Pri-

bijte osvetničke zahtjeve na Kristov križ: “Ako je moguće, koliko je do vas — budite u miru sa svima.” (Rimljanima 12,18)

Prigovaranje bez posljedica

Kao što smo rekli u našoj knjizi o roditeljstvu, *Boundaries with Kids*, određivanje granica bez posljedica je neka vrsta prigovaranja. Osoba koja ne poštuje, nauči da najveći problem nije njezino uvredljivo ponašanje, već tuđe prigovaranje zbog njezinog ponašanja. Vrlo je slaba motivacija za promjenu i rast. Cindy, koja se na početku ovog poglavlja borila s Craigovim očijukanjem, jednostavno mu je prigovarala zbog njegovog ponašanja. Tek je poslije odlaskom kući odredila granice njegova neprikladnog ponašanja. Oni su prekinuli vezu, ali je ova posljedica uzrokovala barem neku vrstu promjene. Da je samo prigovarala Craigu, tko zna koliko bi dugo bili na mrtvoj točki. Ako prigovarate zbog nepoštovanja i odredite granice, budite spremni odrediti i posljedice kao potporu svojim riječima.

Što liječi nepoštovanje

I konačno evo nekoliko postupaka koji vam mnogo mogu pomoći ako doživljavate nepoštovanje u vezi.

Ne čekajte

Kao što smo već spomenuli, nepoštovanje je većinom karakterni nedostatak. Jedan aspekt ovog karakternog problema jest da se on ne rješava sam od sebe. Za rješenje je potrebna intervencija istine i milosti. Ako oklijevate, možete očekivati još više nepoštovanja. Zahtijevajte poštovanje danas i vaši će se izgledi povećati: “Iskorišćujte vrije-

me, jer su ovi dani zli!” (Efežanima 5,16) To ne znači da na prvom sastanku trebate donijeti knjigu pravila. Ali to znači da se vi, kada vaš partner u vezi zanemari vaš zahtjev da vas odveze kući u određeno vrijeme zato što se upravo dobro zabavlja, odmah trebate okrenuti rješavanju problema.

Upoznajte svojeg partnera u kontekstu drugih odnosa

Ponekad se možda pitate reagirate li pretjerano i jeste li preosjetljivi. Na primjer, vaša djevojka je možda nedosljedna kada kaže da će doći i vi beskonačno čekate. A ona će možda reći da ste vi sitničavi i dominantni. A možda je to i istina. Upoznajte se stoga s njezinim prijateljima i obitelji. Saznajte što o njezinim navikama kažu oni koji je poznaju. Možda će vam reći da se nikada nije neodgovorno ponašala. A mogu vam reći i da nije organizirana i da time i njih izluđuje. To nije špijuniranje. Ovako se ljudi upoznaju. Veza se ne ostvaruje u vakuumu.

Kažite “ne”

Je li posrijedi nepoštovanje, jednostavno ćete provjeriti ako izrazite neslaganje oko nečega što druga osoba voli ili želi. Osoba s poštovanjem će slušati, pregovarati i nastojati postići neki dogovor. Osoba koja ne poštuje, nastojat će “ne” promijeniti u “da”.

Rješavajte nepoštovanje kao problem

Spomenite problem osobi za koju smatrate da vam nameće svoju volju, ne uvažava vas i ne sluša. Recite joj da vas to vrijeđa i udaljava. Neke osobe ne poštuju druge iz neznanja. One se nameću zato što im nitko nije odredio

granice, ali su u srcu dobre. Ako svoje osjećaje objasnite osobi koja to čini iz neznanja, ona će se vjerojatno željeti promijeniti jer želi odnos, a ne vladanje. Međutim, neke osobe ne poštuju druge jer se više brinu o sebi nego o odnosima. Kada im izrazite svoje osjećaje, one će ih vjerojatno racionalizirati, nijekati i okrivljavati, ali se neće mijenjati. Ovo je veliko crveno svjetlo.

Razjasnite

Budite vrlo jasni i određeni u nekoliko aspekata vašeg problema i razjasnite:

- Što vam smeta u ponašanju osobe koja vas ne poštuje: *Ti ne uvažavaš moje mišljenje kada razgovaramo o problemima.*
- Kakve osjećaje to izaziva u vama: *Osjećam se povrijeđeno i otuđeno.*
- Kako biste željeli da se prema vama odnosi: *Želim jednako vrijeme i poštovanje kada razgovaramo o nekoj temi.*
- Što ćete učiniti ako se ponašanje ne promijeni: *Vjerojatno se neko vrijeme nećemo vidati dok ne uvidiš da je ovo ozbiljan problem.*

Uključite i druge

Ne radite ovo sami. Potražite potporu i pomoć svojih prijatelja. Nepoštovanje može izazvati neke infantilne dijelove naše naravi koji teže za tim da se zadovolji osoba koja vrijeđa kako bi se zadobila njezina naklonost. Ako imamo posljedice iz djetinjstva kada smo nastojali zadovoljiti nezadovoljne ili otuđene roditelje, izlažemo se riziku da nas nepoštovanje zarobi. Zato neke osobe podnose najgore mo-

guće veze koje se mogu zamisliti. Druženje sa zdravim osobama može vam pomoći da se suočite s problemom.

Priznajte svoj dio

Ne zaboravite da vi možda potičete nepoštovanje pa izvadite brvno iz vlastitog oka prije nego što uklonite trunku iz oka svojeg partnera (Matej 7,3-5). Vaša je odgovornost možda u sljedećem:

- Šutnja, što može podrazumijevati vaš pristanak
- Olako prihvaćanje problema kao nečega smiješnog ili duhovitog
- Kolebanje između napadaja bijesa i potpune pasivnosti, što šalje zbunjujuću poruku
- Prihvaćanje problema kao da je sve vaša pogreška, a ne vašeg partnera

Priznajte problem. Promijenite ono što trebate promijeniti. Ali zahtijevajte da partner u vezi prema vama postupi s poštovanjem. Kada to učinite, prema našem iskustvu obično se dogodi da vas druga osoba više poštuje ili vas napusti onaj tko vas ne poštuje. Oba ishoda su dobra.

Savjeti

- Poštujte i uvažavajte misli, osjećaje i odluke svojeg partnera u vezi i zahtijevajte da se i on tako ponaša.
- Razgovarajte o nepoštovanju u početku veze. Ako osjećate da niste poštovani, postavite to pitanje svojem partneru i otpočnite razgovor.
- Razlikujte neslaganje od nepoštovanja. Možete se ne slagati ili se čak i naljutiti jedno na drugo s poštovanjem.

- Ne zanemarujte nepoštovanje nadajući se da će se stvari poboljšati same od sebe. Počnite s vlastitim slabostima i izrazite želju za poboljšanjem odnosa.
- Razmislite potičete li nepoštovanje prihvaćajući podređen položaj u vezi.

16. poglavlje

SPRIJEČITE TO U ZAČETKU

Ne razumijem što se dogodilo”, rekao mi je Todd (dr. Cloud). “Čini mi se da je sve išlo dobro i onda mi je ona jednog dana došla i rekla kako više ne želi biti sa mnom. Bila je vrlo ljuta.”

“Je li bilo nekakvih upozorenja?” upitao sam. “Je li pokazivala neke znakove?”

“Ponekad sam primjećivao da se zbog nekih postupaka mršti. Znao sam učiniti nešto što ona nije voljela, ali nikada nisam mislio da je to tako važno. Na primjer kada bih zakasnio ili izišao sa svojim prijateljima njoj ne rekavši ništa. Ponekad bih otkazao naš sastanak radi košarke ako je bila dobra momčad. Ali nikada nisam pomislio da je to tako važno”, razmišljao je.

“Izgleda da je bilo važnije nego što si ti mislio”, rekao sam.

Onda sam čuo Marynu priču. Njezina je priča bila potpuno drugačija.

“Došla sam do točke kada više to nisam mogla podnijeti. On je bio vrlo nemaran”, počela je ona. “Jednostavno se ne bi pojavio kada bismo nešto isplanirali. Zahtijevala sam

da me obavijesti, ali on to nikada nije učinio. Uvijek bi izmislio neki izgovor: ‘Ta utakmica se dogodila neplanirano’ ili nešto slično. On nikada nije pogriješio, ali se radije bavio sportom nego bio sa mnom.”

“Jesi li mu to rekla?” upitao sam.

“Pokušala sam nekoliko puta, ali on uopće nije slušao. I nikada nije promijenio svoje ponašanje. Uvijek je radio po svome, a ja sam se s tim trebala složiti.”

“Jesi li mu ikada pokušala odrediti neku vrstu granice?” pitao sam.

“Kakve granice?” uzvratila je.

“Na primjer, ako ne dođe na vrijeme i ne bude se držao dogovora, da tu večer ili taj tjedan može zaboraviti zajedničko druženje. Nešto moraš isplanirati i onda se toga držati”, rekao sam.

“To zvuči prilično zločesto”, rekla je. “Ja to nikada ne bih mogla učiniti. Zvuči odviše strogo.”

Nisam joj rekao da to uopće nije strogo u usporedbi s iznenadnim raskidom veze bez upozorenja.

Spor između Mary i Todda nije neuobičajen. Osoba u vezi možda uopće nije loša. Ali njoj (u ovom slučaju Todd) se uvijek omogućuje da se izvuče s nekim oblikom iskorištavanja ljubavnosti drugih osoba i neodgovornosti u vezi. Obično se zapaža nepromišljeno ponašanje.

Mary se u vezi morala suočiti s problemom. To može biti fizički pritisak, stavovi ili bilo koji drugi način vrijeđanja druge osobe. A formula koju Mary nije znala glasi: *U odnosu dobivate ono što ste spremni podnositi*. Nismo sigurni zašto. Dio odgovora je u tome što osobe koje drugima dopuštaju da se izvuku privlače osobe koje se nepromišljeno ponašaju. Drugi razlog je što osobe koje nisu dovoljno zrele nazaduju kada god prema njima nemamo dovoljno čvrste granice.

U svakom slučaju, jamčimo vam da ćete u većini slučajeva, a posebno u vezama s osobama suprotnog spola, dobiti ono što ste spremni podnositi. I ako ste slični Mary, ostat ćete sami kada više ne budete mogli podnositi teškoću.

Bolji put

Mi mislimo da postoji bolji put. Odmah odredite granice. Jasno ih razložite. Provodite ih i držite ih se. Ukratko, spriječite problem, bez obzira na to kakav on bio, u začetku i ne dopustite da u vrtu vašeg odnosa uzraste korov.

Ako dopuštate da se prema vama netko ponaša na određeni način na samom početku odnosa, vi dopuštate ukorjenjivanje nekih problema koji će rasti. Ovo donosi dvije opasnosti. Prvo, ako ste tu osobu zavoljeli, nećete željeti da ovakva vrsta problema uopće bude nazočna u odnosu. Drugo, ako tu osobu niste zavoljeli, onda želite da što prije sazna za vaše granice i što prije ode. Uvijek je bolje “spriječiti u začetku”.

Ovo je slično zamisli o kojoj smo govorili u poglavlju “Prilagodi se sada, a plati poslije”, ali tada smo govorili o tome kako od samog početka trebate biti onakvi kakvi doista jeste. Malo smo govorili i o određivanju granica. Ovdje vas želimo podsjetiti na to da od početka trebate partneru dati do znanja kako očekujete da se prema vama ponaša s poštovanjem te da nećete podnositi loše ponašanje. Ovim ćete izbjeći sebične osobe i urazumiti nemarne. Dobro je i jedno i drugo.

Nekom se korovu vrijedi suprotstaviti

Izreke kažu da je dobro previdjeti uvredu. “Um čovjeka usteže se od srdžbe, a čast mu je oprostiti krivicu.” (Izreke

19,11) Strpljenje i sposobnost previđanja nekih uvreda divna je osobina. Nitko ne želi biti sa svađalicom i onim tko od svega stvara problem. Takvi bi se trebali ohladiti.

Ali previđanje nekih negativnih karakternih osobina dugoročno može uzrokovati stvarne probleme. Navest ćemo neke, a sigurno ih ima i više koje ne bi dugo trebalo podnositi.

- Nemarnost u pogledu vremena i dogovora
- Neispunjavanje obećanja i obveza
- Nepromišljene primjedbe koje ponižavaju ili vrijeđaju u osobnom kontaktu ili u društvu
- Ustrajavanje na fizičkoj bliskosti mimo onoga što vi dopuštate
- Nepošteno ili neodgovorno financijsko poslovanje koje iskorištava vašu velikodušnost ili strpljenje
- Drugi ustaljeni načini vrijeđanja vaših osjećaja koji su očito partnerova pogreška, a ne vaša preosjetljivost
- Dominantno ponašanje

Ovo nije daleko od onih osobina s kojima ne možete živjeti, ali neke su na granici pristojnog. Sigurno je da s njima ne želite dugo živjeti. I ako ih naučite spriječiti u začetku i ako posljedice podupru ono što vi govorite, nećete ni morati. Ali prigovaranje nikada neće pomoći. Odredite granice i držite ih se. Kažite osobi da neke oblike ponašanja nećete trpjeti te da se ne možete viđati dok to ne promijeni. Prednost je ako to učinite na samom početku. Tada još nemate što izgubiti.

Mi ne govorimo o tome da s osobom treba raskinuti nakon prve sitne pogreške. Ako ste takvi, onda će njoj dobro doći granice u odnosu na vas! Ne treba svaku sitnicu preuveličavati. Ali ako je to nešto značajno, i ako je to pona-

šanje ustaljeno, onda ga riješite u samom početku. Bit će vam drago što ste to učinili.

Kratko objašnjenje

Najbolja su kratka objašnjenja. “Zato odbacite laž i govorite istinu svaki sa svojim bližnjim, jer smo udovi jedni drugih. Ako se ljutite, ne griješite! Neka sunce ne zađe nad vašom srdžbom. I ne dajte mjesta đavlu.” (Efežanima 4,25-27)

Najbolji pristup je iskreno objašnjenje onoga što vas muči. Ne vraćajte zlo za zlo. S milošću i ljubavlju objasnite ono što volite ili ne volite, ali učinite to pošteno i bez oklijevanja. Neka sunce ne zađe nad tim. Drugim riječima, ne pokrivate to tamom. Riješite to istog dana ako je moguće. Ako tako ne učinite, dajete zlu vremena da djeluje u vašem odnosu preko ogorčenja ili zamjeranja. Budite ljubazni, ali recite istinu.

Savjeti

- Dobit ćete ono što podnosite.
- Ne sukobljavajte se oko svake sitnice. Ako tako činite, postat ćete svadljivi i drugi će vas teško podnositi.
- Suočite se s važnim problemima — pitanjima dostojanstva, obzirnosti, vrijednosti i slično. Možda nepoštovanje možete previdjeti jednom ili dvaput, ali ne dopustite da to postane trajno ponašanje.
- Kada se s partnerom suočite, učinite to bez oklijevanja, s ljubavlju i potpunim poštenjem.
- Budete li slijedili ovaj savjet, pokazat ćete samopoštovanje pa će vas i drugi poštovati.
- Budete li slijedili ovaj savjet, spasit ćete se od vrlo loših osoba. One će brzo otići od vas. Ili ćete pomoći

nekim dobrim osobama da postanu još bolje. U svakom slučaju vi ste dobitnik.

17. poglavlje

ODREDITE ODGOVARAJUĆE GRANICE TJELESNE BLISKOSTI

Jenny i Dave već su neko vrijeme hodali. Provodili su sve više vremena zajedno dijeleći svoje misli i osjećaje i to ih je prirodno zbližilo. Uživali su u zajedničkim aktivnostima kao što je gledanje filmova, sportske i duhovne aktivnosti. Osjećali su da se zaljubljuju.

Fizički su se osjećali sve bliskiji. Prijateljski zagrljaji pretvarali su se u poljupce. Uživali su u bliskosti ne pomišljajući da će to izazvati teškoće. Ali poljupci su se pretvarali u još veću čežnju. Oboje su bili privrženi svojim vrijednostima suzdržavanja od spolnih odnosa prije braka. Zato bi se uvijek povukli prije nego što bi pretjerali. Oboje su se zajedno ugodno osjećali.

Njihova je veza dobro napredovala dok jedne večeri nisu otišli predaleko. Ležali su na podu i gledali videokasete osjećajući bliskost i toplinu. Počeli su s nevinim dodirima i onda nastavili.

Jenny je osjećala kao da se to dogodilo bez nje. Njezine vrijednosti u vezi s granicama fizičke bliskosti prije braka bile su čvrste, ali su te noći vrijednosti bile daleko od njezine svijesti dok je postajala sve intimnija s Daveom. To je sličilo oluji u njezinoj glavi i pitala se kako se dogodilo.

Poslije se osjećala loše i kajala se što je dala sebe. Nije namjeravala ići tako daleko. Krivnja je bila vrlo snažna, a istodobno se osjećala zbunjenom. Svjesna svojih osjećaja prema Daveu, počela se pitati zašto je fizička ljubav prema njemu pogrešna. Zbunjenost i sumnja ispunile su njezin um. Osjetila je da se udaljava od njega čak kada su bili bliski. Sada se uopće nije osjećala kao prije i pitala se što da čini.

Zvuči li vam to poznato?

U redu, razgovarajmo o tome. Problem je sljedeći. Imate trinaest i više godina, sami ste i imate tijelo zrelo za spolne odnose. Ali niste vjenčani. Vjerojatno hodate s nekim i zateknete se u situaciji kada vaš partner, vi, oboje ili samo vaše tijelo govori "Pokušaj!" Što činiti? Koliko daleko je predaleko? Zašto biste trebali čekati? Propuštate li nešto dobro i lišavate li se toga bezrazložno? Postoji li dobar razlog za granice u izražavanju spolnosti? Hoće li me to povrijediti, pitate se, znajući istodobno da nešto nije u redu.

A može se pojaviti i ovo pitanje u vašoj vezi: Hoće li vas on ili ona i dalje voljeti ako kažete ne? Ako njega ili nju doista volite, zar nećete pristati? Ako ste zaljubljeni, ne propuštate li prirodni izraz ljubavi koji će vas zbližiti?

Sve su ovo dobra pitanja koja postavljaju nevjenčane osobe a tema su ovog poglavlja. Razmotrimo ih.

Veliko pravilo i više

Ako ste duže vrijeme u crkvi, vjerojatno ste čuli da Bog želi da ljudi spolne odnose sačuvaju za brak. Ako to niste čuli i to je za vas novost, onda razumijem zaprepaštenost koju možda osjećate. Za mnoge ljude, u crkvi i izvan nje, to nema smisla. Ako se dobro osjećamo i to produbljuje vezu, ako obje osobe na to pristaju, u čemu je problem?

Spolno suzdržavanje za mnoge je ljude samo besmisleno vjersko pravilo. Ali za druge ono ima stvarnu vrijednost na temelju iskustva u vezama i samačkom životu. Oni su poželi posljedice boli koju intimni odnosi izvan bračnog zavjeta mogu donijeti. Oni smatraju da postoje dobri razlozi za čekanje. Mi kao klinički psiholozi koji su radili s velikim brojem onih koji su tako zaključili, slažemo se s njima. Razmotrimo sada i zašto.

Prvo razmotrimo pravilo, a onda razgovarajmo o njemu u kontekstu veze. Ono glasi:

“Ovo je, naime, volja Božja: vaše posvećenje, to jest da izbjegavate bludnost, da svaki od vas zna steći svoju ženu s posvećenjem i poštovanjem, ne sa strašću, to jest s požudom, poput pogana koji ne poznaju Boga, da nitko u trgovini ne griješi i ne vara svoga brata, jer se Gospodin osvećuje za sve ovo, kako smo vam i prije rekli i posvjedočili. Bog nas, uistinu, nije pozvao k nečistoći, nego k posvećenju. Stoga, koji prezire ove zapovijedi, ne prezire čovjeka, nego samoga Boga, koji vam daje svoga Duha Svetoga.” (1. Solunjanima 4,3-8)

S posvećenjem i poštovanjem

U redu, vi ne želite odjenuti bijelu odoru i biti svetac. Ali svetost i poštenje je daleko više od toga. Svetost znači čistoću, odvojenost za više ciljeve. Poštenje znači da nešto ima visoku cijenu. Kada sam u grčkom rječniku provjerio značenje riječi “poštovanje”, ona doslovno znači “dostojanstvo, dragocjenost, visoka cijena ili velika vrijednost, visok ugled”. Bog vam ne kaže da trebate postati čudak koji luta pustinjom i koji nije romantičan, osjećajan i bez spolnosti.

On voli ove osobine. On ih je stvorio. On želi da ih vi posjedujete i sam je vrlo sličan njima.

Ali ono s čime On ovdje počinje jest tvrdnja da spolni odnos nije obična stvar. On je svet, odvojen za više ciljeve i ima veliku vrijednost, dostojanstvo i vrlo je cijenjen. To je, zapravo, najviši oblik izražavanja romantične ljubavi prema drugoj osobi. To je najveća vrijednost koju tijelo ima i koju možete dati osobi s kojom ste u romantičnoj vezi. I zato, kao i druge neprocjenjivo vrijedne stvari, bezumno ga je trošiti nemarno i bez mudrosti jer ćete na kraju biti prevareni. Potrošit ćete sve što imate, a kada glazba jednom utihne, možda nećete ništa dobiti zauzvrat.

Amanda se tako osjećala nakon raskida s Monteom. Mislila je da je on onaj "pravi". Tako joj se činilo i mnogo su razgovarali o zajedničkom životu. Bila je uvjerena da je voli, a on je govorio da će se zaručiti "kada za to bude spreman". Time je mislio reći da još želi napredovati u svojoj karijeri. Htio je napredovati u poslu prije vjenčanja i zato je odlučio čekati. Njoj je to zvučalo uvjerljivo. Znala je da ga voli.

Ali nije želio čekati na spolne odnose. Brak i bračni zavjet mogli su biti stvar budućnosti, ali zašto čekati da uživaju jedno u drugom? Počeli su s intimnim odnosima. Ionako će se jednog dana vjenčati.

Ali, kao što priča obično i završava, Monte je poslije odlučio da se ne želi vjenčati u skoroj budućnosti. Veza ga je u tom razdoblju njegovog života sputavala i zato su raskinuli.

Amanda je bila slomljena. Osjećala se kao da je netko istrgnuo srce iz nje. Za nju to nije bio obični prekid veze. Bilo je daleko više. Osjećala je kao da je izgubila dio sebe kada je Monte otišao. Mislila je da će zauvijek biti zajedno i cijela mu se predala. Osjećala je kao da je i velik

dio nje otišao. Ukratko, potrošila je sve, a njoj ništa nije ostalo. Osjećala se prevarenom, praznom i izdanom.

Nedavno sam razgovarao s muškarcem koji je također upoznao "pravu osobu". Namjeravali su se vjenčati. Međutim, budući da je imao nekoliko iskustava sličnih Amandinom, odlučio je čekati. Planirali su se vjenčati tijekom te godine.

Kako je veza postajala sve ozbiljnija, i njegova je djevojka također zaključila da brak nije za nju u ovom razdoblju njezinog života. Onda je s njim prekinula. On je bio ožalošćen jer ju je volio i želio biti s njom. Ali za razliku od prijašnjih razdoblja u svojem životu, on nije bio slomljen. Prevladao je drugačiji osjećaj praznine nego prije. Razlog zbog kojeg je mogao poći dalje bio je odluka o suzdržavanju od spolnih odnosa. Osjećao se kao da čuva sebe dok ne bude siguran da se može predati, ali budući da nikada nije ni bio siguran, izgubio je nju, ali je očuvao cijelog sebe. Osjećao se cjelovitijim i nepovrijeđenim. Zašto? Zato što su spolni odnos i srce povezani.

Koja je pouka u ovom primjeru? Spolni odnos je namijenjen za posebnu svrhu i ima veliku vrijednost. On znači doživotnu predanost i treba ga cijeliti. U fizičkom i duhovnom smislu to je sve što možete dati drugoj osobi. Zato ga ne treba olako davati. Kao što svoj život ne dajete bilo kome, već osobi s kojom se vjenčavate, tako i vaše tijelo treba pripadati samo toj osobi. To je sve što imate. Ne bacajte to. Podijelite svoje tijelo s nekim tko će se i vama predati za cijeli život.

Samokontrola

Josh je odlučio sačuvati spolne odnose za brak. Onda je počeo izlaziti s Marty. Duhovita i spontana, bistra i pre-

puna života, ona je privlačila njegovu pozornost. Zapravo je najviše volio što je bila prepuna života i način na koji je živjela.

Volio je njezin slobodan duh, ali kada su došli do pitanja fizičke bliskosti, ona je željela ići dalje od onoga što je on prihvaćao. On bi prekidao njihovu fizičku bliskost, a ona bi pokušavala nastaviti. On bi rekao “ne”, na što bi ona izgledala stidljivo i pokušala ponovno. Kada bi on ponovno rekao “ne”, tada bi se naljutila, uvrijedila i namrgodila.

Pokušao je razgovarati s njom, ali ona bi rekla: “U čemu je problem? Zar se ne možemo malo zabavljati? Nije li to u redu ako se volimo?” Razgovarao je s njom o svojem duhovnom zavjetu i onome što je vjerovao o spolnim odnosima; ona je rekla da se slaže, ali je i dalje mislila da tu nema ničega lošeg ako se nekoga voli. On nije sasvim razumio njezin način razmišljanja.

Onda je počeo nešto primjećivati. Jednako se ponašala i u drugim područjima njihovog odnosa. Kada je on želio raditi nešto drugo, njoj je bilo teško poštovati njegovu želju. On joj nije želio nametati svoju volju, već je želio obostrano davanje i primanje. Činilo mu se da je među njima sve u redu samo dok ona dobiva ono što želi. Teško joj je bilo raditi što on želi ako to nije i ona htjela.

Naposljetku je on, iako ga je privlačio njezin energičan stav, shvatio da ona ne može biti sretna ako sve nije po njezinom, a seks je bio samo jedan znak općeg karakternog problema koji je imala u svladavanju želja. Privlačila ga je njezina volja za život, ali je počela izgledati vrlo sebično. Bio je žalostan kada je to vidio, ali je bio i pošten prema sebi. Nije mogao nastaviti s nekim tko nije mogao poštovati njegove odluke i nepristajanje.

Kao što je i Josh shvatio, samokontrola donosi ozbiljne posljedice u životu. Pavao svakoga od nas poziva da “zna

svoje tijelo posjedovati u svetosti i poštovanju” (1. Solunjanima 4,4; DF). Zašto je to važno? To je znak osobne sposobnosti odgađanja zadovoljstva i samokontrole, a to su preduvjeti za sposobnost voljenja. Ako netko ne može odgoditi zadovoljstvo i vladati samim sobom u ovom području, mislite li da će moći odgoditi svoje zadovoljstvo i biti nesebičan u drugim životnim područjima? Što će spriječiti mentalitet ispunjavanja želje odmah i sada u ostalim odnosima? Ako netko može poštovati granice kada čuje “ne” spolnom odnosu, on ima takav karakter da će moći reći “ne” svojim željama i požudama radi višeg cilja i ljubavi prema drugoj osobi.

Zaljubite se u neku osobu i razmišljate o stvarnoj, dubokoj vezi s njom. Prirodno je da će to zahtijevati neke žrtve. Vi ćete željeti biti s osobom koja se može odreći sebe zbog odnosa u drugim područjima. Zamislite i druga područja požrtvovnosti koja veza zahtijeva. Treba žrtvovati vrijeme kada se želite baviti omiljenim hobbijem, a obitelj vas treba. Treba žrtvovati i novac. Jedna osoba želi kupiti novi auto, a obitelj treba novac za novu kuću. Treba žrtvovati i vlastitu volju. Jedna osoba želi ručati na jednom mjestu, a druga želi nešto sasvim drugo.

A najvažnija je žrtva kada treba riješiti sukob. Jedna osoba je povrijeđena i želi uzvratiti istom mjerom, a ipak je svjesna da je potrebna pomirba i sposobnost zanemarivanja vlastitih želja zbog odnosa. Ako netko ne vlada sobom i ne može odgoditi zadovoljstvo užitka, može li takva osoba odgoditi zadovoljstvo rješavanja sukoba na svoj način?

Razmislite o tome. Vi želite biti s osobom koja prihvaća i poštuje vaše odbijanje. Granice u spolnom odnosu tijekom hodanja vrlo su važna provjera voli li vas partner. Čuli smo kako ljudi kažu: “Ako me voliš, ti ćeš...” Vi biste na to trebali uzvratiti: “Ako me voliš, neće od mene zahtijevati ono što se protivi mojoj savjesti.” Ljubav čeka i poštuje,

a požuda mora imati ono što želi sada. Jeste li voljeni ili ste objekt sebične požude? Recite “ne” i saznajte.

Ne možemo dovoljno naglasiti vrijednost odabira osobe koja može odgoditi vlastito zadovoljstvo. Ako ste s nekim tko naposljetku uvijek mora dobiti ono što želi i kada želi, čeka vas razočaranje. Izaberite nekoga tko može odgoditi zadovoljstvo zbog vas i odnosa. Ako on ili ona kaže: “Moram sada dobiti ono što želim”, naći ćete se u teškoćama. Granice u spolnom odnosu pouzdana su provjera voli li vas netko ili ne.

Strastvena požuda

Pavao naučava i protiv strastvene požude (1. Solunjanima 4,5). Što to znači? Znači li to da Bog želi da vi ne budete osjećajna osoba sa snažnim željama? Nipošto! Naprotiv, On ima vrlo snažne osjećaje prema vama. Ovaj redak govori protiv požude za nečim što je zabranjeno izvan braka. Zašto je to važno?

Zdrava osoba je cjelovita. To znači da su svi dijelovi njezine ličnosti povezani i djeluju zajedno. Spolni odnos je povezan s ljubavlju, odnosima i predanošću. Tijelo, duša i um djeluju zajedno. Kao što smo već rekli, cijelo tijelo se daje nekome tko vam daje sve drugo. Ako s nekim niste vjenčani, onda vam je ta osoba dala manje od 100% i zato ne može dobiti cijelo vaše tijelo. Kako neke osobe postupaju prema svojim partnerima u vezi, trebale bi biti sretni ako dobiju poljubac jednom mjesečno, a kamoli spolni odnos. Čuli smo toliko životnih priča o osobama koje su bile spolno iskorištavane iako se druga osoba uopće nije namjeravala vjenčati. A ipak su se predale cijelim tijelom.

Ovo je vrlo neobvezatan način života pa ako dajete sebe nekome kime upravlja požuda a ne ljubav, stvarate si

teškoće. Osobe kojima vlada požuda imaju podijeljenu dušu i ne razviju dublje dijelove ličnosti koji su nužni za trajan odnos. Mnoge osobe kojima vladaju požude ovisnici su o seksu čime pokušavaju zadovoljiti dublje potrebe koje ne mogu izraziti na zdrav način.

Janet je ovu pouku skupo platila. Voljela je Stevea i željela je biti s njim. I zato je popustila i spavala s njim. Premda je to bilo protivno njezinim vrijednostima, privlačila ju je njegova ljubav prema njoj. Međutim, shvatila je da se on nije sposoban povezati s njom na drugim područjima. Povlačio se kada je željela dublje razgovore i razmjenu osjećaja. Ona nije mogla otvoreno razgovarati o svojim osjećajima i potrebama. Ali kada se radilo o spolnom odnosu, to je uvijek želio.

Tako je i s požudom. Ona se često javlja kod osoba koje ne razvijaju druge oblike intimnosti. Spolni odnos tijekom veze često skriva nedostatak sposobnosti za međuljudske odnose — sposobnosti koje će biti potrebne u braku. Zbog romantičnosti i zaljubljenosti u vezi i zbog seksa, ovi nedostaci na području odnosa se ne primjećuju. Onda se netko zatekne u ozbiljnoj vezi s ovisnikom o seksu koji nije sposoban za istinski odnos. Umjesto da izražava ljubav preko intimnosti, osoba s požudom zamjenjuje ljubav sa spolnim odnosom.

Ne dopustite da veza s osobom drugog spola bude plodno tlo za zadovoljavanje požude i izbjegavanje odnosa. I ne dopustite da u vezi izgubite granice prema drugoj osobi niti joj dopustite da ih ona nema. Ne zaboravite da u slučaju svakog ovisnika o seksu postoji i druga osoba koja mu dopušta da se tako ponaša. Kažite “ne” prije nego što bude prekasno i zateknete se u vezi nekim tko nije sposoban za odnos.

Za vas je spolno suzdržavanje izvrstan način da saznate jeste li cjelovita osoba. Razlog zbog kojeg tražite spolne

odnose može biti želja za ispunjenjem dubokih želja i neiscijeljene povrede u vašoj duši. Požudu uvijek potiče neka potreba i vi ne želite da se to nastavi.

Sally je bila takva. Ona je došla na savjetovanje zbog snažne sklonosti k spolnim odnosima. Željela je biti odana svojim duhovnim vrednotama, ali bi uvijek završila spavajući s nekim. Shvatila je da ne može prestati.

Kada smo počeli preispitivati ovaj problem, obvezala se da će naći potporu koju može nazvati u "hitnom slučaju" i obećala je da će se suzdržavati kako bismo saznali što je tjera na ovakvo opasno ponašanje. (Rizik od AIDS-a je daleko veći nego što mnogi koji se upuštaju u izvanbračne spolne odnose misle, čak ako je osoba nedavno obavila liječnički pregled. Virus može biti u stadiju kada ga se ne može otkriti.)

Kada je bila u vezi, shvatila je da je posebno uzbuđuje pozornost koju prema njoj pokazuju muškarci prilikom upoznavanja. Uzbuđivalo ju je da netko trči za njom jer je to u njoj stvaralo osjećaj da je netko želi. Razgovarali smo o tome i ona je počela analizirati nagone i osjećaje u korijenu svoje spolnosti i uviđati da pokušava zadovoljiti neke duboke osjećaje uzrokovane neželjenošću.

Njezin otac napustio je dom kada je bila mlada i odrasla je bez očeve pažnje i osjećajnosti. Kada bi upoznala muškarca koji je želio biti s njom, osjećala se željenom i to je privremeno odvlačilo njezinu pozornost od unutarnje samooce i nedostatka bliskosti koju nije iskusila s ocem. Kada bi to osjetila, otpočela bi novu vezu.

Kada je bila s nekim u trajnijoj vezi, bilo joj je još teže reći "ne". Činilo joj se da jednostavno neće moći podnijeti život bez muškarca koji joj je ugađao.

Ovo je primjer potrebe koja nekoga tjera u intimnost. Poslanica Efežanima kaže nam da osim toga postoji i "raz-

vratnost da bi u pohlepi počinjali svaku nečistoću” (Efežanima 4,19). Požuda, spolno općenje bez obveze, nikada neće iscijeliti čežnju u vašoj duši bez obzira na njezin uzrok. Sally je trebala zdravu mušku potporu u svojem životu koju joj njezin otac nikada nije pružio. Kada je to saznala u potpornoj skupini i tijekom savjetovanja, njezina spolna ovisnost je nestala. Ona je također postala sposobna odabirati dobre osobe za vezu. Ovisnost više nije birala umjesto nje.

Žena koja je prije određenog vremena dolazila k meni na savjetovanje rekla mi je kako je godinama donosila odluke o muškarcima svojim “međunožjem”. Tijekom rješavanja svojih problema počela je donositi odluke na temelju svojih vrijednosti.

Evo nekoliko stvari koje potiču strastvenu požudu:

- Potreba za intimnošću i zajedništvom
- Potreba za vlašću
- Potreba za osjećajem divljenja i poželjnosti
- Potreba za slobodom i za slobodom od roditeljskog nadzora (mnoge odrasle osobe su još uvijek pod roditeljskim nadzorom)
- Potreba da se izbjegne bol i gubitak
- Potreba da se prevlada stid i loša slika o sebi

Ako je strastvena požuda zarobila vas ili osobu s kojom ste u vezi, velika je vjerojatnost da ovi problemi nisu riješeni. Požuda sprečava da vaša duša bude cjelovita. Kao što i ovisnik o drogi ne napreduje kada se drogira, tako ni vaša duša ne raste ako ugađate požudi.

To je posljedica strastvene požude. Ona vas odvaja od vašeg srca, uma, vrijednosti i života za kojim istinski čežete. Požuda ostvaruje trenutačno zadovoljstvo na štetu trajnih vrijednosti. Nikada nećete postići ispunjenje za kojim

vaša duša čezne ako dopustite požudi da upravlja vašim odlukama. Nećete naći ni ono što tražite ako popustite požudi neke druge osobe. Popuštati ovisniku o seksu (premda osoba možda tako ne izgleda) znači davati sebe nekome tko zanemaruje rast i dublje nedostatke vlastitog karaktera.

Slušali smo bezbrojne priče, posebno udanih žena, koje su dale sebe osobi koja nije mogla čekati da bi poslije u braku shvatile da je ta osoba nesposobna za pravi odnos. Poučite se iz njihovog iskustva.

Nanošenje nepravde

Pavao također naučava da se izvanbračnim spolnim odnosima uvijek nekome nanosi nepravda. Sjećate li se riječi: "... da nitko u trgovini ne griješi i ne vara svoga brata" (1. Solunjanima 4,6)? Kada netko spava s osobom s kojom nije u braku, on vrijeđa tu osobu.

Zašto je to tako? Zbog svih razloga koje smo već spomenuli. Kada ljudi spavaju zajedno izvan braka, evo što im se događa:

- Oni dijele svoju dušu i tijelo. Stvarna podjela događa se u osobi i teško ju je zacijeliti u kasnijim odnosima. Tijelo se daje u cijelosti, a duša se predaje ili povezuje u manjoj mjeri. To zahtijeva podjelu osobe.
- Oni oduzimaju dragocjen dio sebe ili druge osobe koji ima veliku vrijednost i cijenu i to obezvjeđuju. Izvanbračni spolni odnos postaje usputan i manje vrijedan, a takav će ostati i poslije s nekim koga ćete istinski voljeti. U određenom smislu on usputne i obične ljude čini jednako važnim kao i osobu kojoj se predajete za cijeli život.
- Sprečavaju razvoj dubljih oblika duhovnosti i uzajamne

povezanosti. Njihov odnos ostaje površan i neki dijelovi njihove duše postaju neuporabljivi za odnose.

- Stoje između osobe i Boga. Bog od svih nas traži da Mu predamo svoju spolnost kako bi je On razvio i vodio nas braku. Spavanje s drugom osobom je neposlušnost Bogu, a stvara i prepreku između nje i Boga.
- Nijeću bol i povrijeđenost i ostaju u ovisničkom ciklusu što im poslije donosi nevolje.
- Iskorištavanjem sprečavaju drugu osobu da upozna nekoga tko će je doista cijiniti.
- Slamaju srce i donose pustoš ako raskinu s partnerom i ostave ga uzevši mu nešto dragocjeno.

Ako kažete da nekoga volite, onda toj osobi nećete nanositi nepravdu. Vi ćete čekati. Poštovat ćete je toliko da je nećete prisiljavati ili zlorabiti na ovaj način. I obrnuto, ne dopuštajte drugima da vama nanose nepravdu. Ljubav čeka kako bi dala, a požuda ne može čekati.

Prihvatanje Boga

Pavao nam naposljetku govori u 1. Solunjanima o podrijetlu autoriteta u spolnosti. On ne pripada nama, već Bogu. Naše tijelo u određenom smislu nije naše, već Njegovo. Zato je ovo široko pitanje, a ne samo tko s kim spava. To je pitanje koga slušamo, a koga ne slušamo.

Nema bolje provjere živi li netko životom pokornosti Bogu od toga što on čini sa svojom spolnošću. Spolnost je toliko snažna želja da je suzdržavanje i poslušnost Bogu u tom području istinski znak bogoštovlja. To je istinski znak da je netko voljan reći: "Neka ne bude moja, nego tvoja volja." Postoji ozbiljan razlog zbog kojeg će to poslije biti važno.

U dugoročnom odnosu vi želite biti s osobom koja zna da nije Bog i koja se uvijek stavlja u položaj pokornosti Bogu. Što ako je vaš bračni partner, na primjer, ljut i želi vas kazniti ili vam se osvetiti zbog uvrede? Ili doživljava kušnju u nekom drugom području požude i ovisnosti? Ili se želi riješiti svake odgovornosti i vratiti se slobodnom tinejdžerskom životu? Ili je u kušnji da izbjegava plaćati porez? Ako ta osoba vlada svojom dušom, gdje će joj biti kraj?

Ako ste s osobom na koju se, bez obzira na kušnju ili želje tijela, može računati da će reći: "Neka ne bude moja, nego tvoja volja", onda ste s pouzdanom osobom. Ako joj možete vjerovati da će činiti Božju volju, uvijek ćete biti na dobitku.

Ali ako ste s osobom koja vrši Božju volju samo onda kada se to ne kosi s njezinim željama, onda ste sa samovoljnom osobom i uvijek ćete gubiti. U onolikoj mjeri u kolikoj neka osoba živi da zadovolji sebe a ne Boga, drugi oko nje dugoročno gube, jer kada dođu nevolje, prevladat će volja te osobe.

Zato u ovom ulomku nalazimo provjeru tko je vladar nečijeg života: ta osoba ili Bog. Ako ste s osobom koja kaže da je duhovna, a njezina se duhovnost sukobljava s njezinim željama i one pobjeđuju, ta osoba smješta Boga u kategoriju "sam svoj Bog". Ona ne obožava Boga onakvog kakav On jest, već onakvog kakvog bi ona htjela. Ona stvara Boga na svoju sliku. Ona se ne prilagođava Njemu, već Njega prilagođava sebi. Sve su ovo znakovi stava "podvrgavat ću se Bogu sve dotle dok se sa mnom bude slagao". A to uopće nije pokornost.

Zato, kao što kaže ovaj ulomak, ako netko odbacuje Njegov nauk i prilagođava ga svojim željama, on odbacuje Boga. Bog želi da Ga prihvatimo onakvog kakav jest, pravila i

sve ostalo. On želi da vjerujemo u ono što On kaže. A kada netko mijenja Njegove vrijednosti prema svojim sklonostima, ne prihvaća Ga onakvim kakav jest.

Vi ćete biti daleko sigurniji s osobom koja ispunjava jedan od ključnih zahtjeva čovječanstvu: “Smjerno sa svojim Bogom hodi.” (Mihej 6,8) Takvoj se osobi može dugoročno vjerovati da će se brinuti i o vašim interesima. Vjerujte osobi koja je odana Bogu. I ako je ona doista odana Bogu, čuvat će Božje vrednote spolnosti u braku.

Podsjećanje na razloge zbog kojih treba reći “ne”

Da ne bismo zvučali kao neki sveci, prestat ćemo propovijedati. Ne želimo stvarati dojam umjetno kreposnih osoba i mislimo da ni Biblija ne želi da vi tako izgledate ili djelujete. Spolnost je dio Božjeg savršenog stvaranja.

Ali kada prihvaćate svoju spolnost, činite to sa samokontrolom, svetošću, poštovanjem i dobrotom, a ne s požudom, pokoravajući se Bogu s požrtvovnošću, a ne nanoseći nekome nepravdu. Tada će biti oblikovane vaše pozitivne granice i izraz vaše spolne osobnosti. Na primjer, znat ćete kada pretjerujete. Nećete se moći neprikladno ponašati ako ste prihvatili ove smjernice. One na prikladan način određuju granice.

I ako se suzdržite od izvanbračnih spolnih odnosa, otkrit ćete nekoliko važnih činjenica o vašem partneru:

1. Želi li vas on zbog vas samih ili zbog spolnog odnosa?
2. Je li on sposoban za druge oblike odnosa i intimnosti ili ih nije uspio razviti zbog ranih spolnih odnosa? Drugim riječima, jeste li vi s ovisnikom?
3. Nosí li ta osoba veliki teret u sebi koji nikada nije bio iscijeljen?

4. Može li ta osoba odgoditi zadovoljstvo koje smo prije spominjali?
5. I najvažnije, pokorava li se ta osoba Bogu?

Molimo vas: saznajte ovo prije nego što nekome predate svoje srce. Sigurni smo da ni vi ne želite da u vašem srcu dugoročno prebiva netko tko vas ne voli, tko se ne može intimno povezati s vama, tko ima mnogo neriješenih teškoća, tko ne može odgoditi zadovoljstvo i zanemaruje Boga. *Teško je nekoga tko je posegnuo za vašim tijelom zadržati izvan vašeg srca.* Ako životom vašeg partnera upravlja požuda, ili vi dopuštate da vas on koristi kao objekt požude, to je znak da imate velikih teškoća. Ako ovo shvatite, onda veza s osobom suprotnog spola može donijeti dobro.

Granice opraštanja

Angie je imala dvadeset četiri godine i bila je razočarana spolnim odnosima u vezama. Nakon što je spavala s toliko muškaraca da o tome nije htjela ni misliti, počela se pitati “kakva je korist od svega toga”. Prvi spolni odnos imala je kada joj je bilo petnaest godina. Ona to ovako opisuje: “Jednom sam pogriješila i pomislila kako sam sve upropastila. Nisam se čuvala za tu jednu osobu kojoj bih predala svoj život. I sa sljedećim dečkom, i sljedećim, mislila sam da nema razlike jer sam ionako već sve upropastila.”

To je bilo prije nego što je razumjela kako Bog vidi naše pogreške. On nas ne promatra kao komad porculana — jednom razbijen, zauvijek razbijen. On sve nas promatra kao slomljene ljude koje iznova stvara. S Njegovim oprostom možemo početi iznova i biti čisti kao kada smo počeli.

Pisac Psalama kaže: “Kako je istok daleko od zapada, tako udaljuje od nas bezakonja naša.” (Psalam 103,12) A

u Poslanici Hebrejima piše: “A grijeha se njihovih i bezakonja njihovih nipošto neću više sjećati.” (Hebrejima 10,17) “Pristupajmo k njemu iskrena srca i sa sigurnim uvjerenjem pošto smo očistili srca od zle savjesti i oprali tijelo čistom vodom.” (Hebrejima 10,22)

Ako zatražite oprost od Boga preko Isusa Krista, On vas vidi kao sasvim novu osobu. Vi ste čisti, oprani čistom vodom, i sve što ste učinili zaboravlja se i udaljuje koliko je istok daleko od zapada. Pavao kaže da “nema više nikakve osude” onima koji su zatražili oprost koji daje Isus (Rimljanima 8,1).

I, kao što je naučila Angie, prošli grijesi ne osuđuju vas na daljnju ovisnost o seksu. Zato što ste jednom pali, ne znači da ste se upropastili i da ne možete početi iznova. Vi opet možete postati čisti. Opet se možete očistiti. A kada to učinite, možete se obvezati da ćete ostati čisti i uživati u svim prednostima takvog stanja.

Vi možete razviti svoj unutarnji život i sposobnost voljenja. Možete saznati voli li vas doista druga osoba. Možete naučiti kako odgoditi zadovoljstvo i kako davati drugima. Vaše duboke podjele, potrebe i boli mogu biti tako iscijeljene i zadovoljene da nećete imati nezadovoljavajuće odnose. I konačno ćete se moći odreći uloge Boga i dopustiti Njemu da On bude Bog umjesto vas.

Ako znate da vam je oprašteno, novi početak je vrlo moćna granica. Vi možete stajati na tom tvrdom tlu. Ne morate se brinuti zbog pukotina u vašem oklopu zato što ste opterećeni nečistom prošlošću ili se pitate “kakva je korist od svega”. Trebate čuvati novo stanje čistoće, a onda u vezi možete pokušati stvoriti dublji odnos od iskustva jedne noći. To može biti vrijeme rasta, a ne slomljenosti.

Zato odmah zatražite oprost od Njega. Ako još ne poznate Isusa, zamolite Ga da bude vaš Gospodar. Okrenite

se Njemu u vjeri i On će vas očistiti. Zatim hodite u tom stanju slobode od krivnje. To je stanje koje vam daje snagu. Ako to učinite, možete s optimizmom čekati na pravi odnos.

Savjeti

- Potrebne su vam granice protiv izvanbračnih spolnih odnosa. Bog vam daje ovu granicu koja će vas na razne načine zaštititi.
- Spolna intimnost ima vrijedan cilj, veliku vrijednost, dostojanstvo i ugled. Ne odnosite se prema njoj ili prema svojoj spolnosti olako tako što joj nećete dati mjesto koje zaslužuje.
- Spolni odnos je najuzvišeniji način izražavanja romantične ljubavi prema nekoj osobi; zato ga treba sačuvati za najuzvišeniji odnos ljubavi koji ćete imati — za odnos s vašim bračnim drugom.
- Čuvanjem vaših seksualnih granica naučit ćete o samokontroli drugih osoba, odgađanju zadovoljstva, sposobnosti požrtvovne ljubavi i volji za pokoravanjem Bogu.
- Ne ponašajte se požudno. Požuda sprečava ljubav, cjelovitost i zdravlje. I jamči vam problem u vezi.
- Bez obzira na to što kaže vaš partner, jedini način da saznate kakav je kada mora poštovati granice jest da ne pristanete na predbračne spolne odnose.
- Božji oprost stoji svima na raspolaganju bez obzira na to što ste učinili. On će vam omogućiti novi početak s novim granicama u spolnosti.

18. poglavlje

ČEKAONICA

U olim slušati različite vrste glazbe. Međutim, priznajem da postoji glazba koju stvarno ne mogu podnijeti. To je jedna vrsta ljubavnih pjesama koje opisuju zaljubljenost u nekoga tko prema toj osobi ne postupa ispravno. Taj dio nije problematičan. Problematičan je položaj iskorištene osobe u vezi i način na koji ona uzvraća onome tko je iskorištava. Ona pasivno prigovara, cmizdri i nada se boljitku s izjavama poput ovih:

- Čekat ću te zauvijek (dok ti tražiš nekoga boljeg).
- Vrijeme će sve izliječiti (iako mi se godinama nisi predao).
- Molim te, vrati se (samo zato što te ja molim).
- Zašto tako postupaš prema meni? (Zato što tako može.)
- Učinit ću sve da me voliš (čak ako i nisi sposoban voljeti nikoga osim sebe).

Nitko pogrešno ne shvaća ljubav, bol i prosvjed u ovim pjesmama i svi se mi možemo poistovjetiti s teškoćama u ljubavi i doživljajem boli koja se javlja kada vam netko čini nepravdu. Ali ove pjesme ne nude nikakvo rješenje. One su, zapravo, najgore moguće rješenje.

Rješavanje problema ljubavi, poštovanja, odgovornosti i predanosti u vezama tema je ovog poglavlja. Premda nitko nema sposobnost mijenjanja druge osobe, vi možete odgovoriti na zdrav način svojem partneru kada se javi problem. A te zdrave vrste odgovora, koji često uključuju opreznu, brižnu uporabu granica, mogu uvelike pridonijeti boljim odnosima.

U ovom poglavlju bavit ćemo se načelima međusobnih odnosa s osobama suprotnog spola u kojima se krše granice. Jedna osoba gubi slobodu i ljubav, a druga se “igra a ne plaća”. Vjerojatno pogađate da se nećemo baviti prekršiteljem granica, već onim čije se granice krše, onim tko gubi slobodu i ljubav. To činimo zato što je u vezama s osobama drugog spola onaj koji žanje ono što drugi sije uvijek najmotiviranija osoba koja osjeća bol i želi riješiti problem.

Neki sukobi su uobičajeni

Kada se suočite s problemima u vašem odnosu, ne bojte se i ne predajte se. Sukobi nužno ne znače kraj odnosa. Problemi, uključujući i sukobe oko granica, uobičajeni su dio nekog odnosa. U vezi se dvoje ljudi voli, tješi, uživa, raste i sukobljava. Jedna izreka kaže: “Kako se naziva dvoje ljudi koji se sukobljavaju? Par.” Zato nas jedan od najpoučnijih redaka o odnosima u Bibliji uči da ljubimo, govorimo istinu i opraštamo jedni drugima (Efežanima 4,25-32). Bog je predvidio mogućnost sukoba i problema u odnosu. On nam u ovom ulomku također kaže kako ih valja rješavati. Sve je to dio povezanosti s drugom osobom koja je slobodna i ima vlastiti stav, ali je i grešnik.

Brojne osobe su naivno mislile kako će upoznati ljubaznu dušu s kojom se nikada neće sukobljavati — osim nježnih neslaganja koja će se lako riješiti u duhu obostra-

nog razumijevanja. I onda se duboko razočaraju i izgube nadu kada se suoče s dugoročnim sukobima oko odgovornosti, vlasti i slobode. Ljudi koje se vole i dalje se povremeno sukobljavaju zbog vremena, novca, poslova, poštovanja i različitih mišljenja. To nije znak da imate lošu vezu s osobom suprotnog spola. Međutim, to može biti znak da problem ne rješavate na najbolji način. Zato ne gubite nadu u vezu ili u osobu koja vam je važna. Prvo, nemojte ustrajavati na vezi bez sukoba, prebolite to i učinite sljedeći korak.

Zahtijevajte granice u vašoj vezi

Nakon toga se pozabavite problemom, koji smo već spomenuli u ovoj knjizi, da ne određujete granice sve dok se ne pojavi veliki problem ili kriza u vašem ljubavnom životu. Granice ne sličie požarnom alarmu sa staklom na kojem piše: "Razbijte samo u hitnom slučaju". Ne čekajte da se nađete pred zidom i tek onda kažete kako vam se ne sviđa ono što se događa. Granice trebaju biti utkane u tkivo vašeg života i odnosa, kao nešto što svakodnevno govorite i činite. Određivanje granica povezano je s iskrenim izražavanjem onoga što dopuštate ili ne dopuštate. Budite istinoljubiva osoba, osoba koja priznaje i koja je iskrena.

Osim toga učinite sve kako bi granice bile dio vaše veze s osobom suprotnog spola. Zna li vaš partner kako vi doživljavate njegovo ponašanje prema vama? Umanjujete li ga, ispričavate ili jednostavno uzvraćate šutnjom nadajući se da će on shvatiti poruku? To nije pošten pristup. To je podmuklo i neiskreno i prema njemu i prema vama. To je razlog zbog kojeg mnoge osobe nailaze na velike teškoće oko granica u svojoj vezi: one od početka nisu dale svojem partneru jasno na znanje što je njima prihvatljivo, a što nije.

Zato, ako sada imate veliki problem u svojem ljubavnom životu, počnite gledati šire. Ne smatrajte krizu problemom. Ona je vjerojatno samo simptom zanijekanih, neriješanih i zanemarenih karakternih problema u vama ili objema. Od danas neka iskrenost, odgovornost, poštovanje i sloboda budu imperativ u svim područjima vašeg odnosa: društvenom, emocionalnom, spolnom, duhovnom i svim ostalim.

Granice čuvaju, a ne okončavaju odnos

Svladajte strah od određivanja granica. Mnogi ljudi strahuju da je određivanje granica i ukazivanje na posljedice znak kraja odnosa. Naprotiv, granice vam pomažu u dijagnosticiranju vašeg partnera i same veze. Ako je došlo do prekida veze zbog neslaganja, to nije bila zdrava veza. Razmišljajte o budućnosti. Kako se muškarac može predati svojoj ženi kao što se Krist predao za svoju Crkvu ako ne želi čuti istinu od nje (Efežanima 5,25)? Ako vaš partner u vezi ne može čuti riječ “ne”, granice nisu problem. Problem je njegov karakter.

Granice zapravo liječe probleme neodgovornosti, dominacije i manipulacije. Kada netko tko ne može vladati sobom upozna osobu kojom ne može upravljati, suočava se s posljedicama i vlastitom i slabošću. Premda njemu granice možda neće biti drage, ako ima dobro srce, pokorit će se granicama i početi rasti unutar vlastitih granica. Zato ne prihvaćajte mišljenje da su granice uzrok rastanka. One su uvod u očuvanje i produbljivanje ljubavi koju želite imati s nekom osobom.

Mark i Susan hodali su već godinu dana i postajali sve ozbiljniji. Susan se nije željela zamjerati drugima i zato se bojala reći Marku da joj smeta njegova neurednost tije-

kom posjeta njezinoj kući. Mislila je, kao i sve popustljive osobe, da će ga to povrijediti, razljutiti ili otjerati. Naposljetku ga je suočila s njegovom neurednošću. Iznenadila se kada je Marko poslušao njezinu primjedbu i nastojao biti uredniji. On je bio dobra osoba i nije želio da joj njegove navike smetaju. Susan je naučila da su granice obogatile, a ne prekinule njihovu vezu. Oni su danas sretno vjenčani i on redovito sprema svoje čarape.

Problemi granica nasuprot karakternim problemima

Postoje brojni problemi s granicama u nekoj vezi. Nabrojimo ih nekoliko:

- Mladić ne poštuje osjećaje svoje djevojke.
- Djevojka okrivljuje svojeg mladića kada god imaju neki problem.
- Netko uvijek kasni na dogovorene sastanke.
- Mladić želi posuditi novac od svoje djevojke.
- Djevojka svoju ljutnju na šefa iskaljuje na svojem mladiću.
- Muškarac prisiljava ženu na spolni odnos.
- Djevojka ima druge veze osim svojeg mladića.
- Muškarac obećava vjenčanje, ali ga ne ispunjava.
- Žena je toliko povezana sa svojom obitelji da ne može dovoljno uložiti u odnos.
- Muškarac se ljuti i prijeti nasiljem.
- Žena ima tajni problem s alkoholom ili drogom.

Bez obzira na problem koji rješavate, bit svega je da netko sije problem, a ne žanje posljedice (prekršitelj granica), ili netko drugi žanje ono što nikada nije sijao (osoba čije granice krši netko drugi) (Galaćanima 6,7). Ovo je

narav problema s granicama u vezi. Rješenje je stvaranje takvog odnosa da onaj tko sije i žanje.

Međutim, postoji i dublji problem: karakter osobe koja krši granice. Kao izvor iz kojeg izvire zagađena voda, osoba koja stalno krši načela poštovanja, odgovornosti ili slobode, nastavit će prelaziti granicu za granicom. Ne mislite da su sporna pitanja nestala samo zato što ste riješili sadašnju krizu. Dok se ne riješe karakterni problemi koji potiču na kršenje granica, vjerojatno ćete vidjeti brojne probleme u toj osobi. Osoba koja dominira i želi vladati, bit će takva i u drugim područjima života dok svoj život ne pokori Božjem procesu rasta. Zato ovdje morate uočiti dva problema: kršenje granica i karakter osobe s kojom hodate. Oni su nerazdvojni.

Postoji i drugi aspekt karaktera, a to je srce te osobe. Neke osobe krše granice zato što se od njih nikada nije zahtijevala samokontrola, urednost i odgovornost. Poput psa retrievera bez kontrole (s kojim ja imam dosta iskustva), takva osoba je dobra, brižna i nenamjerno razbija porculan u dnevnoj sobi vašeg života. Ona nije zlobna, dominantna ili neodgovorna. Ona jednostavno nema dovoljno uređen život. Takva osoba često s razumijevanjem sluša vaše mišljenje o novcu, vremenu i problemima u ponašanju. Ona će se osjećati neugodno zato što vas je povrijedila i iskreno će se početi mijenjati. Takva osoba je dobar ulog za budućnost.

Druga vrsta osoba koja krši granice više im se protivi. Ona je uredila svoj život na takav način da uvijek može izbjeći odbijanje drugih osoba. Ona može imati neke od sljedećih osobina:

- Ne priznaje da vas je uvrijedila.
- Okrivljava vas za probleme.
- Obecava promjene, ali se nikada ne mijenja.

- Ne govori istinu o problemu.
- Ne želi se mijenjati jer joj to ne odgovara.
- Teško odgađa vlastita zadovoljstva.
- Ima sebična gledišta i nije sposobna prihvatiti vaše mišljenje.

Ako ste s nečim od ovoga suočeni i vi, problem je teži, premda se još uvijek može riješiti. Međutim, imajte na umu da se družite s osobom koja će se možda promijeniti samo zbog boli uzrokovane posljedicama, a ne zbog želje za rastom ili zbog vaše ljubavi. Ne zaboravite da svi očitujemo sebičnost na ovakav način — uzdižemo sebe iznad drugih i želimo biti bogovi. Imajte strpljenja i vidjet ćete što Bog može učiniti kada vi odredite granice.

Ljubav, poštovanje i uzajamnost

Dok razmišljate o tome kako ćete iznijeti problem svojem partneru, nastupite s ljubavlju, poštovanjem i uzajamnim uvažavanjem. Recite mu da ga vi ne kažnjavate i ne osvećujete mu se zbog uvreda iz prošlosti. Vaši motivi su ljubav i pomirenje. Vi želite riješiti problem zato što sprečava vaš obostrani rast u ljubavi. Ne zaboravite da *to što se jednako izlažete teškoćama u rješavanju problema pokazuje da vam je osoba važna*. To je svijet veza s osobama suprotnog spola gdje vi možete iznenada raskinuti vezu, bez štete i uvrede. Recite mu da vi iznosite problem zato što ga volite.

Pokažite poštovanje prema njegovim odlukama i osjećajima. Premda je odgovoran za svoj dio problema, ne zaboravite da i on ima prošlost, vlastitu bol i vlastite terete. Ne hvatajte se u zamku osude i dominacije da biste riješili vlastiti osjećaj da vama netko dominira. Imao sam prijaja

teljicu koja je bila u konfliktnom odnosu s dečkom. Na-
posljetku mu je rekla: “Ovaj put će biti kako ja hoću.” Up-
ravljanje nekim nikada nije rješenje. Trebala je reći: “Neka
ovaj put bude kako mi hoćemo.”

Pristupite mu i sa stavom uzajamnog uvažavanja. Vi niste
njegov roditelj, ni Bog, niti netko tko je bez grijeha ili sla-
bosti. Izreka kaže: “Pod križem smo svi jednaki.” Priznaj-
te svoju ulogu koju ste odigrali u problemu, bez obzira na
to kakva je bila, i otpočnite s procesom promjene karak-
tera. Tada se on neće naći u podređenom položaju djeteta
i neće doći u opasnost da vas osuđuje. Osoba kojoj je nane-
sena nepravda često se treba ispričati prekršitelju granica
zbog njezinog vlastitog ponašanja kao što je:

- Nedostatak otvorenog razgovora kada je to bilo po-
trebno
- Ispričavanje, umanjivanje i racionaliziranje njegovog
ponašanja
- Razgovor o problemu s drugima, ali ne i s njim
- Povlačenje ili pasivnost kao oblik negodovanja
- Prigovaranje umjesto rješavanja problema
- Prijetnja posljedicama, ali ne i ispunjavanje

Ovo nikako ne opravdava loše ponašanje, ali omoguću-
je objema stranama da priznaju svoj dio propusta.

Povucite crtu

Najbolje ćete postupiti ako svojem partneru konkretno
razložite problem granica. Spomenite konkretne događaje
na koje se možete pozvati, što ste osjećali kada se to do-
godilo, u čemu je bio problem i kako biste htjeli da se do-
godilo. Ako je vaš partner osoba koja sazrijeva, njemu će

ove informacije koristiti i željet će saznati više kako vas više ne bi vrijeđao. Ako on pruža otpor, konkretne informacije će razjasniti problem i ostaviti mu manje prostora za izgovaranje, okrivljavanje i nijekanje.

Važno je biti vrlo određen o tome gdje se dogodila povreda granice ili kada je netko prešao crtu. Brojne osobe koje krše granice ne znaju kada su prešle crtu poštovanja. One trebaju tu informaciju. Nije ljubazno ni pošteno prekinuti odnos, a ne biti toliko uljudan i reći osobi što je učinila. Zamislite kako biste se vi osjećali kada bi vas netko napustio bez razloga ostavivši vas povrijeđenima bez ikakvog objašnjenja. Pokažite milost koju biste vi voljeli primiti (Jakov 2,12-13).

Na primjer, možda biste mogli reći: “Jime, cijenim tvoj smisao za šalu. To je osobina koju volim kod tebe. Ne smeta mi kada se ponekada šališ i na moj račun. Ali ako sam ti rekla što me dovodi u nezgodan položaj a ti se tome ismijavaš pred drugima, to me boli. Znaš da sam osjetljiva na svoju težinu, to sam ti rekla. Prošli si tjedan na zabavi opet pred svima izrekao sarkastičan komentar o mojoj prehrani. To me je povrijedilo, postidjelo i razljutilo. I više neću trpjeti ako to ponoviš.”

Jim je bio upozoren na granicu. On može biti duhovit i može se šaliti s onim na što njegova djevojka nije osjetljiva. Ali šale o težini nisu dopuštene! Sada Jim zna kada prelazi granicu.

Povlačenje crte možda nije tako jednostavno kako izgleda. To zahtijeva definiranje onoga što ćete podnositi i onoga što nećete podnositi. Ljudi će mnogo puta iznijeti nejasne, općenite zahtjeve drugoj osobi i svojem partneru prepustiti da pokuša shvatiti što je to značilo. Oni će možda reći: “Jime, bilo bi bolje da se ponašaš pristojno.” Jim se možda s pravom pita: *Na što misli?*

Kod određivanja granice radi se i o rješavanju karakternog problema u pozadini prekršaja. Vi ne želite završiti u braku s neosjetljivim, sadističkim šaljivčinom. Iznesite svojem partneru koji je po vašem mišljenju korijen prekršaja. Je li on toga svjestan? Jeste li vi prva osoba koja mu je ikada nešto rekla o tome? Na primjer: “Meni to katkada zvuči neprijateljski i uvredljivo kao da se iza tvoje šale na moj račun krije ljutnja. A čini mi se da nisi odviše izravan u našoj vezi kada nečim nisi zadovoljan. Nikad mi ne ka-žeš čime nisi zadovoljan, a onda me u javnosti iznenadiš šalom. Molim te da ozbiljno razmisliš o ovoj sklonosti jer me time otuđuješ od sebe.” Vi niste Jimov psiholog, ali ga volite i važan ste mu izvor Božje stvarnosti za njegov rast i zrelost. Prihvatite prednost svojeg položaja za oboje.

Granice nisu posljedice

Bilo bi prekrasno na ovome svijetu kada bi bilo dovoljno samo odrediti granice vašem partneru u vezi. Vi biste rekli: “Uh! To boli. Prestani.” Ona bi rekla: “U redu! Žao mi je.” Ona, a i vi, znali biste što treba izbjegavati, a što činiti. Razvijanje i produbljivanje ljubavi brzo bi napredovalo. Na žalost, u ovom grešnom svijetu to nije slučaj. Informacija je nužan, ali ne i dostatan uvjet za većinu problema povreda granica u vezi.

Ako ste roditelj ili ste neko vrijeme proveli s djecom, vi shvaćate da je određivanje granice tek prvi korak. Dijete i dalje ima slobodu dovoditi u pitanje, izbjegavati i kršiti vaša pravila. Ova sloboda je nužna kako ga vi ne biste kontrolirali i kako bi ono moglo djelotvorno iskusiti posljedice koje ste odredili ako prekrši granicu. Kada sijač počinje žeti, tada se istinski raste. U roditeljskom odnosu

majka kaže svojem sinu da napiše domaću zadaću ili će snositi posljedice. On slobodno može zanemariti svoju domaću zadaću i to i učini. Onda mu mama mirno zabrani odlazak na trening bejzbola taj tjedan i on žanje ono što je posijao.

Objašnjavanje granica nije dovoljno. Također ćete morati razložiti posljedice i držati ih se. Nikada ne pomišljajte da se nešto neće više nikada dogoditi samo zato što ste rekli da to nećete trpjeti. Vi ste samo rekli jednu istinu o svojem srcu. Za neke partnere u vezi to je dovoljno. Za mnoge druge to je samo prigovaranje i oni će to zanemariti.

Zato postoje posljedice. Posljedice su stvarnost koja nastupa kada je granica ponovno povrijeđena. To podrazumijeva nanošenje boli vašem partneru kako bi se suočio s iskustvom učenja ili gubitkom koji mu pomaže da razvije samokontrolu, poštovanje i poistovjećivanje s drugom osobom. Posljedice su Božja škola discipline, a “svako karanje za sada ne pričinja se nečim što donosi radost, nego žalost. Ali kasnije onima koji su njime uzgajani donosi plod pun mira — pravednost.” (Hebrejima 12,11)

Ne zaboravite da je ovaj problem granica s vašim partnerom, ako nije usamljen slučaj, vjerojatno karakterni problem. A ako je karakterni problem, on tako postupa iz navike i prema drugim ljudima i u drugim okruženjima. Na primjer, ako ona očijuka s vama, to je vjerojatno činila i s prethodnim mladićima. Vrlo je vjerojatno da ona automatski flertuje. Zato ne očekujte da će biti dovoljan vaš zahtjev, prosvjed ili upozorenje.

Poznam muškarca koji se zaljubio u ženu koja je željela održavati bliske kontakte s bivšim dečkima. Premda je htio biti razuman u vezi s njezinom potrebom za prijateljstvima, osjećao je da njihova veza nije isključiva i da

ona nije raščistila s njima iako je rekla da jest. Naposljetku se morao prestati viđati s njom neko vrijeme dok nije uvidjela da će ga izgubiti, a ostat će joj muškarci s kojima nije uspjela. Ali njoj je trebala ova lekcija kako bi se promijenila. Upozorenja su rijetko djelotvorna bez posljedica koje ih podupiru.

Koje su odgovarajuće posljedice?

Morat ćete odrediti koje su odgovarajuće posljedice prekršaja koji se ponavljaju. Kazna mora odgovarati prekršaju, a svaka situacija je različita. Evo nekoliko načela koja treba primijeniti a potiču na razmišljanje što je prikladno.

Neka vas motivira ljubav i istina, a ne osveta

Posljedice morate shvatiti kao zaštitu i priliku za promjenu. One nikoga ne mijenjaju niti im je smisao da pokažu koliko se vi osjećate povrijeđenima. Osvetu prepustite jedinoj Osobi koja ima pravo na to (Rimljanima 12,19). Osim toga, motivi ljubavi i istine sačuvat će vas od odnosa roditelja i djeteta.

Izbjegavajte konačne posljedice

Uobičajeno je da ljudi u vezi stalno pribjegavaju konačnoj posljedici: raskidu veze. Raskid veze nije sličan rastavi i svakako je jedna mogućnost za neke loše oblike ponašanja. Međutim, kada stalno nekome prijetite napuštanjem, i to je vaša jedina posljedica, ova prijetnja može izgubiti svoju snagu. Druga osoba može lako pomisliti: *Kada god pogriješim, on će me ostaviti. Odustajem.* Ista misao je i u pozadini razmišljanja o zakonu: osuđeni ste za svaku neposlušnost i osjećate se obeshrabreni i gnjevni (Rimljanima 4,15).

Raskid nije istinska posljedica, premda je ponekad nužna. To je zato što se odnos time okončava, a ne liječi. Sačuvajte prijatnju raskidom za najozbiljnije probleme kao što su prijevara, nevjera, nasilje, duhovni sukobi, spolni prekršaji ili zakonski problemi.

Razmišljajte kao da ste u partnerovoj koži

Stavite se u položaj svojeg partnera u vezi. Razmislite kako biste se vi osjećali da trpite posljedice. Spojite suosjećanje i strogost koju smatrate poštenom. Jednostavno je osuditi nečije loše ponašanje dok i vi ne pogriješite.

Neka životna stvarnost bude vaš vodič

Posljedice trebaju što više odgovarati prirodnim posljedicama. Uklonite se s puta što više možete kako vaš partner u vezi ne bi vas smatrao problemom, već svoj odnos prema životu. Manje ozbiljan problem treba izazvati lakše posljedice. Posljedice odredite s molitvom i nakon savjetovanja s mudrim prijateljima. Evo nekoliko savjeta:

- Emocionalna udaljenost: ograničite intenzitet emocionalnog pristupa koliko možete podnijeti.
- Fizička udaljenost: napustite prostoriju ili događaj ako se problem ponovno pojavi. Dođite na neki događaj s posebnim automobilom u slučaju da ga zatrebate.
- Vrijeme: ograničite vrijeme koje provodite zajedno dok ne riješite problem.
- Treća osoba: zatražite pomoć treće osobe kao što je prijatelj, pastor ili psiholog.
- Napredak u predanosti: zaustavite ili smanjite proces predaje.

- Odustajanje od zatvorenog odnosa: viđajte se s drugim osobama dok se problem ne riješi.

Imajte na umu svrhu posljedica: želite pomoći vašem partneru da uvidi stvarnost svojeg iskrivljenog ponašanja.

Što treba znati u određivanju granica

Ako vam je stalo do vašeg partnera u vezi, vjerojatno ćete iskusiti proturječne osjećaje zbog onoga što činite. Vi time dopuštate da bol dotakne nekoga tko vam je važan. Sukob između želje za bliskošću i zauzimanja ispravnog stava prema osobi koja nema granica može i na vama ostaviti traga. Evo nekoliko stavova kojih se trebate pridržavati u ovom procesu.

Ostanite povezani

Govorenje istine razdvaja i otuđuje ljude. To među njima uzrokuje distanciranost i ljutnju. Vi ćete možda i posumnjati postupate li ispravno i možete li izdržati bol očuvanja granica. To je očekivano i trebate shvatiti da granice ne možete određivati iz izoliranog položaja. Nitko od nas nema čvrstoću da se otuđi i sukobi s osobama koje voli i da izgubi ljubav, potporu, ohrabrenje i povratne informacije od onih koji nas vole. Učinite sve kako biste bili povezani s dobrim ljudima koji će biti uz vas kada se sukobi pojave.

Izbjegavajte reaktivne prijatelje

Neka vam iskusne, duhovno zrele osobe budu potpora. Izbjegavajte one koji vas idealiziraju kao nevine žrtve, a partnera smatraju običnim bezveznjakom. Ovakvi prijatelji mogu ojačati vaše samopuzdanje, ali vam ne mogu puno

pomoći da budete objektivni i neutralni. Oni su skloni podjeli odnosa i često usađuju osjećaj pravedne drskosti u drugima čime ih emocionalno onesposobljavaju za odnos uzajamnog uvažavanja. Istodobno izbjegavajte ljude koji kritiziraju i osuđuju i reaktivno vas okrivljuju za sve probleme u vezi. Nađite osobe koje podupiru oboje i mogu shvatiti obje strane problema. Naša knjiga *Safe People* dobar je savjetnik za pronalazak osoba koje trebate u ovom razdoblju.

Očekujte negativne reakcije

Ako vaš partner ima karakternih problema koji ga potiču na otpor vašim granicama, on može smatrati da je problem u vama, a ne u njemu. Ovo može značiti da vam on neće zahvaliti za vašu iskrenost, već će vam zamjeriti i pogoršati odnos. Neka vas ljutita i obrambena reakcija ne iznenadi. Korisno je sjetiti se da je vaš partner možda cijeli život bježao od stvarnosti i da je sebičan, dominantan i neodgovoran. A vi ste sada pred njega stavili ogledalo istine. On možda želi ubiti svjedoka. Ovo je možda navala bijesa koju nikada nije doživio jer se konačno mora suočiti s onim što jest i što treba učiniti te se odlučiti za pokajanje ili pobunu protiv Boga i životne stvarnosti. Zaštitite se od bilo kakvih provala ljutnje ili drugih opasnosti. Neka se ljuti na vas, ali zahtijevajte poštovanje. Ne trpite uvredljive ili ponižavajuće izljeve bijesa.

Poistovjetite se s partnerom koji se bori

Nije grijeh voljeti nezrelu osobu niti je sažalijevati. Poistovjetite se s njom kao što biste učinili i s djetetom i recite joj da je to što zahtijevate teško. Ali ne znači da to nije zahtjev. Možda možete reći: “Margaret, znam da će-

mo teško doživjeti odvojenost dok ti ne svladaš provale ljutnje koji me vrijeđaju. Nedostajat ćeš mi. Ali ja ću čekati da mi javiš kako rješavaš ovaj problem. Molim te, nazovi me kada to odlučiš.”

Budite strpljivi

Omogućite da Božji utjecaj bude trajan. Malo je onih koji nauče nakon jednog pokušaja. Obično treba nekoliko uspona i padova, nešto boli i potpore. Ne odustanite ako netko pruža otpor ili u početku niječe problem. S druge strane, stav vašeg partnera prema ovom procesu mnogo toga otkriva. Ako on ne pokazuje znakove pokoravanja Božjem utjecaju, ne priznaje niti se pokušava promijeniti, onda vaše strpljenje može tako uroditi plodom što ćete saznati da odnos nema izgleda na uspjeh. Strpljenju dođe kraj. Ne možete čekati vječno i bez dobrog razloga.

Propitujte njegove motive

Ako partner prihvaća vaše granice, to je vrlo dobro, ali provjerite zašto to čini. Važno je da se on mijenja zbog svojeg odnosa s Bogom, zato što to smatra ispravnim i zato što vas ne želi povrijediti. Manje je važno da se mijenja zato što misli da će vas time opet pridobiti. Mnogo je žalosnih priča zlostavljanih žena koje su svojim muževima dopustile prerani povratak zato što su oni njima manipulirali bez stvarne promjene srca.

Osigurajte mogućnost normalizacije odnosa

Neka vaš partner u vezi zna da posljedice nisu trajne (osim ako se ne radi o trajnim osobinama koje nam ugrožavaju sigurnost, poštovanje i slično). Recite mu što se mora

dogoditi da biste bili bliski i emocionalno pristupačni, što je i vaša želja nakon što se on promijeni. I kada pokaže da se mijenja, istinski ga prihvatite s povjerenjem i ljubavlju koju je zaradio, dok istodobno promatrate ovaj proces. Ali ne budite njegov roditelj — budite jednaki!

Trebate li zahtijevati proces rasta?

Ovo je vrlo važno pitanje. Ako se s nekim s kim ste u vezi borite oko granica, ima smisla odrediti posljedice poradi rješavanja ovog problema. Ali trebate li ići i dalje i zahtijevati da vaš partner otpočne s procesom duhovnog ili emocionalnog rasta? Je li to pretjerano i igrate li se vi moralnog policajca?

Uporabimo primjer Brenta i Tine. Hodali su već godinu dana i bili su zaljubljeni jedno u drugo. Imali su slične osobne i duhovne vrijednosti i željeli su iste stvari u životu. Posebno su uživali u zajedničkom druženju. Tina je smatrala da je logično razgovarati o braku s Brentom. Kada je to rekla, on se promijenio. Zauzeo je obrambeni stav, postao je uznemiren i izbjegavao je razgovor o tome. Govorio bi joj: “Sve je tako savršeno. Zašto tako ne bi i ostalo?” Ona nije znala što to znači. Ali raspravljajući o ovom pitanju tijekom idućih nekoliko tjedana, saznala je da se Brent ne namjerava vjenčati. Našla se u škripcu: činilo joj se da su jedno za drugo, a nije željela vječno samo hodati s njim.

Nakon mnogo molitve i savjetovanja Tina je odredila neke granice u odnosu s Brentom. Rekla mu je da će ograničiti njihovu povezanost i družiti se i s drugim muškarcima ako on ne želi razmišljati o braku. Brent je prvo bio vrlo uzrujan, ali je nakon nekog vremena shvatio da je Tina u pravu. Brent je nakon nekog vremena pristao da zajedno počnu razmišljati o braku.

Evo i pitanja: Tinine granice oslobodile su je da bude iskrena i utjecale su na Brenta da počne razmišljati o braku s njom. Treba li ona biti zadovoljna ovim rezultatima ili treba zahtijevati i proces duhovnog rasta od njega?

Prema našem mišljenju Tina treba tražiti od Brenta i duhovni rast i to zbog nekoliko dobrih razloga.

Duhovni rast nije samo jedna mogućnost

Prvo, vjerujemo da *svi* trebaju biti uključeni u proces duhovnog rasta. To znači da netko svoje teškoće, slabosti i ranjivost treba stalno iznositi pred Boga i neke pouzdane osobe. To može biti skupina za potporu, skupina za proučavanje Biblije, psiholog ili pastor. Kada prizna svoje grijehe i propuste, prima oprost, utjehu i istinu kako bi riješio svoje probleme i Bog čini da on napreduje (Efežanima 4,16). Drugim riječima, pitanje trebate li od svojeg partnera u vezi koji krši granice zahtijevati duhovni rast nije prijeporno: svi trebamo duhovno rasti. Želite li riskirati i živjeti ostatak svojeg života s nekim tko je nepovezan sa svojom dušom i s Bogom? Ako on nije gladan i žedan Boga, rasta i promjene, vi riskirate prazan život i bijedu.

Izgradnja karaktera liječi probleme

Drugo, ako je, za razliku od jedne pogreške, stalno kršenje granica način ponašanja vašeg partnera, to je vjerojatno povezano s karakternim problemom. On se možda bori s problemima povjerenja, privrženosti, iskrenosti, istinoljubivosti ili perfekcionizma. Bez obzira na problem, shvatite da je kršenje granica vjerojatno simptom dubljih problema. Nije dovoljno samo biti zadovoljan time što će on prestati s lošim ponašanjem i početi s dobrim. Ovaj problem je znak

upozorenja da nešto treba poduzeti i promijeniti. Ako ga zanemarite, mogu se pojaviti i drugi neugodni znakovi.

Pitajte bilo koga u udruzi Anonimni alkoholičari o neadekvatno izliječenim alkoholičarima. To su alkoholičari koji su prestali piti, ali bez procesa rasta oni su još uvijek pijanice. Oni život i dalje promatraju kao pijanice. Njihovi karakterni nedostaci nisu ni dotaknuti, a kamoli promijenjeni. Zahtijevajte istinski napredak u Bogu, duhovni rast.

Iskoristite granice za provjeru odnosa

Naposljetku postoji i praktičan razlog zbog kojeg Tine ovoga svijeta trebaju ustrajavati na tome da njihovi dragi Brenti koji krše granice otpočnu s procesom duhovnog rasta — provjera trebaju li doista ostati zajedno. Veza s osobom suprotnog spola ostavlja slobodu svakoj osobi da prekine vezu bez posljedica i štete za razliku od rastave braka. Ako Brent ne želi rasti duhovno, Tina može s njime prekinuti a da se pritom njihov život zakonski, financijski i emocionalno ne poremeti.

Međutim, kad bi se jednom vjenčali, Tini bi bilo teško zahtijevati od Brenta da traži Boga. Ona bi s njim bila trajno povezana jer tako Bog zahtijeva. Zato je dobro iskoristiti jedinstveno ozračje veze, kao privremenu situaciju, i odrediti svoje granice, a onda analizirati rezultate.

Vjerujemo da su granice u ovom području posebno potrebne zbog velike važnosti vašega duhovnog rasta kao pojedinca i para i zato što sam Bog zahtijeva da mi duhovno rastemo. Nađite nekoga tko ljubi Boga i s kim ćete moći zajedno rasti. Onda uživajte u zajedničkom životnom putovanju!

Iskreno se nadamo da sada znate kako pristupiti vašem partneru u vezi i problemu granica s kojima se možda suče-

ljavate. Ne zaboravite da vas Bog oboje duboko ljubi i ima rješenje za sve probleme s kojima se sučeljavate.

Savjeti

- Ako ste u vezi s osobom koja krši granice, ne odgađajte rješavanje tog problema.
- Ne koristite granice kako biste okončali odnos (osim ako ste u nekoj opasnosti), već ih iskoristite za spašavanje veze.
- Utvrdite je li osoba koja krši granice samo neupućena ili ima karakterni problem i teškoće s odgovornošću.
- Tražite povratne informacije od pouzdanih osoba o problemima koje doživljavate kako biste sigurno znali da je to doista sporno pitanje.
- Jasno razložite što vas vrijeđa i smeta i zahtijevajte konkretne promjene.
- Priznajte svoj udio u problemu.
- Objasnite svojem partneru posljedice ako zanemaruje vaše granice i provedite ih.
- Očuvajte svoj moralni integritet i čuvajte se da se ne uhvatite u zamku sveca ili grešnika. Ne zaboravite da ste vi i dobri i loši.
- Ustrajte na tome da oboje budete duboko uključeni u proces duhovnog rasta.
- Promatrajte što će se dogoditi kada odredite granice: kaje li se vaš partner ponizno ili se ljuti i okrivljuje druge?

ZAKLJUČAK

Dok smo pisali ovu knjigu, ja (dr. Townsend) sam se zatekao kako razmišljam o svojim iskustvima u veza-
ma i odnosima. Vrlo sam zahvalan za te godine. Postoji
nekoliko veza tijekom tog razdoblja koje su obogatile moj
život i pomogle mi u približavanju Bogu i karakternom rastu.
Neke ženske osobe ostale su mi prijatelji. I nadam se da
su me pripremile da budem bolji suprug u vlastitom braku.

Nadam se da se niste obeshrabrili dok ste čitali ovu
knjigu. Učenje kako stvoriti dobre granice zahtijeva vrije-
me. Međutim, mi vjerujemo u isplativost ovog procesa u
mnogim područjima života. Nadamo se da će vam knjiga
pomoći u razumijevanju kako da uspješnije razvijate svo-
ju vezu i ljubav, slobodu i odgovornost kod sebe i osobe s
kojom hodate.

Željeli bismo da prihvatite ovo gledište. Granice u vezi
znače da ste istinoljubiva, brižna, odgovorna i slobodna osoba
koja potiče rast u onima s kojima je u dodiru. Postoji neko-
liko čimbenika koje treba stalno pratiti dok ste u vezi ka-
ko biste se uvjerali da se dobre osobine koje je Bog stvo-
rio u ovom procesu doista razvijaju. Nabrojit ćemo šest ključ-
nih osobina uspješne veze s osobom suprotnog spola.

Pomaže li mi veza u rastu?

Vaša veza trebala bi biti vrlo snažno sredstvo promjene. Povezujete se s nekim i učite kako se sigurno otvoriti, preuzeti rizik i donositi odluke s tom osobom. Vi trebate učiti i o vlastitim problemima, kako oni utječu na vas oboje i na koji ćete ih način riješiti. Ovo nam pomaže u rastu.

Na primjer, Diane, moja prijateljica, bila je sklona prepuštiti inicijativu i vlast nad sobom drugima, bila je popustljiva i pomirljiva osoba. Ovo se očitovalo u svim područjima njezinog života, a posebno u vezama. Dopuštala je da problemi drugih ljudi postanu njezini. Naposljetku je nekoliko mladića s kojima se družila razgovaralo s njom o tome. Jedan je rekao: “Ti me potičeš da budem sebičan. Nikada ništa ne kažeš kada učinim nešto što tebi nije drago.” Dianu je ova izjava pogodila pa je počela raditi na tome da otvoreno kaže ako se s nečim ne slaže. Vremenom je njezina istinoljubivost sazrela i njezine su veze bile uspješnije.

Približava li me veza Bogu?

Vaša veza i navike obuhvaćaju sve dijelove vaše ličnosti: vaše srce, um i dušu. Bog želi da budemo cjeloviti u svojim odnosima. Jer ako duhovni dio vaše ličnosti nije uključen u vezu, nastaju problemi. Saznajte je li vaš duhovni život bogatiji i zreliji zbog osobe s kojom ste u vezi i načina na koji ste povezani. Ako vaš partner preuzima svu duhovnu inicijativu, onda nešto nije u redu. Ako temelji vaše vjere nisu zajednički, nešto nije u redu. Ali ako vas vaš partner u vezi može potaknuti, ohrabriti i približiti Bogu, događaju se dobre stvari.

Jesam li sposobniji za dobar odnos?

Drugim riječima, ocjenjujte odnose u svojem životu. Vjerojatno ćete velik broj sati provesti u vezi s različitim osobama. Nadamo se da će rezultat biti veće zadovoljstvo u načinu na koji se odnosite prema tim osobama. Ovo se u odnosu očituje u nekoliko aspekata:

- Vašoj sposobnosti produbljiivanja zdrave intimnosti s partnerom
- Vašoj sposobnosti vjerovanja i ovisnosti o onima koji vode brigu o vašim emocionalnim potrebama
- Vašoj sposobnosti da istodobno budete i dobri i istinoljubivi i u vezama i prijateljstvima
- Vašoj sposobnosti uživanja u vezi i osjećaju ispunjenosti
- Vašoj sposobnosti poticanja rasta u drugima
- Vašoj sposobnosti počinjanja i okončanja veze na ljubazan i pošten način

Ako vas vaša veza tjera na povlačenje, čini vas obeshrabrenima ili birate sve gore osobe, preispitajte se. Nešto treba mijenjati i popravljati.

Odabirem li tijekom vremena bolje osobe za vezu?

Jedna opipljiva korist dobrih granica u vezama jest što se usavršavate u izboru osoba s kojima hodate. Kako upoznajete bolje sebe i druge ljude, trebali biste upoznavati one osobe koje vam više odgovaraju i s kojima želite biti bliskiji. Osim toga trebali biste upoznavati i osobe sa zrelijim karakterima.

S druge strane, ako uvidite da se događa upravo suprotno, onda niste na dobrom putu. Na primjer, neke osobe

postanu “roditelj” partneru, a onda se odluče za dominantnu osobu koja njima postane “roditelj”. To nije napredak, već reakcija.

Jesam li potencijalno bolji partner u vezi?

Vaš cijeli proces hodanja s osobom suprotnog spola treba većinom biti usredotočen na vašu vlastitu “spremnost za brak”. Osoba s kojom hodate i način na koji to činite pomažu vam da se oblikujete u pristojno ljudsko biće. Ako se oženite ili udate, vaša supruga ili suprug trebali bi se osjećati kao da su dobili glavni zgoditak na lutriji.

Oslobodite se mišljenja da ste vi u redu i da samo trebate naći “pravu” osobu. Razmislite na koji način svojeg partnera ili partnericu možda ojađujete. Jeste li sebični? Neodgovorni? Suzdržani? Nepristupačni? Radite na onim osobinama koje vas sprečavaju da duboko volite svojeg supruga ili suprugu. Kada neka osoba počne ulagati napore u vlastiti rast, često se pojavi “prava” osoba. Možda je Bog sačuvao tu osobu od vaše nezrelosti da je ne biste upropastili!

Uživam li u vezi?

Premda je rast važan, veza bi trebala biti zabavna. Vi trebate uživati i doživljavati nova iskustva s osobom koju upoznajete. Možete provesti izvanredno vrijeme s dobrim osobama dok stvarate dobre granice u vezi. Ako su neugodni trenuci češći od ugodnih, djelomično se udaljite i ocijenite što se događa. Možda ćete shvatiti da vi ili partner trebate nešto promijeniti. Možda ćete shvatiti da nedostatak uživanja jednostavno znači da niste pravi par. Bolje je da to saznate sada nego u braku. Dobra veza sada može

vam osigurati dobar, zadovoljan i ispunjen bračni odnos kada vas Bog udruži u bračnom zavjetu.

Molimo za Očevu nazočnost u svim vašim vezama i aktivnostima. Neka vas Bog blagoslovi u stvaranju granica i u vezama.

Henry Cloud i John Townsend
Newport Beach, Kalifornija

SADRŽAJ

Uvod	5
Čemu služi veza s osobom suprotnog spola.....	7

1. dio:

Vi i vaše granice

1. Zašto su u vezi potrebne granice	23
2. Zahtijevajte i utjelovite istinu	33
3. Povedite Boga na spoj	47
4. Hodanje neće izliječiti vašu samoću	69
5. Ne ponavljajte prošlost	75

2. dio:

S kim bih trebao biti u vezi

6. Što možete, a što ne možete podnositi	91
7. Ne zaljubljujte se u osobu s kojom ne želite biti prijatelj	107

- 8. Ne uništavajte prijateljstvo zbog osamljenosti..... 121
- 9. Oprez kada se privlače suprotnosti 133

3. dio:

Rješavanje problema u vezi:**Kada ste vi dio problema**

- 10. Prilagodite se sada i platite poslije 151
- 11. Previše i prebrzo 159
- 12. Spriječite otmicu..... 173
- 13. Oprostite se s lažnom nadom 187
- 14. Granice krivnje 203

4. dio:

Rješavanje problema u vezi:**Problematični partneri**

- 15. Kažite “ne” omalovažavanju 219
- 16. Spriječite to u začetku 235
- 17. Odredite odgovarajuće granice tjelesne bliskosti.. 241
- 18. Čekaonica 259
- Zaključak 279